



# Implementatieplan

## Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Wettelijk kader.....	4
1.2	Specifieke situatie StiPP: samenloop twee trajecten.....	4
1.3	Doelstellingen van de transitie.....	5
1.4	Berekeningsresultaten.....	6
2	Projectgovernance.....	7
2.1	Inrichting projectstructuur ten behoeve van transitieperiode.....	7
2.2	Opdeling werkzaamheden.....	8
2.3	Projectplannen.....	9
3	Besluitvormingsproces.....	10
3.1	Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan.....	10
3.2	Relatie met opdrachtaanvaarding en besluit tot invaren.....	16
4	Risico's en beheersmaatregelen.....	18
4.1	Inleiding.....	18
4.2	Procesrisico.....	19
4.3	Integriteits- en juridische risico.....	20
4.4	Uitbestedingsrisico.....	20
4.5	Operationele risico's en IT-risico's.....	21
4.6	Financiële risico's.....	22
4.7	Communicatierisico.....	22
4.8	Periodiek oordeel bestuur, sleutelfunctiehouder risicobeheer en intern toezicht.....	23
5	Datakwaliteit.....	28
5.1	Beschikbaarheid van data.....	29
5.2	Risicoanalyse van de datakwaliteit.....	30
5.3	Werkzaamheden Audit.....	34
5.4	Issues in datakwaliteit na invaren.....	35
5.5	Terugwerkende-krachtpensioenmutaties.....	35
6	Invaren.....	36
6.1	Werkwijze invaren (proces).....	36
6.2	Beschrijving hoe het pensioenfonds wenst om te gaan met opgebouwde rechten.....	42
6.3	Arbeidsongeschiktheidspensioen.....	60
6.4	Premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid.....	60
6.5	Nabestaandenpensioen.....	60
6.6	Wijze van uitvoering pensioenovereenkomst.....	62
6.7	Aanloop naar de Wet toekomst pensioenen.....	64
6.8	Onderbouwing transitie-effecten en compensatie.....	65
6.9	Onderbouwing evenwichtige belangenbehartiging.....	91
7	Toets op het transitieplan.....	92
7.1	Besluitvormingsproces transitieplan.....	92

7.2	Uitgevoerde toetsen in het kader van de opdrachtaanvaarding.....	92
7.3	Conclusie bestuur naar aanleiding van de haalbaarheidsanalyse (toetsen).....	92
8	Planning implementatie.....	93
9	Overzicht bijlagen bij het implementatieplan .....	94

## 1 Inleiding

Voor u ligt het implementatieplan van StiPP. Dit implementatieplan is opgesteld met het oog op de transitie naar een pensioenregeling onder de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp). In dit implementatieplan is vastgelegd hoe StiPP zich heeft voorbereid op de Wtp en hoe zal worden omgegaan met de huidige pensioenaanspraken, -rechten en -kapitalen<sup>1</sup>.

### 1.1 Wettelijk kader

Een implementatieplan is wettelijk vereist (artikel 150i Pensioenwet) en bevat een groot aantal verplichte onderdelen. Onderstaande tabel bevat de verplichte wettelijke items uit artikel 150i Pensioenwet en een verwijzing naar de betreffende hoofdstukken of (sub)paragrafen in dit implementatieplan waar deze onderdelen zijn uitgewerkt.

Item	Plek in implementatieplan
De technische uitvoerbaarheid van de pensioenovereenkomst	Bijlage 9 (opdrachtaanvaarding)
De kosten die verband houden met de uitvoering van de pensioenovereenkomst	Bijlage 9 (opdrachtaanvaarding)
De risico's die verband houden met de uitvoering van de pensioenovereenkomst	Hoofdstuk 4
De risicobeheersmaatregelen die worden getroffen in verband met de uitvoering van de pensioenovereenkomst	Hoofdstuk 4
De wijze waarop zal worden omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten	Hoofdstuk 6
De wijze waarop uitvoering zal worden gegeven aan de pensioenovereenkomst met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving	Hoofdstuk 6
Een communicatieplan	n.v.t. <sup>2</sup>
De effecten van het toepassen van het financieel toetsingskader tijdens de transitie en van toeslagverlening tussen 1 juli 2022 en de aanvang van de transitie	Paragraaf 6.7
Omrekenmethoden en aanwenden vermogen pensioenfonds	Hoofdstuk 6

In aanvulling op de verplichtingen uit artikel 150i Pensioenwet zijn in artikel 46 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (BUPW) nadere regels gesteld.

### 1.2 Specifieke situatie StiPP: samenloop twee trajecten

StiPP is de pensioenuitvoerder voor de verplichtgestelde pensioenregeling in de uitzendsector. Deze pensioenregeling is een beschikbare premiereregeling. In de pensioenregeling doen ruim 500.000 actieve deelnemers met een gemiddelde leeftijd van 36 jaar mee. De meeste van deze deelnemers zijn slechts korte tijd actief deelnemer bij StiPP, hetgeen resulteert in kleine pensioenen en vaak (automatische) waardeoverdracht. Het beleid van StiPP is gericht op nominale bescherming. Dit betekent dat er géén ambitie is om toeslagen te verlenen. StiPP heeft een relatief hoog vrij vermogen en een relatief lage voorziening voor uitkeringsgerechtigden. Het relatief hoge vrije vermogen is afgelopen jaren gevormd vanuit een structureel premie-overschot en het beleggingsrendement daarop. Met deze kenmerken wijkt StiPP af van de meeste verplichtgestelde pensioenfondsen in Nederland. Deze pensioenfondsen bieden namelijk veelal een middelloonregeling aan, hebben een ouder deelnemersbestand en de pensioenen zijn gemiddeld hoger. Daarnaast is er, in tegenstelling tot het beleid bij StiPP, bij veel andere pensioenfondsen een ambitie om toeslagen te verlenen. Waar veel van deze pensioenfondsen te maken krijgen met een overgang van een uitkeringsregeling naar een beschikbare premiereregeling en een wijziging in beleggingsbeleid, is de wijziging voor StiPP beperkter. Desalniettemin worden in dit implementatieplan behoorlijke transitie-effecten getoond en dat heeft te maken met de samenloop van twee trajecten in de uitzendsector.

<sup>1</sup> Een pensioenkapitaal wordt vanuit wetgeving gezien als een pensioenaanspraak. In dit document wordt onderscheid gemaakt tussen een pensioenaanspraak (een vastgestelde uitkering met een zekere contante waarde) en een pensioenkapitaal (een eurobedrag dat kan worden omgezet in een pensioenaanspraak).

<sup>2</sup> Het communicatieplan transitie is een separaat document.

- Ten eerste hebben sociale partners in de uitzendsector besloten tot een aanpassing van de pensioenregeling, los van de overgang naar de Wtp. Deze aanpassing behelst het beëindigen van de bestaande twee pensioenregelingen en het invoeren van één nieuwe pensioenregeling. De nieuwe pensioenregeling kent een sterke verbetering van met name de premie-inleg en de risicodekkingen bij overlijden en arbeidsongeschiktheid. Dit leidt tot een marktconforme pensioenregeling.
- Ten tweede is er de overgang van FTK naar Wtp. Hierbij wijzigt de financiële en technische opzet, aangezien het karakter van de pensioenuitkering in de uitkeringsfase wijzigt. In de huidige (FTK-)situatie is er in de uitkeringsfase sprake van een nominaal “vast” pensioen met een zeer beperkte kans op aanpassing in positieve of negatieve zin. In de nieuwe (Wtp-)situatie is er sprake van een variabel pensioen. De kans op een aanpassing van de pensioenuitkering wordt groter, waarbij de financiële inrichting van StiPP zodanig is vormgegeven dat negatieve aanpassingen worden voorkomen/beperkt.

Sociale partners hebben er bewust voor gekozen om beide wijzigingen op hetzelfde moment toe te passen. Door die keuze komen de wijzigingen als gevolg van beide aanpassingen terug als transitie-effecten in dit implementatieplan.

In onderstaande tabel is op hoofdlijnen weergegeven wat er wijzigt en wat hetzelfde blijft. Hieruit volgen de grootste wijzigingen die in de rest van dit implementatieplan worden besproken: de wijziging van de spaarpremie (netto-premie), de wijziging in risicodekkingen en de gewijzigde uitkeringsfase.

Tabel 1: Vergelijking huidig (FTK) met nieuw (Wtp) op hoofdlijnen.

	Huidig (FTK)	Nieuw (Wtp)	Wijziging
<b>Type regeling</b>	Premieregeling	Premieregeling	Nee
<b>Beleggingsbeleid opbouwphase</b>	Leeftijdsafhankelijk gebaseerd op risicohouding	Leeftijdsafhankelijk gebaseerd op risicohouding	Nee
<b>Beleggingsbeleid uitkeringsfase</b>	Gericht op nominale zekerheid, gebaseerd op risicohouding	Gericht op nominale zekerheid, gebaseerd op risicohouding	Nee
<b>Bestandsopbouw</b>	Veel deelnemers, korte dienstverbanden	Veel deelnemers, korte dienstverbanden	Nee
<b>Pensioenregelingen</b>	Twee (Basis- en Plusregeling)	Eén (Wtp-regeling)	Ja
<b>Spaarpremie (netto-premie)</b>	Basis: leeftijdsafhankelijk Plus: leeftijdsafhankelijk	Leeftijdsafhankelijk	Ja
<b>Risicoverzekering bij overlijden en arbeidsongeschikt</b>	Voor deelnemers in de Plusregeling	Voor alle deelnemers	Ja
<b>Uitkeringsfase</b>	“Vaste” uitkering, geen toeslagverlening	Variabele uitkering, dalingen beperken/voorkomen	Ja

### 1.3 Doelstellingen van de transitie

In dit implementatieplan is uiteengezet dat de vormgeving van de pensioenregeling en de transitie voldoet aan de opdracht en doelstellingen van sociale partners. Het gaat hier ter zake de transitie om de volgende doelstellingen:

1. Behoud van de opgebouwde pensioenvermogens;
2. Behoud van de pensioenuitkeringen;
3. Compenseren van nadelen die voortvloeien uit de transitie;
4. Vorming en instandhouding van adequate voorzieningen en reserves;
5. Uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de pensioenregeling.

Het bestuur<sup>3</sup> onderschrijft deze doelstellingen en meent daarom te kunnen spreken van de transitiedoelstellingen van sociale partners en het bestuur. Deze doelstellingen vormen de basis tot het verzoek tot invaren en komen op meerdere plekken in dit implementatieplan terug.

<sup>3</sup> Daar waar in dit implementatieplan gesproken wordt over het ‘bestuur’ wordt altijd het algemeen bestuur van StiPP bedoeld.

#### 1.4 Berekeningsresultaten

In dit implementatieplan worden diverse bedragen en percentages genoemd. Het bestuur van StiPP en sociale partners hebben afspraken gemaakt over de te hanteren uitgangspunten en formules, als ook bandbreedtes opgesteld waarbinnen resultaten mogen vallen. Bedragen en percentages kunnen wijzigen in de tijd. Op invaarmoment (of vlak daarvoor) worden bedragen en percentages pas definitief.

Bronnen van wijziging van resultaten kunnen onder andere zijn:

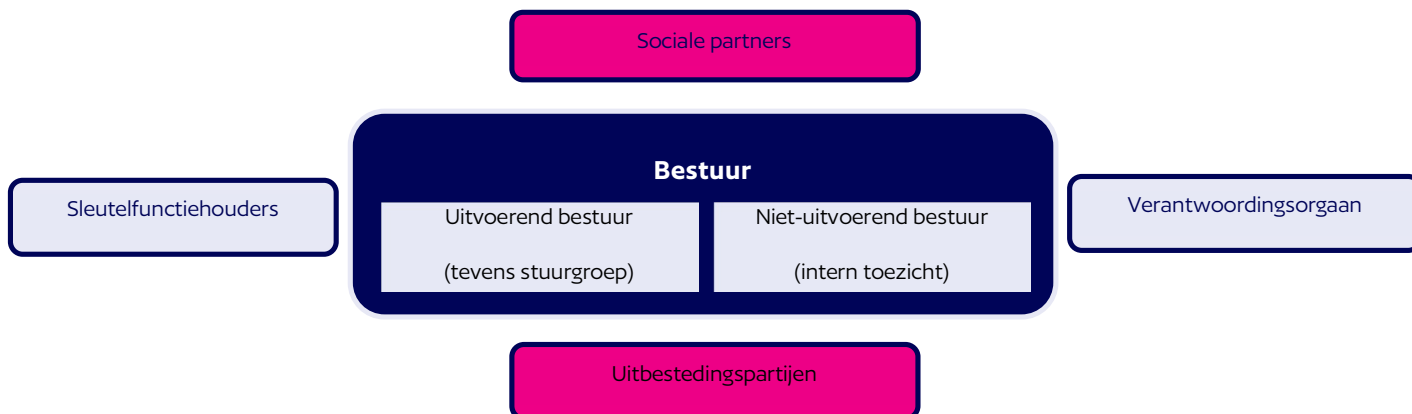
- Wijzigingen van uitgangspunten, waaronder te hanteren scenariosets;
- Wijzigingen van (interpretatie van) wet- en regelgeving;
- Modelmatige aanpassingen; en/of
- Voortschrijdend inzicht.

De bedragen en percentages in dit implementatieplan wijken deels af van dezelfde berekeningen in het transitieplan, zoals opgesteld door sociale partners. In dit implementatieplan wordt hier slechts op ingegaan als de gewijzigde resultaten leiden tot een andere conclusie.

## 2 Projectgovernance

### 2.1 Inrichting projectstructuur ten behoeve van transitieperiode

Het bestuur van StiPP is primair opdrachtgever en is verantwoordelijk dat de gemaakte keuzes (door sociale partners en door bestuur) tijdig en zorgvuldig worden geïmplementeerd. Hierbij waakt het bestuur voor de evenwichtige belangenafweging. Bij dit project, het project Wtp, zijn de volgende partijen betrokken:



*Figuur 1: Partijen betrokken bij het project Wtp.*

#### 2.1.1 Programmaorganisatie

Om de werkbaarheid te vergroten heeft het bestuur van StiPP een stuurgroep opgericht, die regie voert over het Wtp-proces aan fondszijde. Deze stuurgroep wordt bemenst door de drie uitvoerend bestuurders. De stuurgroep wordt ondersteund door de afdeling bestuursondersteuning van PGGM en een onafhankelijke externe actuariële ondersteuner.

#### 2.1.2 Rolverdeling

De betrokken partijen bij het project Wtp hebben elk hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Hieronder is per partij kort ingegaan op de verantwoordelijkheid.

##### *Uitvoerend bestuur (tevens stuurgroep)*

Het uitvoerend bestuur heeft de rol van projectleider en neemt daarbij operationele besluiten ten behoeve van de uitvoering van het project. Het uitvoerend bestuur bereidt daarnaast bestuursbesluiten voor en informeert de overige betrokken partijen over het project.

##### *Niet-uitvoerend bestuur (intern toezicht)*

Het niet-uitvoerend bestuur heeft zich, met het oog op haar toezichhoudende functie, gedurende het besluitvormingsproces een oordeel kunnen vormen over het voorgenomen besluit tot invaren met inbegrip van het aanwenden van het vermogen. Daarnaast houdt het niet-uitvoerend bestuur vanuit haar reguliere taak toezicht op de algemene gang van zaken in het fonds, de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

##### *Algemeen bestuur*

Het uitvoerend bestuur en het niet-uitvoerend bestuur vormen gezamenlijk het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur is binnen het project Wtp verantwoordelijk voor de (definitieve) bestuurlijke besluitvorming, waarbij het besluit tot invaren met inbegrip van het aanwenden van het vermogen het belangrijkste bestuursbesluit is.

##### *Verantwoordingsorgaan*

Het verantwoordingsorgaan (hierna: VO) heeft ten aanzien van het voorgenomen besluit tot invaren met inbegrip van het aanwenden van het vermogen een goedkeuringsrecht. Het VO wordt hiertoe geïnformeerd door het uitvoerend bestuur en bijgestaan door een extern actuariële deskundige.

##### *Sleutelfunctiehouders*

De sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariel zijn nauw betrokken bij het project Wtp. Hierbij is informele

afstemming bij vragen en onduidelijkheden, waarbij hun kennis van de markt en de stand van wet- en regelgeving het pensioenfonds verder helpt. Daarnaast is er de formele rol waarbij de sleutelfunctiehouders via opinies een tweedelijns beoordeling geven bij de bestuursbesluiten. De sleutelfunctiehouder interne audit voert vanuit de derde lijn diverse audits uit en steunt hierbij indien nodig ook op audits die door de pensioenuitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd.

#### *Uitbestedingspartijen*

Bij het project Wtp is intensief overleg met de pensioenuitvoeringsorganisatie, als ook met adviseurs (actuariel en ALM). Dit gebeurt via de reguliere overlegstructuur met de uitbestedingspartijen en via de stuurgroep Wtp.

#### *Sociale partners*

Sociale partners hebben via het transitieplan een verzoek gedaan tot het invaren van het bestaande pensioenvermogen en daarnaast de nieuwe pensioenregeling, inclusief doelstellingen vastgelegd.

## **2.2 Opdeling werkzaamheden**

### 2.2.1 Fases

Het bestuur van StiPP heeft drie fases in de overgang naar de Wtp gedefinieerd, namelijk:

- I. Voorbereiding & opzet organisatie
- II. Toetsing ontwerp en keuzes sociale partners
- III. Implementatie en communicatie

In fase I is onderzocht of de gewenste contractvorm mogelijk is bij de huidige pensioenuitvoeringsorganisatie. StiPP heeft medio 2022 het contract met pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM verlengd tot 1 januari 2027 en dit contract in 2023 opengebroken voor een extra verlenging tot 1 januari 2029. StiPP zal de bestaande pensioenaanspraken, -rechten en -kapitalen tijdens de transitieperiode dus niet overdragen aan een andere pensioenuitvoeringsorganisatie. In fase I werken sociale partners toe naar definitieve besluitvorming over de nieuwe pensioenregeling en vastlegging hiervan in het transitieplan. De doelstelling van de sociale partners is om de nieuwe pensioenregeling in werking te laten treden op 1 januari 2026, mits de regeling technisch en praktisch gezien uitvoerbaar is en alle betrokkenen bij de uitvoering ervan overtuigd zijn dat een zorgvuldige transitie conform de bepalingen van het transitieplan kan worden uitgevoerd.

In fase II staat besluitvorming door het bestuur van StiPP voorop. Hierbij wordt het transitieplan getoetst op verschillende aspecten. Deze toetsing leidt tot een besluit wat betreft opdrachtaanvaarding en – indien van toepassing – invaren. Verder stelt StiPP in deze fase een implementatie- en een communicatieplan op. Er is toegewerkt naar indiening van deze plannen bij de toezichthouders in december 2024. Vooruitlopend hierop maakt het fonds gebruik van de mogelijkheid van partiële beoordeling voor de onderdelen datakwaliteit en risicohouding. Op respectievelijk 19 juli 2024 en 6 augustus 2024 zijn deze onderdelen voor beoordeling ingediend bij DNB. Paragrafen 3.1.1.2 (risicohouding) en 3.1.1.3 (datakwaliteit) gaan hier verder op in.

In fase III worden de gemaakte en bekrachtigde afspraken geïmplementeerd en wordt hierover met de belanghebbenden, waaronder de deelnemers, gecommuniceerd.

### 2.2.2 Deelonderwerpen

De benodigde acties in deelonderwerpen. Het bestuur van StiPP heeft zes deelonderwerpen gedefinieerd, namelijk:

- A. Governance en besluitvorming
- B. Pensioentoezegging en financiering
- C. Fondsbeleid en -documenten
- D. Pensioenuitvoering
- E. Datakwaliteit
- F. Communicatie



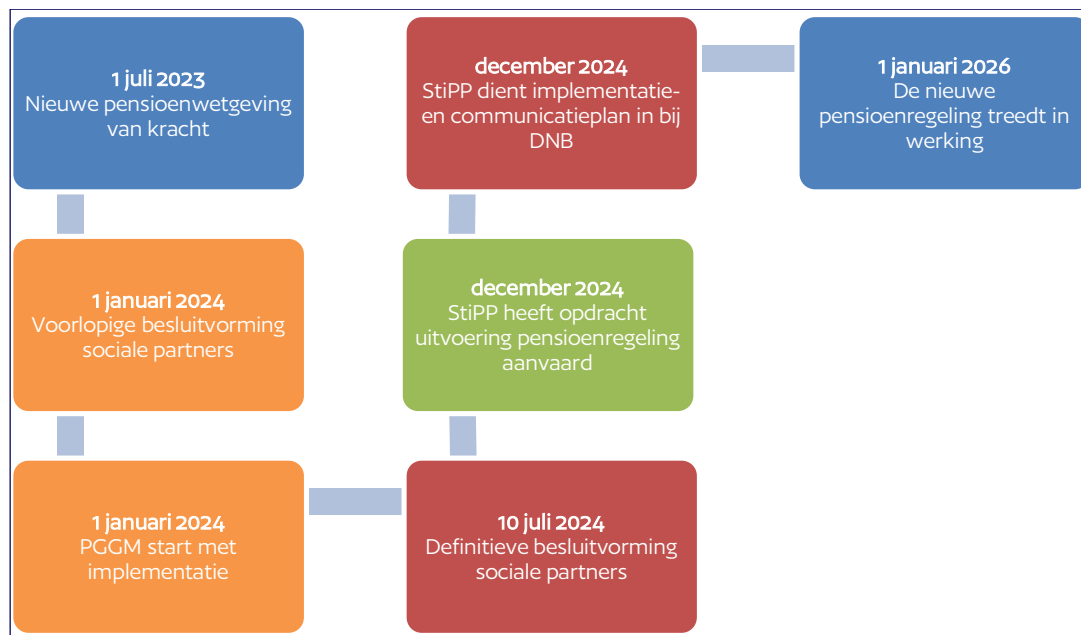
## 2.3 Projectplannen

StiPP heeft alle benodigde acties opgenomen in twee projectplannen die als bijlage zijn toegevoegd aan dit document. Dit betreft:

- Het projectplan voor fase I
- Het projectplan voor fase II en III

### 2.3.1 Mijlpalen

De belangrijkste stappen in de overgang naar de Wtp zijn als volgt<sup>4</sup>:



In beide projectplannen is een gedetailleerdere planning opgenomen.

### 2.3.2 Financiële, economische en andere schokken

In geval van financiële, economische of andere schokken adviseert de stuurgroep, na desgewenst overleg met de pensioenuitvoeringsorganisatie, aan het bestuur over het aanpassen van de projectplannen. De projectplannen zijn om die reden "levende" documenten.

<sup>4</sup> Deze mijlpalen corresponderen met de mijlpalen in het projectplan fase II en III. Tussentijds is de timing van de mijlpalen wel aangepast.

## 3 Besluitvormingsproces

### 3.1 Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan

#### 3.1.1 Beschrijving van het doorlopen besluitvormingsproces

In de planning van het pensioenfonds m.b.t. de Wtp zijn zes deelgebieden onderkend. In de volgende paragrafen wordt per deelgebied besproken hoe het besluitvormingsproces heeft plaatsgevonden. Enkele elementen van besluitvorming hebben separaat plaatsgevonden, deze zijn opgenomen in de paragrafen 3.1.1.1 tot en met 3.1.1.3. Ten slotte is het proces rondom de beoordeling van het totale 'Wtp-pakket' opgenomen in paragraaf 3.1.2.

De voorbereidingen die nodig zijn om te komen tot een implementatieplan zijn uitgevoerd door verschillende partijen (uitvoeringsorganisatie, adviseurs, bestuursondersteuning). De aansturing van deze voorbereidingen en de initiële beoordeling is uitgevoerd in de stuurgroep Wtp van het fonds. Deze stuurgroep werd gevormd door de drie uitvoerende bestuurders in combinatie met de bestuursondersteuner vanuit PGGM. Om de voorbereidingen overzichtelijk te houden zijn de voorbereidingen opgedeeld naar zes deelgebieden.

- A. Governance en besluitvorming
- B. Pensioentoezegging en financiering
- C. Fondsbeleid en -documenten
- D. Pensioenuitvoering
- E. Datakwaliteit
- F. Communicatie

Voor elk deelgebied is een planning opgesteld en gemonitord door de stuurgroep.

Bij de besluitvorming maakte het bestuur gebruik van de kennis en ervaring van de sleutelfunctiehouders, die via periodiek overleg en risico-opinies betrokken werden. Hierin werd een balans gevonden tussen verzoeken vanuit de stuurgroep en de onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouders zelf.

Voor vier aspecten van de transitie heeft het bestuur het BOB-model toegepast. Het gaat om:

- De verdeling van het pensioenvermogen bij invaren
- De risicohouding
- De gewijzigde financiële opzet (zowel wat betreft beleid als de diverse balansposten)
- De opdrachtaanvaarding en datakwaliteit

Het bestuursbesluit over het implementatieplan en communicatieplan is hiermee een resultante van een uitgebreid bestuurlijk traject. Tijdens dit traject is ook het verantwoordingsorgaan betrokken, meer hierover in paragraaf 3.1.4.

#### 3.1.1.1 *Besluitvorming toepassen transitie-FTK*

Gegeven het karakter van de uitgevoerde pensioenregeling, een premiereregeling, en het feit dat StiPP als beleid heeft nominale pensioen uit te keren, is het transitie-FTK niet toegepast.

#### 3.1.1.2 *Besluitvorming risicohouding*

De risicohouding is meermaals, aan de hand van het opgestelde verantwoordingsdocument risicohouding, aan de orde geweest in de vergaderingen van het algemeen bestuur, o.a. in de bestuursvergaderingen op 18 april 2024, 31 mei 2024 en 28 juni 2024.

Op 18 april 2024 heeft het algemeen bestuur de denkrichting van de stuurgroep Wtp onderschreven om de risicohouding - zodra deze definitief is - vast te stellen, met inachtneming van de opmerkingen die het algemeen bestuur heeft gemaakt bij de bespreking van de risicohouding in deze bestuursvergadering.

Op 17 juli 2024 heeft het algemeen bestuur, buiten vergadering, het voorgenomen besluit tot de vaststelling van de risicohouding van StiPP onder de Wtp genomen, onder de voorwaarde dat de definitieve opinies van de SFH actuariael en de SFH risicobeheer niet tot (majeure) wijziging(en) van de risicohouding leiden. Na ontvangst van

deze opinies, die niet tot (majeure) wijziging(en) van de risicohouding hebben geleid, is de risicohouding op 6 augustus 2024 definitief vastgesteld en voor partiële beoordeling ingediend bij DNB.

### 3.1.1.3 Besluitvorming datakwaliteit

Op 2 februari 2024 heeft het algemeen bestuur het uitvoerend bestuur gemandateerd tot het nemen van besluiten over de datakwaliteit, in de context van het Kader Datakwaliteit – Wet toekomst Pensioenen. Dit mandaat stelt het uitvoerend bestuur in staat een definitief oordeel te vellen over de datakwaliteit van het fonds en het definitieve besluit te nemen dat deze kwaliteit voldoende is om in te kunnen varen. Het algemeen bestuur heeft op 18 april 2024 het voorlopig oordeel uitgesproken de datakwaliteit van het fonds voldoende is om te kunnen invaren.

Het uitvoerend bestuur baseert zijn oordeel over de datakwaliteit onder andere op de feitelijke bevindingen in het AUP-rapport van Forvis Mazars, dat StiPP in juli 2024 heeft ontvangen. Forvis Mazars stelt in dit rapport vast dat op alle getoetste AUP-werkstappen wordt aangesloten op het werkprogramma. Er zijn geen openstaande punten of (negatieve) bevindingen (dat een AUP-werkstap niet of deels doorlopen zou zijn). Het uitvoerend bestuur heeft dan ook geconcludeerd dat (de bevindingen in) het door Forvis Mazars afgegeven AUP-rapport geen aanleiding geeft om anders te oordelen over de datakwaliteit dan in het voorlopig besluit van het bestuur (d.d. 18 april 2024) dat de datakwaliteit voldoende is voor invaren. Het uitvoerend bestuur heeft daarom het voorlopige bestuursbesluit van 18 april 2024 bekrachtigd en op 17 juli 2024 een definitief besluit over de datakwaliteit genomen: deze is voldoende voor invaren.

StiPP heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het aanvragen van een partiële beoordeling door DNB van de datakwaliteit. Het uitvoerend bestuur heeft het datakwaliteitsdossier op 19 juli 2024 ingediend bij DNB.

### 3.1.2 Oordeel van het bestuur

Het bestuur heeft zich meermaals gebogen over (onderdelen van) het invaren en de verdeling van het vermogen. In onderstaande tabel is opgenomen hoe het bestuur van denkrichting tot (voorlopige) besluitvorming is gekomen voor een aantal onderwerpen. Dit overzicht is niet limitatief.

Het niet-uitvoerend bestuur heeft zich, met het oog op haar toezichhoudende functie, gedurende het besluitvormingsproces een oordeel kunnen vormen over het voorgenomen besluit tot invaren met inbegrip van het aanwenden van het vermogen. Daarnaast houdt het niet-uitvoerend bestuur vanuit haar reguliere taak toezicht op de algemene gang van zaken in het fonds, de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

Tabel 2: Een niet-limitatieve opsomming van hoe het bestuur van denkrichting tot (voorlopige) besluitvorming is gekomen op een aantal onderwerpen.

Onderwerp	Datum	Toelichting
Invaren en verdeling vermogen	5 juli 2023	Denkrichting: bij invaren wordt uitgegaan van de standaardmethode, waarbij kapitaal en uitkering voor en na transitie minimaal gelijk blijven.
	18 april 2024	Denkrichting: (in navolging van het verzoek van sociale partners) invaren met als uitgangspunt de standaardmethode zonder spreiding
	28 juni 2024	Vastlegging: onderbouwing voor de keuze voor de omrekenmethode en de spreidingstermijn.
	27 september 2024	Voorlopig: invaren met standaardmethode met spreidingstermijn één jaar.
	13 december 2024	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Definitief besluit bij invaren de standaardmethode te hanteren;</li> <li>- Definitief besluit bij invaren een spreidingstermijn van één jaar toe te passen;</li> <li>- Vaststelling van de prioritering bij het verdelen van het vermogen van het fonds:</li> </ul>
	13 december 2024	Definitief besluit tot invaren.
Compensatie	15 september 2023	Denkrichting: indien sociale partners willen compenseren uit fondsvermogen, dan stelt het bestuur hier vermogen voor beschikbaar, maar wel

Onderwerp	Datum	Toelichting
		onder de voorwaarde dat tegelijk ook vermogen beschikbaar wordt gesteld voor toebedeling aan iedereen.
	2 februari 2024	Voorlopig: (sociale partners besluiten tot compensatie en toebedeling uit onverdeeld vermogen) geen onoverkomelijke afspraken en in afwachting van transitieplan.
	27 september 2024	Voorlopig: een deel van het aanwezige vermogen zal worden aangewend voor compensatie van nadelige effecten.
	13 december 2024	Definitief besluit om een deel van het vermogen aan te wenden voor compensatie van de nadelige effecten van de transitie naar de nieuwe regeling.
<b>Financiële opzet: RDR</b>	18 april 2024	Voorlopige uitwerking besproken, nadere analyse ten aanzien van leegraken van de RDR gevraagd
	28 juni 2024	Nadere analyse besproken. Uitgangspunt structurele stabiele situatie vastgesteld. Alle andere opties verworpen. Vaststelling: technische inrichting RDR
<b>Financiële opzet: kostenvoorziening</b>	18 april 2024	Denkrichting: huidige kostenvoorziening toebedelen aan pensioengerechtigden, via standaardmethode met bruto-kapitaal.
	31 mei 2024	Denkrichting: (bruto-kapitaal mag niet) extra voorrangsregel toevoegen om huidige kostenvoorziening toe te delen aan pensioengerechtigden.
	27 september 2024	Voorlopig: voorrangsregels akkoord, inclusief toebedeling kostenvoorziening aan huidig pensioengerechtigden.
<b>Evenwichtigheid</b>	16 juni 2023 en 5 juli 2023	Voorlopig: gesproken over aanzet voor evenwichtigheidskader: 'beliefs' die betrekking hebben op de nieuwe regeling en/of de transitie.
	12 juli 2023	Vaststelling: 'beliefs' die betrekking hebben op de nieuwe regeling en/of transitie vastgesteld. Voorlopig: gesproken over de kwantificering van de 'beliefs' (maatstaven).
	19 juli 2023	Vastgesteld: evenwichtigheidskader ('beliefs' + kwantitatieve maatstaven)
	31 mei 2024 en 28 juni 2024	Vastgesteld: Wijzigingen doorgevoerd in maatstaven of bandbreedte: <ul style="list-style-type: none"> <li>- bij uitkeringsfase 'kortingskans' als maatstaf vervangen door 'pensioenindex';</li> <li>- bandbreedte compensatie aangepast;</li> <li>- bandbreedte voor uitkeringsfase ingevuld (RDR met initiële vulling van 4,7%).</li> </ul>
	27 september 2024	Voorgenomen besluiten: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het besluit dat de onderzochte effecten van de verbeterde pensioenregeling passen bij de deelnemerspopulatie van StiPP.</li> <li>- Het besluit tot vaststelling dat de (kwantitatieve) transitie-effecten vallen binnen de door sociale partners en het bestuur zelf vastgestelde bandbreedtes.</li> <li>- Het besluit (oordeel) dat de verdeling van het vermogen niet leidt tot een onevenwichtig nadeel voor (groepen) belanghebbenden van het fonds.</li> </ul>

Onderwerp	Datum	Toelichting
		- Het besluit dat de transitie-effecten niet leiden tot een onevenwichtig nadeel voor (groepen) belanghebbenden van het fonds.
	13 december 2024	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Besluit dat de onderzochte effecten van de verbeterde pensioenregeling passen bij de deelnemerspopulatie van StiPP;</li> <li>- Besluit dat de (kwantitatieve) transitie-effecten vallen binnen de door sociale partners en het bestuur zelf vastgestelde bandbreedtes;</li> <li>- Besluit dat de effecten van de nieuwe pensioenregeling niet leiden tot een onevenwichtig nadeel voor (groepen) belanghebbenden van het fonds;</li> <li>- Besluit dat de toets op evenwichtigheid(skader) is geslaagd en de transitie als geheel evenwichtig is.</li> </ul>

### 3.1.3 Oordelen van sleutelfunctiehouders

Gedurende het project vindt er periodiek – eens per maand – overleg plaats tussen de stuurgroep en de sleutelfunctiehouders. Dit overleg heeft tot doel de sleutelfunctiehouders te informeren en te betrekken bij de voortgang van het project en afstemming te zoeken over de werkzaamheden van alle sleutelfunctiehouders.

Alle sleutelfunctiehouders hebben gedurende het project verschillende opinies afgegeven. Hieronder wordt toegelicht bij welke onderwerpen de sleutelfunctiehouders betrokken zijn, wat de opinies zijn geweest en wat het bestuur hiermee heeft gedaan. De sleutelfunctiehouders hebben ook een belangrijke taak vervuld bij de onderdelen datakwaliteit en risicohouding. Beide onderwerpen zijn via partiële beoordeling bij DNB voorgelegd. Het doorlopen proces op deze beide onderdelen wordt daarom hier niet verder uitgewerkt.

Het bestuur heeft de opinies van de sleutelfunctiehouders betrokken in het definitieve invaarbesluit, de vaststelling van het implementatieplan, de opdrachtaanvaarding en het communicatieplan transitie. Bij de besluitvorming is geconstateerd dat er géén openstaande bevindingen zijn. Aandachtspunten zijn geadresseerd en worden, indien van toepassing, vervolgd in 2025. Met inachtneming van de opinies van de sleutelfunctiehouders heeft het algemeen bestuur op 13 december 2024 besloten over te gaan tot een definitief invaarbesluit, vaststellen van het communicatieplan, implementatieplan en de opdrachtaanvaarding. De sleutelfunctiehouders zijn over deze besluitvorming op 13 december 2024 geïnformeerd.

#### 3.1.3.1 Sleutelfunctiehouder actuaireel

Met de sleutelfunctiehouder actuaireel is gedurende het proces getoetst hoe hij aankeek tegen bepaalde denkrichtingen van het bestuur. Zo is op 3 april 2024 een bespreking geweest waarin de volgende onderwerpen zijn besproken:

- Hoogte van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en mogelijkheden om dit MVEV te verlagen;
- Hoogte van de kostenvoorziening;
- Financiële en technische inrichting van de risicodelingsreserve;
- Wisselwerking tussen balansposten; en
- Uitgangspunten van de transitieberekeningen.

Daarnaast heeft het bestuur de sleutelfunctiehouder actuaireel betrokken bij het onderzoek om de huidige kostenvoorziening toe te delen aan de huidige pensioengerechtigden door de standaardmethode op basis van bruto-kapitalen uit te voeren (hetgeen uiteindelijk niet kan/mag en daarom niet is toegepast). Op diverse onderwerpen zijn opinies uitgebracht. Op bepaalde onderwerpen is gewerkt met tussentijdse (voorlopige) opinies, soms in twee rondes. In onderstaand overzicht is in dat geval enkel de tweede (tussentijdse) opinie opgenomen.

- 14 juni 2024: tussentijdse opinie financiële opzet

- Samenvatting opinie: deze bevat enkele verduidelijkingsvragen en vraagt om onderwerpen en/of keuzes nader toe te lichten. Inhoudelijk vraagt de sleutelfunctiehouder aandacht voor de relatief hoge afslag ten behoeve van de RDR in de initiële opzet en de wijze waarop het toebedelen van de kostenvoorziening binnen de standaardregel wordt vormgegeven.
- Reactie stuurgroep: de stuurgroep verwerkt de vragen en toelichtingen in het implementatieplan. De technische en financiële inrichting van de RDR is naar aanleiding van de opinie van de sleutelfunctiehouder aangepast. Over de vormgeving van de kostenvoorziening heeft op respectievelijk 19 juni 2024 en 3 juli 2024 afstemming plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot het besluit de casus voor te leggen aan DNB.
- 19 juni 2024: (tweede) tussentijdse opinie invaren en gebruik standaardmethode / compensatie
  - Samenvatting opinie: StiPP gebruikt de standaardmethode conform conceptregelgeving voor premieregelingen. Deze wetgeving is nog niet definitief. De sleutelfunctiehouder vraagt aandacht voor de evenwichtigheidsbeoordeling in relatie tot welke groepen aandeel hebben gehad in het vormen van het eigen vermogen. De sleutelfunctiehouder stelt enkele verduidelijkingsvragen en toelichtingen op het onderdeel invaren en compensatie.
  - Reactie stuurgroep: de stuurgroep verwerkt de vragen en toelichtingen in het implementatieplan. De stuurgroep bevestigt dat de oorsprong van het eigen vermogen in beperkte mate wordt meegenomen in de evenwichtigheids-beoordeling.
- 27 juni 2024: tussentijdse opinie transitie-effecten
  - Samenvatting opinie: deze bevat enkele verduidelijkingsvragen en vraagt om onderwerpen en/of keuzes nader toe te lichten.
  - Reactie stuurgroep: de stuurgroep verwerkt de vragen en toelichtingen in het implementatieplan.
- 11 november 2024: opinie op het implementatieplan, financiële opzet, transitie-effecten en opdrachtaanvaarding
  - Samenvatting opinie: geen bevindingen. Wel een aantal opmerkingen en aandachtspunten. Deze gaan over plausibiliteitscontroles, modelvalidatie en maatstaven en bandbreedtes van de evenwichtigheidsbeoordeling.
  - Reactie stuurgroep: de stuurgroep verwerkt de vragen en aandachtspunten in een reactie aan de SFH actueel en/of in het implementatieplan.
  - Reactie SFH actueel: geen nadere opmerkingen naar aanleiding van de verstrekte reactie van de stuurgroep.
- 11 december 2024: addendum op het implementatieplan en de opdrachtaanvaarding
  - Reactie sleutelfunctiehouder actueel: bevestiging dat het addendum niet leidt tot een ander oordeel en/of opinie. De sleutelfunctiehouder actueel stelt nog enkele vragen. Deze worden in december 2024 door de stuurgroep beantwoord en – indien nodig – in 2025 opgevolgd.
- 11 december 2024: invaarsjabloon
  - Reactie sleutelfunctiehouder actueel: het invaarsjabloon is gecontroleerd op wat uit actueel perspectief de belangrijkste elementen zijn. De sleutelfunctiehouder actueel stelt enkele vragen. Deze worden in december 2024 door de stuurgroep beantwoord en – indien nodig – in 2025 opgevolgd.

Met inachtneming van de gemaakte voorbehouden en aandachtspunten in de afgegeven opinies geeft de sleutelfunctiehouder actueel een positief oordeel over de opdrachtaanvaarding en het implementatieplan.

### 3.1.3.2 Sleutelfunctiehouder risicobeheer

Met de sleutelfunctiehouder risicobeheer is in het kader van zijn functie continu overleg over de risicobeheersing van het project. Gedurende het proces is er sprake van het challengen op denkrichtingen van het bestuur. Op diverse onderwerpen zijn aandachtspunten meegegeven en op andere onderwerpen zijn opinies uitgebracht. Op bepaalde onderwerpen is gewerkt met tussentijdse (voorlopige) opinies, soms in twee rondes. In onderstaand overzicht is in dat geval enkel de tweede (tussentijdse) opinie opgenomen.

- 9 juni 2024: definitieve risico-opinie communicatieplan transitie.
  - Samenvatting oordeel: alle onderwerpen uit de Leidraad AFM zijn te vinden in het communicatieplan. Het governanceproces met het verantwoordingsorgaan is doorlopen.

- Het algemeen bestuur heeft het oordeel van de sleutelfunctiehouder onderschreven en het plan op 28 juni 2024 vastgesteld.
- 14 juni 2024: tussentijdse risico-opinie financiële opzet
  - Samenvatting opinie: er zijn goede stappen gezet in de constructie van de nieuwe financiële opzet en de juiste experts en sleutelfunctiehouders worden betrokken. Er is zicht op mitigeren van enkele risico's waaronder het verzekeringstechnisch- en communicatierisico.
- 19 juni 2024: tussentijdse risico-opinie compensatie en invaren
  - Samenvatting opinie: de voor StiPP relevante berekeningen zijn uitgevoerd. De sleutelfunctiehouder actuariael is betrokken. Er is voldoende aandacht voor evenwichtige belangenafweging. Aanbeveling om de evenwichtigheidsbeoordeling voor alle groepen te beschrijven en onderbouwen.
  - Reactie stuurgroep: de opinies van 14 juni 2024 respectievelijk 19 juni 2024 zijn onderschreven. Daar waar van toepassing zijn de aanbevelingen verwerkt in het implementatieplan.
- 22 en 26 november 2024: opinie implementatieplan en opdrachtaanvaarding
  - Samenvatting opinie: positieve risico-opinie bij het implementatieplan, invaren, financiële opzet, compensatie en de opdrachtaanvaarding.
- 28 november 2024: addendum op communicatieplan transitie
  - Reactie sleutelfunctiehouder risicobeheer:  
In de vorige risico-opinie, d.d. 9 juni 2024, resteerden nog twee openstaande punten. Na lezing van de nieuwe versie van het plan heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer geconstateerd dat beide punten adequaat zijn opgevolgd. Daarnaast geeft hij aan dat het document nog meer aan leesbaarheid heeft gewonnen.
  - De sleutelfunctiehouder risicobeheer concludeert dat de aanpassingen in het communicatieplan transitie niet leiden tot heroverweging van zijn (reeds positieve) risico-opinie bij het plan.
- 5 en 10 december 2024: addendum op het implementatieplan en de opdrachtaanvaarding
  - Reactie sleutelfunctiehouder risicobeheer: de beschreven wijzigingen zijn puntsgewijs terug te vinden in het implementatieplan. De wijzigingen zijn logisch en geven opvolging aan opmerkingen die gemaakt zijn in het algemeen bestuur, de stuurgroep Wtp, het verantwoordingsorgaan en/of de sleutelfunctiehouders. De sleutelfunctiehouder risicobeheer bevestigt dat het addendum niet leidt tot een ander oordeel en/of opinie.

De sleutelfunctiehouder actuariael geeft een positieve opinie over de opdrachtaanvaarding, het implementatieplan en het communicatieplan.

### 3.1.3.3 Sleutelfunctiehouder interne audit

De sleutelfunctiehouder interne audit is aangaande de Wtp op twee specifieke gebieden betrokken: kader datakwaliteit en de beheersing van transitierisico's. Om te komen tot een oordeel maakt de sleutelfunctiehouder interne audit gebruik van de uitkomsten van de audits die door de pensioenuitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd. De sleutelfunctiehouder voert de volgende werkzaamheden uit of heeft deze al uitgevoerd ten aanzien van de Wtp-transitie (werkzaamheden datakwaliteit partiële beoordeling niet meegenomen):

- Audit datamanagementproces;
- Inventarisatie transitie i.h.k.v. beheersing transitierisico's in de opdrachtaanvaardingsfase;
- Inventarisatie monitoring implementatie i.h.k.v. beheersing transitierisico's in de implementatiefase;
- Aanvullende activiteiten op het gebied van 'get clean' en 'stay clean', borging juistheid berekeningen, communicatieplan en invaarsjabloon, beheersing IT-change.

Daarbij steunt de sleutelfunctiehouder interne audit ook op de werkzaamheden die door de afdeling Internal Audit van de pensioenuitvoeringsorganisatie (PGGM) worden uitgevoerd ten aanzien van onder andere datamanagement, het Kader Datakwaliteit, het communicatieplan transitie en IT-change.

De sleutelfunctiehouder interne audit heeft op 28 november 2024 zijn beeld gegeven bij het implementatieplan. De sleutelfunctiehouder interne audit heeft de opinies van de sleutelfunctiehouders actuariael en risicobeheer hierbij

betrokken. Zijn conclusie luidt dat het implementatieplan zorgvuldig tot stand is gekomen en voldoende houvast geeft voor een zorgvuldig implementatietraject.

#### 3.1.4 Advies verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft het VO en de door het VO ingeschakelde externe adviseur tijdens het besluitvormingsproces meegenomen in haar tussentijdse afwegingen en besluiten. Het VO heeft hierbij de mogelijkheid gehad en benut om te reageren. Het bestuur heeft deze reacties ter harte genomen, waardoor gesteld kan worden dat de adviesrol van het VO van wezenlijke invloed op het invaarbeveluit is geweest. Tijdens de sessies is informatie gedeeld door het bestuur, waaronder alle wettelijk verplichte stukken (artikel 46b, tweede lid BUPW).

Het VO heeft op 12 november 2024 unaniem positief geadviseerd op de beoordeling van het bestuur inzake het voorgenomen invaarbeveluit, de keuzes die het bestuur hierbij heeft gemaakt, de verdeling van het fondsvermogen en de compensatie van de afschaffing van de doorsneesystematiek. Dit positief advies is schriftelijk vastgelegd.

Het VO heeft bij dit advies opgemerkt dat, indien er na het formele advies van het verantwoordingsorgaan nog aanpassingen plaatsvinden op bovengenoemde documenten waarop het advies is gebaseerd, voor het verantwoordingsorgaan de mogelijkheid openstaat om het advies te heroverwegen. Dit geldt eveneens indien additionele documenten beschikbaar komen, mochten deze niet (volledig) overeenkomen met de reeds ontvangen informatie.

Op 27 en 29 november 2024 is aanvullende informatie met het VO gedeeld. Dit betrof een addendum op het communicatieplan transitie en een addendum op het implementatieplan en opdrachtaanvaarding. Het VO heeft op 10 en 12 december 2024 laten weten dat het VO van mening is dat de impact van de aanpassingen in het communicatieplan, implementatieplan en opdrachtaanvaarding beperkt is en niet leiden tot heroverweging van het advies van het VO.

Het VO heeft geen specifieke aandachtspunten of overwegingen in zijn advies meegegeven. Het unaniem positieve advies van het VO is voor het bestuur een belangrijke pijler om te komen tot het definitieve invaarbeveluit. Het geeft aan dat er draagvlak is voor de wijze waarop het bestuur invulling wil geven aan de afspraken uit het transitieplan en uitvoering wil geven aan het invaarbeveluit. Met inachtneming van het unaniem positieve advies van het VO heeft het algemeen bestuur op 13 december 2024 besloten over te gaan tot een definitief invaarbeveluit. Het VO is over deze besluitvorming op 13 december 2024 geïnformeerd.

#### 3.1.5 Niet-uitvoerend bestuur (intern toezicht)

Bij StiPP is sprake van een omgekeerd gemengd bestuursmodel, waarbij het algemeen bestuur bestaat uit uitvoerende bestuursleden en niet-uitvoerende bestuursleden. De niet-uitvoerende bestuursleden vormen bij dit bestuursmodel het intern toezicht.

De uitvoerende bestuursleden vormen gezamenlijk de stuurgroep Wtp en doorliepen via die stuurgroep het besluitvormingsproces. Besluitvorming door het algemeen bestuur, zoals beschreven in paragraaf 3.1.1, betekent in de praktijk dat het uitvoerend bestuur de niet-uitvoerende bestuurders meeneemt in haar tussentijdse afwegingen en besluiten. Hierdoor ontstond de mogelijkheid om het uitvoerend bestuur kritisch te bevragen. Het algemeen bestuur stelt uiteindelijk het beleid en de (wettelijke) plannen vast en neemt alle formele besluiten. Om een gedegen besluitvormingsproces te waarborgen is op onderdelen gebruik gemaakt van het BOB-model (beeldoordeel-besluit) door het algemeen bestuur.

Bij het bestuursoordeel over de evenwichtige belangenafweging hebben de niet-uitvoerende bestuursleden toegezien op de besluitvorming.

## 3.2 Relatie met opdrachtaanvaarding en besluit tot invaren

Het besluitvormingsproces met betrekking tot het implementatieplan is sterk verweven met de opdrachtaanvaarding en het besluit tot invaren. Voor de opdrachtaanvaarding is de door sociale partners gewenste pensioenregeling getoetst. De resultaten van deze toetsing zijn onderdeel van dit implementatieplan (bijlage 9). Wat betreft het besluit tot invaren zijn argumenten hiervoor eveneens verwerkt in dit implementatieplan. Bij alle nadere



uitvoerings- of beleidskeuzes bij invaren die niet expliciet vermeld zijn in het Transitieplan, zijn deze keuzes gemotiveerd meegenomen in de opdrachtaanvaarding.

## 4 Risico's en beheersmaatregelen

### 4.1 Inleiding

Om de risico's in de transitie naar de nieuwe pensioenregeling op adequate wijze te beheersen is risicomangement van groot belang. Voor de Wtp is een risk self-assessment (RSA) opgesteld door het bestuur met als uitgangspunt dat door sociale partners is gekozen voor een flexibele premierregeling (FPR). Deze RSA is opgesteld na de inwerkingtreding van de Wtp en zorgt voor het inzichtelijk krijgen en houden van alle risico's rondom de overgang naar Wtp. De RSA wordt periodiek (minimaal twee keer per jaar) bijgewerkt en besproken in het algemeen bestuur. Voor elk risico wordt hierbij gekeken naar kans en impact, welke gezamenlijk leiden tot een risicoprofiel volgens Figuur 2. Dit hoofdstuk bevat de uitkomsten van de RSA gedateerd september 2024.

Netto-risico (risicoprofiel)		Impact				
		1	2	4	8	16
		Minimaal	Klein	Middelmatig	Hoog / groot	Maximaal
Kans	1 Zeer onwaarschijnlijk	1. Acceptabel	2. Acceptabel	4. Acceptabel	8. Acceptabel	16. Matig
	2 Onwaarschijnlijk	2. Acceptabel	4. Acceptabel	8. Acceptabel	16. Matig	32. Risicovol
	3 Mogelijk	3. Acceptabel	6. Acceptabel	12. Matig	24. Risicovol	48. Niet- acceptabel
	4 Waarschijnlijk	4. Acceptabel	8. Acceptabel	16. Matig	32. Risicovol	64. Niet- acceptabel
	5 Zeer waarschijnlijk	5. Acceptabel	10. Matig	20. Risicovol	40. Niet- acceptabel	80. Niet- acceptabel

Figuur 2: Bepaling netto-risicoprofiel op basis van kans en impact.

De RSA Wtp kent 32 subrisico's behorend bij de volgende hoofd risico's:

- Omgevingsrisico
- Reputatierisico
- Bestuurlijk risico
- Integriteitsrisico
- Juridisch risico
- Uitbestedingsrisico
- Operationeel risico
- IT-risico
- Communicatierisico
- Financieel risico

In de hierna volgende paragrafen wordt ingegaan op bovenstaande risico's. Het omgevingsrisico, reputatierisico en bestuurlijk risico zijn hierbij geclusterd tot procesrisico.

## 4.2 Procesrisico

Het bestuur heeft drie subrisico's gedefinieerd onder het hoofd risico "Omgevingsrisico", twee subrisico's onder het hoofd risico "Reputatierisico" en zeven subrisico's onder het hoofd risico "Bestuurlijk risico". De genoemde subrisico's zijn uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken (september 2024) rondom het procesrisico.

Tabel 3: Geïdentificeerde subrisico's binnen het procesrisico met voor elk subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
1	Het risico dat sociale partners kiezen voor een solidaire premiereregeling	8. Acceptabel	JA
2	Het risico dat sociale partners niet, onvolledig of te laat besluiten nemen	8. Acceptabel	JA
3	Het risico dat door onenigheid bij sociale partners de verplichtstelling wordt ingetrokken (op verzoek van sociale partners)	8. Acceptabel	JA
4	Het risico dat er onvoldoende draagvlak voor de nieuwe regeling is bij (of niet aansluit bij verwachtingen van) stakeholders (werkgevers, deelnemers, pensioengerechtigden) a.g.v. complexiteit en hoge uitvoeringskosten	8. Acceptabel	JA
4A	Het risico dat de transitie naar de Wtp kan leiden tot (een toename van) juridische procedures (en klachten)	6. Acceptabel	JA
5	Het risico dat opdrachtaanvaarding niet mogelijk is door onevenwichtigheid (in / van de nieuwe regeling, een flexibele premiereregeling [FPR])	8. Acceptabel	JA
6	Het risico dat opdrachtaanvaarding niet mogelijk is door verwachte hoge (uitvoerings)kosten die niet 'gefund' worden	8. Acceptabel	JA
7	Het risico dat opdrachtaanvaarding niet mogelijk is door uitvoeringscomplexiteit / gebrek aan capaciteit voor transitie en implementatie	16. Matig	NEE
8	Het risico dat onduidelijk is hoe de financiële opzet van het fonds onder de Wtp zal / moet zijn	8. Acceptabel	JA
9	Het risico dat er verdeeldheid is binnen het bestuur waardoor er geen standpunten van StiPP kunnen worden geformuleerd en / of besluiten genomen worden	8. Acceptabel	JA
10	Het risico dat er onvoldoende deskundigheid bij en / of kennisdeling binnen het bestuur en / of het verantwoordingsorgaan is om afgewogen te kunnen beslissen	4. Acceptabel	JA
11	Het risico dat de bestuurlijke capaciteit en continuïteit onvoldoende zijn om de voorbereiding op en de implementatie van de Wtp goed te begeleiden / beheerst uit te voeren	12. Matig	NEE

### 4.2.1 Toelichting op niet-beheerste procesrisico's

Met betrekking tot de procesrisico's in het kader van de transitie zijn er nog twee subrisico's die momenteel nog niet voldoende beheerst zijn. Zijnde het risico dat de uitvoeringscomplexiteit van de nieuwe regeling zodanig is dat er een gebrek aan capaciteit voor de transitie en de implementatie is en het risico dat de bestuurlijke capaciteit niet voldoende is om de transitie goed voor te bereiden en de implementatie goed te begeleiden dan wel beheerst uit te voeren. Als beheersmaatregel voor het eerst genoemde subrisico zal er naast de uitvoeringsverklaring een detailplanning inclusief een beschrijvend plan van aanpak van de pensioenuitvoeringsorganisatie verlangd worden. Deze is thans in de maak en gezien de stand van zaken verwacht het bestuur dat dit subrisico tijdig binnen de kaders van de risicobereidheid van het fonds komt te liggen. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de nieuwe regeling niet uitgevoerd zou kunnen worden. Het subrisico ten aanzien van de bestuurlijke capaciteit ziet in feite vooral toe op de constatering dat het opstellen van de juiste documentatie ten behoeve van de transitie,

waaronder onderhavig implementatieplan, zowel inhoudelijk als bestuurlijk veel (doorloop)tijd vergen, waardoor interne plannings niet gehaald worden. Dit risico wordt beheerst door – heel praktisch – plannings aan te passen, extra bestuurlijke ondersteuning te regelen en, waar nodig, andere bestuursonderwerpen minder prioriteit te geven. Het netto-profiel van dit subrisico is ‘matig’, desalniettemin is er niet de verwachting dat door dit risico de transitie naar de Wtp en de implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet beheerst zullen verlopen.

### 4.3 Integriteits- en juridische risico

Het bestuur heeft één subrisico gedefinieerd onder het hoofd risico “Integriteit” en drie subrisico’s onder het hoofd risico “Juridisch”. De genoemde subrisico’s zijn uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken rondom de integriteitsrisico’s en juridische risico’s.

*Tabel 4: Geïdentificeerde subrisico’s binnen het integriteits- en juridisch risico met voor elk subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).*

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
12	Het risico op (schijn van) belangenverstremgeling van bestuursleden	4. Acceptabel	JA
13	Het risico dat door ‘invaarspelregels’ andere pensioenen ontstaan en evt. herverdeling van gelden plaatsvindt	8. Acceptabel	JA
13A	Het risico dat het compensatievraagstuk onvoldoende beantwoord wordt, waardoor onduidelijk is of en hoe er gecompenseerd wordt	8. Acceptabel	JA
14	Het risico dat StiPP niet compliant is aan wet- en regelgeving, veroorzaakt door complexiteit en / of onvoldoende (tijdige) uitwerking van wet- en regelgeving	8. Acceptabel	JA
15	Het risico dat vrijgestelde werkgevers niet tijdig (op hetzelfde moment) een financieel en actuair gelijkwaardige regeling hebben, waardoor de vrijstelling moet worden ingetrokken	12. Matig	NEE

#### 4.3.1 Toelichting op niet-beheerste integriteits- en juridische risico's

In het kader van de transitie is er één integriteits- of juridisch risico dat thans niet voldoende beheerst wordt, te weten het subrisico dat vrijgestelde werkgevers niet tijdig een gelijkwaardige pensioenregeling hebben. Ter beheersing van dit risico wordt momenteel al volop geacteerd, maar het probleem is dat wet- en regelgeving nog niet duidelijk is over de wijze waarop de financiële en actuair gelijkwaardigheid van pensioenregelingen van vrijgestelde werkgevers moet worden aangetoond. Zodoende kent dit subrisico momenteel een hoge kans dat het zich zal manifesteren, maar is bijvoorbeeld al wel de communicatie met deze werkgevers gestart dat zij zich moeten gaan voorbereiden op een andere pensioenregeling vanaf 2026. Dit risico zal door StiPP nog nader geanalyseerd en beoordeeld worden in de eind 2024/begin 2025 uit te voeren Eigen Risico Beoordeling van het fonds. Het risico vormt geen showstopper voor het uitvoeren van de nieuwe Wtp-pensioenregeling.

### 4.4 Uitbestedingsrisico

Het bestuur heeft vier subrisico’s gedefinieerd onder het hoofd risico “Uitbesteding”. Deze subrisico’s zijn uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken rondom de uitbestedingsrisico’s.

*Tabel 5: Geïdentificeerde subrisico’s binnen het uitbestedingsrisico met voor elk subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).*

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
16	Het risico dat de PUO niet tijdig klaar is voor/met de implementatie van de nieuwe pensioenregeling. Veroorzaakt door: - afhankelijkheid van leverancier ICT-platform - afhankelijkheid van sleutelpersoneel PUO	24. Risicovol	NEE
17	Het risico dat de implementatiekosten van de nieuwe regeling voor rekening van StiPP komen, al dan niet omdat deze hoger uitvallen dan verwacht	10. Matig	JA

18	Het risico dat de andere strategische uitbestedingspartijen niet op tijd klaar zijn om hun aandeel in de uitvoering van de nieuwe regeling juist te kunnen doen	4. Acceptabel	JA
19	Het risico dat de PUO onvoldoende capaciteit en kennis heeft inzake de beleidsuitwerking van een nieuwe regeling	16. Matig	JA

#### 4.4.1 Toelichting op niet-beheerste uitbestedingsrisico's

Er is in het kader van de transitie één uitbestedingsrisico dat nog niet voldoende beheerst is, te weten het subrisico dat de pensioenuitvoeringsorganisatie niet tijdig klaar voor of met de implementatie van de nieuwe pensioenregeling. Per saldo komt deze niet-beheersing neer op het feit dat er een zeer grote afhankelijkheid is van de IT-leverancier van het pensioenadministratiepakket (ICT-platform) waarop de pensioenregelingen van StiPP uitgevoerd worden. Voor de mitigatie van die subrisico wordt daarom verwezen naar de beheersing van de IT-risico's hieronder.

#### 4.5 Operationele risico's en IT-risico's

Het bestuur heeft vier subrisico's gedefinieerd onder het hoofd risico "Operationeel" en drie subrisico's onder het hoofd risico "IT". Deze subrisico's zijn uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken rondom de operationele en IT risico's.

Tabel 6: Geïdentificeerde subrisico's binnen operationele en IT-risico's met voor elk subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
20	Het risico dat de datakwaliteit onvoldoende is en dit de overgang naar de nieuwe regeling blokkeert	16. Matig	JA
21	Het risico dat de verlaging van de toetredingsleeftijd en de afschaffing van de wachttijd tot uitvoeringsproblemen bij de PUO leidt	4. Acceptabel	JA
22	Het risico dat de aanlevering van premie- en deelnemersgegevens verslechtert, veroorzaakt door de reikwijdte en/of complexiteit van de nieuwe regeling (onder Wtp), met als gevolg veel correcties en deelnemers die niet het pensioen krijgen waar zij recht op hebben	6. Acceptabel	JA
23	Het risico dat het RAM-model niet meer voldoet en niet (tijdig) aangepast kan worden	16. Matig	JA
24	Het risico dat de nieuwe regeling onvoldoende ICT-matig ondersteund kan worden	48. Niet-acceptabel	NEE
25	Het risico dat migratie van de huidige regeling naar het nieuwe IT-platform uitloopt, waardoor de transitie naar de nieuwe regeling te laat geschiedt	24. Risicovol	NEE
26	Het risico dat de transitie naar de nieuwe regeling op het nieuwe IT-platform te lang duurt	24. Risicovol	NEE
26A	Het risico dat door samenloop met andere IT-aanpassingen de migratie en/of transitie te lang duurt en de beoogde implementatiedatum niet gehaald wordt. Bijv. door lifecyclewijziging, PDO-aanpassingen ('dataverrijking') of aansluiting op de loonaangifteketen van het UWV ('LAK')	16. Matig	JA

Voor het slagen van de transitie is het van belang dat benodigde gegevens (data) voor, tijdens en na de transitie beschikbaar is. Daarnaast moet deze data volledig en correct zijn. In het hoofdstuk over datakwaliteit wordt nader ingegaan op dit risico en de beheersing ervan.

Voor het slagen van de transitie is het tevens van belang dat continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening is geborgd. StiPP heeft het contract met pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM tot en met 2028 verlengd. Op deze wijze is geborgd dat de pensioenuitvoeringsorganisatie zowel in de aanloopfase als in de transitiefase betrokken is. Daarnaast zorgt dit ervoor dat het Wtp-traject qua resources en tijdlijn niet wordt

bemoelijkst door een overgang van pensioenuitvoeringsorganisatie en/of contractonderhandelingen over een (nieuwe) pensioenuitvoeringsorganisatie.

#### 4.5.1 Toelichting op niet-beheerste operationele en IT-risico's

In het kader van de transitie zijn er drie operationele en IT-subrisico's die momenteel niet voldoende beheerst zijn. Deze drie liggen in elkaars verlengde en hebben te maken met het ICT-platform, het pensioenadministratiepakket, waarop de pensioenregelingen van StiPP door de pensioenuitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd. Dit platform wordt 'geleverd' door een IT-leverancier en het was de bedoeling dat er een nieuw ICT-platform zou komen, waar de huidige Basis- en Plusregelingen naartoe gemigreerd zouden worden, waarna de transitie naar de nieuwe Wtp-regeling zou plaatsvinden. Na uitgebreide risicoanalyses en -beoordelingen is dit voornemen van de baan: een dergelijk traject kent te veel risico's die de tijdige uitvoering – vanaf 1-1-2026 – zouden kunnen verhinderen; bovendien zou de operationele uitvoering op het gebied van geautomatiseerde verwerkingen en performance te onzeker zijn. Dientengevolge is er doorgeschakeld naar een alternatief: het 'Wtp-proof' maken van het huidige ICT-platform. Dit alternatief is integraal bekeken en tot in detail afgestemd tussen de pensioenuitvoeringsorganisatie en haar IT-leverancier. Met als conclusie dat het haalbaar is om op het huidige ICT-platform tijdig de nieuwe Wtp-pensioenregeling te implementeren en uit te voeren en daarbij tegelijkertijd te voldoen aan interne normen ten aanzien van geautomatiseerde verwerkingen en performance. Omdat deze conclusie op het moment van de actualisering van de RSA Wtp nog niet contractueel tussen pensioenuitvoeringsorganisatie en haar IT-leverancier was vastgelegd – dit is was toen onderhanden werk – is beheersing van genoemde drie subrisico's wat StiPP betreft op dat moment nog niet voldoende. De verwachting is dat dit op korte termijn wel het geval is, waarmee deze risico's ook binnen de kaders van de risicobereidheid ('gematigd') voor operationele en IT-risico's van StiPP zullen vallen.

#### 4.6 Financiële risico's

Het bestuur heeft twee subrisico's gedefinieerd onder het hoofdrisico "Financieel". Deze subrisico's zijn uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken rondom de financiële risico's.

*Tabel 7: Geïdentificeerde subrisico's binnen het financieel risico met voor elk subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).*

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
28	Het risico dat de risicohouding van deelnemers wijzigt waardoor lifecycle (beleggingsbeleid) sterk moet worden aangepast	8. Acceptabel	JA
29	Het risico dat het beleggingsbeleid a.g.v. keuzes t.a.v. uitkeringen en verzekeringen wijzigt, met name m.b.t. beheersing van het rente- en het kredietrisico	6. Acceptabel	JA

#### 4.6.1 Toelichting op niet-beheerste financiële risico's

Er zijn geen in het kader van de transitie geen financiële risico's die niet voldoende beheerst zijn.

#### 4.7 Communicatierisico

Het bestuur heeft één subrisico gedefinieerd onder het hoofdrisico "Communicatie". Dit subrisico is uitgewerkt in de RSA Wtp. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de stand van zaken rondom het communicatierisico.

*Tabel 8: Geïdentificeerd subrisico binnen het communicatierisico met voor dit subrisico het risicoprofiel en de beoordeling of het subrisico beheerst is (status september 2024).*

	Wtp-SUBRISICO	PROFIEL	BEHEERST?
27	Het risico dat de uitlegbaarheid van de nieuwe regeling slecht is gezien de complexiteit van de regeling	4. Acceptabel	JA

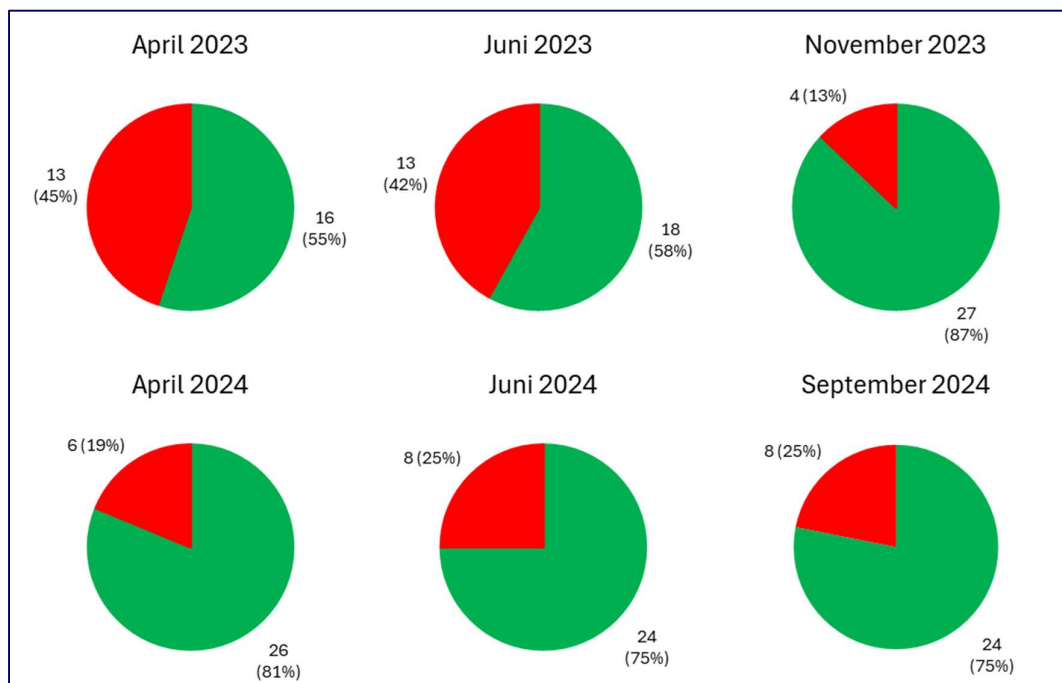
#### 4.7.1 Toelichting op niet-beheerste communicatierisico's

Er zijn geen in het kader van de transitie geen communicatierisico's die niet voldoende beheerst zijn.

#### 4.8 Periodiek oordeel bestuur, sleutelfunctiehouder risicobeheer en intern toezicht

Zoals gesteld, wordt de RSA minimaal twee keer per jaar geactualiseerd en geanalyseerd door het bestuur. In de praktijk gebeurt dit vaker: op dit moment is de RSA vijf keer integraal geactualiseerd en beoordeeld en meerdere keren is de sleutelfunctiehouder risicobeheer hierbij ook betrokken geweest. De actualisering van de RSA vindt in eerste instantie plaats in het kwartaaloverleg risicomanagement van het fonds of in een stuurgroepvergadering; de facto zijn hierbij dezelfde personen betrokken. Na behandeling gaat de alsdan aangepaste versie naar het algemeen bestuur. Tijdens de vergadering van het algemeen bestuur neemt het uitvoerend bestuur het niet-uitvoerend bestuur uitgebreid mee in het doorlopen proces en de keuzes die zijn gemaakt ten aanzien van de risico's en de beheersing daarvan. Het niet-uitvoerend bestuur vormt zich met het oog op zijn toezichhoudende functie een oordeel over de RSA en alle subrisico's hierin. Hierbij wordt geanalyseerd of de netto-profielen van de verschillende subrisico's in lijn zijn met risicohouding ten aanzien van het betreffende subrisico. Voor alle geïdentificeerde subrisico's zijn dus risicohoudingen vastgesteld, zijnde uitspraken over in welke mate het bestuur bereid is het onderkende risico te lopen. Deze risicohoudingen worden vergeleken met het netto-profiel, de mate waarin het subrisico zich naar de mening van het bestuur op basis van de getroffen beheersmaatregelen (momenteel) manifesteert. Voor zowel de vaststelling van de risicohouding als de beoordeling van het netto-profiel wordt de risicotaxonomie gehanteerd, zoals die is vastgelegd in het Beleid Integraal Risicomanagement van het fonds.

In de eerste RSA – in april 2023 – concludeerde het bestuur dat dertien Wtp-subrisico's nog onvoldoende beheerst waren. Een conclusie die ook getrokken werd bij de beoordeling van de tweede RSA-versie in juni 2023. In deze tweede versie waren ook nieuwe subrisico's opgenomen, iets wat ook voor de derde versie van de RSA geldt, die in december 2023 verscheen. Zodoende is het aantal geïdentificeerde Wtp-subrisico's in de tijd uitgebreid van 29 naar 32 – geheel in lijn met een belangrijk risico-uitgangspunt van StiPP inzake het dynamisch zijn van het risicomanagement. Risicomanagement is feitelijk nooit 'af'. Iets wat ook naar voren komt in de huidige risicobeheersing: de RSA van september 2024 kent zeven subrisico's die nog niet voldoende beheerst zijn, tegen acht niet-beheerste subrisico's in de RSA van juni 2024. Deze 'verbetering' komt voornamelijk voort uit beheersen van het subrisico ter zake capaciteit en kennis van de beleidsuitwerking van de nieuwe Wtp-regeling. Met name de pensioenuitvoeringsorganisatie heeft haar capaciteit en kennis in de laatste maanden zodanig vergroot dat de beleidsuitwerkingen ten behoeve van StiPP ten aanzien van de nieuwe Wtp-pensioenregeling nu alle nagenoeg afgerond zijn. Hiermee kan het bestuur van StiPP de implementatie van de nieuwe regeling beleidsmatig vormgeven.

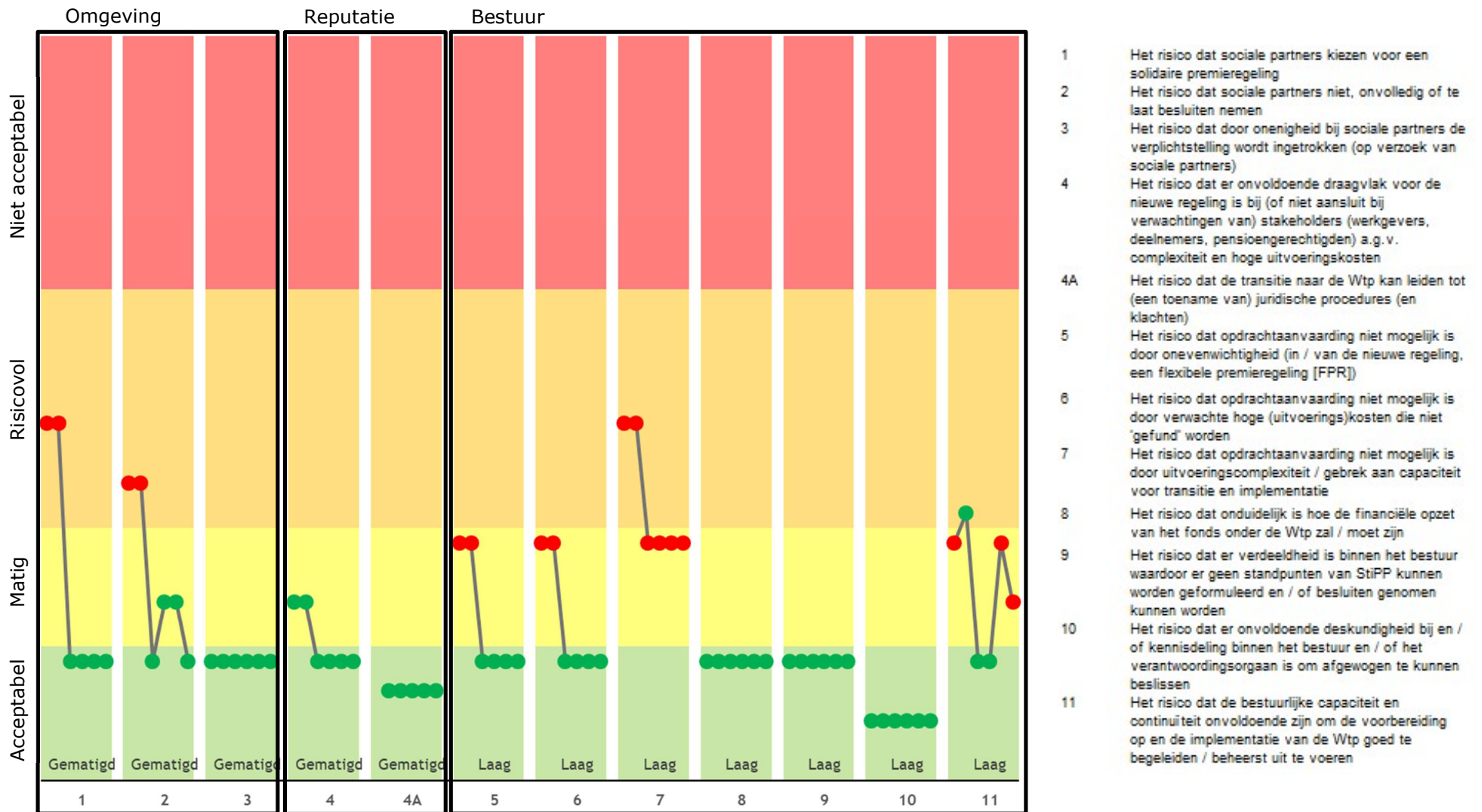


Figuur 3: Ontwikkeling van het aantal beheerste (groen) en niet-beheerste (rood) Wtp-subrisico's in de RSA Wtp.

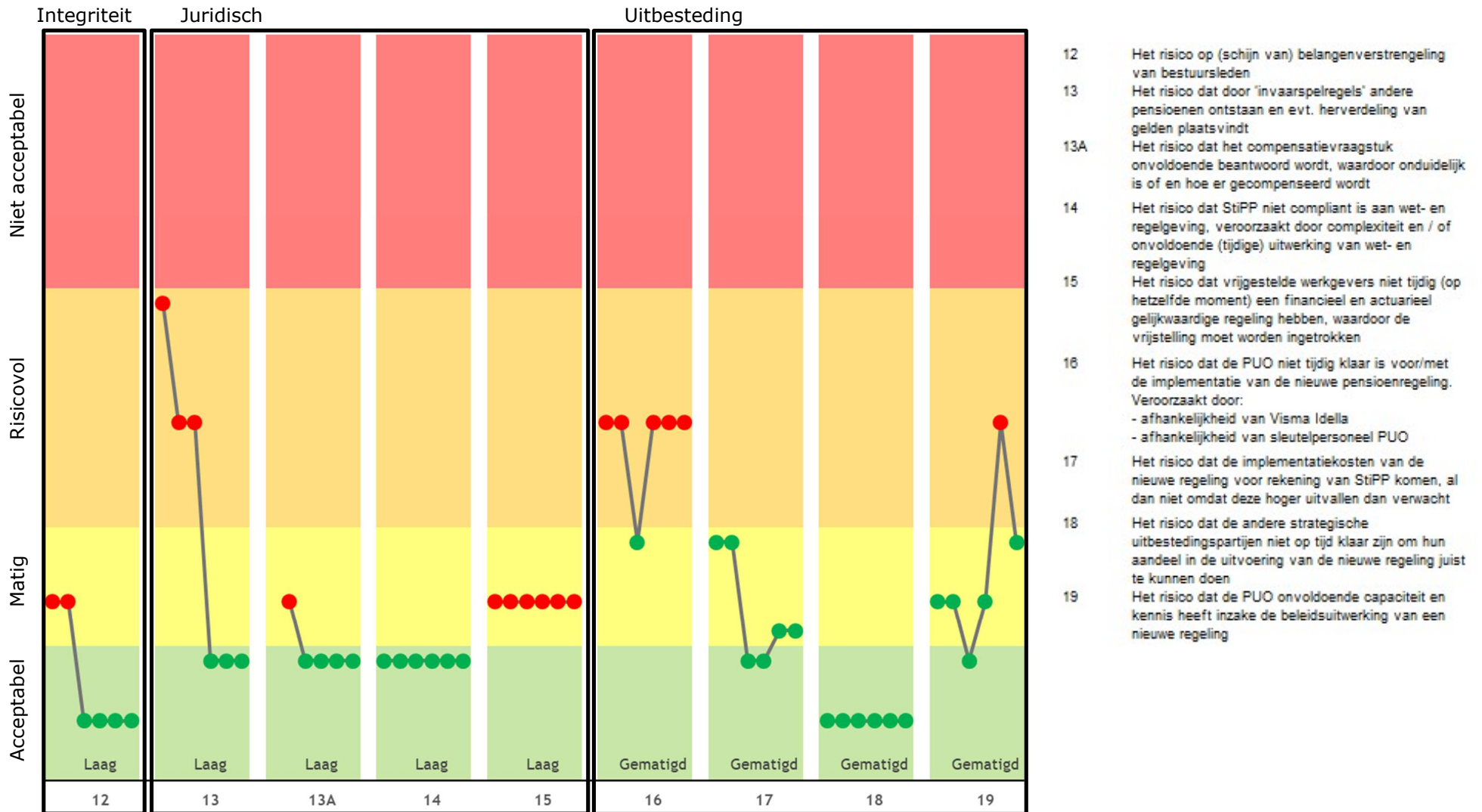
Uit de ontwikkeling van de risicoprofielen van de verschillende subrisico's in de periode april 2023 tot en met september 2024 (Figuur 4, Figuur 5 en Figuur 6, zie volgende pagina's) valt het volgende op:

- De profielen van de meeste subrisico's met betrekking tot omgevingsrisico, reputatierisico en bestuursrisico zijn verbeterd in deze periode en deze subrisico's worden inmiddels beheerst. Echter, sommige subrisico's, met name gerelateerd aan capaciteit, zijn niet voldoende beheerst en vertonen een grilliger patroon;
- Bij het integriteitsrisico, de juridische en de uitbestedingsrisico's zijn eveneens de meeste subrisico's beheerst, maar bevinden enkele risicoprofielen zich op niveau "Risicovol" waarbij ze daarnaast niet voldoende beheerst zijn en daarmee buiten de risicohouding van het fonds zijn. Bij deze risico's speelt eveneens capaciteit en / of key person risk een rol.
- Qua operationeel, communicatie- en financieel risico zijn de risicoprofielen niet hoger dan "Matig" en zijn de subrisico's voldoende beheerst. Bij de IT-risico's is dit anders: deze risicoprofielen zijn veelal "Risicovol" of zelfs "Niet-acceptabel" en vallen daardoor buiten de risicohouding van het fonds. Ze worden onvoldoende beheerst. Dit betreft feitelijk subrisico's die te maken hebben met IT-systemen. Hiervoor worden momenteel allereerste beheersmaatregelen getroffen. De verwachting is dat deze tijdig effectief zullen zijn, zodat de nieuwe pensioenregeling op tijd kan worden uitgevoerd. De belangrijkste betrokkene, pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM, heeft dit laatste ook verklaard in een separate, expliciete uitvoeringsverklaring. Deze laatste is ook gebruikt als input voor de uitvoeringstoets in het kader van de opdrachtaanvaarding.

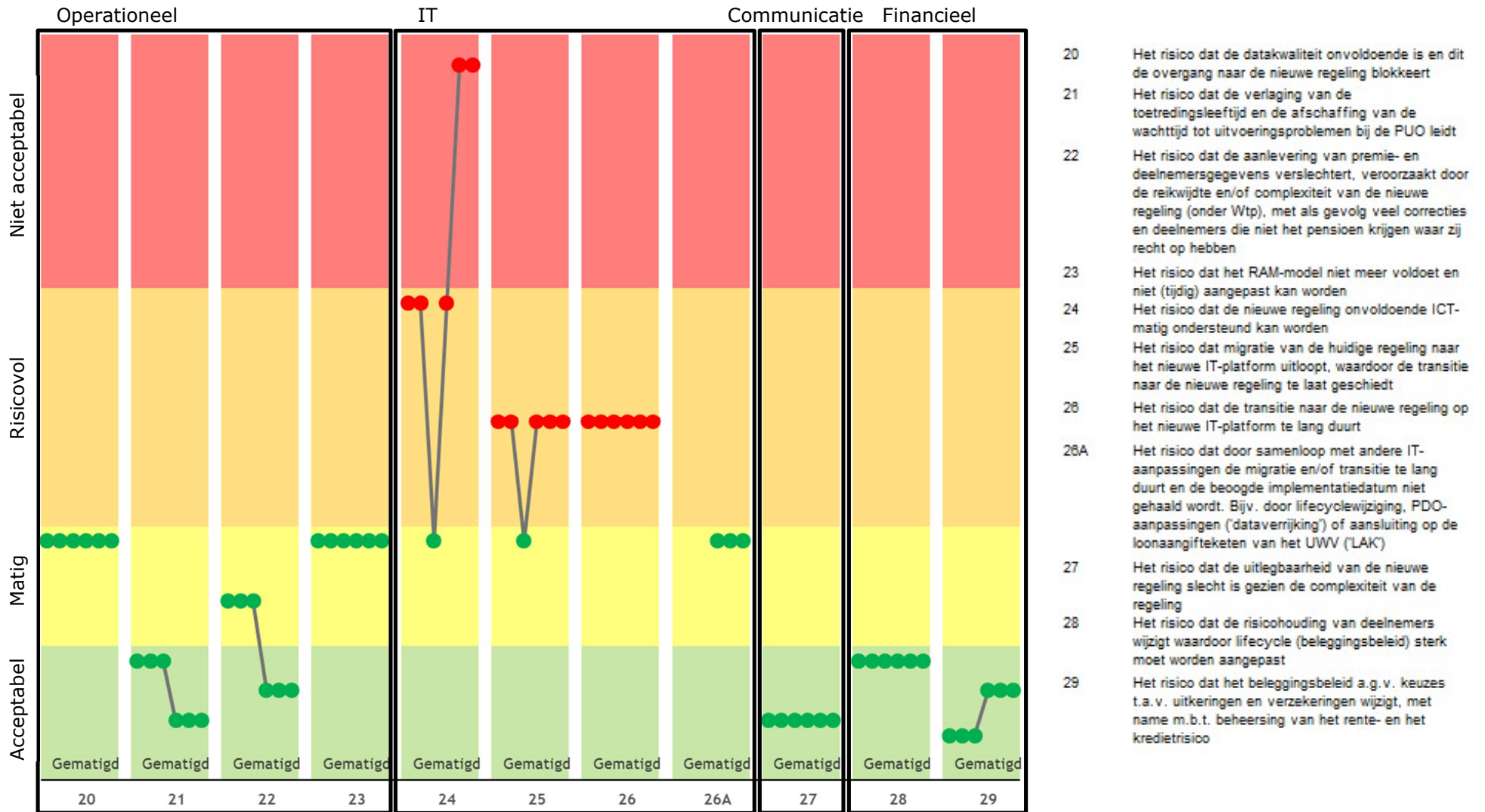




Figuur 4: Ontwikkeling van 12 subrisico's uit de RSA Wtp behorend bij het procesrisico. Elk punt staat voor een meetmoment (achtereenvolgens april 2023, juni 2023, november 2023, april 2024, juni 2024 en september 2024). Indien een punt rood is, is het risico niet beheerst. De hoogte van de punten geeft het risicoprofiel weer. Per subrisico is onderaan de risicohouding (laag dan wel gematigd) opgenomen.



Figuur 5: Ontwikkeling van 9 subrisico's uit de RSA Wtp behorend bij het integriteit en juridisch risico, als ook bij het uitbestedingsrisico. Elk punt staat voor een meetmoment (achtereenvolgens april 2023, juni 2023, november 2023, april 2024, juni 2024 en september 2024). Indien een punt rood is, is het risico niet beheerst. De hoogte van de punten geeft het risicoprofiel weer. Per subrisico is onderaan de risicohouding (laag dan wel gematigd) opgenomen.

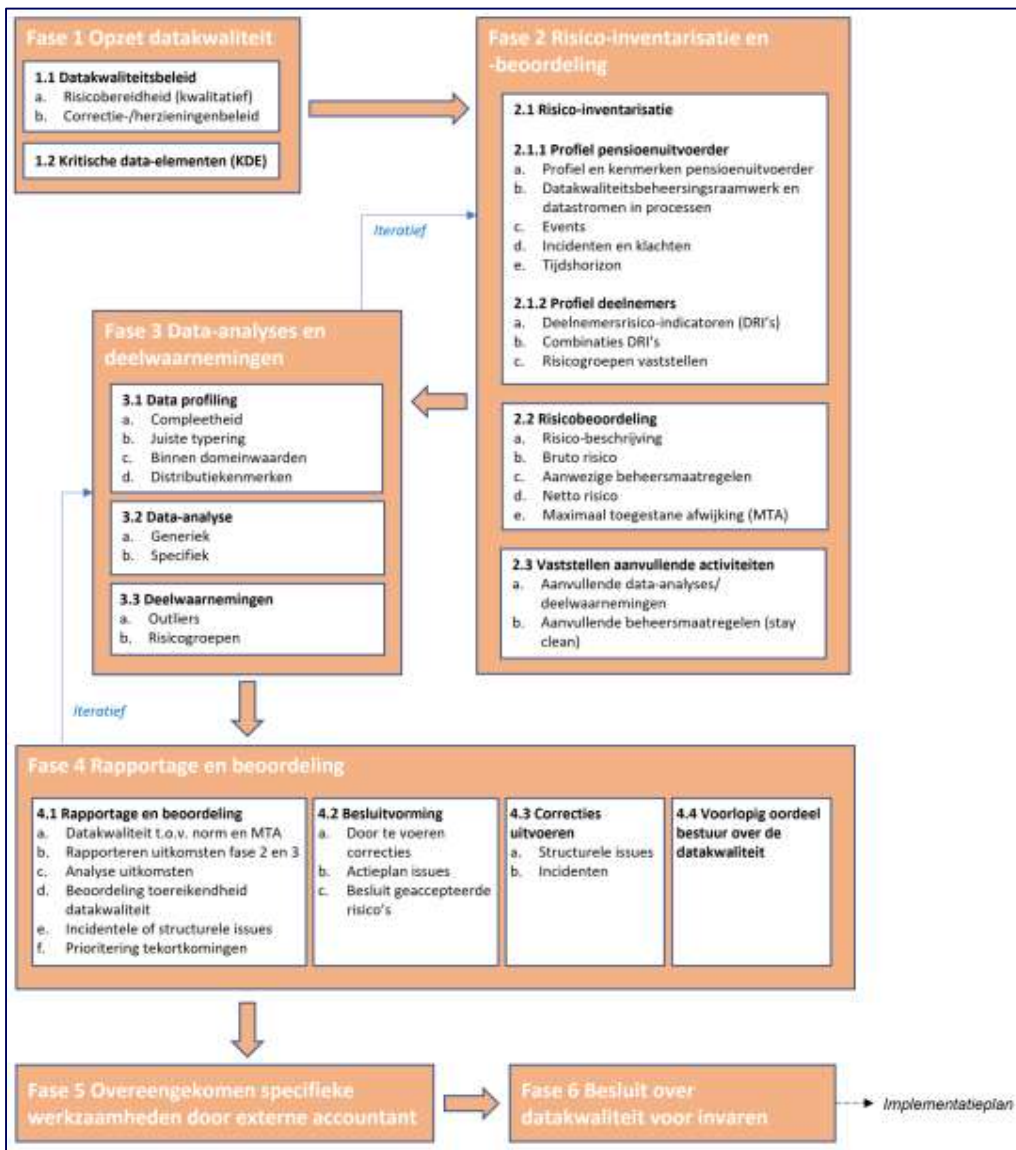


Figuur 6: Ontwikkeling van 11 subrisico's uit de RSA Wtp behorend bij het operationele en IT risico, het communicatierisico, als ook bij het financieel risico. Elk punt staat voor een meetmoment (achtereenvolgens april 2023, juni 2023, november 2023, april 2024, juni 2024 en september 2024). Indien een punt rood is, is het risico niet beheerst. De hoogte van de punten geeft het risicoprofiel weer. Per subrisico is onderaan de risicohouding (laag dan wel gematigd) opgenomen.

## 5 Datakwaliteit

Gezien de transitie volgens de Wtp moet StiPP kunnen aantonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na transitie (invaren) geborgd is. Dit is een vereiste om een volledig en evenwichtig invaarbesluit te nemen. StiPP heeft aan de hand van het Kader Datakwaliteit Wtp (verstrekkt door de Pensioenfederatie) en de Good Practice Borging van datakwaliteit (verstrekkt door DNB) een eigen beoordeling van de datakwaliteit van het fonds gemaakt. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het aantoonbaar maken van deze datakwaliteit, de risicoanalyse voor het invaren en het doorlopen c.q. nog te doorlopen proces door StiPP. Dit alles met als doel om een beheerste en evenwichtige transitie te bewerkstelligen.

Aan de hand van de zes fases van het Kader Datakwaliteit, weergegeven in Figuur 7, is invulling gegeven aan de beheersing, beleidsvorming, risicoanalyse, rapportage, besluitvorming en uitvoering.

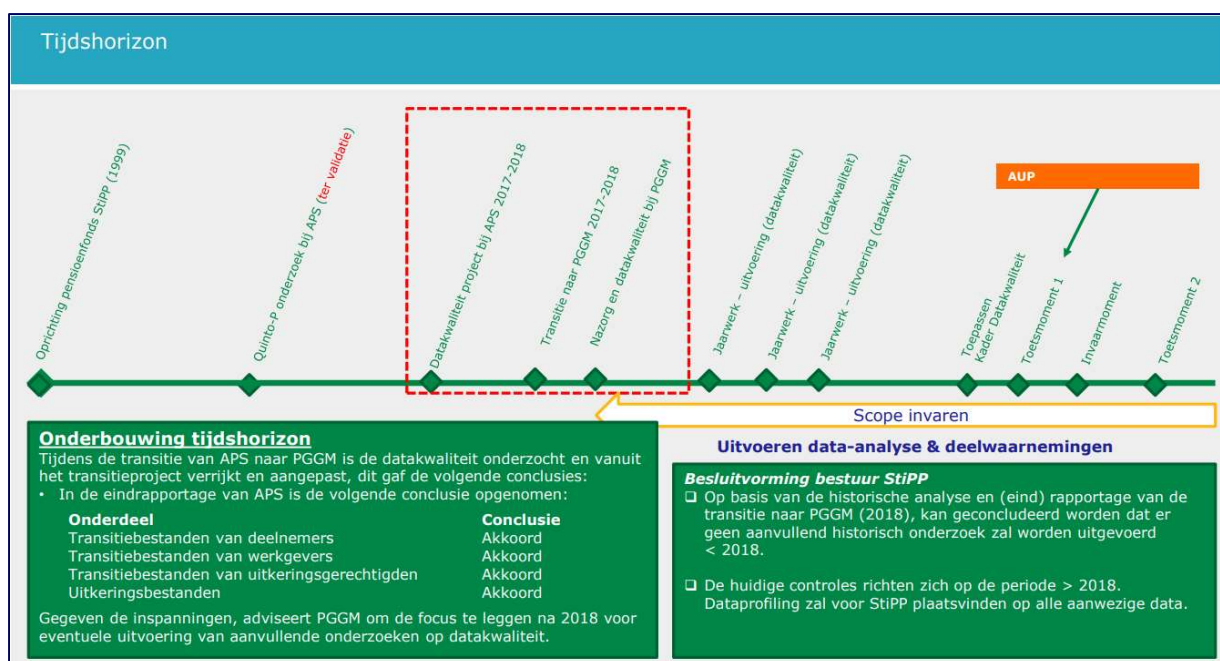


Figuur 7: Fasering Kader Datakwaliteit (bron: Pensioenfederatie)

## 5.1 Beschikbaarheid van data

Bij het volgen van het Kader Datakwaliteit heeft StiPP de beschikbaarheid van data onderzocht. Uit onderzoek volgt dat vanaf 2018 het digitale archief bij de huidige pensioenuitvoeringsorganisatie (PGGM) is opgebouwd. De pensioenadministratie, die thans wordt uitgevoerd door PGGM, en het archief bevatten alle informatie, zoals deelname aan de historische regelingen van het pensioenfonds. Wanneer het gaat om archiefstukken van vóór 2018 is er wel specifieke kennis nodig om de juiste stukken op te zoeken. Deze kennis ten aanzien van het ontsluiten van 'oude' archieven is aanwezig – en geborgd – bij PGGM.

Deze aanwezige kennis heeft het fonds betrokken in de bepaling van de tijdshorizon als onderdeel van Fase 2 risico-inventarisatie en risicobeoordeling (zie Figuur 8). De keuze voor de tijdshorizon is bepaald aan de hand van het feit dat StiPP in 2018 de pensioenuitvoering van Syntrus Achmea ('APS'<sup>5</sup>) in haar geheel heeft overgedragen aan PGGM. Tijdens deze transitie is de datakwaliteit uitgebreid onderzocht en toentertijd vanuit het transitieproject verrijkt, en waar nodig aangepast. Gezien de inspanningen op de datakwaliteit toentertijd en de positieve conclusies in het eindrapport van deze transitie, is ervoor gekozen om ten behoeve van het invaren de focus te leggen op de datakwaliteit van de pensioenuitvoering na 2018. Op 31 januari 2024 heeft StiPP ingestemd met deze te hanteren tijdshorizon per type controle, zoals door het Kader Datakwaliteit voorgeschreven (dataprofilering, generieke en specifieke data-analyses en deelwaarnemingen van outliers en risicogroepen).



Figuur 8: Bepaling tijdshorizon

In het Beleid datamanagement en datakwaliteit van het fonds zijn onder andere de geïdentificeerde (en vastgestelde) kritieke data-elementen (KDE's) Relevant voor Invaren opgenomen. De hierbij horende gegevens zijn alle beschikbaar in de databibliotheek van de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Aan het einde van Fase 1 heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer het proces en de inhoud van de genoemde KDE's getoetst. Hij heeft bij het proces en de inhoud een positieve opinie gegeven. Op 15 december 2023 heeft het algemeen bestuur van StiPP mede op basis van voornoemde opinie van de sleutelfunctiehouder het Beleid datamanagement en datakwaliteit vastgesteld.

<sup>5</sup> APS: Achmea Pensioen Services

## 5.2 Risicoanalyse van de datakwaliteit

In Fase 2 heeft StiPP alle relevante risico-indicatoren geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie per KDE een risicobeoordeling uitgevoerd. De risico-inventarisatie en risicobeoordeling is uitgevoerd vanuit het profiel van StiPP en de deelnemers (Deelnemers Risico Indicatoren, DRI's), meer concreet volgens onderstaande zes stappen:

1. Het algemene risicoprofiel van StiPP is vastgesteld aan de hand van de pensioenregeling en het datakwaliteitsbeheersingsraamwerk;
2. De specifieke DRI's voor de deelnemerspopulatie van StiPP zijn vastgesteld;
3. Aan de hand van de uitkomsten van Fase 1 en de voorgaande twee stappen is een overall risicobeoordeling per KDE opgesteld;
4. De vaststelling van aanvullende activiteiten op basis van de risicoprofielen voor uitvoerder en deelnemer;
5. De beoordeling van Fase 2 door de sleutelfunctiehouders;
6. Afronding van Fase 2.

### 5.2.1 Belangrijkste risico's, complexe dossiers en beheersingsmaatregelen

Aan elk van de 52 KDE's is een bruto-risico gekoppeld, gebaseerd op zowel kans als impact. In Figuur 9 is geplote hoeveel KDE's er bij elke mate van risico zijn. Hierbij is uitgegaan van de risicotaxonomie van de pensioenuitvoeringsorganisatie.

		Impact (Impact op Doelstellingen, Strategie, Financiën en/of Business Principles van PGGM is)				
		Zeër laag	Laag	Midden	Hoog	Zeër hoog
Kans (De kans dat het risico zich in het komende jaar voordoeft is)	Zeër hoog	0	0	0	0	0
	Hoog	0	0	0	2	0
	Midden	0	0	0	26	2
	Laag	0	0	0	22	0
	Zeër laag	0	0	0	0	0

Figuur 9: Bruto-risico op de geïdentificeerde KDE's Relevant voor Invaren

De bruto-risico's laten zien dat het merendeel van de KDE's Relevant voor Invaren een risico hebben boven het niveau "Gematigd" (geel). Daarvoor zijn beheersingsmaatregelen, welke te verdelen zijn over de volgende hoofdcategorieën:

- Business rules in de processen en systemen (geautomatiseerde controles);
- Procescontroles zoals opgenomen in de Standaard 3402 van de pensioenuitvoeringsorganisatie;
- Datakwaliteitscontroles (DQIQ) die structureel worden uitgevoerd;
- Zelfbouwcontroles die door de verantwoordelijke data-eigenaren specifiek worden uitgevoerd.

Door deze beheersingsmaatregelen dalen de risico's per KDE en eindigen alle 52 KDE's op een aanvaardbaar risiconiveau, zie Figuur 10.

		Beheersing (De mate van beheersing is)				
		Zeer hoog	Hoog	Midden	Laag	Zeer laag
Risico hoogte (Het bruto risico is)	Zeer hoog	0	0	0	0	0
	Hoog	0	26	4	0	0
	Midden	0	10	6	6	0
	Laag	0	0	0	0	0
	Zeer laag	0	0	0	0	0

Figuur 10: Netto-risico op de geïdentificeerde KDE's Relevant voor Invaren (taxonomie PGGM).

Op basis van de eigen risicotaxonomie van StiPP geeft dit risicobeeld van alle 52 KDE's de volgende uitkomsten (zie Figuur 11).

		Impact				
		Minimaal	Klein	Middelmatig	Hoog	Maximaal
Kans (De kans dat het risico zich in het komende jaar voordoet is)	Zeer onwaarschijnlijk	0	0	8	15	2
	Onwaarschijnlijk	0	0	22	5	0
	Mogelijk	0	0	0	0	0
	Waarschijnlijk	0	0	0	0	0
	Zeer waarschijnlijk	0	0	0	0	0

Figuur 11: Netto-risico op de geïdentificeerde KDE's Relevant voor Invaren

Aan de hand van de risicotaxonomie van het fonds is eveneens inderdaad vastgesteld dat de (netto-)profielen van de KDE's binnen de risicobereidheid van StiPP liggen. (De maximum bereidheid is 'Gematigd' [geel].)

Op basis van deze kwalitatieve risicobeoordeling is vervolgens de kwantitatieve risicobereidheid bepaald en is tevens de diepgang en omvang van de te nemen stappen (data-analyses en deelwaarneming) in Fase 3 vastgesteld.

### 5.2.2 Risicobereidheid en maximale toegestane afwijking

Het fondsbestuur heeft het onderdeel risicobereidheid opgenomen in het Beleid datamanagement en datakwaliteit, hoofdstuk 5. Vervolgens is vastgesteld dat deze actueel en bruikbaar zijn voor het beoogde doel. De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft het beleid getoetst op de bruikbaarheid voor invaren. De risicobereidheid is zowel kwalitatief (zie hierboven) als kwantitatief beoordeeld. Bij de kwantitatieve beoordeling is gebruik gemaakt van dataprofilering, datadistributies incl. outliers en deelwaarnemingen. In Tabel 9 zijn de beleidsnormen wat betreft risicotolerantie (de mate van risicobereidheid) opgenomen.

Tabel 9: Kwalitatieve en kwantitatieve beleidsnormen wat betreft risicotolerantie per risicodomein

Risicotolerantie	Kwalitatieve beleidsnorm <sup>6</sup>	Kwantitatieve beleidsnorm %		
		Data profiling	Outliers	Deelwaarneming
<i>Domein Basisadministratie</i>				
- Persoon, verwantschap en adres	Gematigd	100	n.v.t.	n.v.t.
- Dienstlijnen	Gematigd	100	n.v.t.	n.v.t.
<i>Domein Opbouw kapitaal</i>				
- Kapitaal OP	Gematigd	100	Afwijking van de normaal verdeling	€41,- per jaar (uitkeringsfase) €30,- per jaar (opbouwfase)
- Kapitaal NP	Gematigd	100	Afwijking van de normaal verdeling	€41,- per jaar (uitkeringsfase) €30,- per jaar (opbouwfase)
<i>Domein Premie / Facturatie</i>				
- Premie en factuurgegevens	Gematigd	100	n.v.t.	n.v.t.

StiPP hanteert hierbij de veronderstelling dat inputdata van de KDE's Relevant voor Invaren dienen te voldoen aan de norm van 0% (= 100%). Dit betekent dat de data helemaal compleet moeten zijn, moeten voldoen aan het juiste datatype en dat de juiste domeinwaardes moeten zijn toegepast.

Om te komen tot de maximaal toegestane afwijking (MTA) is gekeken naar de volgende onderdelen:

- Risicobereidheid StiPP;
- Kwalitatieve norm van StiPP zoals opgenomen in het Beleid datamanagement en datakwaliteit;
- Mogelijkheid om fouten al dan niet te herstellen na invaren (via de operationele reserve);
- Kosten van de methode van onderzoek (data-analyse vs. handmatige controleberekeningen);
- Verschillende pensioensoorten (voor StiPP beperkt) en vanuit de levensgebeurtenissen van deelnemers (complexiteit van de regeling).

De geformuleerde risicobereidheid van StiPP is kwantitatief 'vertaald' naar een afwijking op een ingegane uitkering en een afwijking op een individueel pensioenkapitaal. De vaststelling van de jaarrechten en pensioenkapitalen zijn onderdeel van het reguliere jaarwerkproces. Hierin zijn analyses opgenomen op de pensioenadministratie van StiPP. De onafhankelijke accountant en de certificerende actuaris controleren de output vanuit dit proces. De risicobereidheid (midden) is vertaald naar een percentage van 1,63% van de pensioensoort OP met als uitkomst een maximaal toegestane afwijking (MTA) van € 41,- per jaar voor de individuele pensioengerechtigde. En voor de opbouwfase (kapitaal) een MTA van € 30,- per jaar voor de individuele deelnemer. Deze MTA's zijn op 31 januari 2024 vastgesteld door het uitvoerend bestuur van StiPP.

### 5.2.3 Bevindingen

In Fase 3 zijn de plausibiliteit en juistheid van de data vastgesteld door het uitvoeren van een reeks data-analyses. Bij de afronding van deze fase is per KDE geëvalueerd welk type werkzaamheden (controles) is uitgevoerd. Van deze evaluatie is een overzicht per type controle (controlemaatregelen) opgesteld (zie Tabel 10 hieronder). Op



4 april 2024 zijn voornoemde resultaten voorgelegd aan het uitvoerend bestuur, waarop het ingestemd heeft met acties gericht op 'Get Clean' van de datakwaliteit en op 'Stay Clean' van de datakwaliteit, zie ook paragraaf 5.2.4.

Tabel 10: Samenvatting uitgevoerde analyses Fase 3 per type controle

Type controle	Besluitvorming
<b>Data-profilering</b>	Geen bijzonderheden, blijven uitvoeren van de reguliere controles als onderdeel van stay clean en het aanscherpen van de controles op basis van de geformuleerde tijdshorizon < 2018.
<b>Data-distributie</b>	Geen bijzonderheden, als onderdeel van de reguliere kwartaalrapportages blijven volgen van de deelnemersmutaties (in aantallen).
<b>Outlier-analyses (generiek)</b>	Geen bijzonderheden, blijven uitvoeren van de reguliere controles als onderdeel van stay clean
<b>Bijlage A5 Kader Datakwaliteit</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Geen bijzonderheden, blijven uitvoeren van de reguliere controles als onderdeel van stay clean.</li> <li>• Daarnaast het opnemen van de aanvullende geïdentificeerde controles ultimo 2024 gereed.</li> </ul>
<b>Deelwaarnemingen (incl. herberekening)</b>	Geen bijzonderheden, werkzaamheden afgerond.
<b>KDE's Relevant voor Invaren (super KDE's) – data-controls</b>	De KDE's bevinden zich binnen de risicobereidheid van het fonds, hier volgen geen aanvullende activiteiten uit.

Het bestuur heeft vervolgens in Fase 4 (op 18 april 2024) een positief voorlopig oordeel gegeven op de datakwaliteit. Tevens is er op basis van de resultaten uit de vorige fasen een rapportage opgesteld, die beoordeeld is door het uitvoerend bestuur.

De sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuarieel hebben het proces en de inhoud van Fase 4 getoetst. Zij hebben het proces en de inhoud akkoord bevonden. Mede op basis hiervan heeft het bestuur op 4 april 2024 ingestemd met de uitkomsten van de uitgevoerde controles, de doorgevoerde en door te voeren correcties en de vervolgacties. Het bestuur van StiPP heeft op 12 juni 2024 voorlopig geconcludeerd dat de datakwaliteit van het fonds voldoende is om te kunnen invaren in de flexibele premieregeling.

Het bestuur heeft op 17 juli 2024 het voorlopige positieve oordeel van 18 april 2024 bekrachtigd en een definitief besluit over de datakwaliteit genomen: deze is voldoende voor invaren, mits het definitieve AUP-rapport van Forvis Mazars (zie paragraaf 5.3.2.1), dat StiPP op 19 juli 2024 heeft ontvangen, inhoudelijk ongewijzigd zou zijn ten opzichte van het conceptrapport. Op 19 juli 2024 heeft StiPP het definitieve AUP-rapport van Forvis Mazars ontvangen; dit was inhoudelijk identiek aan het conceptrapport. Hiermee is aan de voorwaarde voor het definitieve besluit voldaan en heeft het bestuur de datakwaliteit voor invaren als voldoende bevonden.

#### 5.2.4 Vervolgstappen

Naar aanleiding van het doorlopen Kader Datakwaliteit zijn vervolgacties gedefinieerd om de datakwaliteit verder op orde te brengen ("Get clean") en op orde te houden ("Stay Clean"). In Figuur 12 zijn deze vervolgacties opgenomen. Bij 'Get clean' gaat het om het uiterlijk ultimo 2024 opvolgen (oplossen) van de geconstateerde data-issues aan de hand van de dataprofilering en de outlier-analyses (deelwaarnemingen). Bij 'Stay clean' betreft het blijvende periodieke uitvoering van analyses op datakwaliteit tot het moment van invaren als ook het aanvullen en implementeren van structurele aanvullende controles. Gelet op de (beperkte) hoeveelheid en omvang van de vervolgacties is geconcludeerd dat de 'Stay clean'-acties gericht in het tweede halfjaar van 2024 opgevolgd kunnen worden en dat de 'Get clean'-acties als ongoing-procesverbeteringen in 2025 worden opgevolgd.

Fase	Actie	Afronding	
1	-	-	
2	-	-	
3	Get Clean	Aanscherpen <b>Profiling</b> controles op basis van uitkomsten van de uitgevoerde analyses/deelwaarnemingen	Q3 '24 / Ongoing
	Get Clean	Data-herstelacties uitvoeren n.a.v. <b>Profiling</b> , zie de openstaande acties uit sheet 8.	Q4 '24
	Get Clean	Aanscherpen van de queries die ten grondslag liggen aan <b>Profiling</b> , rekeninghoudend met keuzes uit Fase 2 Risico-inventarisatie en -beoordeling (o.a. tijdshorizon)	Q4 '24
	Stay clean	Monitoren van ingerichte <b>Profiling</b> controls als onderdeel van de reguliere beheersing. Opvolging van data issues (als aanwezig).	Ongoing / Elk Q met update dashboard
	Get Clean	Dataherstelacties nav <b>Outlier</b> uitvoeren	Q4 '24
	Stay clean	Aanscherpen <b>Outlier</b> controles op basis van uitkomsten van de uitgevoerde analyses/deelwaarnemingen + formaliseren van afspraken tussen Actuarieel en Pensioenbeheer StiPP.	Q3 '24 / Ongoing
	Stay clean	Monitoren van ingerichte <b>Outlier</b> controls als onderdeel van de reguliere beheersing. Opvolging van data issues (als aanwezig).	Ongoing / Elk Q met update dashboard
	Get clean / Stay clean	Oplossen van de uitkomsten (en verder inrichten van) <b>Bijlage A5</b> DQ controles op KDE relevant voor invaren (i.e. wegwerken werkvoorraden)	Q4 '25 / Ongoing
	Stay clean	Monitoren van ingerichte <b>Bijlage A5</b> controls als onderdeel van de reguliere beheersing. Opvolging van data issues (als aanwezig).	Ongoing

Figuur 12: Vervolgacties naar aanleiding van het doorlopen van het Kader Datakwaliteit.

Op het moment van het opstellen van dit implementatieplan zijn nagenoeg alle 'Get clean'-acties afgerond.

### 5.3 Werkzaamheden Audit

#### 5.3.1 Voorafgaand aan invaarbeveluit

##### 5.3.1.1 Opdracht en werkzaamheden

StiPP heeft opdracht gegeven aan een externe auditor om de werkzaamheden rondom Datakwaliteit fase 5 uit te voeren. De werkzaamheden van de auditor zijn op basis van een door de beroepsorganisaties van de accountants (NBA) en IT-auditors (NOREA) uitgewerkt programma van overeengekomen werkzaamheden, waarbij ook DNB en de Pensioenfederatie bij zijn betrokken. StiPP heeft, zoals in paragraaf 5.2.3 al vermeld is, accountantsorganisatie Forvis Mazars de opdracht gegeven om deze werkzaamheden, ook wel AUP<sup>6</sup> genoemd, uit te voeren.

##### 5.3.1.2 Uitkomsten en bevindingen

In juli 2024 heeft Forvis Mazars een rapport aan het fondsbestuur uitgebracht 'inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot Datakwaliteit – Wet toekomst pensioenen'. Forvis Mazars constateert dat er geen openstaande punten of (negatieve) bevindingen zijn of dat een AUP-werkstap niet of slechts deels doorlopen is.

<sup>6</sup> AUP = agreed upon procedures (programma van overeengekomen werkzaamheden)

### 5.3.1.3 *Beoordeling door en conclusies van het bestuur*

StiPP heeft inhoudelijk kennisgenomen van het rapport van Forvis Mazars. Het rapport van Forvis Mazars heeft het bestuur geen aanleiding gegeven om anders te oordelen over de datakwaliteit dan vermeld in het eindrapport Kader Datakwaliteit.

## 5.3.2 Onderzoek na invaarmoment

### 5.3.2.1 *Opdracht en werkzaamheden*

StiPP zal na de voltooiing van de transitie en het invaren naar de nieuwe pensioenregeling opnieuw een onderzoek laten uitvoeren naar de datakwaliteit. StiPP zal hiertoe een externe accountant de opdracht geven. De uit te voeren werkzaamheden worden in overleg met deze externe accountant vastgesteld. De exacte invulling van de werkzaamheden is op het moment van schrijven van voorliggend implementatieplan nog niet bekend. De controle zal mogelijk onderdeel uit gaan maken van de reguliere jaarrekeningcontrole. De werkzaamheden van de externe accountant beslaan minimaal een controle op de volledigheid en juistheid van het deelnemersbestand en de bij het deelnemersbestand behorende brongegevens. StiPP verwacht dat bij de controle na invaren, evenals bij de reguliere jaarrekeningcontrole van het fonds, ter ondersteuning van de werkzaamheden van de externe accountant, werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door de certificerend actuaris van StiPP. Mogelijk is er in het proces ook een rol weggelegd voor de sleutelfunctiehouder interne audit.

### 5.3.2.2 *Werkwijze omgaan met bevindingen*

Als uit het onderzoek van de externe accountant na invaren bevindingen naar voren komen die wijzen op onjuiste en/of onvolledige data, dan zal StiPP deze bevindingen met voorrang oppakken. Indien nodig wordt hierbij het beleid voor terugwerkende-krachtmutaties benut (zie paragraaf 5.5).

## 5.4 Issues in datakwaliteit na invaren

Er vindt ten behoeve van de pensioenuitvoering van de nieuwe pensioenregeling van StiPP geen IT-systeemtransitie plaats. Databases worden maar in beperkte mate gewijzigd, er is sprake van stabiliteit van de data. Hierdoor zijn de beheersmaatregelen voor datakwaliteit die in opzet, bestaan en werking voor invaren aangetoond zijn, reeds effectief – ook na invaren. Deze kunnen en zullen zonder aanpassingen voortgezet worden na de transitie. Bovendien zal er tijdens de transitie geaudit worden op het proces van dataconversie (de facto nauwelijks relevant voor StiPP) en het totstandkomingsproces dat borgt dat de pensioenen per (gewezen) deelnemer en pensioengerechtigde juist, tijdig en volledig berekend zijn.

## 5.5 Terugwerkende-krachtpensioenmutaties

Voor terugwerkende-krachtpensioenmutaties geldt het bestaande beleid dat op dit moment al wordt gehanteerd door het pensioenfonds met de kanttekening dat mutaties nu een effect hebben op de algemene reserve en straks op de operationele reserve of het eigen vermogen. Voor de situatie onder Wtp geldt:

- Als een mutatie leidt tot een additioneel individueel pensioenvermogen voor de betrokken deelnemer, dan wordt dit gefinancierd vanuit de operationele reserve (zie paragraaf 6.2.2);
- Als een mutatie leidt tot een verlaging van het individueel pensioenvermogen voor de betrokken deelnemer, dan wordt het bijbehorende bedrag toegevoegd aan het eigen vermogen van het fonds.

## 6 Invaren

Het aanwenden van de waarde van pensioenaanspraken, -rechten en -kapitalen bij het pensioenfonds overeenkomstig de gewijzigde pensioenovereenkomst(en) wordt invaren genoemd. Invaren is onder Wtp de standaard. Alleen onder bepaalde voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

Voor de beoordeling van gevolgen van invaren zijn sociale partners en bestuur van StiPP op elkaar aangewezen. Middels een iteratief proces waarbij (voorlopige) besluiten over-en-weer benodigd zijn, komt een Wtp-product tot stand inclusief het besluit om al dan niet in te varen. De hierna volgende paragrafen kunnen de suggestie wekken dat ofwel sociale partners ofwel bestuur van StiPP bepaalde besluiten “stand-alone” hebben genomen, maar alle besluiten zijn binnen een brede context genomen en getoetst.

### 6.1 Werkwijze invaren (proces)

#### 6.1.1 Het verzoek van sociale partners en het besluit van StiPP om in te varen

Sociale partners hebben op 10 juli 2024 StiPP verzocht om, in lijn met het wettelijke standaardpad, in te varen, mits er als gevolg van de transitie geen herverdeling van opgebouwde pensioenkapitalen plaatsvindt en de lopende uitkeringen minimaal gelijk blijven. De argumenten hiervoor zijn als volgt:

- Het is voor de pensioendeelnemers en pensioenuitvoerder passend om vermogens uit de oude en de nieuwe regelingen samen te voegen, hetgeen wordt bereikt met invaren.
- Het invaren vereenvoudigt de communicatie.
- Er zal door invaren sprake zijn van één uniforme regeling, waardoor de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de regeling optimaal kan worden geborgd.

Sociale partners hebben zich hierbij gebaseerd op:

- Een voorlopig besluit van het bestuur om de standaardmethode toe te passen met een spreidingstermijn van 1 jaar (de facto geen spreiding).
- Een voorlopig besluit van het bestuur om een deel van het aanwezige pensioenvermogen aan te wenden voor compensatie van nadelige effecten als gevolg van afschaffing van de progressieve premiestaffel in de huidige Plusregeling, waarbij tegelijkertijd de individuele pensioenvermogens met 1% worden verhoogd.
- Generatie-effecten zoals verstrekt door StiPP.
- Een aangepaste pensioenregeling vanaf moment van invaren.

#### *Besluit van StiPP om in te varen*

Het bestuur van StiPP heeft, horende het advies van het verantwoordingsorgaan, besloten het verzoek van sociale partners tot invaren in te willigen. Het niet-uitvoerend bestuur heeft zich, met het oog op de toezichhoudende functie van het niet-uitvoerend bestuur, gedurende het besluitvormingsproces een oordeel kunnen vormen over het voorgenomen besluit tot invaren met inbegrip van het aanwenden van het vermogen. Het bestuur onderschrijft hierbij de argumentatie van sociale partners die ten grondslag ligt aan het verzoek tot invaren. Het bestuur heeft bij de besluitvorming tot invaren meegewogen dat:

- invaren het wettelijke standaardpad is;
- geconstateerd is dat bij invaren de standaardmethode en daarbij behorende standaardregel kan worden gehanteerd;
- bij en door invaren de transitiedoelstellingen zoals geformuleerd door sociale partners kunnen worden bereikt;
- het fonds door invaren (resterend) fondsvermogen kan toebedelen aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden daar waar dat in het huidige (FTK-)stelsel niet mogelijk is;
- de verdeling van het (resterende) vermogen bij invaren conform (transitie)doelstellingen kan plaatsvinden;
- de toets op evenwichtigheid bij invaren slaagt;

- de kosten van het uitvoeren van meerdere pensioenregelingen in twee verschillende stelsels (veel) hoger zijn dan bij het uitvoeren van één pensioenregeling;
- het verantwoordingsorgaan positief heeft geadviseerd over het voorgenomen besluit tot invaren.

#### 6.1.1.1 Premiestelling en voorwaardelijkheden

Zoals in paragraaf 6.1.1 is genoemd geldt vanaf het moment van invaren een aangepaste pensioenregeling. De premiestelling hiervan is zodanig dat:

- tot het moment van definitieve opdrachtaanvaarding door StiPP en uiterlijk 1 oktober 2025 de hoogte van het verzekerde nabestaandenpensioen een resultante is; en dat
- vanaf het moment van definitieve opdrachtaanvaarding door StiPP en uiterlijk 1 oktober 2025 de component ten gunste voor de reserve operationele risico's en kosten<sup>7</sup> een resultante is.

De premiehoogte is vastgesteld door sociale partners. Met deze premie worden diverse componenten van de pensioenregeling gefinancierd. De omvang van de benodigde financiering hangt af van fluctuerende uitgangspunten (zoals rentestand). Om die reden is het noodzakelijk dat een financieringsdoel de resultante is (meebeweegt), gegeven dat de totale premiehoogte een gegeven is. Vanuit sociale partners is ervoor gekozen om het verzekerde nabestaandenpensioen de resultante te laten zijn. Zodra het bestuur van StiPP de opdracht met daarin de hoogte van het verzekerde nabestaandenpensioen definitief heeft geaccepteerd, kan dit financieringsdoel niet langer de resultante zijn. Het bestuur van StiPP heeft besloten dat vanaf dat moment het financieringsdoel "operationele reserve" als resultante fungeert. Dit kan er toe leiden dat er meer of minder middelen beschikbaar zijn voor dit financieringsdoel. Bij de initiële vulling van de operationele reserve houdt het bestuur van StiPP rekening met deze fluctuatie.

Na ontvangst van het transitieplan d.d. 10 juli 2024 heeft het bestuur van StiPP vier toetsen uitgevoerd: een juridische, een uitvoeringstechnische, een financierings- en een evenwichtigheidstoets. Ook heeft het bestuur beoordeeld of de pensioenregeling past bij de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds. De uitkomst van deze beoordeling en de vier toetsen heeft geleid tot een opdrachtaanvaarding onder voorwaarden. Deze is opgenomen in bijlage 9. StiPP heeft een monitorings- en evaluatiecyclus vastgesteld voor de periode 10 juli 2024 tot de transitiedatum. Deze cyclus omvat 3 tussentijdse momenten waarin de vier toetsen opnieuw worden uitgevoerd. Dit zijn de momenten met peildatum 1-10-2024, 1-1-2025 en 1-7-2025. De nog openstaande keuzes en besluiten van sociale partners, waaronder begrepen de hoogte van het verzekerde nabestaandenpensioen, worden op basis van de gegevens beschikbaar op peilmoment 1-7-2025 genomen. De definitieve opdrachtaanvaarding zal daarmee plaatsvinden tussen 1-7-2025 en 31-12-2025.

## 6.1.2 Invulling besluit inzake omrekenmethoden en aanwenden vermogen

### 6.1.2.1 Omrekenmethoden

In geval van invaren dient StiPP een keuze te maken tussen twee omrekenmethoden: de standaardmethode en de value based ALM-methode (vba-methode). Bij gebruik van standaardmethode moet tevens een besluit te worden genomen over de spreidingstermijn. De Pensioenwet stelt dat de standaardmethode wordt toegepast bij invaren, tenzij de vba-methode de "bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en het pensioenfonds" beter modelleert.

In navolging van sociale partners, meent het bestuur van StiPP dat er geen bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en het pensioenfonds zijn die het gebruik van de vba-methode rechtvaardigen. Daarnaast leidt de standaardmethode niet tot onevenwichtig nadeel voor bepaalde deelnemers(groepen). Om die redenen heeft het bestuur van StiPP besloten om de standaardmethode toe te passen.

#### 6.1.2.1.1 Spreidingstermijn

Aangezien de standaardmethode wordt toegepast, moet een besluit worden genomen over de spreidingstermijn. Wettelijk is een spreidingstermijn van tien jaar de standaard. In dat geval krijgen deelnemers die in de spreidingstermijn een uitkering ontvangen, d.w.z. alle pensioengerechtigden en daarnaast alle (gewezen)

<sup>7</sup> Na invaren is er geen sprake meer van een operationele reserve, enkel van een eigen vermogen.

deelnemers ouder dan 57 jaar<sup>8</sup> relatief minder vermogen mee dan (gewezen) deelnemers die in de spreidingstermijn geen uitkering ontvangen.

*Actuariële verklaring voor effect relatief minder vermogen pensioengerechtigden bij spreiding*

De verklaring voor het feit dat (bijna) pensioengerechtigden relatief minder vermogen mee krijgen bij een spreidingstermijn langer dan een jaar is dat de verplichte rekenmethode neerkomt op het toekennen van een gelijkblijvende toeslag gedurende de spreidingstermijn. Het vermogen dat wordt meegegeven is de contante waarde van de verwachte kasstromen inclusief deze gelijkblijvende toeslagen. Als er geld wordt uitgekeerd, dan wordt daar in latere jaren geen toeslag over gegeven. Daarnaast is de overlevingskans van oudere deelnemers lager, waardoor deze deelnemers door overlijden een lagere kans hebben op de latere toeslagen. Beide effecten leiden tot een lagere contante waarde.

In wet- en regelgeving (Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, Bijlage 2a, artikel 2, lid 3) is opgenomen dat bij toepassing van een andere spreidingstermijn dan tien jaar in de onderbouwing hiervan in ieder geval de bestandssamenstelling van het fonds wordt betrokken. De onderbouwing bevat ook een toelichting waarom een spreidingstermijn van tien jaar tot een onevenwichtiger nadeel zou leiden dan bij de gekozen afwijkende spreidingstermijn.

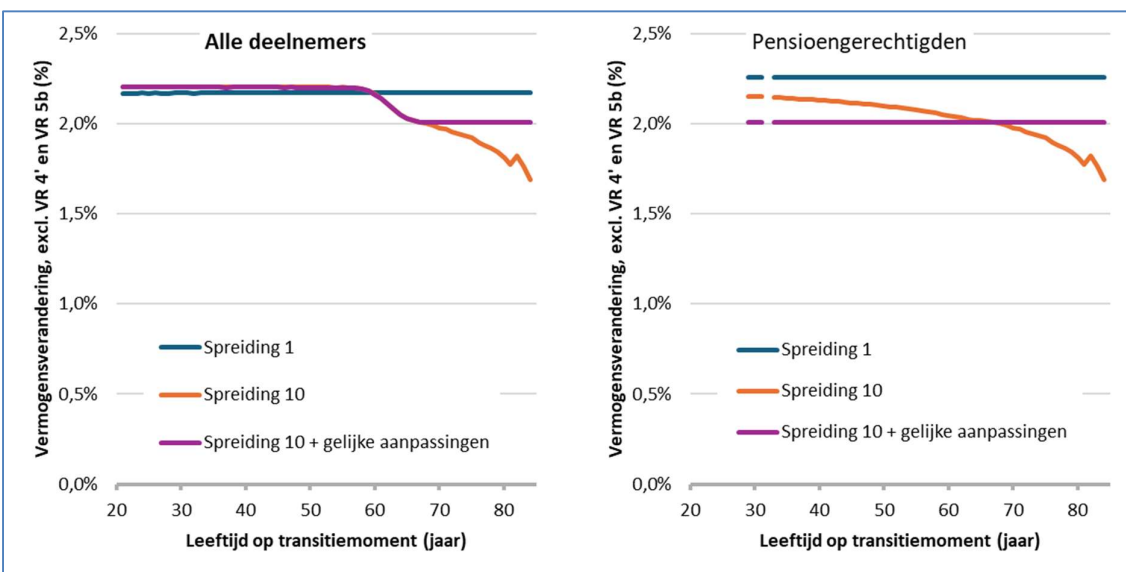
*Gelijke aanpassingen*

Het is toegestaan om, na toepassing van de standaardmethode, de individuele pensioenvermogens van pensioengerechtigden onderling her te verdelen, zodanig dat voor iedere pensioengerechtigde de eerste Wtp-uitkering ten opzichte van de laatste FTK-uitkering dezelfde procentuele aanpassing kent. Zonder deze herverdeling zouden de procentuele aanpassingen uiteenlopen en krijgt een pensioengerechtigde van hoge leeftijd een kleinere aanpassing (of negatievere aanpassing) dan een jonge pensioengerechtigde. Dit wordt verklaard door sterftekansen. Een oudere pensioengerechtigde heeft een grotere kans om gespreide verhogingen niet te krijgen, doordat hij/zij al is overleden voor het moment van toekenning.

*Beoordeling bestuur spreidingsperiode*

De actuariële adviseur van het pensioenfonds heeft op verzoek van het bestuur de vermogensverandering per leeftijdscohort bekeken bij spreidingstermijnen van één jaar (geen spreiding) en tien jaar. Bij een spreidingstermijn van tien jaar is daarbij tevens gekeken naar de variant waarbij er herverdeling is binnen de groep pensioengerechtigden om tot gelijke aanpassing van uitkeringen te komen. Onderstaande figuur toont de vermogensverandering voor het feitelijke deelnemersbestand als er sprake is van een overschot aan pensioenvermogen.

<sup>8</sup> Dit betreft de groep deelnemers die binnen de spreidingstermijn van tien jaar met pensioengaan (uitgaande van een gelijkblijvende pensioenleeftijd van 67 jaar).



Figuur 13: Vermogensverandering per leeftijdscohort bij toepassen van de standaardregel met spreidingstermijn 1 (geen spreiding) en tien jaar. Daarnaast is getoond de spreidingstermijn van tien jaar inclusief herverdeling binnen pensioengerechtigden. Aan de linkerzijde is de grafiek voor alle leeftijden geplot, aan de rechterzijde voor alleen pensioengerechtigden. De onderliggende cijfers zijn van de basisvariant.

De default spreidingsperiode van tien jaar is door de wetgever voornamelijk geïntroduceerd om toeslagen een plek te kunnen geven bij invaren. StiPP keert echter nominale pensioenen uit. Hiermee valt een belangrijke overweging om te spreiden weg. Het bestuur heeft ook kwantitatief gekeken naar de vermogensverandering per verschillende spreidingstermijnen. Figuur 13 laat zien dat bij een spreidingstermijn van tien jaar, de vermogensveranderingen niet hetzelfde zijn voor alle leeftijden. Bij deze berekening is er sprake van een positief effect bij alle leeftijden, maar bij een lager surplus kan het zijn dat de oudere deelnemers een negatieve vermogensverandering ondervinden. Verder geldt dat de ontwikkeling van het deelnemersbestand van StiPP zich kenmerkt door hoge vertrekken. Dit gaat vaak gepaard met (automatische) waardeoverdracht. Een lange spreidingstermijn past niet bij dit demografische gegeven. In het huidige kortingsbeleid van het fonds is om dezelfde reden gekozen om geen spreiding toe te passen, maar kortingen in één keer te verwerken. Dat de vermogensverandering niet uniform is voor alle deelnemers én dat de mogelijkheid bestaat dat vermogensverandering negatief is voor een deel van de populatie én dat een lange spreidingstermijn niet past bij de ontwikkeling van het deelnemersbestand, is aanleiding voor het bestuur van StiPP om niet de standaard spreidingstermijn van tien jaar te hanteren. Naar mening van het bestuur van StiPP leidt dit tot een onevenwichtig nadeel voor deelnemers met een hogere leeftijd. Een spreidingstermijn van één jaar pakt evenwichtiger uit, is in lijn met huidig fondsbeleid, is in lijn met de uitgangspunten van sociale partners en is eenvoudiger in de uitvoering. Belangrijk is ook dat de keuze voor een spreidingstermijn van één jaar tot een uitlegbaarder overgang van FTK-pensioenkapitaal naar Wtp-pensioenkapitaal voor deelnemers met een latent pensioen leidt.

In paragraaf 6.8.6 is kwantitatief inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van de standaard spreidingstermijn van tien jaar. Deze berekening bekijkt niet alleen het effect op invaarmoment, maar de gehele projectiehorizon. De hierboven genoemde algemene en kwalitatieve argumenten wijzigen niet door de kwantitatieve inzichten.

#### 6.1.2.1.2 Bruto-kapitalen

Bij StiPP is binnen het FTK sprake van een kostenvoorziening die gerelateerd is aan de collectieve uitkeringsfase. Deze kostenvoorziening is gevuld door de pensioengerechtigden, aangezien op pensioendatum een deel van hun pensioenkapitaal werd gealloceerd aan deze kostenvoorziening. De kostenvoorziening bij StiPP wijkt daarmee af van een kostenvoorziening zoals bij andere fondsen, waar deze gerelateerd is aan de voorziening van alle deelnemers. Doordat de kostenvoorziening is opgebracht door de pensioengerechtigden, wenst het bestuur van StiPP dat deze voorziening ook terugvloeit naar de pensioengerechtigden, alvorens een nieuwe kostenvoorziening op basis van de vereisten uit de Wtp wordt gevormd. Het bestuur heeft hiertoe informeel bij DNB getoetst of de

standaardregel mag worden toegepast onder gebruikmaking van bruto-kapitalen. DNB heeft aangegeven dat wet- en regelgeving zich hiertegen verzet. Daarom wordt gebruik gemaakt van bestuurlijke ruimte (zie paragraaf 6.2.4) om de huidige kostenvoorziening toe te delen aan de huidige pensioengerechtigden.

#### 6.1.2.2 Aanwending vermogen

Het vermogen van StiPP wordt voor het merendeel gevormd door de individuele pensioenvermogens van de deelnemers. StiPP heeft daarnaast een relatief hoog vrij vermogen. Dit vrije vermogen is afgelopen jaren gevormd door een structureel premie-overschot en het beleggingsrendement daarop. Deze premie is opgebracht door werkgevers- en werknemers tezamen. Bij invaren kan naar verwachting vrij vermogen worden toebedeeld aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

Een pensioenfonds is bij het invaren onder voorwaarden bevoegd om -op verzoek van sociale partners- het vermogen, met uitzondering van het minimaal vereist eigen vermogen, van het pensioenfonds aan te wenden voor de initiële vulling van de wettelijk verplichte risicodelingsreserve en/of voor de compensatie van deelnemers door het toekennen van extra pensioenaanspraken. Sociale partners hebben, mede met inachtneming van wettelijke verplichtingen ten aanzien van de volgorde, de volgende prioritering vastgesteld bij het verdelen van het vermogen:

Tabel 11: Prioritering verdelen van het vermogen van het pensioenfonds, zoals vastgesteld door sociale partners.

	Voorrangsregel	Ziet op
<b>1</b>	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Opbouwfase & uitkeringsfase
<b>2a</b>	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden <sup>9</sup> )	Opbouwfase
<b>2b</b>	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Uitkeringsfase
<b>3a</b>	Verplichte voorzieningen	Opbouwfase & uitkeringsfase
<b>3b</b>	Operationele reserve	Opbouwfase
<b>4</b>	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Uitkeringsfase
<b>5a</b>	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Opbouwfase & uitkeringsfase
<b>5b</b>	Financiering compensatieregeling	Opbouwfase
<b>6</b>	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Opbouwfase & uitkeringsfase

Het bestuur van StiPP ziet geen aanleiding om de voorrangsregels van sociale partners aan te passen maar wenst bij het verdelen van het vermogen wel rekening te houden met de kostenvoorziening die door de huidige pensioengerechtigden is opgebouwd. StiPP houdt op dit moment geen kostenvoorziening aan voor de opbouwfase; de jaarlijkse uitvoeringskosten worden volledig gefinancierd uit de bruto-premie. Onder de Wtp moet er een kostenvoorziening voor de opbouwfase zijn, maar deze wordt niet gefinancierd uit de premie. Dit betekent dat een deel van het vermogen wordt gebruikt voor het vormen of verhogen van de huidige kostenvoorziening (voorrangsregel 3a). Dit is een indirect voordeel voor actieve deelnemers. Het bestuur van StiPP meent dat ook de pensioengerechtigden een voordeel moeten krijgen bij het vormen van de kostenvoorziening. Daarom wordt de huidige kostenvoorziening teruggegeven aan de groep deelnemers die deze kostenvoorziening in het verleden gefinancierd heeft (mits de financiële positie van StiPP dit toelaat). De volledige nieuwe kostenvoorziening wordt dan gevormd vanuit het collectieve onverdeeld vermogen.

Het teruggeven van de huidige kostenvoorziening is een extra voorrangsregel bij het verdelen van het vermogen. Het bestuur van StiPP plaatst deze voorrangsregel na de initiële vulling van de risicodelingsreserve en voor de 1<sup>e</sup> tranche toebedeling. De reden hiervoor ligt bij de doelstelling van het fonds. De nadruk ligt op nominale stabiliteit en niet op verhogingen. Vandaar dat de initiële vulling van de risicodelingsreserve een hogere prioriteit heeft, want dat draagt bij aan de beoogde nominale stabiliteit. Het toebedelen van de huidige kostenvoorziening wordt daarnaast boven andere toebedelingsregels geplaatst, vanwege de hiervoor benoemde argumenten. De voorrangsregels op basis van de keuzes van het bestuur van StiPP worden daarmee als volgt:

<sup>9</sup> Dit betreft gewezen partners met een geconverteerde pensioenaanspraak of een aanspraak op een bijzonder nabestaandenpensioen. Als in dit document wordt gesproken over andere aanspraakgerechtigden, worden hiermee deze personen bedoeld.



Tabel 12: Prioritering verdelen van het vermogen van het pensioenfonds, zoals vastgesteld door het bestuur van StiPP.

	Voorrangsregel	Ziet op
1	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Opbouwfase & uitkeringsfase
2a	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden <sup>10</sup> )	Opbouwfase
2b	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Uitkeringsfase
3a	Verplichte voorzieningen	Opbouwfase & uitkeringsfase
3b	Operationele reserve	Opbouwfase
4	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Uitkeringsfase
4'	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden	Uitkeringsfase
5a	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Opbouwfase & uitkeringsfase
5b	Financiering compensatieregeling	Opbouwfase
6	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Opbouwfase & uitkeringsfase

Is op het invaarmoment onvoldoende vermogen aanwezig om alle beoogde doelen te financieren, dan zal de "tweede tranche toebedelen" (voorrangsregel 6) als eerste komen te vervallen. Is er daarna nog steeds onvoldoende vermogen aanwezig, dan zal er minder vermogen beschikbaar zijn voor compensatie en voor de "eerste tranche toebedelen" (voorrangsregel 5a en 5b). In die situatie worden beide voorrangsregels naar rato van het beschikbare vermogen toegepast met inachtneming van de door sociale partners en StiPP geformuleerde bandbreedtes (zie paragraaf 6.8.8.1).

Het bestuur van StiPP heeft contact gehad met sociale partners over de aanpassing van het verdelen van het vermogen. Sociale partners hebben bandbreedtes bepaald waarbinnen invaren doorgang kan vinden. Een van de bandbreedtes ziet toe op het toepassen van voorrangsregels 5a en 5b (zie paragraaf 6.8.8). Mocht niet worden voldaan aan deze bandbreedte, bijvoorbeeld door het toepassing van voorrangsregel 4', dan zullen partijen met elkaar in overleg treden.

### 6.1.2.3 Voorrangsregels versus wettelijke volgorde standaardmethode

Bij de verdeling van het collectieve pensioenvermogen volgt het bestuur van StiPP de vastgestelde voorrangsregels, zoals opgenomen in Tabel 12. Het bestuur volgt hiermee de voorrangsregels, zoals opgesteld door sociale partners en meegegeven in het transitieplan, met als enige afwijking c.q. toevoeging het toebedelen van de huidige kostenvoorziening. De voorrangsregels kennen een andere volgorde dan de wettelijk verplichte standaardmethode, die eveneens door StiPP wordt toegepast, zie Tabel 13. De voorrangsregels 2a, 2b, 4', 5a en 6 zijn in de wettelijke regels onderdeel van de toebedelen aan individuele pensioenvermogens (de laatste stap, F).

Tabel 13: Verdeling van het pensioenvermogen volgens de standaardmethode (links) en volgens de voorrangsregels van StiPP (rechts).

	Verdeling standaardmethode		Voorrangsregel StiPP
A	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	1	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)
B	Verplichte voorzieningen	2a	Vermogens deelnemers
C	Operationele reserve	2b	Vermogens pensioengerechtigden
D	Initiële vulling risicodelingsreserve	3a	Verplichte voorzieningen
E	Financiering compensatieregeling	3b	Operationele reserve
F	Individuele pensioenvermogens	4	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve
		4'	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden

<sup>10</sup> Dit betreft gewezen partners met een geconverteerde pensioenaanspraak of een aanspraak op een bijzonder nabestaandenpensioen. Als in dit document wordt gesproken over andere aanspraakgerechtigden, worden hiermee deze personen bedoeld.

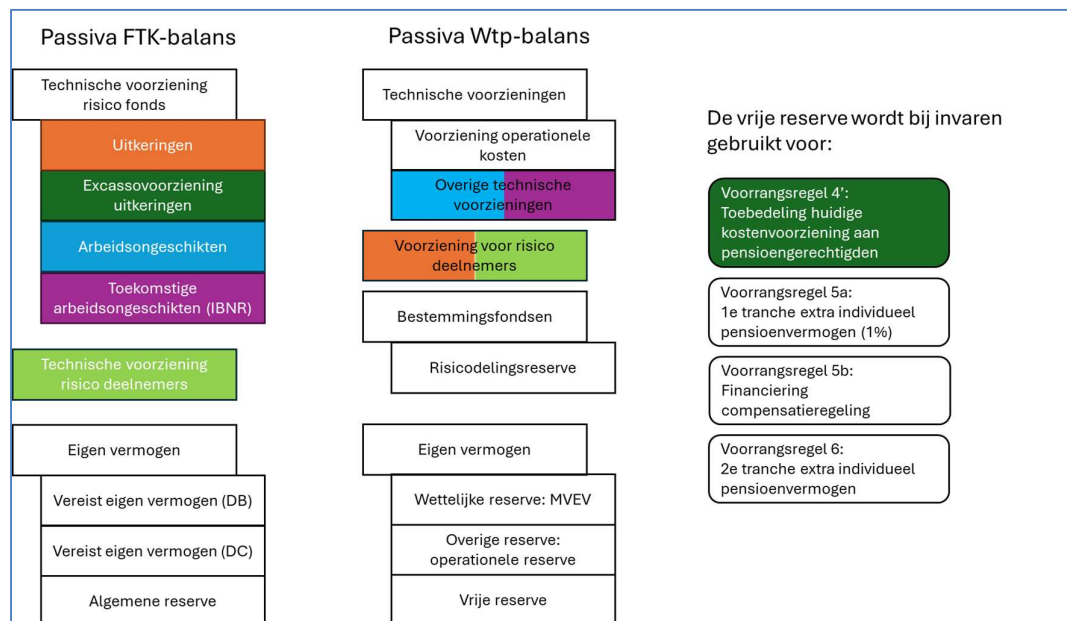
Verdeling standaardmethode
----------------------------

	Voorrangsregel StiPP
5a	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)
5b	Financiering compensatieregeling
6	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen

De door sociale partners en StiPP geformuleerde voorrangsregels kunnen binnen wet- en regelgeving worden bereikt door herverdeling en door de financiering van de compensatieregeling dynamisch te maken <sup>11</sup>. Hiervoor zijn diverse rekenregels en randvoorwaarden. Het bestuur borgt dat deze rekenregels en randvoorwaarden worden gevolgd. Deze borging vindt plaats door zowel de eerste als de tweede lijn (sleutelfunctiehouders) in te zetten.

## 6.2 Beschrijving hoe het pensioenfonds wenst om te gaan met opgebouwde rechten

Voorafgaand aan ontvangst van het definitieve transitieplan van sociale partners heeft het bestuur StiPP nagedacht over voorrangsregels, indien sociale partners een verzoek tot invaren zouden doen. De volgende figuur (Figuur 14) geeft inzicht in de verdeling van het pensioenvermogen over diverse posten. Het collectief vermogen van StiPP wijzigt niet door invaren, de omvang van passivaposten wel.

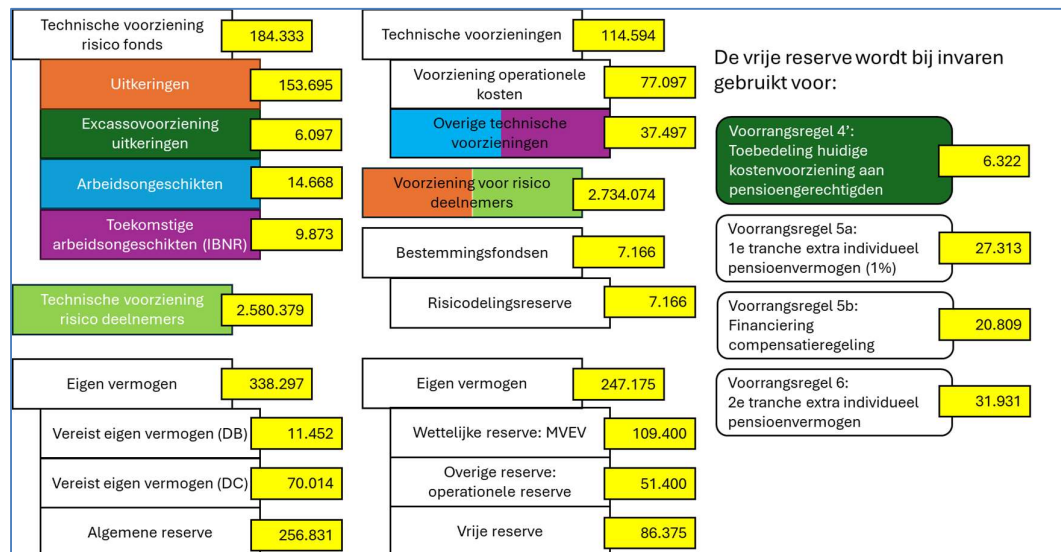


Figuur 14: Schematische weergave van passivaposten onder FTK (links) en Wtp (midden). Het vrije vermogen op moment van invaren wordt gebruikt in lijn met de voorrangsregels (rechts). In kleur zijn vijf posten opgenomen die strikt hetzelfde risico dekken. De figuur is een schematische voorstelling om de verdeling van het pensioenvermogen inzichtelijk te kunnen maken en geen officiële balans.

In de huidige opzet is een scheiding tussen de opbouwfase en de uitkeringsfase. In de opbouwfase heeft elke deelnemer een pensioenkapitaal (waarvan de som gelijk is aan TV risico deelnemers) en in de uitkeringsfase heeft elke deelnemer een pensioenaanspraak (onderdeel van TV risico fonds). De scheiding tussen opbouw- en uitkeringsfase wil het bestuur van StiPP handhaven. De achterliggende gedachte is dat beide fases een ander beleid vragen en dat beide fases financieel zelfstandig zijn. Deze scheiding is echter niet geheel te maken door bepaalde wettelijke restricties in combinatie met gemaakte keuzes. In de hierna volgende subparagrafen wordt hier nader op ingegaan.

<sup>11</sup> In de wettelijke standaardmethode zal getracht worden om 100% van de geambieerde compensatie te financieren, alvorens over te gaan tot het toebedelen aan individuele pensioenvermogens. StiPP controleert op voorhand op basis van het vermogen in welke mate de voorrangsregel 4\*, 5a en 5b kunnen worden uitgevoerd. Als dat niet volledig is, wordt bij de toepassing van de standaardmethode rekening gehouden met een lagere compensatie.

Op basis van de situatie per 31 december 2023 ziet de aanpassing van de passivaposten er als volgt uit na toepassing van de voorrangsregels 1 tot en met 4 (Figuur 15). Uit deze figuur volgt dat er een positieve vrije reserve resteert, waarmee de voorrangsregels 4' tot en met 6 kunnen worden gefinancierd. Op basis van de cijfers in Figuur 15 kan een extra verhoging van ongeveer 2,2%-punt worden toegekend. Bij het verdelen van eventueel vrij vermogen wordt rekening gehouden met de beoogde relatieve omvang van passivaposten.



Figuur 15: Passivaposten onder FTK (links) en Wtp (midden), daarnaast verdeling van de vrije reserve bij invaren (rechts). Alle genoemde bedragen zijn in duizenden euro's en gebaseerd op de financiële positie per 31 december 2023 en inzichten in verdeling per 2 augustus 2024. De figuur is een schematische voorstelling om de verdeling van het pensioenvermogen inzichtelijk te kunnen maken en geen officiële balans.

In Bijlage 3 wordt nader ingegaan op de verdeling van de vrije reserve over de verschillende balansposten, waarbij ook de relatieve omvang van balansposten inzichtelijk wordt gemaakt.

De volgende paragrafen geven een nadere beschrijving van de verdeling van het vermogen.

### 6.2.1 Vermogen voor MVEV

Onder Wtp staat, net als onder de huidige FTK situatie, een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) op de balans. Op de huidige FTK balans van StiPP is er sprake van een vereist eigen vermogen voor de uitkeringenpool en een minimaal vereist eigen vermogen voor de opbouwphase. Het MVEV onder Wtp is fors hoger dan de combinatie van de twee vermogenscomponenten onder FTK. Dit komt door wijziging van de pensioentoezegging. Er is sprake van een toename van overlijdensrisico (door hoger verzekerd partnerpensioen en grotere groep van verzekerden) en van een toename van arbeidsongeschiktheidsrisico (door hogere premie-inleg). Zowel overlijdensrisico als arbeidsongeschiktheidsrisico is onderdeel van het MVEV, waardoor deze toeneemt.

Het bestuur van StiPP is van mening dat StiPP als gevolg van fondsspecifieke kenmerken te maken krijgt met een theoretisch hoog overlijdensrisico, hetgeen tot uiting komt in het op invaarmoment aan te houden MVEV. Het vermogen dat aan het MVEV wordt gealloceerd, vormt een buffer die niet ten gunste van de deelnemers komt. Aangezien de overgang naar de Wtp ook moest bewerkstelligen dat buffers niet onnodig hoog worden en daardoor ten gunste van deelnemers kunnen worden gebruikt, heeft StiPP op 30 mei 2024 een ontheffingsverzoek gedaan bij DNB met betrekking tot het aanhouden van het gehele overlijdensrisico in het MVEV. Voorgesteld is om een maximum overlijdensrisico op te nemen, zodat er een buffer is, maar geen bovenmatig hoge buffer. Op 8 augustus 2024 heeft DNB laten weten dit verzoek af te wijzen onder verwijzing naar geldende wet- en regelgeving.

### 6.2.2 Operationele reserve

Zowel in de huidige situatie als onder Wtp fungeert het eigen vermogen als buffer voor allerhande operationele risico's. Onder Wtp wordt dit echter explicieter gemaakt door het vormen van een operationele reserve. Het fonds onderkent de volgende risico's die worden opgevangen in de operationele reserve:

1. Risico vergoeding beleggingsrendementen i.v.m. TWK-systematiek
2. Risico 'geen premie, wel recht'
3. Opvangen van het effect van rentedalingen op het minimaal vereist eigen vermogen
4. Overige uitvoeringsrisico's, onverwachte uitvoeringskosten en actuariële resultaten

De adviserend actuaaris heeft analyses gemaakt van de benodigde omvang van de operationele reserve, zowel in de basisvariant als bij gevoeligheidsanalyses. De hierboven beschreven risico's worden na invaarmoment gedekt vanuit het eigen vermogen (waar de operationele reserve een onderdeel van is). Dit eigen vermogen wordt ook gevoed middels een component in de premie. Doordat niet bekend is wanneer en in welke omvang bovenstaande risico's optreden, is de financiering voor het opvangen van deze risico's een meerdimensionaal probleem. Het bestuur heeft daarom nog geen definitief besluit genomen over de hoogte van de operationele reserve, noch over hoe zal worden gehandeld als een of meerdere doelen waarvoor de operationele reserve wordt gevormd in de toekomst niet meer of nog maar deels bestaan. Besluitvorming over de operationele reserve zal plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2025.

Voor het bepalen van de transitie-effecten is met voorlopige cijfers gerekend. In Tabel 14 is de voorlopige omvang van de operationele reserve voor de basisvariant weergegeven, inclusief een bronvermelding ten aanzien van de verschillende risico's. In Tabel 15 is voor de gevoeligheidsanalyses als gevolg van rentewijziging de omvang van de operationele reserve opgenomen.

*Tabel 14: Gehanteerde vulling operationele reserve in de basisvariant. Het gaat om een voorlopig cijfer ten behoeve van de transitieberekeningen.*

Risico	Omvang	Bron
Toekennen TWK-rendement	2.900	Gemiddelde schadebedrag over de boekjaren 2019-2023
"Geen premie, wel recht"	13.900	Gemiddelde schadebedrag over de boekjaren 2019-2023
Rentedaling MVEV	32.000	50% van de stijging MVEV bij een rentedaling van 200 bps
Uitvoeringsrisico's	2.600	0,1% van TV risico deelnemers
<b>Totaal</b>	<b>51.400</b>	

*Tabel 15: Gehanteerde vulling operationele reserve in de basisvariant en de twee (rente)gevoeligheidsanalyses. Voor elke variant is de omvang van het MVEV-risico in de operationele reserve opgenomen, als ook de mate waarin dit risico is afgedekt. Alle cijfers zijn voorlopige cijfers ten behoeve van de transitieberekeningen.*

Variant	Omvang rentedaling MVEV	Omvang operationele reserve	Afdekking MVEV-risico
Gevoeligheidsanalyse: verlaagde rente (-200 bps)	0	19.400	0%
Basisvariant	32.000	51.400	50%
Gevoeligheidsanalyse: verhoogde rente (+200 bps)	64.000	83.400	100%

Het grootste risico dat via de operationele reserve wordt afgedekt, is een toename van het MVEV als gevolg van een rentedaling van 200 basispunten. De toename van het MVEV is in die situatie (ongeveer) 64 miljoen. Een deel van dit risico wordt gemitigeerd doordat de beleggingen onderliggend aan het eigen vermogen meebewegen. Daarom is voor de voorlopige cijfers uitgegaan van 50% afdekking in de basisvariant. Als de rente al lager is, als gevolg van een gevoeligheidsanalyse met gedaalde rente, dan wordt in de operationele reserve geen component voor het MVEV-meegenomen. Bij een hoger niveau van rente, wordt 100% van het MVEV-risico afgedekt via de operationele reserve.

Afhankelijk van besluitvorming voor het bestuur van StiPP in het eerste kwartaal van 2025 zal er meer of minder vermogen beschikbaar zijn bij invaren, hetgeen gevolgen kan hebben voor de invulling van de voorrangsregels.

### 6.2.3 Gehanteerde methode voor waardering aanspraken en pensioenrechten

Zoals in paragraaf 6.1.2 toegelicht, heeft het bestuur van StiPP gekozen voor de standaardmethode met een spreidingstermijn van één jaar voor de waardering van pensioenaanspraken, -rechten en -kapitalen.

### 6.2.4 Gebruikte bestuurlijke ruimte binnen de gekozen methodes

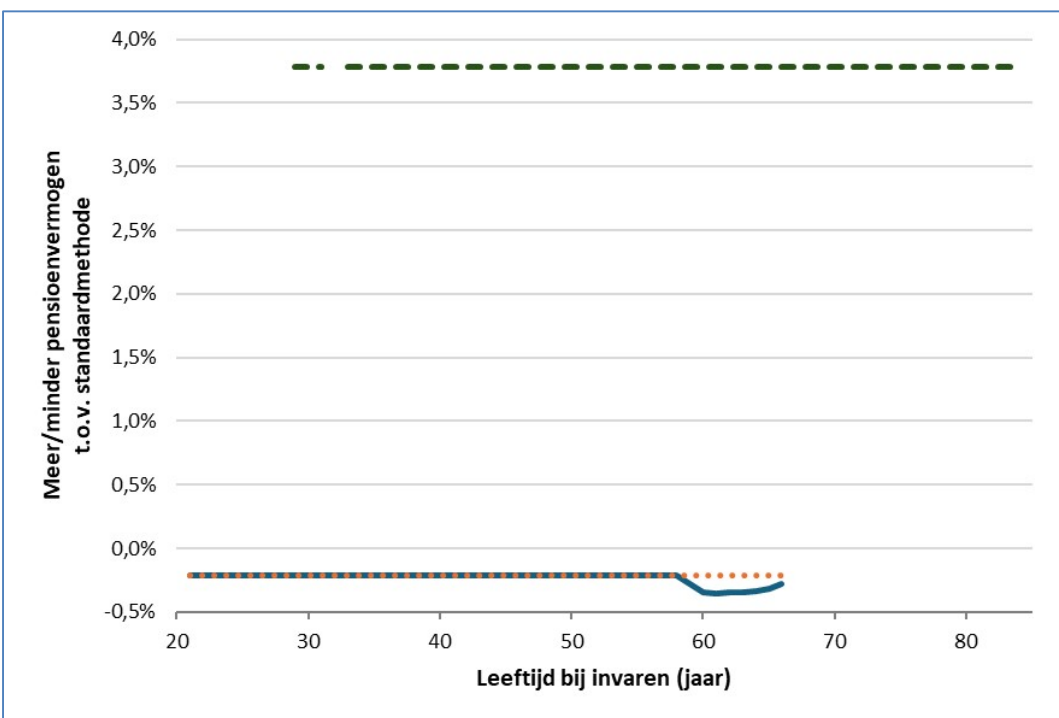
Bij keuze voor de standaardmethode is er vanuit wet- en regelgeving bestuurlijke ruimte op twee vlakken. Ten eerste is er de mogelijkheid om af te wijken van de default spreidingstermijn en ten tweede is er de mogelijkheid om de verdelingen van het vermogen bij invaren te herverdelen. Wat betreft de spreidingstermijn geldt dat StiPP ervoor kiest niet de default spreidingstermijn te hanteren (zie paragraaf 6.1.2.1.1). Daarnaast maakt StiPP gebruik van de bestuurlijke ruimte om vermogen te herverdelen, aangezien de voorrangsregels van StiPP een andere volgorde kennen hebben dan de wettelijke volgorde ten behoeve van de standaardmethode (zie paragraaf 6.1.2.3). De bestuurlijke ruimte om vermogen te herverdelen hangt af van de dekkingsgraad op moment van invaren. Naast de dekkingsgraadafhankelijke beleidsruimte geldt het volgende:

- iedereen moet tenminste 95% krijgen van de uitkomst van de standaardregel toegepast op de dekkingsgraad op moment van invaren of de VPV, indien deze lager uitvalt; en
- ongeacht de hoogte van de dekkingsgraad mag binnen de groep gepensioneerden herverdeeld worden om gelijke aanpassingen van de uitkering te krijgen.

In Figuur 16 is te zien hoe de gekozen vermogensverdeling uitwerkt voor verschillende deelnemersgroepen en verschillende leeftijden. Uit deze figuur blijkt met name dat ten opzichte van de standaardmethode een grote groep actieve en gewezen deelnemers een relatief klein percentage (ongeveer 0,2%) minder krijgen, terwijl pensioengerechtigden een relatief hoog percentage (ongeveer 3,8%) meer krijgen. Dit wordt veroorzaakt door voorrangsregel 4': het toebedelen van de kostenvoorziening. Voor oudere actieve deelnemers is het effect van compensatie te zien in de figuur, hierdoor leveren ze relatief meer in ten opzichte van de standaardmethode dan actieve deelnemers zonder compensatie.

Uit Figuur 16 blijkt verder dat iedereen minimaal 95% van de uitkomst van de standaardregel ontvangt. In het slechtste geval krijgt een deelnemer nog steeds minstens 99,5% van deze uitkomst.

In absolute zin wordt er 0,36% van het totale vermogen herverdeeld ten opzichte van de standaardmethode.



Figuur 16: De vastgestelde voorrangsregels leiden tot een andere vermogensverdeling dan de standaardmethode. De figuur geeft aan hoeveel relatief meer of minder pensioenvermogen deelnemersgroepen van een bepaalde leeftijd krijgen. De figuur toont separaat actieve deelnemers (blauw, doorgetrokken), gewezen deelnemers (oranje, puntjes) en pensioengerechtigden (groen, streepjes).

### 6.2.5 Compensatie voor nadelen wijziging premiesystematiek

In de pensioenregeling onder Wtp is er sprake van een leeftijdsafhankelijke premie, terwijl er nu in de Plusregeling sprake is van een leeftijdsafhankelijke premie<sup>12</sup>. Afhankelijk van de leeftijd en toekomstige opbouwperiode binnen het fonds bouwt een actieve deelnemer meer of minder pensioen op door de wijziging van de pensioenregeling. Het bestuur van StiPP en sociale partners hebben veelvuldig contact gehad over het compenseren van de actieve deelnemers die nadeel ondervinden van deze wijziging. Hierbij draaide het met name om de vraag hoe wordt omgegaan met de toekomstige opbouwperiode binnen het fonds. Het bestuur van StiPP staat welwillend tegenover het idee van compensatie vanuit het fondsvermogen, maar stelt daarbij als voorwaarde dat de compensatie volledig op invaarmoment wordt toegekend (meer hierover in Bijlage 9).

De sociale partners stellen geen middelen in de vorm van extra premies ter beschikking ten behoeve van de financiering van de compensatieregeling. Als gedurende de aanloop naar de transitie duidelijk zou worden dat het collectieve fondsvermogen van StiPP ontoereikend zou zijn om de compensatieregeling volledig te financieren – rekening houdend met de voorrangsregels uit Tabel 12 – dan zal de compensatie naar rato worden toegekend.

Sociale partners hebben bandbreedtes vastgesteld waarbinnen StiPP de transitie onverkort mag uitvoeren. Er geldt hierbij ook een bandbreedte voor de compensatieregeling. Zie verder paragraaf 6.8.8.1. Naast de bandbreedtes van sociale partners heeft het bestuur van StiPP ook eigen maatstaven en bandbreedtes vastgesteld om de evenwichtigheid te beoordelen.

#### 6.2.5.1 Financiering, financieringsplan en toekenning (algemeen)

Vanuit wet- en regelgeving zijn regels gesteld omtrent de financiering en toekenning van compensatie. Voor de compensatie zoals zal worden uitgevoerd door StiPP geldt het volgende:

- Er wordt enkel vermogen aangewend voor de compensatie dat niet strekt ter dekking van de technische voorzieningen op het moment van de collectieve waardeoverdracht;

<sup>12</sup> De basisregeling van StiPP kent reeds een leeftijdsafhankelijke premie.

- De omvang van de compensatie komt overeen met wat is afgesproken met sociale partners.
- Werknemers binnen hetzelfde leeftijdscohort hebben recht op dezelfde compensatie.
- De compensatie wordt ineens toegekend door het verhogen van het individueel pensioenvermogen van de betreffende deelnemers.
- De compensatie is gefinancierd op moment dat deze wordt toegekend aan de betreffende deelnemers.

In het transitieplan hebben sociale partners het volgende opgenomen over het compenseren van specifieke groepen deelnemers:

*“De transitie en de daarmee samenhangende afschaffing van de leeftijdsafhankelijke premiestaffel in de Plusregeling kunnen, zonder toepassing van een compensatieregeling, voor actieve deelnemers en arbeidsongeschikten in deze regeling vanaf een bepaalde leeftijd als gevolg van het afschaffen van de leeftijdsafhankelijke staffel in de toekomst leiden tot een lagere premie-inleg dan in de huidige pensioenregeling. De sociale partners streven ernaar om deze gevolgen voor de betreffende deelnemers zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te compenseren.”*

In de hierna volgende paragrafen is de compensatieregeling in nader detail uitgewerkt. Hierbij is zowel aandacht voor de wijze waarop de compensatiebedragen worden bepaald, als ook op de deelnemers die op basis van deze regeling een compensatie krijgen.

#### 6.2.5.2 Actieve deelnemers

Voor actieven<sup>13</sup> zijn de verwachte pensioenvermogens op de pensioendatum op basis van de nieuwe leeftijdsonafhankelijke premie in de huidige pensioenregeling vergeleken met de verwachte pensioenvermogens op de pensioendatum op basis van de huidige leeftijdsafhankelijke premiestaffel van StiPP. Deze vergelijking is gemaakt voor 10.000 stochastische economische scenario's (scenarioset DNB-P-2024-Q1) en per leeftijd. Als bij een leeftijd het verwachte pensioenvermogen op basis van de nieuwe leeftijdsonafhankelijke premie lager ligt op basis van de huidige leeftijdsafhankelijke premiestaffel, komen actieven met deze leeftijd in aanmerking voor compensatie. De compensatiebedragen zijn gelijk aan het met rendement contant gemaakte verschil in verwacht pensioenvermogen op de pensioendatum. De compensatiebedragen worden toegekend op invaarmoment en nemen vanaf dan toe met rendement tot aan de pensioendatum. De definitieve compensatie wordt:

- vastgesteld op basis van het deelnemersbestand per 31 december 2025, zoals dat per 1 juni 2026 definitief wordt vastgesteld;
- vastgesteld op basis van de scenarioset DNB-P-2026-Q1
- vastgesteld rekening houdend met historische ontslag- of vertrekken uit de Plusregeling verlaagd met tien procentpunten;
- uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde jaarlijkse pensioengrondslag<sup>14</sup>; en
- toegekend aan alle actieven (dus zowel aan basis- als aan plusregeling) die op invaardatum actief deelnemer zijn bij het fonds op basis van de leeftijd van de deelnemer op 31 januari 2026.

De voorlopige compensatiecijfers op basis van het deelnemersbestand per 31 december 2023 en de scenarioset DNB-P-2024-Q1 zijn in onderstaande tabel (Tabel 16) opgenomen.

*Tabel 16: Voorlopige compensatiepercentages actieve deelnemers op basis van de leeftijd op invaarmoment. De compensatiepercentages zijn een percentage van de individuele gemiddelde pensioengrondslag.*

Leeftijd op invaarmoment	Compensatie actieven (% PG)
t/m 58 jaar	n.v.t.
59 jaar	2,9%

<sup>13</sup> Actieven zijn zowel deelnemers met een verplichte deelname als vrijwillige voorzetters

<sup>14</sup> De gemiddelde pensioengrondslag per jaar is de som van de pensioengrondslagen van de laatste twaalf kalendermaanden voorafgaand aan 1 februari 2026.

Voor de vaststelling van de periode van twaalf kalendermaanden worden uitsluitend de salarisgegevens in aanmerking genomen die zonder onderbreking van drie maanden of langer zijn vastgesteld. Indien de periode van deelnemen in StiPP voorafgaand aan 1 februari 2026 korter dan twaalf kalendermaanden heeft geduurd, wordt de berekening van de pensioengrondslag p.j. gebaseerd op deze kortere periode.

Leeftijd op invaarmoment	Compensatie actieven (% PG)
60 jaar	5,8%
61 jaar	7,3%
62 jaar	7,8%
63 jaar	8,2%
64 jaar	8,7%
65 jaar	8,4%
66 jaar	5,6%

### 6.2.5.3 Arbeidsongeschikte deelnemers

Voor deelnemers die op het moment van de transitie (deels) arbeidsongeschikt zijn en (deels) pensioen opbouwen op basis van vrijgestelde premies is eenzelfde systematiek als voor actieve deelnemers van toepassing. Er is echter een belangrijk verschil. Voor de groep arbeidsongeschikte deelnemers wordt de compensatie namelijk bepaald op basis van leeftijd in combinatie met het vrijgestelde premiepercentage (gebaseerd op de situatie op de eerste WIA-dag van de deelnemer). Bij het vaststellen van de compensatie voor deze groep is geen rekening gehouden met ontslag-, vertrekken en/of revalideringskansen. De definitieve compensatie wordt:

- vastgesteld op basis van het deelnemersbestand per 31 december 2025, zoals dat per 1 juni 2026 definitief wordt vastgesteld;
- vastgesteld op basis van de scenarioset DNB-P-2026-Q1;
- uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde premievrijgestelde pensioengrondslag; en
- toegekend aan alle (deels) arbeidsongeschikten die direct voorafgaand aan en direct na de invaardatum (deels) arbeidsongeschikte deelnemer zijn bij het fonds op basis van de leeftijd van de arbeidsongeschikte deelnemer op 31 januari 2026.

De voorlopige compensatiepercentages op basis van het deelnemersbestand per 31 december 2023 en de scenarioset DNB-P-2024-Q1 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 17: Voorlopige compensatiepercentages (deels) arbeidsongeschikte deelnemers op basis van de leeftijd op invaarmoment en het vrijgestelde premiepercentage. De compensatiepercentages zijn een percentage van de individuele gemiddelde vrijgestelde pensioengrondslag.

Leeftijd op invaarmoment	Compensatie arbeidsongeschikten (% premievrijgestelde PG) o.b.v. vrijgesteld premiepercentage		
	<20%	21,4%	25,7%
t/m 58 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
59 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
60 jaar	n.v.t.	9,1%	n.v.t.
61 jaar	n.v.t.	8,0%	n.v.t.
62 jaar	n.v.t.	6,7%	n.v.t.
63 jaar	n.v.t.	5,5%	n.v.t.
64 jaar	n.v.t.	4,0%	n.v.t.
65 jaar	n.v.t.	2,7%	11,7%
66 jaar	n.v.t.	1,5%	5,8%

### 6.2.6 Initiële vulling en regels t.a.v. de risicodelingsreserve

De risicodelingsreserve is een verplichte balanspost voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen bij keuze voor een flexibele pensioenregeling. Deze reserve staat los van de individuele pensioenvermogens van deelnemers en pensioengerechtigden. De risicodelingsreserve kan worden gebruikt voor een aantal doelen, waarbij sociale partners kunnen aangeven welke doelen dat zijn. Het bestuur van StiPP bepaalt de volgorde van de doelen en (eventueel) het budget per doel.

Sociale partners hebben bepaald dat deze risicodelingsreserve uitsluitend bestemd is voor de uitkeringsfase. De doelstelling van de risicodelingsreserve is om nominale verlagingen van de pensioenuitkeringen te voorkomen. Als

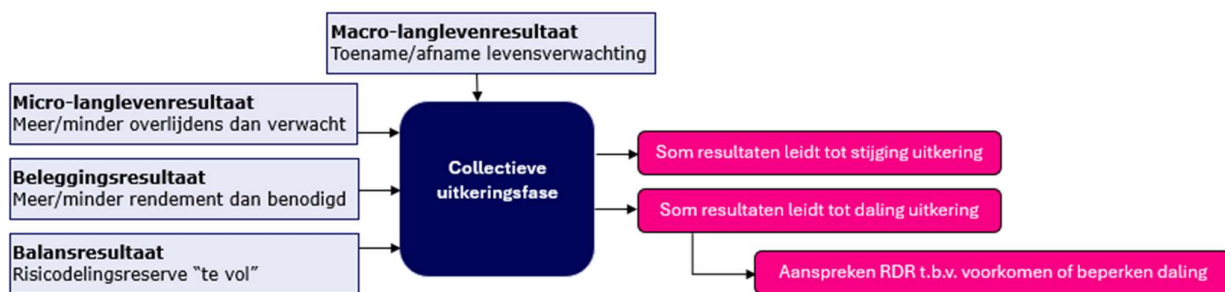


gevolg van micro-langlevens-, macro-langlevens-, 'beleggings- en balansresultaat kunnen pensioenuitkeringen jaarlijks fluctueren. Indien als gevolg van de combinatie van hiervoor genoemde resultaten sprake is van een nominale daling van de pensioenuitkeringen, wordt de risicodelingsreserve aangesproken.

Bij de financiële en technische inrichting is een hoge mate van zekerheid het uitgangspunt, zodanig dat nominale verlagingen worden voorkomen. Dit past bij de risicobereidheid en het risicodraagvlak van de pensioengerechtigden. Het bestuur kan zich daarom vinden in de gewenste doelstelling van de risicodelingsreserve. De risicodelingsreserve is zo ingericht dat in de situatie dat er sprake is van een nominale uitkeringsdaling, de uitkering in het daaropvolgende jaar wordt aangevuld vanuit de risicodelingsreserve (voor zover de middelen in de risicodelingsreserve dit toelaten). Als de risicodelingsreserve in een jaar slechts een deel van de nominale uitkeringsdaling van de pensioenuitkeringen kan compenseren, dan gebeurt dit en raakt de reserve in dat jaar leeg. Een eventuele aanvulling vanuit de risicodelingsreserve wordt van jaar tot jaar bepaald en beperkt zich tot het compenseren van het uit te keren bedrag in dat jaar.

#### 6.2.6.1 Werking risicodelingsreserve

De inrichting van de uitkeringsfase is als volgt:



Figuur 17: Schematische weergave verwerking resultaten in uitkeringsfase en de rol van de risicodelingsreserve hierin.

Zoals te zien in Figuur 17 zijn er verschillende bronnen van resultaat in de uitkeringsfase (macro-langlevens-, micro-langlevens-<sup>15</sup>, beleggings- en balansresultaat). De risicodelingsreserve wordt (alleen) aangesproken, als het totaal van interne (jaar)resultaten leidt tot een daling van de nominale pensioenuitkering. Is dit het geval, dan wordt de lopende uitkering voor dat jaar aangevuld vanuit de risicodelingsreserve zodat de uitkering in dat jaar niet hoeft te worden verlaagd, uiteraard mits de middelen in de risicodelingsreserve hiervoor toereikend zijn.

Uitkeringen kunnen in de nieuwe opzet jaarlijks op de volgende wijze worden verhoogd of verlaagd:

- Een positief (totaal)resultaat als gevolg van macro-langlevens-, micro-langlevens-, beleggings- en balansresultaat wordt jaarlijks verwerkt in de lopende pensioenuitkering. Dit betekent een directe verhoging van de lopende pensioenuitkering.
- Een negatief (totaal)resultaat als gevolg van macro-langlevens-, micro-langlevens-, beleggings- en balansresultaat wordt jaarlijks verwerkt in de lopende pensioenuitkering. Dit zou leiden tot een directe verlaging van de lopende pensioenuitkering.
  - Indien de risicodelingsreserve aan het eind van een jaar toereikend is voor het aanvullen van de pensioenuitkeringen in het nieuwe jaar (zodat er geen nominale verlaging is), wijzigt de uitkering niet.
  - Indien de risicodelingsreserve aan het eind van een jaar ontoereikend is voor het aanvullen van de pensioenuitkeringen in het nieuwe jaar (zodat er geen nominale verlaging is), vinden achtereenvolgens de volgende acties plaats:
    - de risicodelingsreserve wordt volledig gebruikt voor het aanvullen van de pensioenuitkeringen in het nieuwe jaar;

<sup>15</sup> Dit risico wordt gedeeld over alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

- de pensioenuitkeringen worden verlaagd als gevolg van de verwerking van het resterende (negatieve) resultaat.

De individuele pensioenvermogens in de collectieve uitkeringsfase en de risicodelingsreserve kennen een eigen beleggingsbeleid dat periodiek wordt herijkt.

#### 6.2.6.2 *Initiële vulling*

Het bestuur heeft zijn ALM-adviseur gevraagd om een inschatting te maken van het benodigde niveau van de risicodelingsreserve, rekening houdend met micro- en macro-langlevensrisico's. Hierbij is gestreefd naar een initieel niveau waarbij in maximaal 0,5% van de scenario's na tien jaar een lagere nominale pensioenuitkering geldt dan op startmoment. Deze grens is gebaseerd op het huidige zekerheidsniveau en het evenwichtigheidskader. In de analyse wordt hierbij gekeken naar de pensioenindex, waarin alle verhogingen en verlagingen van de pensioenuitkering vanaf startmoment zijn verwerkt. Belangrijkste risico bij deze analyse bleek het spreadrisico tussen staatsobligaties en risicovrije rente (DNB-RTS).

De gewenste initiële vulling van de risicodelingsreserve is becijferd op 4,7% van de voorziening collectieve uitkeringsfase op basis van de uitgangspunten per 25 juni 2024. Bij deze initiële vulling wordt voldaan aan de maximale kans op lagere nominale pensioenuitkering na tien jaar. De feitelijke initiële vulling is afhankelijk van de financiële positie van het fonds op invaarmoment en de voorrangregels uit Tabel 12. De initiële vulling is, als onderdeel van de verdeling van het vermogen, getoetst op evenwichtigheid. In Bijlage 4 is deze evenwichtigheidstoets nader uitgewerkt.

#### 6.2.6.3 *Toekomstige vulling*

De risicodelingsreserve wordt structureel op peil gehouden door middel van een afslag op het individuele pensioenvermogen van de deelnemers bij inkoop in de uitkeringsfase van het fonds. Deze vormgeving ligt conform artikel 1h BUPW voor (ten minste) vijf jaar vast. De vormgeving van de uitkeringsfase, waaronder begrepen de afslag op het individuele pensioenvermogen wordt in beginsel eens in de 5 jaar geëvalueerd en waar nodig herijkt. De afslag op het individuele pensioenvermogen is zo vastgesteld dat er een kortingskans van maximaal 2,5% bestaat. De vastgestelde afslag op het pensioenvermogen is gelijk aan 2,6% van het individuele pensioenvermogen. Deze afslag geldt alleen voor deelnemers die op invaarmoment nog niet pensioengerechtigd zijn. De structurele vulling is, als onderdeel van de financiële opzet van de risicodelingsreserve, getoetst op evenwichtigheid. In Bijlage 4 is deze evenwichtigheidstoets nader uitgewerkt.

#### 6.2.6.4 *Maximale omvang risicodelingsreserve en toebedelen*

In wetgeving is opgenomen dat de risicodelingsreserve in de structurele situatie niet meer mag zijn dan 15% van het totale pensioenvermogen. Daarnaast heeft het fonds een eigen maximum opgenomen in beleid, namelijk 4,7% van het totale pensioenvermogen in de collectieve uitkeringsfase. De 4,7% correspondeert met een 99,5% zekerheid dat de uitkeringen gedurende de uitkeringsfase niet hoeven te worden verlaagd.

Op het moment dat de omvang van de RDR groter wordt dan een van de gestelde maxima, wordt een deel toebedeeld (in gelijke mate, m.a.w. procentueel gelijk) aan de pensioengerechtigden, zodanig dat de RDR na uitdelen gelijk is aan 4,7% van het totale pensioenvermogen in de collectieve uitkeringsfase. De maximale omvang van de risicodelingsreserve is, als onderdeel van de financiële opzet van de risicodelingsreserve, getoetst op evenwichtigheid. In Bijlage 4 is deze evenwichtigheidstoets nader uitgewerkt.

#### 6.2.6.5 *Minimale omvang risicodelingsreserve en aanvullen*

In wetgeving is opgenomen dat de risicodelingsreserve niet negatief mag worden. Mocht een negatief resultaat in termen van uitkeringsdaling in enig jaar niet volledig door de risicodelingsreserve kunnen worden opgevangen, dan wordt de RDR gebruikt totdat deze leeg is. Het resterende (negatieve) resultaat wordt verwerkt door de pensioenuitkering van alle pensioengerechtigden in gelijke mate te korten.

In de situatie dat de risicodelingsreserve helemaal leegraakt als gevolg van grote financiële schokken, kent de risicodelingsreserve een beperkt eigen herstellervermogen. Dit komt omdat de risicodelingsreserve zich enkel vanuit twee financieringsbronnen kan herstellen: de eerste is het rendement op de beleggingsportefeuille van de risicodelingsreserve zelf en de tweede is de afslag voor de risicodelingsreserve bij inkoop in de collectieve

uitkeringsfase (bij pensionering of overlijden). De kans dat een dergelijke grote financiële schok zich voordoet is zeer klein aangezien de technische en financiële inrichting van de uitkeringsfase gebaseerd is op het bieden van 97,5% zekerheid dat de pensioenuitkeringen de komende tien jaar niet hoeven te worden verlaagd<sup>16</sup>. Het leegmaken van de risicodelingsreserve betreft daarmee een zogenaamd 'staartrisiko' (alle risico's doen zich tegelijkertijd voor). Het bestuur heeft besloten het structurele beleid van de uitkeringsfase niet in te richten op een uitzonderingsscenario c.q. staartrisiko. Overwogen hierbij is dat meer zekerheid bieden meer geld kost. In deze situatie zal namelijk structureel herstelvermogen worden meegenomen bij het bepalen van de afslag voor de risicodelingsreserve bij pensioeningang. De afslag op het pensioenvermogen voor de risicodelingsreserve bij pensioeningang zal dan fors omhoog gaan: berekeningen laten zien dat een herstelvermogen naar het niveau van de opslag (2,6%) in vijftien jaar vraagt om een verhoging van de opslag naar 4%. Een dergelijke structureel hoge afslag acht het bestuur niet gewenst. Tegelijkertijd heeft het bestuur bepaald dat, mocht een dergelijk staartrisiko zich voordoen, op dat moment een afweging wordt gemaakt óf en zo ja, welke (combinatie van) noodmaatregelen wordt ingezet. Dit kan zijn het (deels) spreiden van de negatieve schok, het (deels) korten van de pensioenuitkeringen en/of het (deels) verhogen van de afslag voor vulling van de risicodelingsreserve bij inkoop in de collectieve uitkeringsfase (bij pensionering of overlijden).

Bij dit besluit hoe om te gaan met het beperkte herstelvermogen van de risicodelingsreserve zodra deze leeg raakt, heeft het bestuur drie andere opties overwogen:

- Optie 1: ondergrens voor de risicodelingsreserve instellen
- Optie 2: maximaal bedrag dat in enig jaar uit de risicodelingsreserve gehaald mag worden om negatieve resultaten op te vangen instellen.
- Optie 3: spreiden van korten en uitdelen

Optie 1 en 2 dragen niet zichtbaar bij aan herstelvermogen van de risicodelingsreserve. Bovendien wordt de kans op korten op korte termijn groter.

Na analyse van doorrekeningen op basis van optie 3 heeft het bestuur van StiPP besloten om kortingen en uitdelen niet te spreiden over tijd. Spreiden zorgt er niet voor dat de kans dat het pensioen na tien jaar lager is dan bij aanvang veel lager wordt. Tegelijkertijd leidt het spreiden van uitdelen tot meer buffervorming met naar verwachting een lagere pensioenindex tot gevolg. Tot op heden voorziet de wet niet in de mogelijkheid om na invaren een overschot in het eigen vermogen toe te delen. Dit betekent dat er door spreiding nieuwe buffers (kunnen) ontstaan die geen baten gaan opleveren voor de pensioengerechtigden. Door het ongedekte systeem van de risicodelingsreserve zorgt spreiden van kortingen er bovendien voor dat structurele tekorten naar volgende generaties worden doorgeschoven, aangezien toekomstige uitkeringen in dit systeem niet zijn gedekt. Spreiden kan hiermee in opzet leiden tot herverdeling en generatie-effecten die niet gewenst zijn. Zeker gezien de relatief kleine maar ook heterogene populatie in de uitkeringsfase (OP én NP) kan dit effect groot zijn.

Het bestuur heeft in haar uitvoeringstoets t.b.v. de opdrachtaanvaarding bepaald dat complexiteit alleen wordt toegevoegd als dit zichtbaar (noodzakelijk) waarde toevoegt voor de – in dit geval – pensioengerechtigden. Het bestuur is ervan overtuigd dat de 99,5% initiële zekerheid (bij aanvang op 1 januari 2026) en het bieden van 97,5% zekerheid in de structurele situatie (situatie op langere termijn) de stabiliteit van de pensioenuitkering voldoende waarborgt. Spreiden vergroot de complexiteit in de uitvoering. Bovenstaande overwegingen tezamen hebben het bestuur doen besluiten om in de uitkeringsfase géén spreiding toe te passen.

#### *6.2.6.6 Risicodelingsreserve en de keuze voor vastgestelde uitkering of shoprecht*

Bij de keuze voor een vastgestelde uitkering en bij gebruikmaking van het shoprecht neemt een deelnemer zijn/haar individueel pensioenvermogen mee naar een andere uitvoerder. Dit betreft het gehele individuele pensioenvermogen, er wordt in deze situatie niets van/naar de risicodelingsreserve overgeheveld.

<sup>16</sup> Bij aanvang van de RDR op 1 januari 2026 is er voldoende vermogen in de RDR om een zekerheid van 99,5% te bieden dat de pensioenuitkeringen de komende tien jaar niet hoeven te worden verlaagd.

### 6.2.6.7 Nadere analyse risicodelingsreserve

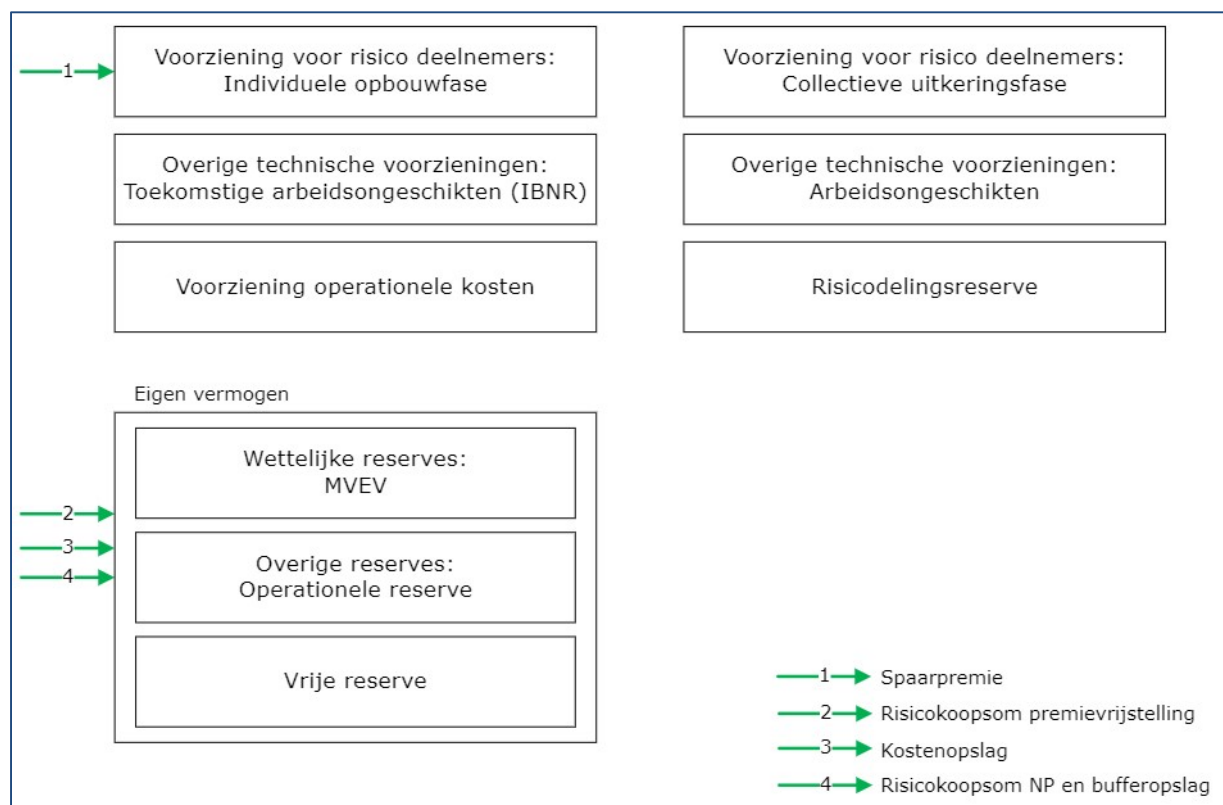
Op basis van de “Regeling rekenmethoden onderbouwing solidariteitsreserve en risicodelingsreserve pensioenuitvoerders” moet het pensioenfonds de inrichting van de risicodelingsreserve onderbouwen en toelichten. Hiervoor zijn onder andere extra netto-profijtberekeningen gemaakt. De berekeningsresultaten, onderbouwingen en toelichtingen zijn opgenomen in Bijlage 4.

### 6.2.7 Financiële opzet en wisselwerking balansposten

Er is sprake van een financiële opzet, waarbij de diverse balansposten een onderliggende wisselwerking hebben. In deze paragraaf beschrijven we de financiële opzet en deze wisselwerking aan de hand van processen bij het fonds.

#### 6.2.7.1 Premie-inleg

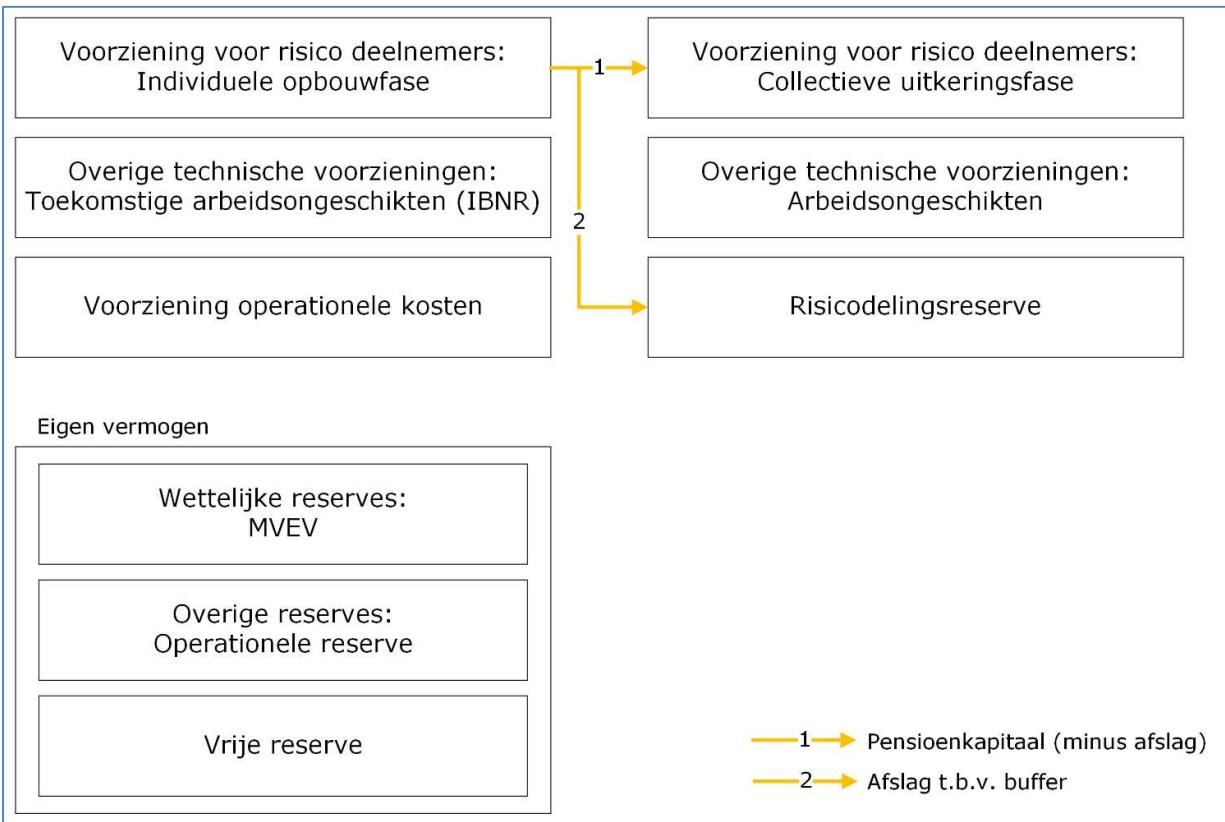
Voor alle actieve deelnemers wordt, net als nu, premie ingelegd. Veruit het grootste deel van de premie is “spaarpremie”, het deel dat na pensionering nodig is voor een ouderdomspensioenuitkering en – indien hiervoor gekozen wordt – een meeverzekerd nabestaandenpensioen. In de premie zitten echter ook opslagen voor kosten en voor risicodekkingen. Het grootste deel van de premie (20% van de pensioengrondslagsom) is bestemd als spaarpremie (lijn 1 in Figuur 18) en leidt tot een toename van de voorziening voor risico deelnemers in de opbouwphase. De rest van de premie bevat componenten ter dekking van arbeidsongeschiktheidsrisico (lijn 2 in Figuur 18), kosten (lijn 3 in Figuur 18), overlijdensrisico (lijn 4 in Figuur 18) en bufferopslag (lijn 4 in Figuur 18).



Figuur 18: Effect premie-inleg op balansposten.

6.2.7.2 Pensionering

Bij pensionering treedt een (gewezen) deelnemer toe tot de collectieve uitkeringsfase. Het individueel pensioenvermogen uit de voorziening voor risico deelnemers komt dan voor veruit het grootste deel terecht in de collectieve uitkeringsfase. De rest van het pensioenvermogen wordt toegevoegd aan de risicodelingsreserve (zie paragraaf 6.2.6.3).

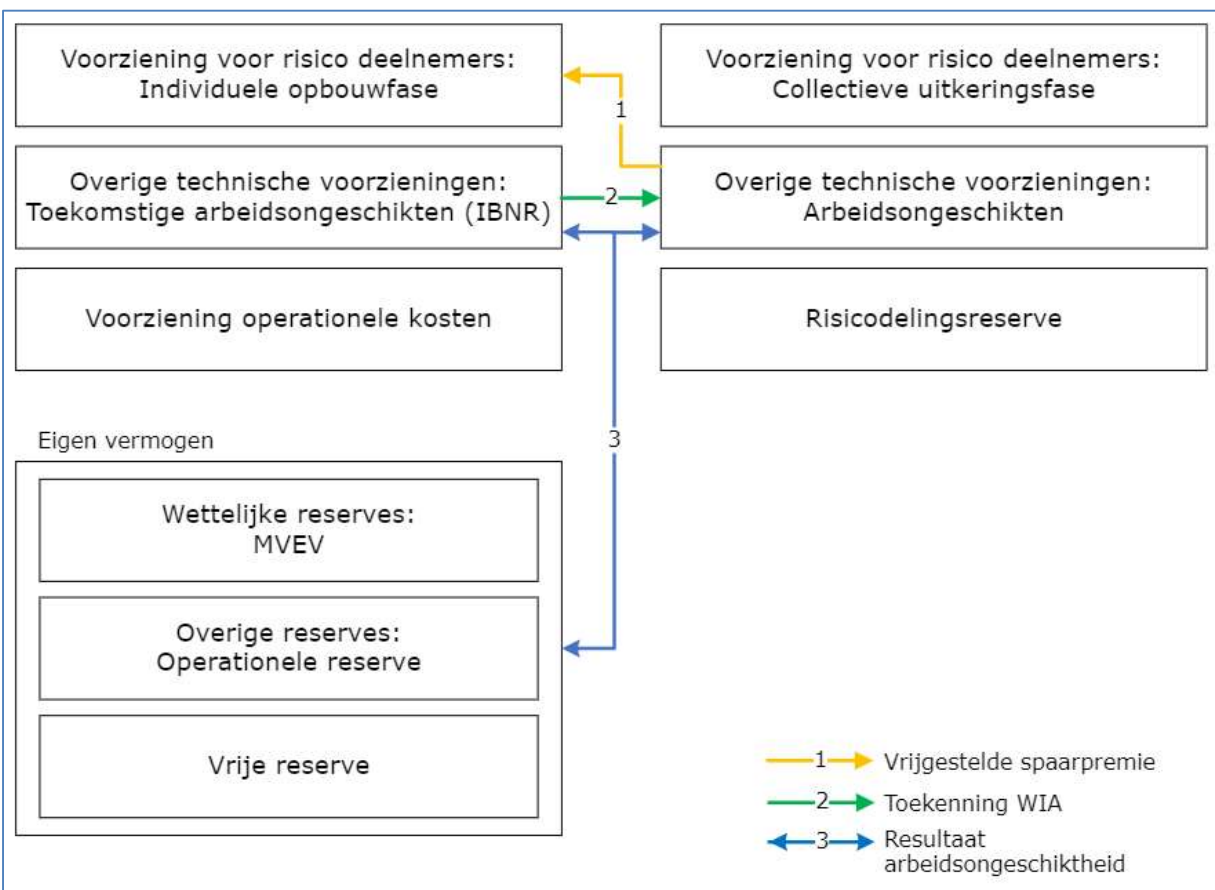


Figuur 19: Effect pensionering op balansposten.

## 6.2.7.3 Arbeidsongeschiktheid/ziekte

In Figuur 20 zijn de volgende stromen m.b.t. arbeidsongeschiktheid / ziekte weergegeven:

- Een deelnemer met (gedeeltelijke) premievrijstelling ontvangt de vrijgestelde spaarpremie in diens individueel pensioenvermogen (lijn 1)
- Voor een deelnemer die ziek was, wordt bij WIA-toekenning een deel van de IBNR-voorziening toegevoegd aan de overige technische voorziening arbeidsongeschikten (lijn 2)
- Resultaten op arbeidsongeschiktheid / ziekte worden verrekend met de operationele reserve (lijn 3). Te denken valt aan:
  - Meer/minder nieuwe zieken dan verwacht
  - Meer/minder overgang IBNR naar AO
  - Meer/minder revalidatie onder AO'ers



Figuur 20: Effect arbeidsongeschiktheid/ziekte op balansposten.

#### 6.2.7.4 Sterfte

In Figuur 21 is de wisselwerking met betrekking tot sterfteresultaten weergegeven. Het gaat hierbij om wisselwerking als gevolg van resultaten op micro-langlevensrisico, macro-langlevensrisico en toekenning van nieuwe nabestaandenpensioenuitkeringen (NP).

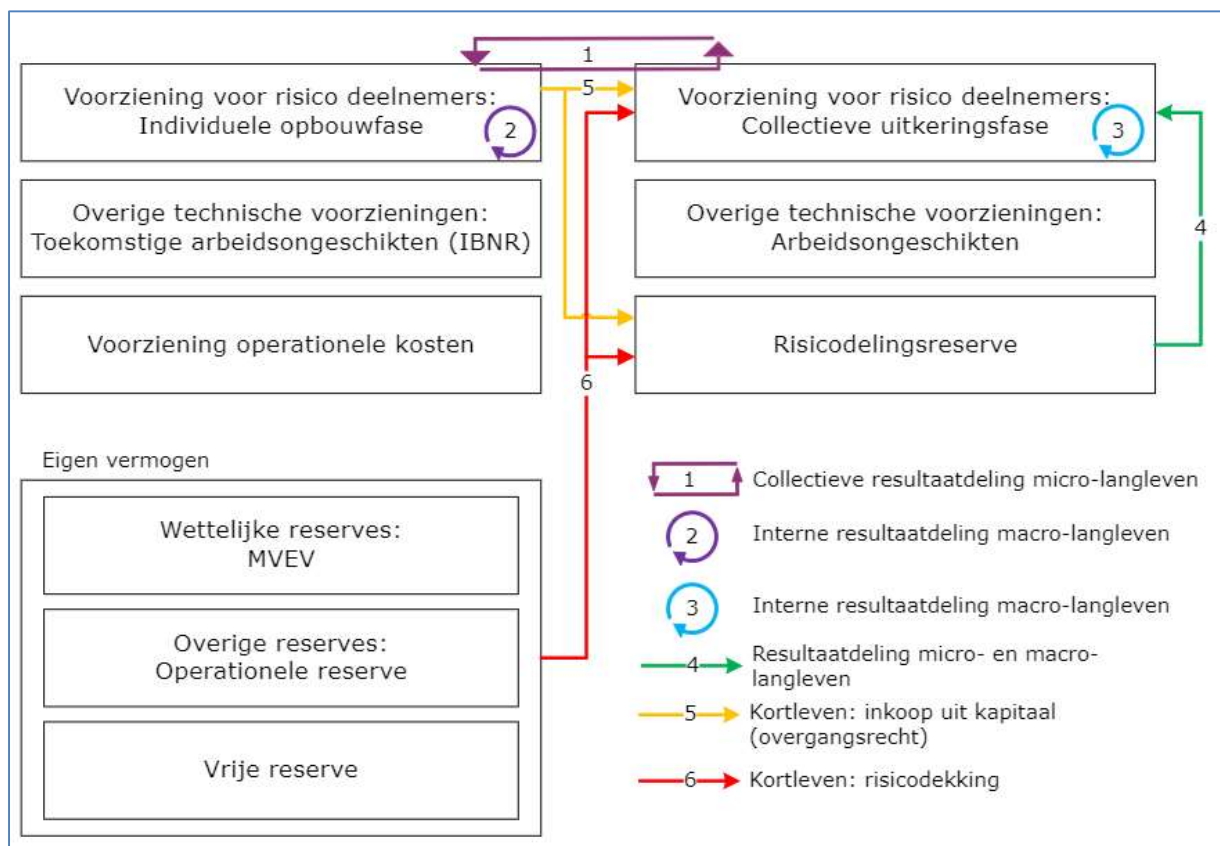
Het micro-langlevensrisico wordt op fondsniveau bepaald. Hierbij wordt gekeken naar vrijvallend kapitaal als gevolg van overlijden, benodigd kapitaal voor toekenning van nieuw NP en benodigd kapitaal voor het in stand houden van de nominale (latente) uitkering. Het resultaat op micro-langlevensrisico wordt verdeeld over de kapitalen van deelnemers in opbouwfase en uitkeringsfase naar rato van hun individuele pensioenvermogens (lijn 1). Elke (gewezen) deelnemer, pensioengerechtigde of andere aanspraakgerechtigden krijgt hierdoor dezelfde procentuele verhoging of verlaging.

Het macro-langlevensrisico wordt afzonderlijk bepaald voor de opbouwfase en de uitkeringsfase. Het resultaat van de ontwikkeling van de levensverwachting wordt in opbouwfase individueel gedragen. In de uitkeringsfase wordt het resultaat van dit risico herverdeeld (als onderdeel van het totaal aan resultaten die de pensioenuitkeringen beïnvloeden), zodanig dat de individuele pensioenvermogens van alle pensioengerechtigden dezelfde procentuele aanpassing krijgen. Alle deelnemers in de opbouwfase dragen hun eigen resultaat op macro-langlevensrisico (lijn 2) en in de uitkeringsfase krijgen alle pensioengerechtigden dezelfde procentuele verhoging of verlaging (lijn 3).

De RDR wordt (alleen) aangesproken indien het totaal van resultaten (micro-langlevens-, macro-langlevens-, beleggings- en balansresultaat) in de collectieve uitkeringsfase leidt tot een nominale daling van de pensioenuitkering in het nieuwe kalenderjaar (lijn 4).

Bij toekenning van een nieuw NP geldt het volgende:

- Voor deelnemers met overgangsrecht geldt dat een deel van hun individueel pensioenvermogen na overlijden van de (gewezen) deelnemer wordt aangewend voor een uitkering NP (door overdracht van dit kapitaal naar de collectieve uitkeringsfase). Het gaat hierbij om het individueel pensioenvermogen op moment van invaren, opgehoogd of verlaagd met sindsdien behaalde beleggingsrendementen. Er is een afslag voor het op peil houden van de RDR. Deze afslag is gelijk aan 2,6% van het individueel pensioenvermogen (lijn 5). Het deel van het individueel pensioenvermogen dat niet valt onder het overgangsrecht, is onderdeel van de resultaatdeling micro-langlevensrisico (lijn 1).
- Voor actieven is er sprake van een risicoverzekering en deze loopt via het eigen vermogen van het fonds. Bij overlijden wordt het volledige benodigde bedrag voor de uitkering NP vanuit het eigen vermogen toegevoegd aan de collectieve uitkeringsfase als individueel pensioenvermogen voor de nabestaande(n). Daarnaast wordt additioneel een bedrag toegevoegd aan de RDR (lijn 6) vanuit het eigen vermogen. De omvang van de toevoeging aan de RDR is gelijk aan de benodigde afslag bij pensionering, namelijk 2,6% van het kapitaal dat wordt toegevoegd aan de collectieve uitkeringsfase (zie paragraaf 6.2.6.3).



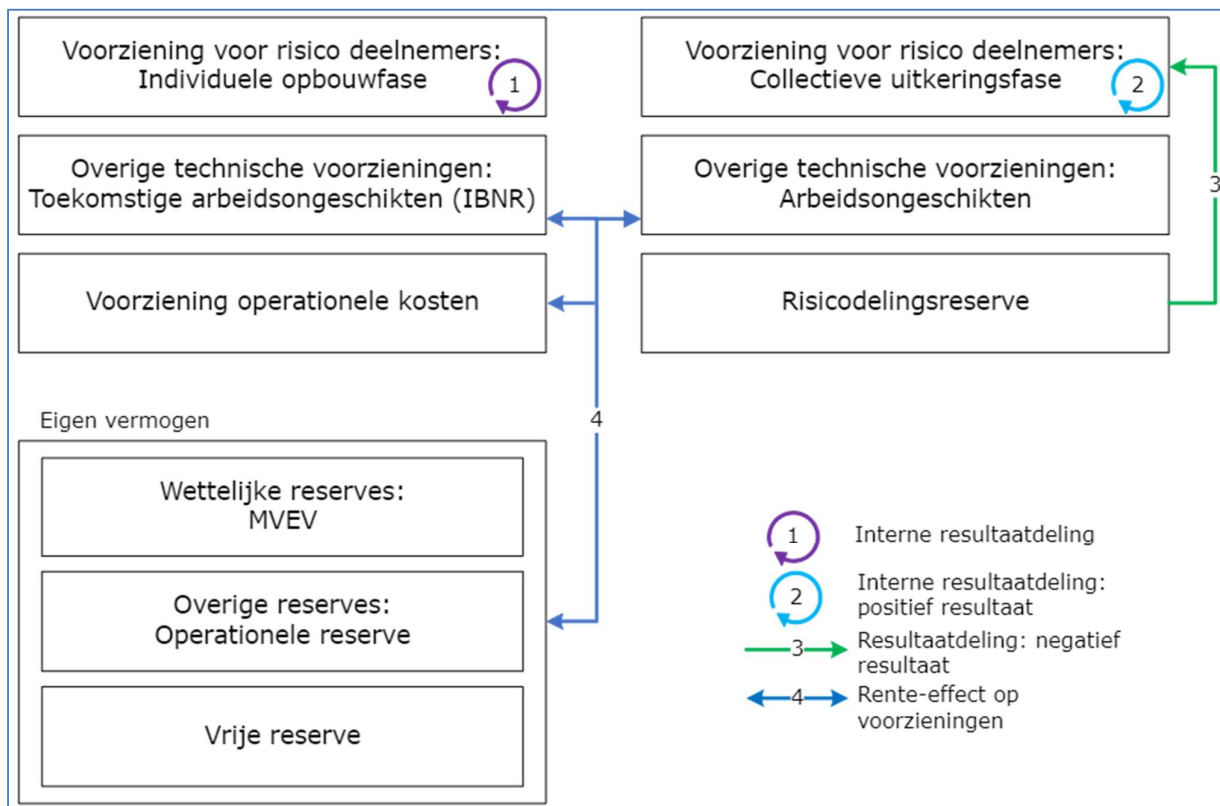
Figuur 21: Effect sterfte op balansposten.



6.2.7.5 Rente en rendement

In Figuur 22 is de wisselwerking met betrekking tot resultaten op renteontwikkeling en rendement weergegeven. Resultaten van renteontwikkeling en beleggingsrendementen worden in de opbouwfase direct verwerkt (lijn 1). Voor de collectieve uitkeringsfase worden positieve resultaten intern gedeeld (lijn 2). De RDR wordt (alleen) aangesproken indien het totaal van resultaten (sterfteresultaten, beleggingsresultaten en overige resultaten) in de collectieve uitkeringsfase leidt tot een nominale daling van de pensioenuitkering (lijn 3).

Een wijziging in rente leidt tevens tot een wijziging van voorzieningen IBNR, AO en operationele kosten. Dit effect (positief of negatief) wordt verwerkt via het eigen vermogen (lijn 4).



Figuur 22: Effect rente en rendement op balansposten.

### 6.2.7.6 Tekort en overschot

In Figuur 23 is de wisselwerking met betrekking tot tekorten en overschotten weergegeven.

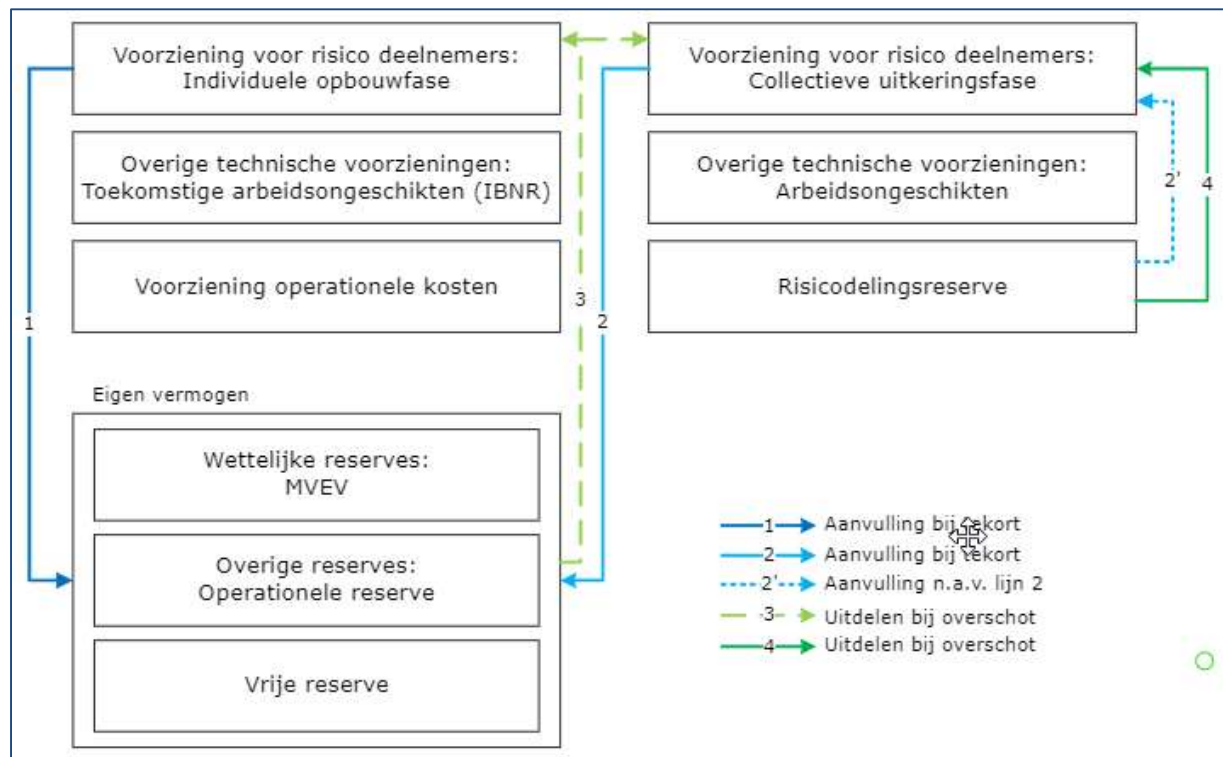
#### Tekort

Bij een tekort in het eigen vermogen wordt dit aangevuld vanuit de individuele pensioenvermogens opbouwfase (lijn 1) en/of de collectieve uitkeringsfase (lijn 2). StiPP vindt het gewenst het eigen vermogen van het fonds bij een tekort (ook) aan te vullen vanuit de RDR, maar de algemene interpretatie van de huidige wet- en regelgeving leidt tot de conclusie dat dit niet mogelijk is. Indien er sprake is van een aanvulling vanuit de collectieve uitkeringsfase (lijn 2), kan het zijn dat een aanvulling vanuit de RDR benodigd is (lijn 2') om de stabiliteit van de (nominale) pensioenuitkering te waarborgen. De RDR wordt echter (alleen) aangesproken als het totaal van resultaten (sterfteresultaten, beleggingsresultaten en overige resultaten) in de collectieve uitkeringsfase leidt tot een nominale daling van de pensioenuitkering in het nieuwe kalenderjaar.

#### Overschot

Bij een overschot in eigen vermogen wordt dit toebedeeld aan de individuele pensioenvermogens in opbouwfase en aan het vermogen van de collectieve uitkeringsfase, mits dit mogelijk is op basis van wet- en regelgeving (lijn 3). Daarnaast vindt toedeling aan de individuele pensioenvermogens plaats van (onderdelen van) de operationele reserve, op het moment dat aannemelijk is geworden dat aanwending voor de benoemde doeleinde van de operationele reserve niet (langer) nodig is.

Bij een overschot in de RDR wordt dit uitgedeeld naar de collectieve uitkeringsfase (lijn 4), zoals verwoord in paragraaf 6.2.6.4.

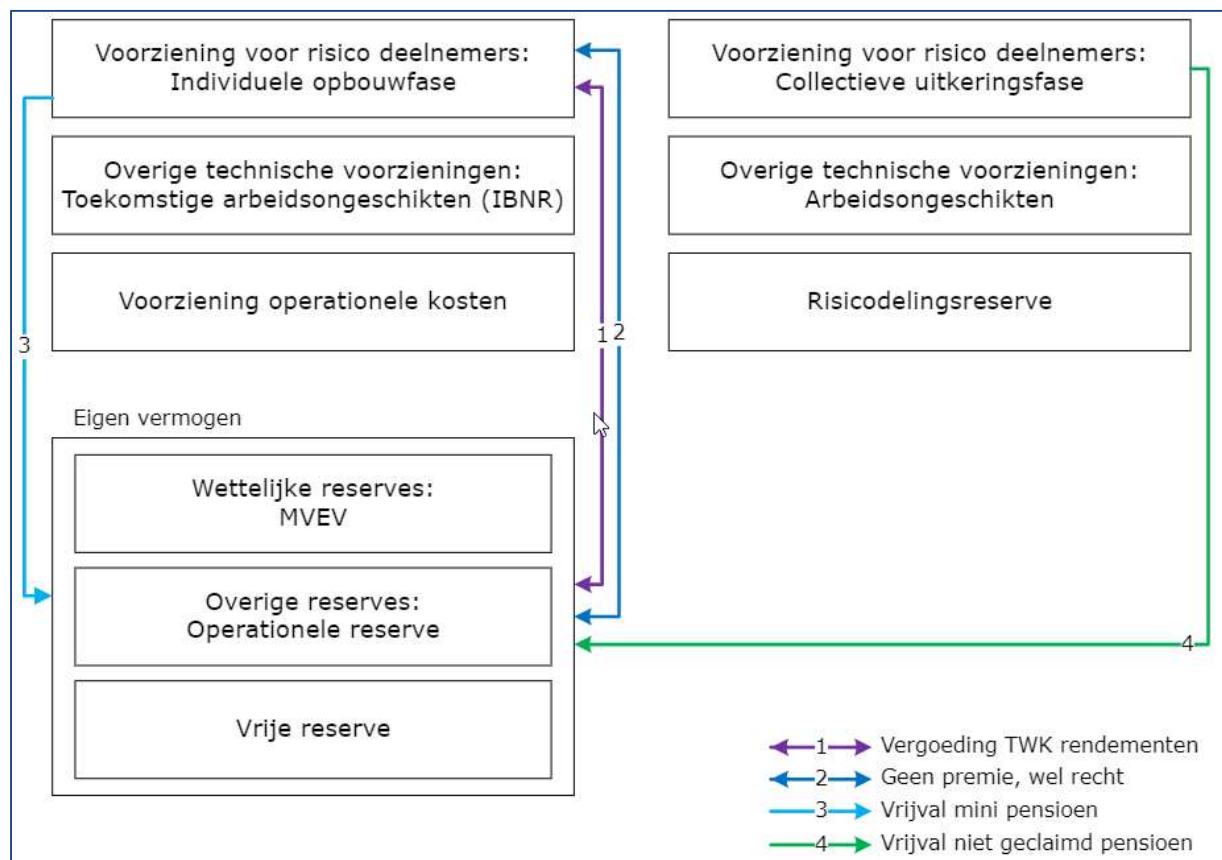


Figuur 23: Effect tekort/overschot op balansposten.

## 6.2.7.7 Overige operationele zaken

In Figuur 24 zijn resultaten van vier operationele zaken schematisch weergegeven. Het gaat om:

- Vergoeding voor terugwerkende-krachtrendementen (incl. assumed payment), tussen operationele reserve en individuele pensioenvermogens in opbouwfase (lijn 1).
- Situatie geen premie, wel recht (lijn 2), van operationele reserve naar individuele pensioenvermogens in opbouwfase.
- De vrijval van mini-pensioenen van individuele pensioenvermogens in de opbouwfase aan het eigen vermogen (lijn 3).
- De vrijval van niet-geclaimd pensioenen van de collectieve uitkeringsfase aan het eigen vermogen (lijn 4).



Figuur 24: Effect vier overige operationele zaken op balansposten.

### 6.3 Arbeidsongeschiktheidspensioen

De huidige pensioenregeling van StiPP kent geen arbeidsongeschiktheidspensioen. De door sociale partners voorgestelde pensioenregeling onder Wtp kent eveneens geen arbeidsongeschiktheidspensioen.

### 6.4 Premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid

De huidige Basisregeling voorziet niet in premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid. De huidige Plusregeling voorziet wel in premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid. In de Plusregeling vindt premievrije voortzetting plaats indien:

- de deelnemer op de eerste ziekte dag die heeft geleid tot de arbeidsongeschiktheid, deelnemer was aan de Plusregeling; en
- aan de deelnemer tijdens of direct aansluitend aan de deelname aan de Plusregeling een WIA- of een WAO-uitkering wordt toegekend; en
- de deelnemer minimaal 35% arbeidsongeschikt is.

De premievrije voortzetting in de huidige Plusregeling wordt gebaseerd op de gemiddelde pensioengrondslag van de laatste twaalf kalendermaanden voorafgaand aan de maand waarin de deelnemer ziek werd en op de leeftijd van de deelnemer op moment van WIA-toekenning. Bij volledige premievrijstelling is de premie vrijgesteld op basis van een percentage van 4,2 (leeftijd aanvang WIA/WAO 18 tot en met 24 jaar) tot en met 25,7 (leeftijd aanvang WIA/WAO 65 of 66 jaar).

De door sociale partners voorgestelde pensioenregeling onder de Wtp kent premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Zowel de huidige deelnemers aan de Basisregeling als de huidige deelnemers aan de Plusregeling gaan over naar dezelfde Wtp-regeling. Een voorwaarde voor toekenning blijft dat een persoon zowel op eerste ziekte dag als op moment van toekenning WIA- of WAO-uitkering deelnemer moet zijn aan de pensioenregeling. Deelnemers in de Basisregeling, die na de transitie een WIA-uitkering toegekend krijgen én op dat moment deelnemer zijn aan de Wtp-regeling, hebben hierdoor ook recht op premievrije voortzetting. Dit "inlooprisico" wordt gefinancierd middels de premieruimte 2024-2025.

In de Wtp-regeling is vrijstelling altijd gebaseerd op 20% van de pensioengrondslag. Dit betekent dat:

- de arbeidsongeschikten met een leeftijd van 60 jaar of ouder op moment van toekenning WIA/WAO-uitkering een lagere premievrije voortzetting van pensioenopbouw krijgen dan in de huidige Plusregeling het geval is.
- de arbeidsongeschikten met een leeftijd jonger dan 60 jaar op moment van toekenning WIA/WAO-uitkering vanaf overgang naar de Wtp-regeling een hogere premievrije voortzetting krijgen dan in de huidige Plusregeling het geval is.

De eerstgenoemde deelnemers ontvangen in verband met de toekomstige verlaging van de premievrije voortzetting een compensatie, indien en voor zover daar middelen voor beschikbaar zijn (zie paragraaf 6.2.5.3). Sociale partners stellen voor om de hogere premievrije voortzetting van de tweede groep te financieren uit het fondsvermogen. Het bestuur van StiPP heeft besloten om dit bij invaren te financieren vanuit het fondsvermogen.

### 6.5 Nabestaandenpensioen

#### 6.5.1 Overlijden voor de pensioendatum

Zowel de huidige Basisregeling als de Plusregeling voorziet in een nabestaandenpensioen aan partner en/of kinderen. In de Basisregeling wordt het nabestaandenpensioen aangekocht door het beschikbare pensioenkapitaal aan te wenden. Hierbij geldt dat de verhouding tussen partner- en wezenpensioen gelijk is aan 100:20. In de Plusregeling geldt eveneens dat het nabestaandenpensioen wordt aangekocht door het beschikbare pensioenkapitaal aan te wenden. Hier bovenop komt voor actieve deelnemers in de Plusregeling een stabiele pensioenuitkering vanuit een risicoverzekering. Deze risicoverzekering voorziet in een uitkering gebaseerd op de jaren dat de actieve deelnemer in de toekomst een pensioenkapitaal had kunnen opbouwen (i.e. de periode van overlijden tot pensioendatum). Het partnerpensioen verkregen vanuit Basis- of Plusregeling wordt uitgekeerd tot

het overlijden van de partner. Het wezenpensioen vanuit Basis- of Plusregeling wordt uitgekeerd tot het bereiken van de 18-jarige leeftijd van het kind, dan wel tot het eerder overlijden van het kind.

In het transitieplan staat beschreven dat het streven is om in de nieuwe pensioenregeling in geval van overlijden gedurende het dienstverband een levenslang partnerpensioen ter hoogte van minimaal 30% van het laatstverdiende twaalfmaands-gemiddelde salaris<sup>17</sup> op jaarbasis ter verzekeren, in combinatie met een wezenpensioen ter hoogte van minimaal 12% van het laatstverdiende twaalfmaands-gemiddelde salaris op jaarbasis. Het wezenpensioen wordt in de nieuwe pensioenregeling uitgekeerd tot het bereiken van de 25-jarige leeftijd.

De hoogte van de risicodekking voor het nabestaandenpensioen is mede afhankelijk van ontwikkelingen waar op het moment van vastlegging in dit transitieplan nog onvoldoende zicht op bestaat. Zo is het gekozen te verzekeren percentage sterk afhankelijk van de renteontwikkeling. Daarnaast is er nog weinig bekend over de risico's op overlijden in de deelnemerspopulatie die als gevolg van het uniformeren van de pensioenregeling, de afschaffing van de wachttijd (per 1-7-2023) en de verlaging van de toetredingsleeftijd (per 1-1-2024) zullen gaan wijzigen. In het transitieplan wordt er vanuit gegaan dat een hoogte van het partnerpensioen van minimaal 30% van het laatstverdiende salaris haalbaar is. Hierbij is afgesproken dat het nabestaandenpensioen kostendekkend gefinancierd moet worden uit de totale ruimte die in de premie beschikbaar is voor de risicodekkingen, uitvoeringskosten en buffervorming, ofwel maximaal 3,4 procentpunten van de pensioengrondslag. Wanneer op basis van het inzicht in schadeverloop en de renteontwikkeling zou blijken dat de beschikbare premieruimte niet toereikend is om de beoogde dekking ter hoogte van minimaal 30% te financieren, dan zal of de procentuele hoogte van het nabestaandenpensioen neerwaarts worden aangepast en/of onderzocht worden of een ander type regeling leidt tot een optimaler nabestaandenpensioen, passend binnen de begrenzingen van de premieruimte. Wanneer blijkt dat de beschikbare premieruimte meer dan toereikend is, dan zal de procentuele hoogte van het nabestaandenpensioen opwaarts worden aangepast. Verwacht wordt dat uiterlijk op 1 oktober 2025 de definitieve hoogte van het nabestaandenpensioen voor pensioendatum wordt vastgesteld.

#### *6.5.1.1 Overgangsrecht kapitaalrestitutie*

Op dit moment wordt het pensioenkapitaal van een (gewezen) deelnemer in geval van overlijden voor de pensioendatum aangewend voor extra nabestaandenpensioen. Er geldt overgangsrecht met betrekking tot deze kapitaalrestitutie. Dit houdt in dat voor elke (gewezen) deelnemer die op invaarmoment een individueel pensioenvermogen heeft en onder de partnerdefinitie valt zoals deze gold op 31 december 2025, dit individueel pensioenvermogen plus het rendement hierop in geval van overlijden voor pensioendatum nog steeds zal worden aangewend voor extra nabestaandenpensioen. Dit nabestaandenpensioen komt boven op hetgeen in voorgaande paragraaf is beschreven.

#### *6.5.1.2 Overgangsrecht wezenpensioen*

In de huidige pensioenregeling wordt ingegaan wezenpensioen uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd van de wees. Voor lopende wezenpensioenen verandert er niets: deze worden ook in de nieuwe pensioenregeling uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd. Wezenpensioenen die ontstaan onder de nieuwe pensioenregeling wijzigen wel. Dit wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de 25-jarige leeftijd van de wees. Dit geldt ook voor het stukje wezenpensioen dat vanuit het kapitaal wordt ingekocht (als gevolg van de eerbiedigende werking c.q. het overgangsrecht).

### 6.5.2 Overlijden vanaf de pensioendatum

Bij pensioeningang maakt een (gewezen) deelnemer een keuze voor aanwending van diens individueel pensioenvermogen. Optioneel is hierbij aanwending voor een meeverzekerd nabestaandenpensioen. Bij overlijden

<sup>17</sup> Het gemiddelde salaris wordt gebaseerd op het gemiddelde pensioengevend salaris van de laatste twaalf kalendermaanden voorafgaand aan het overlijden tijdens dienstverband. Voor de vaststelling van de periode van twaalf kalendermaanden worden uitsluitend de salarisgegevens in aanmerking genomen die zonder onderbreking van drie maanden of langer zijn vastgesteld. Indien de periode van deelnemen in de pensioenregeling voorafgaand aan de maand van overlijden een kortere periode dan twaalf kalendermaanden heeft geduurd, wordt de berekening van het gemiddelde pensioengevend salaris op jaarbasis gebaseerd op deze kortere periode.

vanaf de pensioendatum komen de gekozen dekkingen van nabestaandenpensioen tot uitdrukking. Deze systematiek geldt voor zowel de huidige Basisregeling, als de huidige Plusregeling, als de voorgestelde Wtp-regeling.

### 6.5.3 Partnerbegrip

Vanaf invaarmoment geldt het nieuwe, wettelijke partnerbegrip. Als gevolg hiervan vallen meer partners onder het partnerbegrip uit de pensioenregeling en hebben daardoor meer partners recht op partnerpensioen.

Voor het overgangsrecht kapitaalrestitutie, zoals beschreven in paragraaf 6.5.1.1, geldt dat de partnerdefinitie van het moment direct voor invaren blijft gelden.

## 6.6 Wijze van uitvoering pensioenovereenkomst

Bij de wijziging van de pensioenovereenkomst kunnen er herverdelingseffecten optreden. Daarom is er door sociale partners een compensatieregeling overeengekomen voor bepaalde groepen deelnemers, waarbij rekening is gehouden met en wordt voldaan aan de norm van evenwichtige belangenafweging en gelijke behandeling.

Evenwichtige belangenafweging is een kerntaak van het bestuur van StiPP. Het beleid is derhalve gericht op de belangen van de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en de werkgevers, zodat die door het bestuur op evenwichtige wijze zijn vertegenwoordigd. De evenwichtigheid van de transitie is beoordeeld na het in kaart brengen van de transitie-effecten. De transitie-effecten zijn nader beschreven in het transitieplan, waarin sociale partners ook hun onderbouwing van de evenwichtige belangenafweging hebben gegeven. Het bestuur heeft zelfstandig gekeken naar de evenwichtige belangenafweging bij de transitie. De uitkomsten van de transitie-effecten, eventuele verschillen met het transitieplan en de conclusies van het bestuur over de evenwichtigheid zijn opgenomen in paragraaf 6.9. Daarin zijn tevens de doelstellingen en maatstaven van het fonds beschreven die worden gehanteerd bij de transitie.

### 6.6.1 Leeftijdscohorten voor Wtp-beleid

Voor het Wtp-beleid kent StiPP twee sets met leeftijdscohorten, namelijk een set met leeftijdscohorten horend bij de lifecycle (Tabel 18) en een set met leeftijdscohorten horend bij de risicohouding (Tabel 19). De reden voor twee sets van leeftijdscohorten ligt in het feit dat besluitvorming op verschillende momenten heeft plaatsgevonden. StiPP heeft ervoor gekozen om voor Wtp niet af te wijken van de wettelijke norm van maximaal vijf jaar voor de risicomatstaven.

#### 6.6.1.1 Leeftijdscohorten lifecycle

Op basis van een ALM-studie zijn in 2023 door het algemeen bestuur conclusies getrokken over de lifecycle van StiPP vanaf 1 februari 2025. De opbouw van deze lifecycle is gebaseerd op de leeftijdscohorten in Tabel 18. Hierin is te zien dat het leeftijdscohort wordt bepaald door het aantal jaren tot pensioendatum c.q. de leeftijd, en op het gegeven of er sprake is van een ingegaan pensioen. Voor alle pensioengerechtigden is namelijk een separaat cohort vastgesteld.

Tabel 18: Leeftijdscohorten en strategische beleggingsmix default lifecycle, waarbij cohort #9 voor alle pensioengerechtigden geldt.

Cohort	#1	#2	#3	#4	#5	#6	#7	#8	#9
Jaren tot pensioendatum	16+	13-15	11-12	9-10	7-8	5-6	3-4	1-2	n.v.t.
Leeftijd (jaar)	< 52	52-54	55-56	57-58	59-60	61-62	63-64	65-66	Alle
Zakelijke waarden	80%	73%	66%	54%	42%	31%	19%	8%	0%
Vastrentende waarden middellang	20%	14%	12%	16%	18%	20%	23%	25%	0%
Vastrentende waarden lang	0%	13%	22%	30%	40%	49%	58%	67%	100%
Pensioen ingegaan	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja

### 6.6.1.2 Leefijdscohorten risicohouding

Uit het risicopreferentieonderzoek (RPO), uitgevoerd in 2022, is gebleken dat de risicohouding thans in lijn ligt met de uitkomsten van dit RPO. Dit betekent dat in de voorbereiding naar Wtp, de huidige risicohouding als grondslag dient voor de vaststelling van de drie wettelijke maatstaven onder Wtp. Meer concreet: op basis van de uitkomsten van de RPO-studie en de conclusies en vervolgstappen die het bestuur medio 2023 heeft vastgesteld, is de vertaalslag van de kwantitatieve risicohouding onder FTK naar de drie wettelijke risicomaatstaven onder Wtp gemaakt.

Concreet betekent dit voor Wtp dat de collectieve uitkeringsfase voor de pensioengerechtigden één leeftijdsgroep wordt vastgesteld, zoals ook in het huidige beleid wordt gedaan. Voor de opbouwfase wordt de maximale wettelijke omvang per leeftijdscohort, namelijk 5 jaar, gehanteerd. Ogenschijnlijk lijkt dit niet consistent met de leeftijdsgroepindeling zoals thans onder FTK, die als grondslag dient voor de risicohouding onder Wtp. Maar in feite komt het neer op een vertaalslag naar de segmentering in leeftijdsgroepen (maximaal vijf jaar) zoals wettelijk is voorgeschreven onder Wtp. De toetsing van de risicohouding onder Wtp wordt uitgevoerd op basis van de risicomaatstaven zoals vastgesteld door het bestuur en de daadwerkelijke risicoblootstelling van deelnemers in de lifecycle van StiPP.

Tabel 19: Leefijdscohorten risicohouding voor deelnemers in de opbouwfase, uitgaande van AOW-leeftijd gelijk aan 67 jaar. Hiernaast is er een separaat cohort voor pensioengerechtigden.

Cohort	Vanaf leeftijd	Tot en met leeftijd	Omvang (jaren)	Cohort	Vanaf leeftijd	Tot en met leeftijd	Omvang
#1	18	20	3	#7	46	50	5
#2	21	25	5	#8	51	55	5
#3	26	30	5	#9	56	60	5
#4	31	35	5	#10	61	65	5
#5	36	40	5	#11	66	66	1
#6	41	45	5				

### 6.6.2 Eigendomsrecht

Het eigendomsrecht wordt door StiPP beschermd. Ten aanzien van een mogelijke wettelijke belemmering hierop wordt verwezen naar het inhoudelijke gesprek binnen de pensioensector en in de wetsgeschiedenis. De sociale partners van StiPP hebben bepaald dat de individuele pensioenvermogens (opbouw en uitkeringsfase) direct vóór en direct na transitie minimaal gelijk moeten blijven. StiPP heeft deze maatregel overgenomen en stelt dit (ook) als voorwaarde voor de transitie (zie paragraaf 6.8.2). Formeel is weliswaar sprake van een wijziging van de huidige beschikbare premiereregeling in een flexibele premiereregeling conform de Wtp, maar omdat de regeling bij StiPP reeds nu een beschikbare premiereregeling is, is er in beginsel geen verandering voor de reeds opgebouwde aanspraken en uitkeringen. De omzetting van een premiereregeling onder het FTK naar een premiereregeling onder de Wtp tast het wezen van de pensioentoezegging en daarmee dit vermogensrecht dus niet aan. Er is ook niet gebleken van individuele situaties die voor een enkele deelnemers tot onevenredig nadeel leiden. Het pensioenfonds heeft dergelijke mogelijke situaties, vanuit haar fiduciaire taak, onderzocht en niet gesignaleerd.

### 6.6.3 Gelijke behandeling

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst, voldoet naar de mening van StiPP tevens aan de eisen en normen die worden gesteld in gelijke behandeling-wetgeving (de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid).

#### 6.6.3.1 Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen

Gelijke arbeid dient gelijk te worden beloond. Onder die beloning valt ook de pensioenregeling. De toegezegde premie is de arbeidsvoorwaardelijke beloning voor premiereregelingen. Met betrekking tot zowel de transitiefase (invaren) als de structurele fase (toekomstige opbouw) geldt dat geen sprake is van direct onderscheid naar geslacht. Alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen, gaan over naar de nieuwe pensioenregeling en deelnemers, zowel mannen als vrouwen gaan pensioen opbouwen op basis van een leeftijdsonafhankelijke premie.

Mogelijk kunnen verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen bij een premieregeling met leeftijdsonafhankelijke premie tot uitdrukking komen in de pensioenopbouw, maar de Raad van State heeft bij de consultatie van de nieuwe wet geconcludeerd dat het premiestelsel als zodanig, neutraal is opgezet. Voor de beoordeling of sprake is van indirect onderscheid, zou het premiestelsel als geheel moeten worden beoordeeld, met inbegrip van alle solidariteitskenmerken die dat stelsel behelst. In het licht hiervan is StiPP er niet van overtuigd dat bij de voorgestelde nieuwe pensioenovereenkomst sprake is van indirect onderscheid op basis van geslacht, dan wel als dit zo zou zijn dit in ieder geval objectief gerechtvaardigd zou kunnen worden.

Bij het gebruik van de omrekenmethoden ten behoeve van de verdeling van het vermogen bij invaren is geen onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen ten behoeve van de transitie-berekeningen in dit implementatieplan en zal geen onderscheid worden gemaakt tussen mannen en vrouwen bij het daadwerkelijke invaren. Als uitzondering hierop geldt dat er bij het daadwerkelijke invaren bij de verdeling van het vermogen wel onderscheid kan zijn tussen arbeidsongeschikte mannen en vrouwen. Dit verschil komt in dat geval door een verschil in premievrijstellingspercentage en is daarmee objectief gerechtvaardigd.

#### *6.6.3.2 Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid*

De invoering van een leeftijdsonafhankelijke premie levert naar het oordeel van StiPP ook geen onderscheid op grond van leeftijd op. Omdat vanuit beloningsperspectief (arbeidsvoorwaardelijk) de toegezegde premie het uitgangspunt vormt voor de pensioenovereenkomst, levert dit per definitie dus geen leeftijds onderscheid op. Dat sprake is van een degressieve opbouw doet hier niet aan af. Er kan in dat kader verder worden verwezen naar de wetsgeschiedenis van de Wet toekomst pensioenen (36.067, nr. 3). StiPP sluit zich hierbij aan.

In het kader van het wegvallen van de leeftijdsafhankelijke staffel is voor de oudere leeftijdsgroepen komen vast te staan dat de overgang naar een pensioenregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie tot onevenredig nadeel leidt. StiPP acht een compensatie voor deze groep noodzakelijk om dit nadeel weg te nemen om te komen tot een evenwichtige transitie. Weliswaar maakt de voor deze groep vastgestelde compensatieregeling onderscheid naar leeftijd (naar leeftijd gestaffelde compensatiepremie voor oudere deelnemers), is dit leeftijds onderscheid een uitvloeisel van de wens te komen tot een evenwichtige transitie. Uit de wetsgeschiedenis kan worden opgemaakt dat ook de regering concludeert dat om het doel, een evenwichtige transitie, te kunnen bereiken, het noodzakelijk is dat de compensatie terecht komt bij de leeftijdsgroepen die onevenredig nadeel lijden bij de overgang naar het nieuwe stelsel en dat hieraan inherent en onvermijdelijk is dat onderscheid naar leeftijd wordt gemaakt. Deze conclusie wordt ook onderschreven door het College voor de Rechten van de Mens.

#### 6.6.4 Externe geschilleninstantie

De pensioensector heeft het initiatief genomen om een externe geschilleninstantie (GIP) per 1 januari 2024 in te richten die situaties van individuele hardheid, niet het algemene invaren, kan onderzoeken. Daarmee wordt ook richting deelnemers een waarborg geboden zonder dat dit tot hoge lasten aan de kant van de deelnemers leidt. Wel rust op de deelnemer, gegeven het gevolgde proces, een hoge mate van bewijslast dat in de individuele situatie sprake is van 'onevenredig nadeel'. Het pensioenfonds StiPP heeft samen met de pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM een klachten- en geschillenproces ingericht waarbij ook in de behandeling van individuele geschillen of eventuele massaclaims is voorzien.

## 6.7 Aanloop naar de Wtp

In aanloop naar de Wtp zijn twee tijdelijke aanpassingen in wetgeving aangenomen. Pensioenfondsen kunnen gebruik maken van deze tijdelijke aanpassingen. In de volgende twee subparagrafen worden de aanpassingen kort besproken.

### 6.7.1 Transitie-FTK en overbruggingsplannen

Een pensioenfonds dat naar verwachting zal invaren, kan vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot het moment van invaren gebruik maken van het transitie-FTK. Als een pensioenfonds hiervoor kiest, moet een overbruggingsplan worden ingediend bij DNB.

StiPP heeft geen gebruik gemaakt van het transitie-FTK.



### 6.7.2 Tijdelijke regeling voor toeslagverlening

In aanloop naar de overgang naar de Wtp is een tijdelijke regeling voor toeslagverlening (indexatie-AMvB) van toepassing geweest. Hiermee werden de toeslagregels uit het FTK versoepeld.

StiPP heeft geen gebruik gemaakt van de indexatie-AMvB.

### 6.7.3 Correctie transitie-effecten voor tijdelijke aanpassingen

Indien een pensioenfonds gebruik maakt van de tijdelijke aanpassingen in wetgeving, moet bij het bepalen van de transitie-effecten hiermee rekening worden gehouden. Zoals te lezen valt in voorgaande paragrafen, is dit voor StiPP niet aan de orde.

## 6.8 Onderbouwing transitie-effecten en compensatie

Voor het beoordelen van het verzoek tot invaren is het noodzakelijk om inzichtelijk te hebben wat dit betekent voor de deelnemers van het fonds. In deze paragraaf worden de transitie-effecten voor deelnemers beschreven. Inzicht in deze effecten vereist prognoseberekningen over vele jaren en met diverse (economische) ontwikkelingen. Het is daarom van belang om voldoende uitgebreid stil te staan bij de uitgangspunten (paragraaf 6.8.1) en de gehanteerde meetlatten ("maatstaven", paragraaf 6.8.2). Daarnaast is van belang de deelgroepen te definiëren (paragraaf 6.8.3), voordat de transitie-effecten worden bekeken (paragraaf 6.8.4). Een belangrijk uitgangspunt is de financiële positie op invaarmoment. Er is onderzocht hoe transitie-effecten wijzigen als deze financiële positie anders is (paragraaf 6.8.7). Ten slotte is in paragraaf 6.8.8 stilgestaan bij de ondergrens van de financiële positie; de grens waarbij de gemaakte afspraken uit het transitieplan niet meer toereikend zijn. In deze paragraaf wordt ook stilgestaan bij alternatieve afspraken in deze situatie.

### 6.8.1 Uitgangspunten transitie-effecten

#### 6.8.1.1 Economische uitgangspunten

Voor de ontwikkeling van nominale en reële rente, gerealiseerde rendementen op zakelijke waarden en gerealiseerde inflatie wordt gebruik gemaakt van door DNB gepubliceerde scenariosets. Tenzij anders vermeld zijn de volgende scenariosets gebruikt:

- Risico-neutrale berekeningen: DNB Q-set van 2024-Q1 (DNB-Q-2024-Q1)
- Projectieberekningen: DNB P-set van 2024-Q1 (DNB-P-2024-Q1)

Van beide scenariosets zijn de eerste 10.000 scenario's doorgerekend ten behoeve van het bepalen van de transitie-effecten.

Specifiek voor de uitkeringsfase waar het verschil tussen swaprente en obligatierente een belangrijk financieel risico is, is gebruik gemaakt van een aanvullende scenarioset. De door DNB gepubliceerde scenariosets bevatten namelijk niet dit spreadrisico, waardoor de financiële opzet van de uitkeringsfase naar mening van het bestuur niet juist zou worden bepaald. Daarom is een derde scenarioset gebruikt met 2.000 scenario's:

- Financiële opzet uitkeringsfase: ALM-scenarioset

In Bijlage 1 zijn enkele karakteristieken uit de drie genoemde scenariosets opgenomen.

Naast ontwikkelingen in de financiële markten zijn er ook ontwikkelingen die het salaris van de deelnemers raken. Hierbij gaat het om algemene loonrondes en carrièrekansen. In Bijlage 2 is hierover additionele informatie opgenomen. Het bestuur heeft deze uitgangspunten beoordeeld en meent dat deze uitgangspunten (met de kennis van nu) realistisch zijn.

Ten slotte wordt rekening gehouden met kosten, zowel wat betreft pensioenbeheer als vermogensbeheer. In Bijlage 2 is hierover additionele informatie opgenomen.

#### 6.8.1.2 Demografische uitgangspunten

Het deelnemersbestand van StiPP ontwikkelt zich: deelnemers gaan uitdienst, deelnemers raken arbeidsongeschikt, deelnemers gaan met pensioen en deelnemers overlijden. Bij overlijden is er mogelijkheid van

achterblijvende partner en/of kinderen, waarbij de leeftijden van partner en kinderen kunnen variëren. Ten slotte treden nieuwe deelnemers toe tot het fonds. Voor al deze zaken zijn uitgangspunten opgesteld. In Bijlage 2 is hierover additionele informatie opgenomen.

#### 6.8.1.3 Startsituatie

De transitie-effecten zijn bepaald op basis van de pensioenfondsbalans per 31 december 2023. Er is gedaan alsof het invaren op deze datum heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat de initiële vulling van reserves en voorzieningen eveneens gebaseerd is op de financiële situatie op dat moment.

De nominale dekkingsgraad per 31 december 2023 was gelijk aan 112,2%.

#### 6.8.1.4 Contracten

Onderstaande tabel toont enkele kenmerken van het huidige en nieuwe contract. In algemene zin heeft het fonds ernaar gestreefd om een zo realistisch en actueel mogelijke doorrekening van het pensioenbeleid te maken, zoals dat pensioenbeleid - gegeven de context van de situatie - zou zijn. Desalniettemin zijn enkele modelvereenvoudigingen toegepast; meer daarover in paragraaf 6.8.1.5.

Tabel 20: Kenmerken van het huidige en nieuwe contract.

Kenmerk	Huidig	Nieuw
<b>Type regeling</b>	Premieregeling met risicodekkingen i.v.m. overlijden en arbeidsongeschiktheid	Flexibele premieregeling met risicodekkingen i.v.m. overlijden en arbeidsongeschiktheid. Sterfteresultaat wordt collectief gedeeld.
<b>Premiebeleid</b>	Leeftijdsonafhankelijke (doorsnee) premie, % van de pensioengrondslag: Basisregeling: 8% Plusregeling: 12%	Leeftijdsonafhankelijke premie, % van de pensioengrondslag: Wtp-regeling: 23,4%
<b>Beleggingsbeleid</b>	Twee lifecycles (voorsortierend op stabiel resp. variabel), specifiek beleid voor uitkeringenpool en reserves. Default lifecycle: voorsortierend op stabiel pensioen.	Twee lifecycles (voorsortierend op variabel met weinig risico resp. variabel met meer risico), specifiek beleid voor uitkeringsfase, risicodelingsreserve en eigen vermogen. Default lifecycle: voorsortierend op variabel met weinig risico.
<b>Uitkeringsfase</b>	Op pensioendatum omzetting kapitaal naar aanspraak met afslag voor buffervereisten (5,5%) en kosten (4%).	Op pensioendatum omzetting kapitaal naar uitkeringskapitaal met afslag voor instandhouding risicodelingsreserve (2,6%). Collectieve uitkeringsfase met gelijke aanpassingen en zonder spreiding. Projectierendement gelijk aan RTS.
<b>Toeslagbeleid</b>	Geen toeslagen, korten als ultimum remedium	In beginsel geen toeslagen en kortingen in uitkeringsfase, maar op basis van financiële en technische opzet kunnen dergelijke resultaten wel optreden.

##### 6.8.1.4.1 Type regeling

Vanwege het feit dat StiPP een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds is, moet het sterfteresultaat plaatsvinden over alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden. Er is sprake van een collectief toedelingsmechanisme voor dit resultaat. Voor het gehele fonds wordt eenmaal per jaar het sterfteresultaat (de vergelijking tussen verwachte sterftcijfers en gerealiseerde sterftcijfers) vastgesteld. Pensioengerechtigden krijgen hierbij een biometrisch rendement (bonus bij leven)<sup>18</sup>, zodat hun nominale pensioenuitkering in beginsel niet wordt gewijzigd als gevolg van het sterfteresultaat. Het resterende sterfteresultaat wordt omgeslagen over het totaal aan technische voorzieningen voor risico deelnemers en leidt tot een voor iedereen procentueel gelijke aanpassing van het pensioenvermogen. Voor pensioengerechtigden geldt dat, als de aanpassing negatief is, dit eventueel kan worden voorkomen of beperkt via de risicodelingsreserve.

<sup>18</sup> Het bestuur heeft nog geen besluit genomen over de toekenning van biometrisch rendement. De opgenomen verwerking van het sterfteresultaat is vooralsnog slechts een modelaansname.

#### 6.8.1.4.2 Premiebeleid

De getoonde premies zijn de totale premies ter financiering van de pensioenregelingen. Deze zijn vastgesteld als arbeidsvoorwaardelijke afspraak tussen de werkgevers en de werknemers.

#### 6.8.1.4.3 Beleggingsbeleid

Voor het beleggingsbeleid geldt dat de genoemde default lifecycle huidig ("voorsortierend op stabiel pensioen") dezelfde lifecycle is als de default lifecycle nieuw ("voorsortierend op variabel met weinig risico"). Slechts de naamgeving is gewijzigd, omdat StiPP na overgang naar de Wtp alleen nog variabele uitkeringen kent.

Voor de risicodelingsreserve en het eigen vermogen is er een separaat beleggingsbeleid. Specifiek voor de risicodelingsreserve is op basis van scenario's onderzocht wat een gepast beleggingsbeleid is, gegeven de doelstelling van deze reserve. De conclusie van dit onderzoek is dat er voorlopig geen besluit is genomen hierover, maar dat dit in 2025 wordt uitgezocht.

#### 6.8.1.4.4 Uitkeringsfase

In het nieuwe contract is sprake van een collectieve uitkeringsfase met gelijke aanpassingen en zonder spreiding. Op pensioendatum worden deelnemers die niet kiezen voor een (vaste) uitkering elders toegevoegd aan de collectieve uitkeringsfase. Er is geen sprake van een geleidelijke groei naar de collectieve uitkeringsfase. Binnen de uitkeringsfase is sprake van een collectief toedelingsmechanisme: het micro-langlevens-, macro-langlevens-, beleggings- en balansresultaat wordt collectief gedeeld met alle pensioengerechtigden. In de praktijk betekent dit dat elk jaar het totale pensioenvermogen voor de groep pensioengerechtigden wordt vergeleken met de voorziening die nodig is voor de pensioenuitkeringen, inclusief latente uitkeringen (nabestaandenpensioen bij ingegaan ouderdomspensioen). Op basis van deze vergelijking wordt een aanpassingsfactor vastgesteld die voor alle pensioengerechtigden geldt en aangeeft in hoeverre de pensioenuitkering wijzigt ten opzichte van het voorgaande jaar. Indien de aanpassingsfactor negatief is, wordt via de risicodelingsreserve getracht de negatieve aanpassing te voorkomen of beperken. Het individueel pensioenvermogen voor pensioengerechtigden wordt vastgesteld op basis van aanpassingsfactor, de pensioenuitkering en het individuele actuariële inkooptarief<sup>19</sup>. Voor nieuwe pensioengerechtigden geldt dat zij met hun individueel pensioenvermogen en op basis van het actuariële tarief voor pensioeninkoop een pensioenuitkering ontvangen. Het individuele pensioenvermogen maakt vanaf ingangsdatum pensioen onderdeel uit van de collectieve uitkeringsfase.

In het nieuwe contract is in de uitkeringsfase het projectierendement gelijk aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS). Dit betekent dat een nominale pensioenuitkering wordt ingekocht zonder vooraf ingebouwde stijging of daling. Deze methodiek is niet anders dan op dit moment.

#### 6.8.1.4.5 Realistischer invulling beleid t.o.v. 30 juni 2022

Wetgeving schrijft voor dat bij het bepalen van transitie-effecten voor de huidige regeling wordt uitgegaan van het beleid zoals dat op 30 juni 2022 was vastgelegd in de ABTN van het fonds. Hiervan kan worden afgeweken als dit leidt tot een realistischere invulling op langere termijn en daarnaast moet te allen tijde worden voldaan aan wet- en regelgeving. StiPP maakt gebruik van de mogelijkheid om op onderdelen af te wijken van het beleid van 30 juni 2022. Zo is na die datum de risicohouding opnieuw vastgesteld, hetgeen leidt tot de implementatie van een aangepast strategisch beleggingsbeleid in 2025 (vóór overgang naar de Wtp). Het bestuur van StiPP is van mening dat deze wijziging voortvloeit uit per 30 juni 2022 bestaand beleid om beleidskaders periodiek te evalueren en dat het om die reden een realistischere invulling is van de situatie direct voorafgaand aan moment van invaren.

#### 6.8.1.5 Modelvereenvoudigingen

Voor het vaststellen van transitie-effecten worden projectieberekeningen gemaakt door de actuariële adviseur van het pensioenfonds. Hiervoor wordt een rekenmodel gebruikt, waarin is getracht de financiële en technische inrichting van het fonds na te bootsen. Er is echter sprake van modelvereenvoudigingen. In Tabel 21 zijn deze modelvereenvoudigingen opgenomen en is aangegeven voor welk(e) contract(en) ze gelden.

<sup>19</sup> Er zal herverdeling plaatsvinden tussen pensioengerechtigden om te komen tot gelijke aanpassingen voor alle pensioengerechtigden. Dit is de enige vorm van herverdeling binnen deze groep.

Tabel 21: Vereenvoudigingen in de modellering van de FTK- en de Wtp-regeling.

Parameter	Modellering FTK	Modellering Wtp	FTK en Wtp identiek?
<b>Micro-langleven</b>	Sterfteresultaten zijn in lijn met sterftekansen	Sterfteresultaten zijn in lijn met sterftekansen	Ja
<b>Macro-langleven</b>	Niet gemodelleerd	Niet gemodelleerd	Ja
<b>Arbeidsongeschiktheid</b>	Invalidering en revalidering is in lijn met verwachting	Invalidering en revalidering is in lijn met verwachting	Ja
<b>Indienst- en uitdiensttreding</b>	Indienst- en uitdiensttreding zijn in lijn met verwachting	Indienst- en uitdiensttreding zijn in lijn met verwachting	Ja
<b>Kosten</b>	Niet gemodelleerd, aanname dat werkelijke kosten overeenkomen met beschikbaar budget	Niet gemodelleerd, aanname dat werkelijke kosten overeenkomen met beschikbaar budget	Ja
<b>Resultaat op risicodekkings</b>	Aanname dat er geen resultaat op risicodekkings is	Aanname dat er geen resultaat op risicodekkings is	Ja
<b>Beleggingskeuze</b>	Aanname dat iedereen de default lifecycle hanteert	Aanname dat iedereen de default lifecycle hanteert	Ja
<b>Keuze op pensioendatum</b>	Pensionering binnen het fonds	Pensionering binnen het fonds	Ja
<b>Niet opgenomen pensioenen</b>	Niet gemodelleerd	Niet gemodelleerd; er wordt geen rekening gehouden met deze pensioenen bij het initieel vullen van de RDR.	Ja
<b>Eigen vermogen</b>	Niet gemodelleerd	Niet gemodelleerd	Ja
<b>Inrichting RDR</b>	N.v.t.	Micro- en macro-langlevenrisico zijn niet gemodelleerd. De bijbehorende initiële vulling (totaal 1,5%) en afslag bij inkoop (totaal 1,3%) wordt buiten de berekening gehouden.	N.v.t.
<b>Beleggingsbeleid RDR</b>	N.v.t.	Dezelfde beleggingsmix als voor pensioengerechtigden, vooruitlopend op besluitvorming.	N.v.t.
<b>Operationele reserve</b>	N.v.t.	Niet gemodelleerd: deze reserve wordt buiten de berekening gehouden.	N.v.t.

Uit Tabel 21 blijkt dat de contract-onafhankelijke aannames en vereenvoudigingen bij de berekeningen consistent zijn toegepast. Doordat deze vereenvoudigingen in beide contracten zijn gebruikt, is er geen sprake van een potentieel materieel effect op de transitie-uitkomsten. Voor de vereenvoudigingen die enkel de Wtp-regeling raken, geldt dat deze eveneens geen materieel effect hebben op de transitie-uitkomsten. Dit geldt enerzijds omdat de verwachtingswaarde nul is (ten aanzien van micro- en macro-langlevenrisico) en anderzijds omdat de verwachtingswaarde van balansposten is gebaseerd op een realistische inschatting die niet of slechts beperkt samenhangt met economische scenario's.

### 6.8.2 Maatstaven

In deze paragraaf zetten we uiteen welke maatstaven het bestuur heeft vastgesteld en op welke wijze deze maatstaven gelinkt zijn aan de transitiedoelstellingen. In de opdrachtaanvaarding (bijlage 9) beschrijft het bestuur op welke wijze en met behulp van welke maatstaven de evenwichtigheid van de transitie als geheel is beoordeeld. Voor de toelichting en onderbouwing van de keuzes die hierin zijn gemaakt én de inhoud van de beoordeling wordt daarom integraal verwezen naar de opdrachtaanvaarding (bijlage 9).

Vanuit de wetgever is het verplicht te kijken naar minimaal twee zaken:

1. Verandering in netto-profijs
2. Pensioenverwachting in verwacht, optimistisch en pessimistisch weer

De pensioenverwachtingsmaatstaf speelt een rol bij het beoordelen van de evenwichtigheid van de compensatieregeling (transitiedoelstelling 3). De uitkomsten van de netto-profijsberekeningen zijn voor de situatie

van StiPP, waarbij sprake is van een forse verbetering van de premieregeling tegelijkertijd met het invaren van een DC-regeling, verklaarbaar, maar spelen een (zeer) beperkte rol in de evenwichtigheidsbeoordeling en de toetsing op de transitiedoelstellingen. Aanvullende maatstaven, zoals het bruto-profijteffect, zijn meer geschikt als maatstaf voor de situatie van StiPP. Het bestuur van StiPP heeft er daarom voor gekozen om meerdere aanvullende maatstaven te definiëren. Voor de toets op de transitiedoelstellingen én de evenwichtigheidsbeoordeling kijkt het bestuur daarom ook naar:

3. Verandering in bruto-profijt
4. Berekening effect compensatie afschaffing leeftijdsafhankelijke premie
5. Kapitaal voor en kapitaal na (voor niet ingegaan pensioen)
6. Uitkering voor en uitkering na (voor ingegaan pensioen)
7. Pensioenverwachting in verwacht, optimistisch en pessimistisch weer bij een horizon van tien jaar en een scenarioset met spreadrisico

Met behulp van deze aanvullende maatstaven is het bestuur in staat een link te leggen met de transitiedoelstellingen zoals sociale partners en het bestuur deze hebben geformuleerd (zie paragraaf 1.3). Het bestuur kan door deze maatstaven te hanteren kwalitatief en kwantitatief beoordelen of de transitie voldoet aan de transitiedoelstellingen. Zo laten de verschillende uitkomsten van de transitie-effecten zien in welke mate doelstellingen 1 en 2 (behoud van pensioenen, maatstaf 5 en 6) worden behaald. Vervolgens is:

- De maatstaf 'verandering in bruto-profijt' (nr. 3) toegevoegd om het effect voor actieve deelnemers van de verbeterde pensioenregeling met een hogere premie-inleg, dat op hetzelfde moment als het invaarmoment wordt gerealiseerd, expliciet zichtbaar te maken.
- De maatstaf 'compensatie' (nr. 4) nodig voor het beoordelen of transitiedoelstelling 3 'compenseren van nadelen' wordt behaald. Deze maatstaf is, tezamen met het behoud van de pensioenverwachting (nr. 2), de belangrijkste maatstaf voor het beoordelen van de evenwichtigheid van de compensatieregeling. En daarmee ook een belangrijke maatstaf voor de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie als geheel.
- De maatstaf 'pensioenverwachting bij een horizon van tien jaar en een scenarioset met spreadrisico' (nr. 7) is toegevoegd om de transitie-effecten zichtbaar te maken waarbij rekening is gehouden met het swapspreadrisico in de uitkeringsfase. Het swapspreadrisico is één van de grootste risico's in de uitkeringsfase zoals deze door StiPP is vormgegeven, maar dit komt niet tot uitdrukking in de voorgeschreven scenarioset van DNB. Het bestuur acht het echter van belang ook een maatstaf te hanteren die de effecten op de pensioenverwachting met een scenarioset met swapspreadrisico weergeeft. Zodoende heeft het bestuur enerzijds getoetst of de opzet van de uitkeringsfase voldoet aan de opdracht van sociale partners en anderzijds invulling gegeven aan de beoordeling van transitiedoelstelling 4 'adequate voorzieningen en reserves'.

Onderstaande tabel geeft per maatstaf de (specifieke) uitgangspunten aan.

	Scenarioset	Demografie	Berekeningshorizon
1	DNB-Q	Conform paragraaf 6.8.1.2	100 jaar
2	DNB-P	Conform paragraaf 6.8.1.2	Tot 67 jaar (actieve en gewezen deelnemers) 1 jaar (pensioengerechtigden)
3	DNB-Q	Conform paragraaf 6.8.1.2	Tot 67 jaar
4	DNB-P	Conform paragraaf 6.8.1.2 met verlaagde ontslagkansen	Tot 67 jaar
5	Niet relevant	Niet relevant	Alleen invaarmoment
6	Niet relevant	Niet relevant	Alleen invaarmoment
7	ALM	Conform paragraaf 6.8.1.2	10 jaar

De berekeningshorizon past bij de gekozen maatstaven en transitiedoelstellingen. Kijkend naar technische voorzieningen en voortvloeiende uitkeringen, dan zou de pensioenverwachting (maatstaf 2) ook op de gehele

uitkeringsfase gebaseerd kunnen worden. Het fonds sluit hierbij voor actieve en gewezen deelnemers echter aan bij de horizon voor het UPO, hetgeen de horizon tot 67 jaar verklaart.

### 6.8.3 Deelgroepen

Transitie-effecten zijn bepaald voor verschillende deelgroepen. De wet vereist dat er minimaal onderscheid moet zijn naar leeftijd en naar status bij het beoordelen van de transitie-effecten.

StiPP heeft, in lijn met wettelijke vereisten, gekeken naar actieve deelnemers, gewezen deelnemers (slapers) en pensioengerechtigden. Binnen deelgroepen is gekeken naar transitie-effecten per leeftijd (op transitiedatum). Er is overwogen om de transitie-effecten van arbeidsongeschikte deelnemers separaat zichtbaar te maken. Aangezien deze groep deelnemers verhoudingsgewijs dezelfde premieverhoging krijgen als actieve deelnemers, is de verwachting dat ze vrijwel identieke transitie-effecten zullen hebben als actieve deelnemers. De hoogte van het transitie-effect hangt samen met het vrijgestelde premiepercentage en dat is afhankelijk van het moment van ingang arbeidsongeschikt<sup>20</sup>. Als gevolg daarvan is het transitie-effect niet 1-op-1 gekoppeld aan de leeftijd. Gegeven dat transitie-effecten van de andere deelgroepen wel een functie van leeftijd hebben, is door het bestuur besloten om de arbeidsongeschikte deelnemers niet mee te nemen, ook niet als subgroep binnen de actieve deelnemers. Voor dat laatste is gekozen in verband met de niet materiële omvang van de groep (minder dan 1.000 arbeidsongeschikte deelnemers ten opzichte van meer dan 500.000 actieve deelnemers). Als onderdeel van de plausibiliteitscontroles is kwantitatief onderzocht of het meenemen van arbeidsongeschikte deelnemers zou leiden tot andere resultaten (zie paragraaf B6.2). Er is daarnaast overwogen om voor de beoordeling van de transitie-effecten actieve deelnemers in de Basisregeling en actieve deelnemers in de Plusregeling te onderscheiden. Hiervoor is niet gekozen, omdat de actieve deelnemers in de Basisregeling na een jaar toetreden tot de Plusregeling. Doordat ze het eerste jaar een andere pensioenregeling hebben gekend onder het huidige kader, zijn hun transitie-effecten afwijkend, maar naar verwachting zijn ze langer deelnemer in de Plusregeling, waardoor dit transitie-effect overheerst. In Bijlage 5 is voor de volledigheid wel onderscheid gemaakt tussen beide groepen actieve deelnemers. De hierna gepresenteerde cijfers voor actieve deelnemers zijn, als gevolg van bovenstaande overwegingen, een gewogen combinatie van effecten voor actieve deelnemers in de Basisregeling, actieve deelnemers in de Plusregeling en arbeidsongeschikte deelnemers.

Er is geen gebruik gemaakt van maatmensen bij de analyse van de resultaten.

Ten slotte worden transitie-effecten alleen getoond voor de huidige populatie. Toekomstige deelnemers worden wel meegenomen in de prognose van het fonds, maar niet bij het bepalen van transitie-effecten. Als er door het overlijden van een deelnemer uit de huidige populatie een nabestaande ontstaat, wordt deze wel meegenomen bij het bepalen van transitie-effecten. Latente nabestaanden zijn zagezegd onderdeel van de huidige populatie.

### 6.8.4 Transitie-effecten basisvariant

In deze paragraaf worden resultaten van de transitie bekeken voor de verschillende maatstaven en de verschillende deelgroepen. In Tabel 22 is opgenomen welke voorrangregels, en in welke mate, kunnen worden uitgevoerd bij de basisvariant.

Tabel 22: Toepassing voorrangregels in basisvariant.

	Voorrangregel	In welke mate uitgevoerd?
<b>1</b>	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Volledig
<b>2a</b>	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden)	Volledig
<b>2b</b>	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Volledig
<b>3a</b>	Verplichte voorzieningen	Volledig
<b>3b</b>	Operationele reserve	Volledig
<b>4</b>	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Volledig
<b>4'</b>	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden	Volledig
<b>5a</b>	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Volledig

<sup>20</sup> Er is bij StiPP geen sprake van een staffelvolgende premievrijstelling.

	Voorrangsregel	In welke mate uitgevoerd?
5b	Financiering compensatieregeling	Volledig
6	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Volledig; 1,2% verhoging

#### 6.8.4.1 Netto-profijt

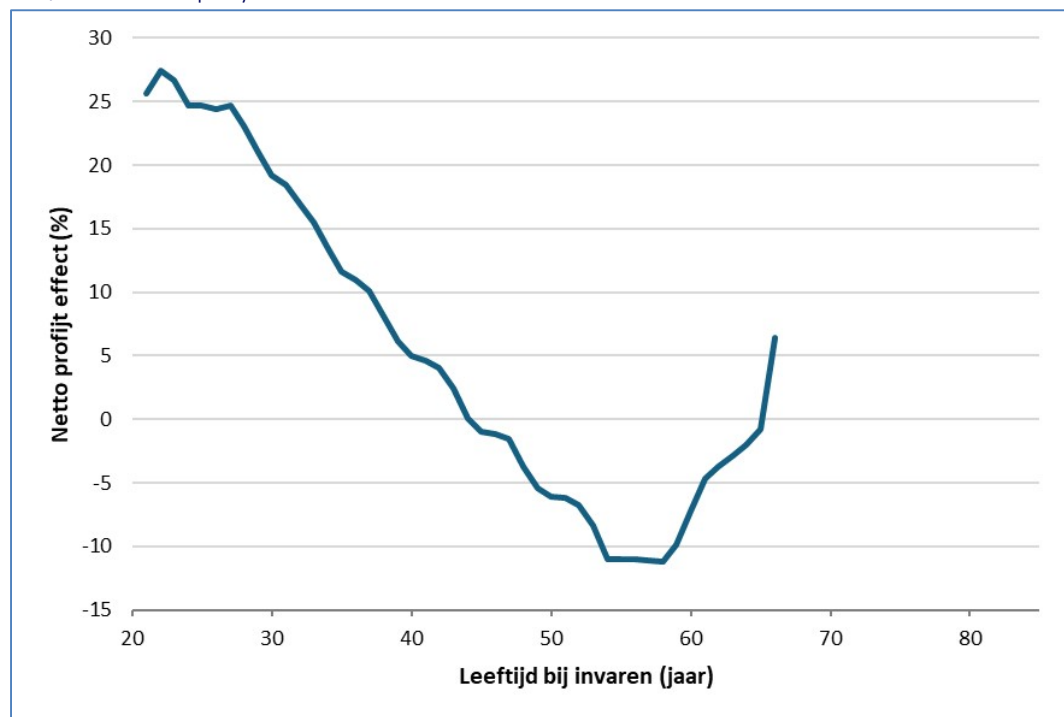
##### 6.8.4.1.1 Uitleg netto-profijt

Bij de netto-profijtberekeningen worden mogelijke toekomstscenario's doorgerekend. Er worden hier 10.000 scenario's doorgerekend, die zijn ontleend aan de voorgeschreven Q-scenarioset van De Nederlandsche Bank. Bij de netto-profijtberekeningen wordt gekeken naar alle uitkeringen die een deelnemer gaat ontvangen én naar hoeveel premie hiervoor in de toekomst wordt afgedragen (door werkgever en werknemer gezamenlijk). De netto waarde (uitkeringen minus toekomstige premie) onder FTK wordt bepaald voor elke deelgroep en elke leeftijd, net als de netto waarde onder Wtp. Deze waarden worden met elkaar vergeleken en gedeeld door de waarde van de uitkeringen onder FTK.

Voor netto-profijt geldt:

- Meer uitkering voor dezelfde toekomstige premie leidt tot een hoger netto-profijt.
- Dezelfde uitkering voor meer toekomstige premie leidt tot een lager netto-profijt.
- Als er sprake is van herverdeling van vermogen tussen leeftijdsgroepen, dan zal tot een hogere (respectievelijk lagere) uitkering en daarmee tot een hoger (respectievelijk lager) netto-profijt. Netto-profijt wordt daarom gepresenteerd als een weergave van herverdeling tussen leeftijdsgroepen.

##### 6.8.4.1.2 Netto-profijt: actieve deelnemers



Figuur 25: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers.

Uit Figuur 25 blijkt dat het netto-profijteffect voor actieve deelnemers positief begint voor jonge deelnemers, vervolgens negatief wordt vanaf leeftijd 45, verder afneemt tot leeftijd 58 en ten slotte weer toeneemt naar een positieve waarden op leeftijd 66.

Dit verloop is grotendeels te verklaren op basis van twee elementen.

- De eerste verklaring betreft de verhouding tussen (doorsnee)premie en actuariële premie. Een jonge deelnemer betaalt in de huidige regeling dezelfde (bruto-)premie als een oude deelnemer. De jonge deelnemer krijgt hier in de staffel van het Pluspensioen een lage toevoeging aan het eigen pensioenkapitaal voor terug, terwijl op basis van diezelfde staffel voor een oude deelnemer een hoge toevoeging van toepassing is. Deze discrepantie tussen financiering enerzijds en toekenning anderzijds is de reden geweest om deze doorsneesystematiek af te schaffen met in de introductie van de Wtp (behoudens overgangsrecht). In de nieuwe pensioenregeling (Wtp) is de verhouding tussen hetgeen iemand betaalt (bruto-premie) en de toevoeging aan het individueel pensioenvermogen (netto-spaarpremie) op basis van wettelijk voorschrift voor alle deelnemers gelijk. Voor oudere deelnemers is – in termen van netto-profijt – de oude pensioenregeling (FTK) gunstiger: er is een relatief hoge toevoeging ten opzichte van wat er voor aan premie wordt betaald. Een oude deelnemer gaat er in de transitieberekeningen daarom op achteruit in de nieuwe pensioenregeling (Wtp), dit is te zien als een negatief netto-profijt. Dit laat onverlet dat de pensioenverwachting van deze deelnemer positiever is dan in de huidige pensioenregeling (FTK), zie Figuur 28.
- De tweede verklaring betreft de compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. De grafiek daalt eerst en loopt vervolgens weer op vanaf 59 jaar. Dit komt doordat deelnemers van 59 jaar en ouder een compensatie ontvangen om de lagere toevoeging bij overgang naar de nieuwe pensioenregeling op te vangen. Deze compensatie leidt tot een toevoeging van extra vermogen in het pensioenvermogen, met als gevolg een hogere pensioenuitkering op de pensioendatum. Voor dit extra pensioen wordt echter geen premie betaald. De toevoeging van het extra vermogen op grond van compensatie wordt namelijk gefinancierd uit het fondsvermogen. In termen van netto-profijt leidt dit tot een positief effect.

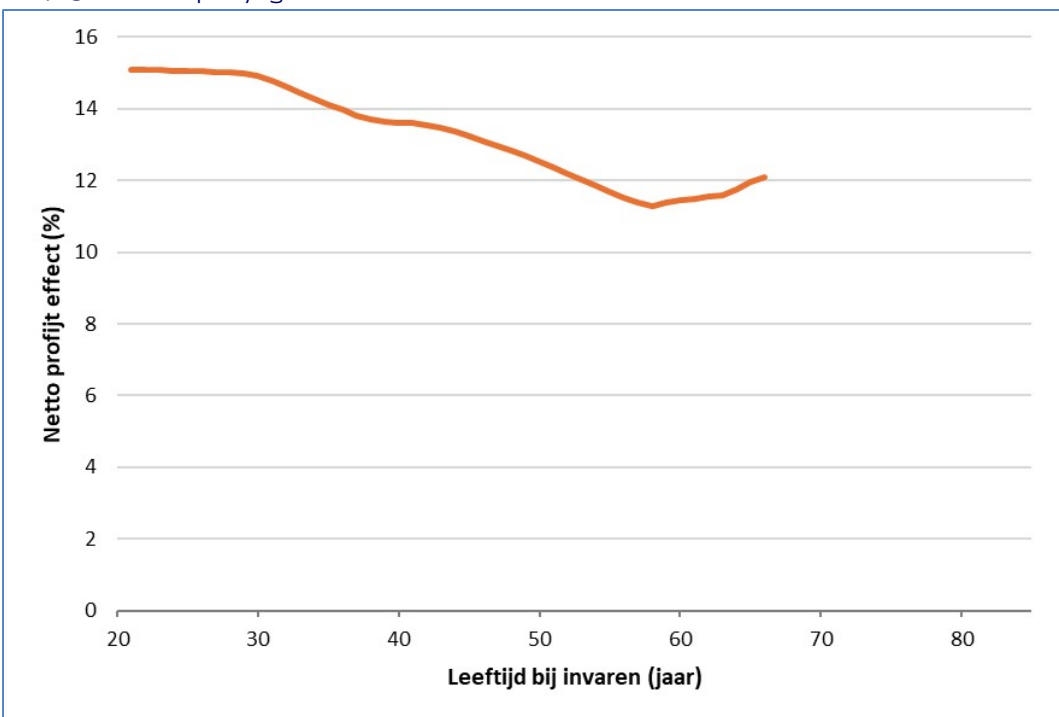
Daarnaast wordt het netto-profijt ook beïnvloed door:

- Het toebedelen van onverdeeld pensioenvermogen bij invaren;
- Het verlagen van de afslagen bij pensionering;
- De vrijval van individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner; en.
- Het toebedelen van een deel van de risicodelingsreserve als het beleidstechnische maximum wordt overschreden.

Het toebedelen van onverdeeld pensioenvermogen leidt tot lusten (hogere pensioenuitkering), maar niet tot lasten (premie) in de berekening van netto-profijt. Het verlagen van de afslagen bij pensionering (9,5% van t.b.v. kosten en buffer onder FTK; 2,6% t.b.v. de vulling van de risicodelingsreserve onder Wtp) leidt tot een hogere pensioenuitkering bij hetzelfde individueel pensioenvermogen. De individuele pensioenvermogens stijgen verder doordat onder Wtp individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner vrijvallen ten gunste van alle deelnemers, waar deze vrijval onder FTK in de algemene reserve belandt. Ten slotte kent de risicodelingsreserve een maximale omvang. Als deze maximale omvang wordt overschreden, dan wordt het overschot toebedeeld aan de – op dat moment – pensioengerechtigden. Aangezien actieve deelnemers op enig moment ook tot die groep behoren, ervaren ze ook een effect hiervan. De laatste twee effecten zijn groter (positiever) voor jonge deelnemers.



## 6.8.4.1.3 Netto-profijt: gewezen deelnemers



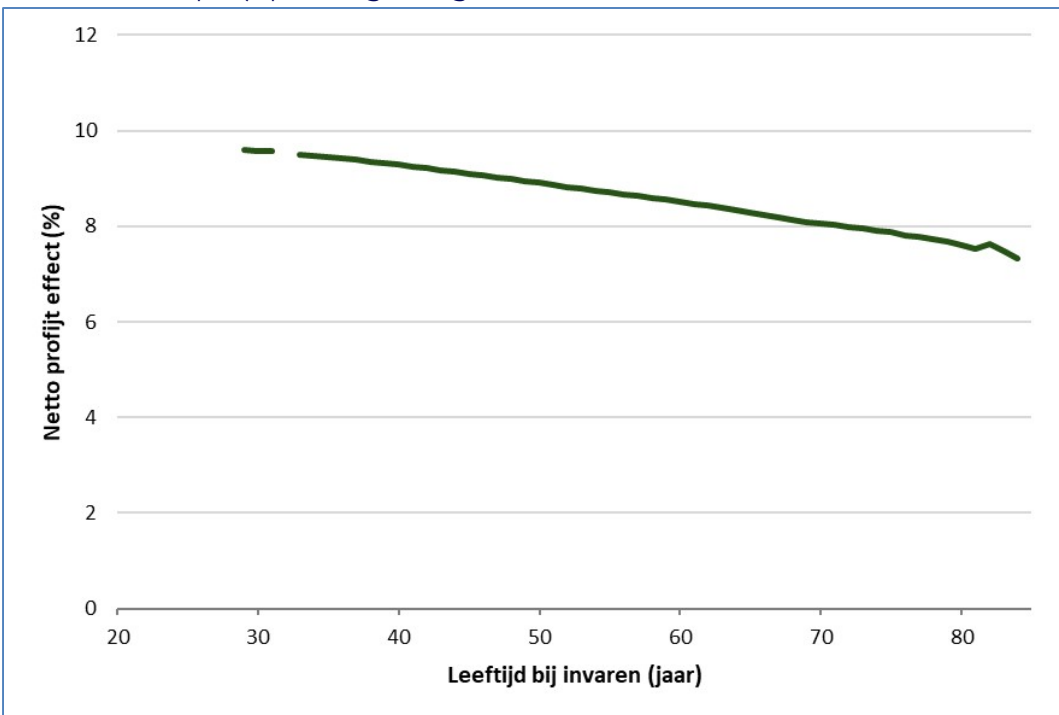
*Figuur 26: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor gewezen deelnemers (slapers).*

In tegenstelling tot actieve deelnemers hebben gewezen deelnemers voor alle leeftijden een positief netto-profijteffect, zoals blijkt uit Figuur 26: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor gewezen deelnemers (slapers). Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Het toedelen van onverdeeld pensioenvermogen bij invaren;
- Het verlagen van de afslagen bij pensionering;
- De vrijval van individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner; en
- Het toedelen van een deel van de risicodelingsreserve als het beleidstechnische maximum wordt overschreden.

Het toedelen van onverdeeld pensioenvermogen leidt tot lusten (hogere pensioenuitkering) in de berekening van netto-profijt. Het verlagen van de afslagen bij pensionering (9,5% van t.b.v. kosten en buffer onder FTK; 2,6% t.b.v. de vulling van de risicodelingsreserve onder Wtp) leidt tot een hogere pensioenuitkering bij hetzelfde individueel pensioenvermogen. De individuele pensioenvermogens stijgen verder doordat onder Wtp individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner vrijvallen ten gunste van alle deelnemers, waar deze vrijval onder FTK in de algemene reserve belandt. Ten slotte kent de risicodelingsreserve een maximale omvang. Als deze maximale omvang wordt overschreden, dan wordt het overschot toebedeeld aan de – op dat moment – pensioengerechtigden. Aangezien gewezen deelnemers op enig moment ook tot die groep behoren, ervaren ze ook een effect hiervan. De laatste twee effecten zijn groter (positiever) voor jonge deelnemers, hetgeen de grotere toename voor deze categorie verklaart.

## 6.8.4.1.4 Netto-profijt: pensioengerechtigden



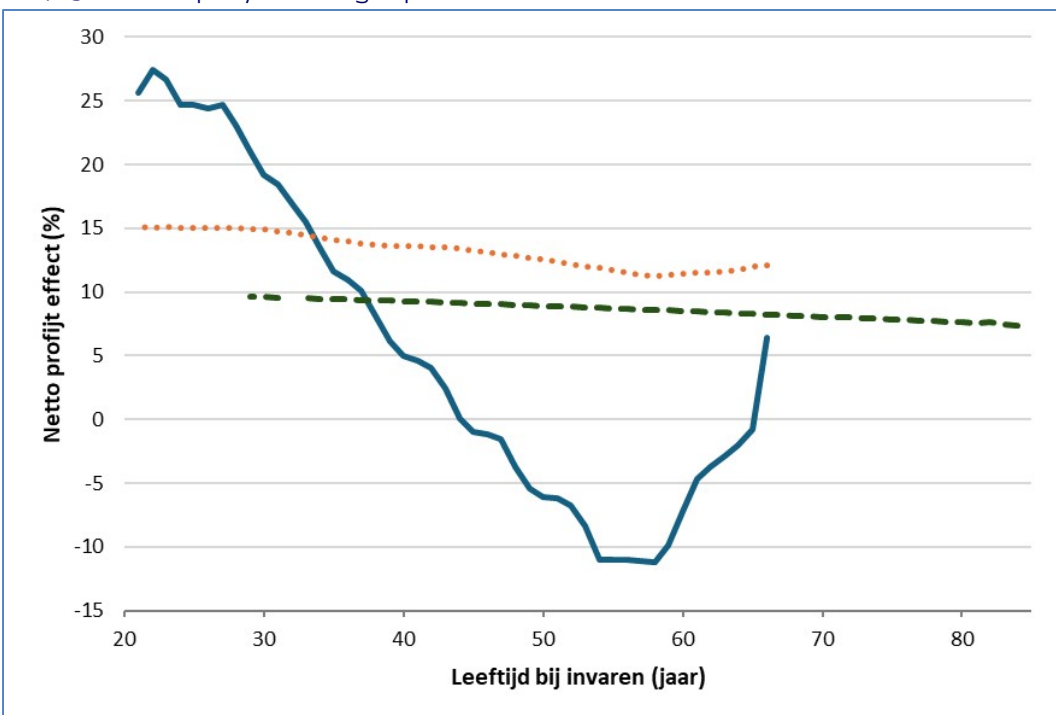
*Figuur 27: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor pensioengerechtigden.*

Net als gewezen deelnemers hebben pensioengerechtigden voor alle leeftijden een positief netto-profijteffect, zoals blijkt uit Figuur 27. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Het toedelen van de huidige kostenvoorziening;
- Het toedelen van onverdeeld pensioenvermogen bij invaren;
- De vrijval van individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner; en
- Het toedelen van een deel van de risicodelingsreserve als het beleidstechnische maximum wordt overschreden.

Het toedelen van de huidige kostenvoorziening en onverdeeld pensioenvermogen leidt tot lasten (hogere pensioenuitkering), maar niet tot lasten (premie) in de berekening van netto-profijt. De individuele pensioenvermogens stijgen verder doordat onder Wtp individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner vrijvallen ten gunste van alle deelnemers, waar deze vrijval onder FTK in de algemene reserve belandt. Ten slotte kent de risicodelingsreserve een maximale omvang. Als deze maximale omvang wordt overschreden, dan wordt het overschot toebedeeld aan de – op dat moment – pensioengerechtigden.

## 6.8.4.15 Netto-profijt: alle deelgroepen



Figuur 28: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers (blauw, doorgetrokken), gewezen deelnemers (oranje, puntjes) en pensioengerechtigden (groen, streepjes).

Uit Figuur 28 blijkt dat de netto-profijteffecten procentueel behoorlijk verschillen tussen de verschillende deelnemersgroepen (actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) en tussen leeftijdsgroepen. De resultaten zijn echter verklaarbaar en de redenen voor deze resultaten liggen in de voorgeschreven wet- en regelgeving danwel in door sociale partners bewust gekozen aanpassingen aan de pensioenregeling. Een korte samenvatting is opgenomen in Tabel 23.

Tabel 23: Resultaatbronnen van netto-profijteffect, inclusief getroffen deelnemersgroepen en oorzaken.

Resultaatbron netto-profijteffect	Van toepassing op	Gevolgen voor specifieke groepen deelnemers	Oorzaak
Andere verhouding doorsneepremie en actuariële premie	Actieve deelnemers	Positief voor jonge actieve deelnemers, negatief voor oudere actieve deelnemers	Wet- en regelgeving
Compensatie afschaffing doorsneepremie	Oudere actieve deelnemers	Oudste cohorten krijgen de hoogste compensaties	Wens voor compensatie, zodat verwachte pensioenuitkering niet lager is
Het verlagen van de afslagen bij pensionering	Actieve en gewezen deelnemers	Nee, uniforme verlaging	Vernieuwde financiële opzet
Het toebedelen van de huidige kostenvoorziening	Pensioen-gerechtigden	Positief voor pensioen-gerechtigden, negatief voor andere groepen	Keuzes rondom verdeling fondsvermogen
De vrijval van individuele pensioenvermogens van deelnemers zonder partner	Alle deelnemers	Jonge deelnemers profiteren meer dan oudere deelnemers	Vernieuwde financiële opzet
Het toebedelen van een deel van de risicodelingsreserve als het beleidstechnische maximum wordt overschreden	Alle deelnemers	Jonge deelnemers profiteren meer dan oudere deelnemers	Vernieuwde financiële opzet
Het toebedelen van onverdeeld pensioenvermogen bij invaren	Alle deelnemers	Nee, uniform percentage	Keuzes rondom verdeling fondsvermogen

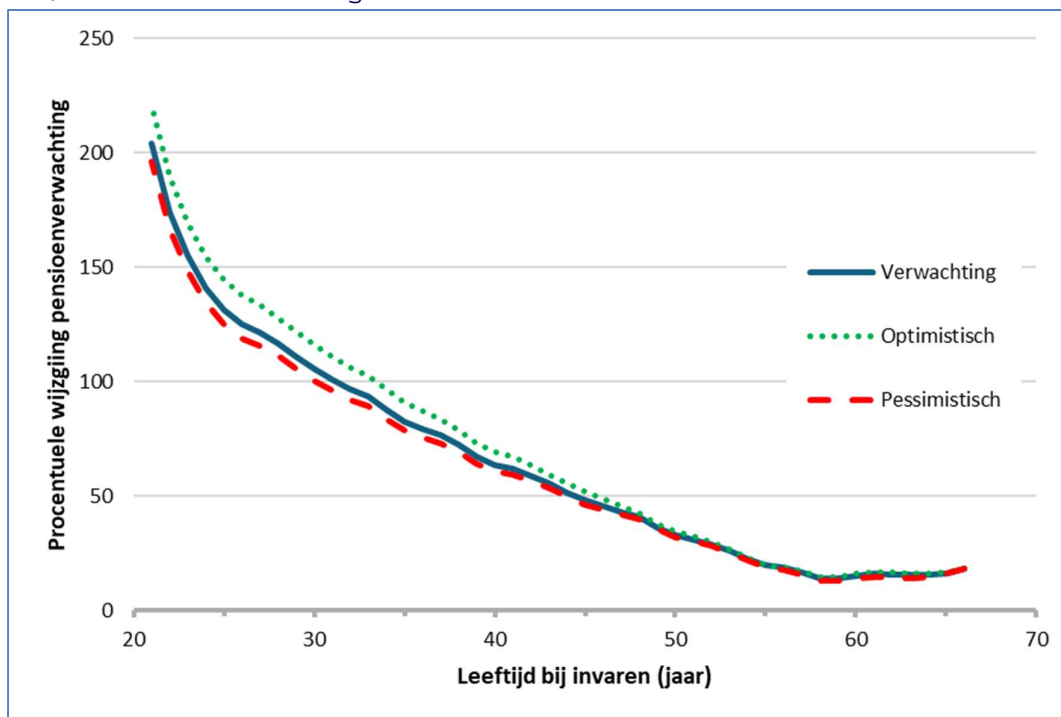
#### 6.8.4.2 Pensioenverwachting

##### 6.8.4.2.1 Uitleg pensioenverwachting

Bij de berekeningen voor pensioenverwachting worden mogelijke toekomstscenario's doorgerekend. Er worden hier 10.000 scenario's doorgerekend die zijn ontleend aan de voorgeschreven P-scenarioset van De Nederlandsche Bank. Bij de berekeningen voor de pensioenverwachting wordt gekeken naar de eerste pensioenuitkering die een deelnemer zal gaan ontvangen, enerzijds in de huidige FTK-regeling en anderzijds in de nieuwe Wtp-regeling. Voor elk scenario afzonderlijk wordt de uitkomst onder Wtp vergeleken met de uitkomst onder FTK; dit geeft 10.000 keer een relatieve verandering. Vervolgens worden uit deze 10.000 relatieve veranderingen drie cijfers gehaald, te weten:

- Een optimistische uitkomst (goed weer; 95% percentiel)
- Een verwachte uitkomst (verwacht weer; mediaan)
- Een pessimistische uitkomst (slecht weer; 5% percentiel)

## 6.8.4.2.2 Pensioenverwachting: actieve deelnemers



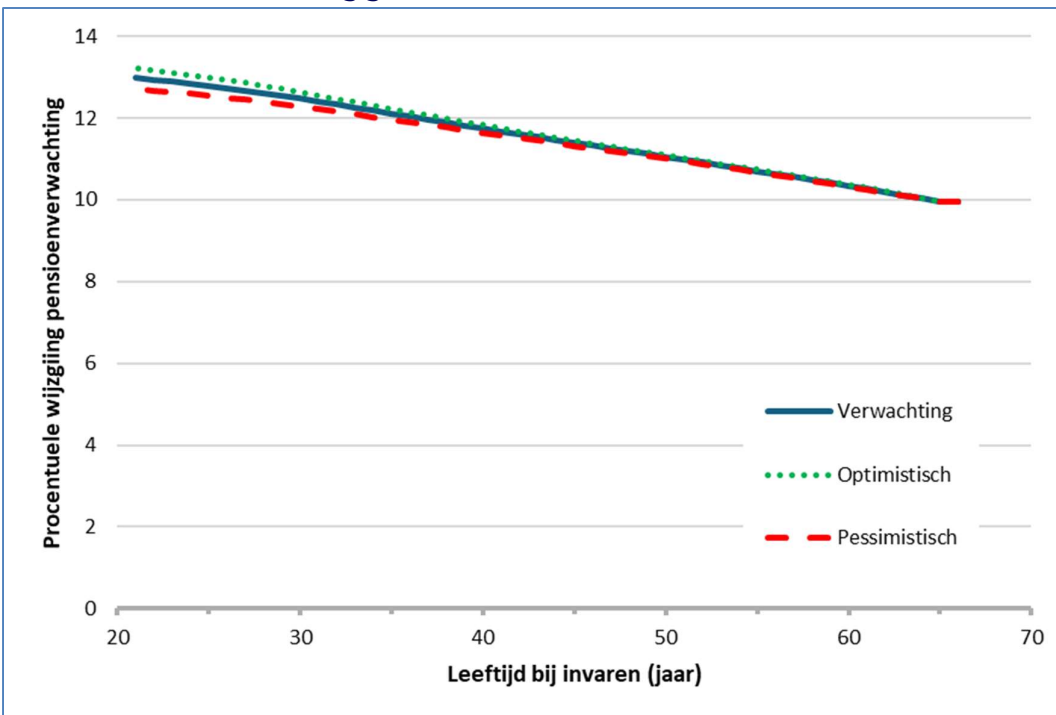
Figuur 29: Wijziging pensioenverwachting bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers. De figuur toont het resultaat qua verwachte uitkomst (blauwe lijn), qua optimistische uitkomst (groene lijn) en qua pessimistische uitkomst (rode lijn).

Uit Figuur 29 dat actieve deelnemers van alle leeftijden een hogere pensioenverwachting hebben na invaren. Dit geldt in het verwachte scenario, maar ook in het pessimistische scenario. De jongste deelnemers kennen het grootste (positieve) effect. Voor hen leidt de overgang naar de Wtp en vooral de nieuwe, verbeterde pensioenregeling tot een veel hogere premie en daarmee tot een veel hoger individueel pensioenvermogen op de pensioendatum. Naarmate een actieve deelnemer ouder is op moment van invaren, neemt het positieve effect af. Dit heeft ermee te maken dat de toename van premie-inleg minder groot is, zij zullen immers minder jaren deelnemen in de nieuwe regeling dan jongere deelnemers. Voor deelnemers van 60 jaar of ouder is de premie-inleg onder Wtp lager dan in de huidige pensioenregeling. Zij worden echter gecompenseerd door middel van een eenmalige extra premie op het moment van transitie, zoals beschreven in paragraaf 6.2.5, zodat ook deze groep actieve deelnemers zelfs in het pessimistische scenario op een hogere pensioenverwachting uitkomt dan in de huidige regeling.

De positieve verandering in pensioenverwachting voor alle leeftijden is ook het gevolg van lagere kosten bij pensionering. In de huidige FTK-regeling wordt 9,5% van het pensioenkapitaal aangewend voor kosten en buffers, terwijl in de Wtp-regeling 2,6% zal worden aangewend voor de vulling van de risicodelingsreserve. Ten slotte is er op het moment van de transitie sprake van het toebedelen van het overschot aan fondsvermogen (1% uit de eerste tranche en ongeveer 1,2% uit de tweede tranche), hetgeen de pensioenverwachting onder Wtp verder verbetert.

De verschillen tussen verwacht, optimistisch en pessimistisch scenario zijn nagenoeg verwaarloosbaar. Dit komt doordat het effect van premie domineert en er onder Wtp hetzelfde beleggingsbeleid geldt. Doordat het beleggingsbeleid hetzelfde is, ontstaan slechts beperkt verschillen als gevolg van (timing van) rendementen. Buiten de premie is de enige oorzaak voor een verschil het actuarieel (sterfte-)resultaat. Dit is naar verwachting zeer beperkt.

## 6.8.4.2.3 Pensioenverwachting: gewezen deelnemers

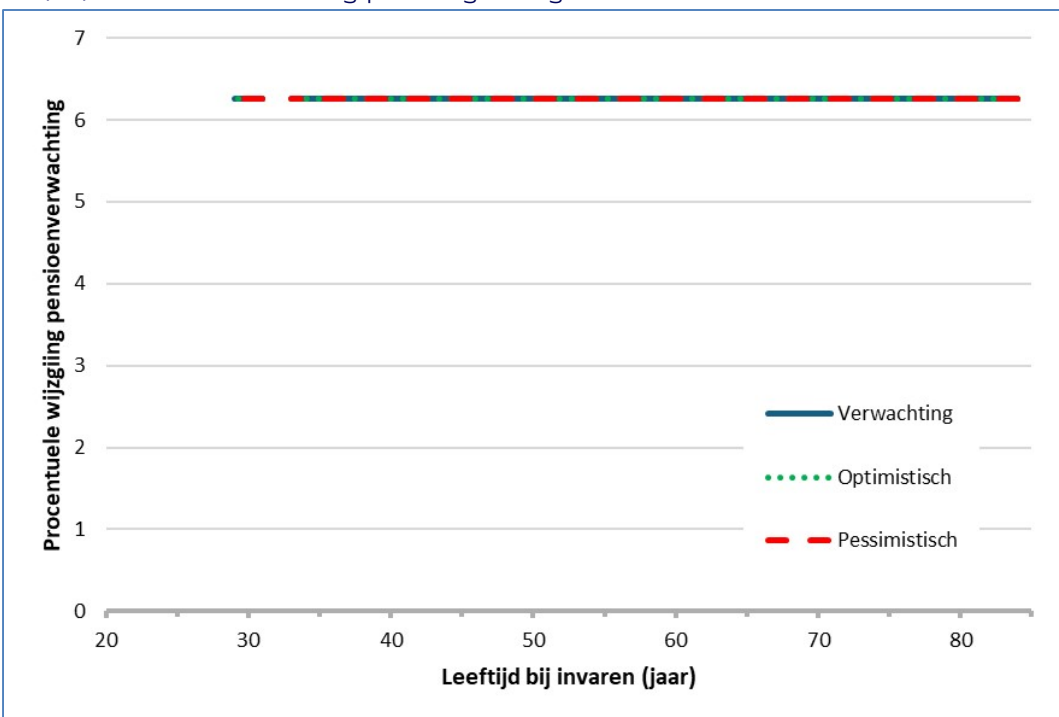


Figuur 30: Wijziging pensioenverwachting bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor gewezen deelnemers (slapers). De figuur toont het resultaat qua verwachte uitkomst (blauwe lijn), qua optimistische uitkomst (groene lijn) en qua pessimistische uitkomst (rode lijn).

Uit Figuur 30 blijkt dat gewezen deelnemers van alle leeftijden een hogere pensioenverwachting hebben na invaren. Figuur 30 laat ook zien dat, in tegenstelling tot actieve deelnemers, gewezen deelnemers niet profiteren van de hogere premie-inleg onder de nieuwe pensioenregeling. Zij ontvangen immers geen premie meer. Desondanks blijkt uit Figuur 30 dat naar verwachting de eerste pensioenuitkering hoger is. Belangrijkste oorzaak hiervan zijn de lagere kosten bij pensionering. In de huidige FTK-regeling wordt 9,5% van het pensioenkapitaal aangewend voor kosten en buffer, terwijl in de Wtp-regeling 2,6% zal worden aangewend voor de vulling van de risicodelingsreserve. Daarnaast is er sprake van het toebedelen van het overschot (1% uit de eerste tranche en ongeveer 1,2% uit de tweede tranche), hetgeen de pensioenverwachting onder Wtp verder verbetert. Ten slotte profiteren gewezen deelnemers van de vrijval van individuele pensioenvermogens als gevolg van sterfte in de opbouwfase wanneer geen partner aanwezig is. Hoe langer een deelnemer in de opbouwfase zit, hoe groter dit effect is. Vandaar dat het positieve effect afneemt met de leeftijd.

Het verschil tussen de scenario's is beperkt en vooral zichtbaar bij jonge leeftijden. Het verschil wordt veroorzaakt door de vrijvallende individuele pensioenvermogens wanneer er geen partner aanwezig is. Afhankelijk van het toegepaste scenario is deze vrijval relatief groter of kleiner, en leidt daarmee tot een grote of minder grote toevoeging aan de individuele pensioenvermogens.

## 6.8.4.2.4 Pensioenverwachting: pensioengerechtigden



Figuur 31: Wijziging pensioenverwachting bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor pensioengerechtigden. De figuur toont het resultaat qua verwachte uitkomst (blauwe lijn), qua optimistische uitkomst (groene lijn) en qua pessimistische uitkomst (rode lijn).

Uit Figuur 31 blijkt dat pensioengerechtigden van alle leeftijden een beperkt hogere pensioenverwachting hebben na invaren. Pensioengerechtigden zijn deelnemers die een ouderdomspensioen of een nabestaandenpensioen ontvangen. Het grootste deel van deze groep ontvangt een ouderdomspensioen en is ouder dan 67 jaar, maar er zijn ook jonge nabestaanden. De jongste nabestaande in het deelnemersbestand is 28 jaar. Daarnaast zijn er geen nabestaanden van 31 jaar. Deze twee zaken verklaren waarom de lijn in Figuur 31 begint bij 28 jaar en een onderbreking kent bij leeftijd 31 jaar.

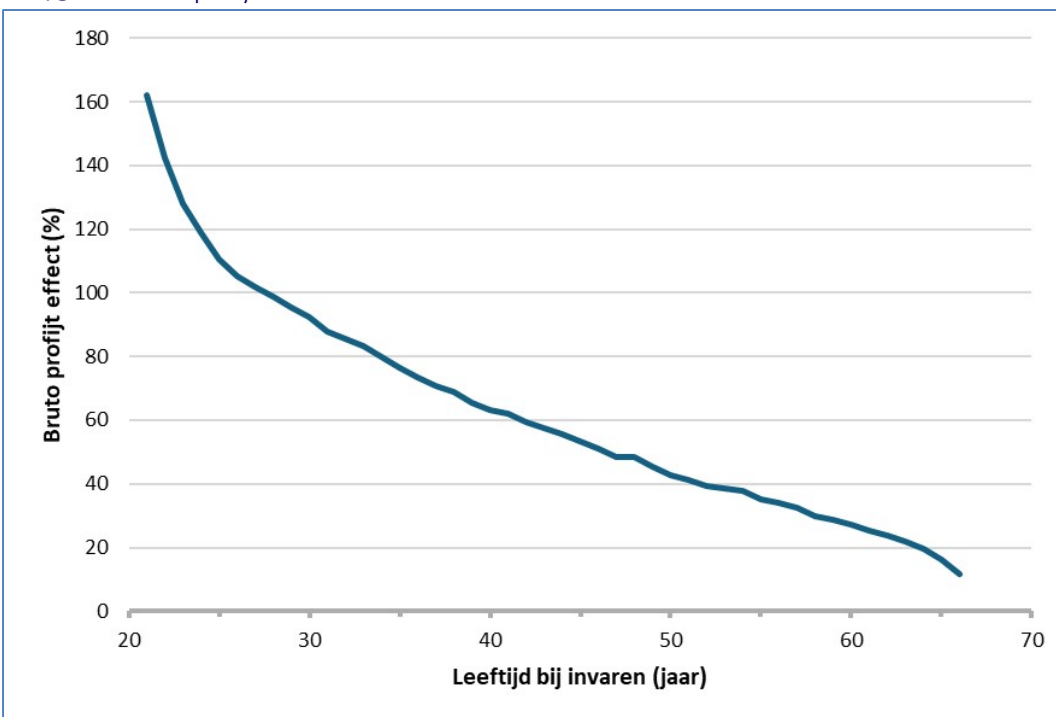
Voor pensioengerechtigden geldt dat er direct na invaren een pensioenuitkering is die ongeveer 6,2% hoger is dan voor invaren. Dit geldt in alle scenario's en is het gevolg van het toebedelen van de huidige kostenvoorziening (voorrangsregel 4') en van het toebedelen van een deel van het fondsvermogen (voorrangsregels 5a en 6, zie paragraaf 6.1.2.2). Doordat er wordt gekeken naar de pensioenuitkering direct na invaren wordt in deze figuur geen rekening gehouden met wat er in de scenario's gebeurt op het gebied van rendementen of met de werking van de risicodelingsreserve tijdens de uitkeringsfase.

## 6.8.4.3 Bruto-profit

## 6.8.4.3.1 Uitleg bruto-profit

De bruto-profitberekeningen lijken sterk op de netto-profitberekeningen. Het verschil is dat bij bruto-profit alleen wordt gekeken naar de waarde van de toekomstige premie-inleg en niet naar waarde van de pensioenuitkeringen. Aangezien er alleen naar toekomstige premie-inleg wordt gekeken, is het bruto-profit voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden gelijk aan 0. Zij hebben immers geen toekomstige premie-inleg meer.

## 6.8.4.3.2 Bruto-profijt: actieve deelnemers



Figuur 32: Bruto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers.

De voorgenomen aanpassing van de pensioenregeling leidt tot fors hogere premies. Dit uit zich in een positief bruto-profijteffect voor alle leeftijden. De vorm van de grafiek is hierdoor logisch, want:

- Voor oude deelnemers wordt een beperkt aantal toekomstige dienstjaren premie-inleg (teller) vergeleken. De toekomstige premie-inleg is onder Wtp hoger dan onder FTK, waardoor een positieve teller ontstaat. Dit wordt gedeeld door een relatief hoog bedrag (de waarde van de totale uitkering onder FTK). Dit maakt het bruto-profijteffect klein.
- Voor jonge deelnemers wordt een beperkt aantal toekomstige dienstjaren (gegeven de uitdiensttredingskansen) premie-inleg (teller) vergeleken. De toekomstige premie-inleg is onder Wtp hoger dan onder FTK, waardoor een positieve teller ontstaat. Dit wordt gedeeld door een relatief laag bedrag (de waarde van de totale uitkering onder FTK). Dit maakt het bruto-profijteffect groot.

De conclusie van deze grafiek en bij deze maatstaf is dat het transitie-effect een gevolg is van de verbetering van de pensioenregeling en niet van de overgang naar de Wtp.



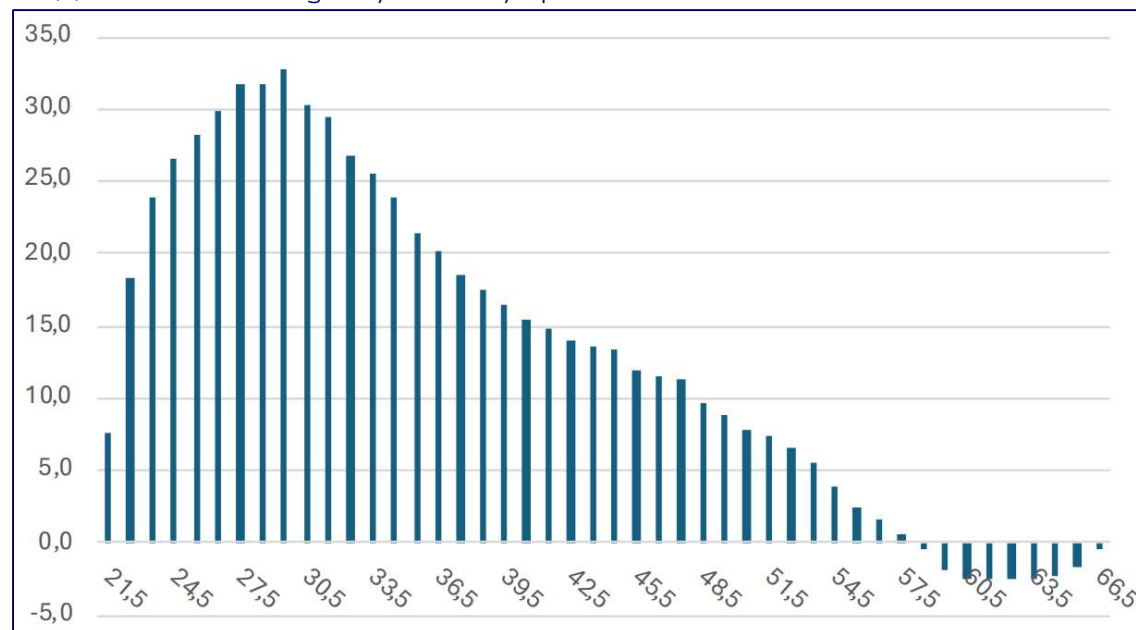
#### 6.8.4.4 Effect afschaffing leeftijdsafhankelijke premie

##### 6.8.4.4.1 Uitleg effect afschaffing leeftijdsafhankelijke premie

In paragraaf 6.2.5 is ingegaan op de berekeningswijze voor de bepaling van leeftijdsafhankelijke effecten als gevolg van de overgang van de leeftijdsafhankelijke premiestaffel in de Plusregeling naar een leeftijdsonafhankelijke premie. Voor elke leeftijd is bepaald hoeveel miljoen euro het pensioenvermogen van de betreffende leeftijdsgroep erop pensioendatum voor dan wel achteruit gaat door de aanpassing van de leeftijdsafhankelijke premie. Hierbij is alleen gekeken naar toekomstige premie-inleg.

Aangezien alleen actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikte deelnemers) te maken hebben met toekomstige premie-inleg, is dit transitie-effect voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden gelijk aan 0.

##### 6.8.4.4.2 Effect afschaffing leeftijdsafhankelijke premie: actieve deelnemers



*Figuur 33: Effect afschaffing leeftijdsafhankelijke premie per leeftijd in combinatie met overgang naar de voorgestelde pensioenregeling. Het effect is uitgedrukt in miljoenen euro's. Bij een negatief effect wordt, indien er hiervoor middelen zijn, een compensatie toegekend.*

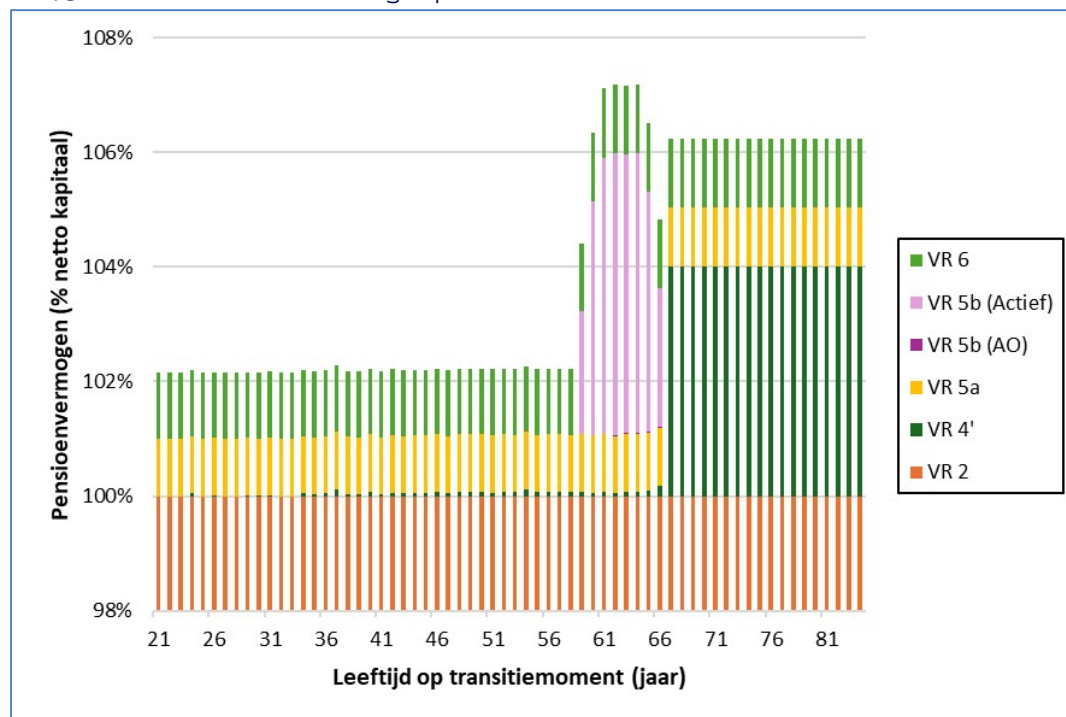
Uit Figuur 33 blijkt dat oudere deelnemers als gevolg van de overgang naar een leeftijdsonafhankelijke premie minder pensioenvermogen opbouwen.. Dit is een logische conclusie kijkend naar de leeftijdsafhankelijke premiestaffel en de leeftijdsonafhankelijke premie van 20%. Sociale partners hebben gemeend deze achteruitgang op te willen vangen door het instellen van een compensatieregeling. Deze compensatieregeling is zo vastgesteld dat deze de achteruitgang op cohortniveau opheft. Het gaat hier om cohorten van 1 jaar.

#### 6.8.4.5 Kapitaal voor en kapitaal na, uitkering voor en uitkering na

##### 6.8.4.5.1 Uitleg kapitaal voor en kapitaal na, uitkering voor en uitkering na

Bij de overgang naar de Wtp wordt het aanwezige onverdeeld vermogen verdeeld over een aantal balansposten en daarnaast over de deelnemers. Dit gebeurt op basis van de voorrangregels in Tabel 12. Bij de maatstaf “Kapitaal voor en kapitaal na, uitkering voor en uitkering na” wordt gekeken naar de relatieve verandering van het individueel pensioenvermogen van deelnemers als gevolg van het verdelen van het vermogen. Voor pensioengerechtigden geldt dat het actuariële tarief voor de omzetting van individueel pensioenvermogen naar individuele pensioenuitkering niet wijzigt, waardoor een wijziging van het vermogen leidt tot een even grote wijziging van de uitkering.

##### 6.8.4.5.2 Transitie-effect alle deelgroepen



*Figuur 34: Wijziging in pensioenkapitaal op invaarmoment per leeftijd. De wijziging van het pensioenvermogen is gekoppeld aan de diverse voorrangregels (VR), waarbij de compensatie voor actieve deelnemers en arbeidsongeschikte deelnemers apart is getoond.*

In Figuur 34 is te zien dat het initieel toedelen (voorrangregels 5a en 6) een positief vermogenseffect op de individuele pensioenvermogens heeft voor alle leeftijdscohorten. Voor pensioengerechtigden is toename van het pensioenvermogen hoger, doordat zij een deel van de kostenvoorziening toebedeeld krijgen (voorrangregel 4'). Het enige andere vermogenseffect bij invaren is de compensatie (zie paragraaf 6.2.5; voorrangregel 5b). De compensatie is duidelijk zichtbaar in de grafiek, waarbij de compensatie voor actieven op cohortniveau een veel groter effect heeft dan de compensatie voor arbeidsongeschikten, gegeven dat de laatste groep relatief erg klein is.

Bij de totstandkoming van deze verdeling van het vermogen heeft het fonds afgeweken van de uitkomsten van de standaardregel, zie ook paragraaf 6.2.4. Afwijking van de standaardregel was niet nodig voor het bereiken van gelijke aanpassingen van pensioenuitkeringen. Doordat er gebruik wordt gemaakt van een spreidingsperiode van één jaar, resulteren reeds gelijke aanpassingen voor alle leeftijden.

#### 6.8.4.6 Pensioenverwachting bij een horizon van tien jaar en een scenarioset met spreadrisico

##### 6.8.4.6.1 Uitleg pensioenverwachting bij een horizon van tien jaar en een scenarioset met spreadrisico

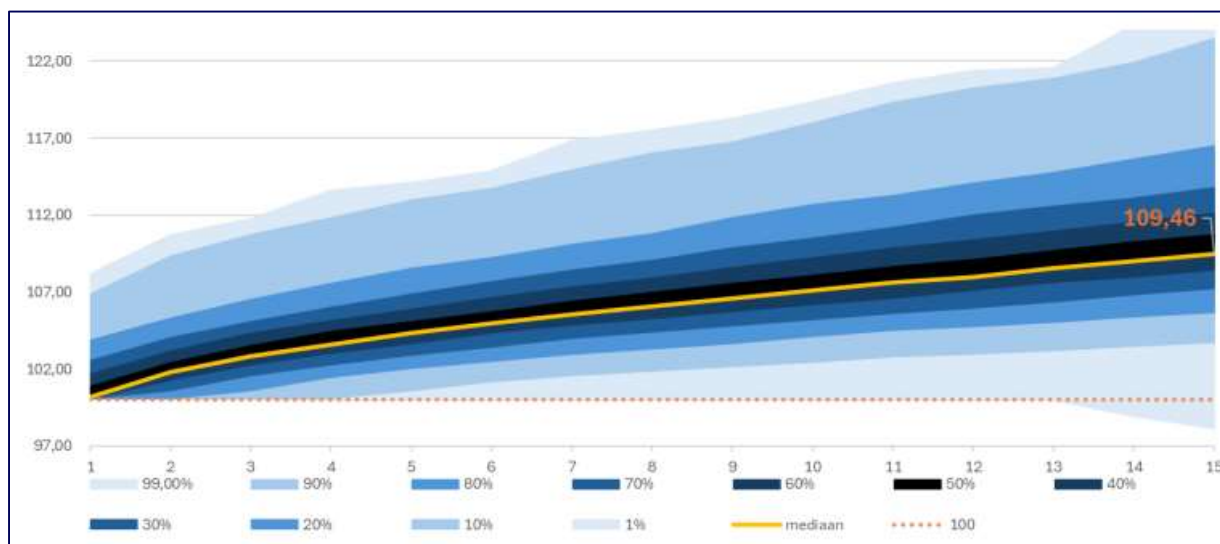
De belangrijkste financiële doelstelling van het fonds is om een nominale pensioenuitkering toe te kennen. Onder Wtp heeft het bestuur gekozen voor het aanbieden van een variabele pensioenuitkering, maar is de financiële en technische inrichting erop gericht om (minimaal) nominale zekerheid te bieden. Het belangrijkste risico in de

uitkeringsfase is het spreadrisico; het risico dat de rente voor rentegevoelige beleggingen (obligaties) anders beweegt dan de rente voor het bepalen van de uitkeringen. Om inzichtelijk te maken in hoeverre het nieuwe contract nominale zekerheid biedt, wordt gekeken naar de pensioenverwachting bij een horizon van tien jaar bij een scenarioset met dit risico.

#### 6.8.4.6.2 Ontwikkeling pensioenverwachting

In de basisvariant kan voor de huidige groep pensioengerechtigden worden bepaald hoe de pensioenuitkering zich ontwikkelt. Onderstaande figuur toont deze ontwikkeling over een horizon van 15 jaar, indien een scenarioset met spreadrisico wordt gebruikt.

Vanuit de gewenste zekerheid in de uitkeringsfase wordt gekeken naar een horizon van tien jaar. De verwachte pensioenindex is na tien jaar gelijk aan 107,1. In het slechtweerscenario (5% percentiel) is de pensioenindex bij deze horizon gelijk aan 101,3. Geconcludeerd kan worden dat de kans dat het pensioen na tien jaar lager is dan bij aanvang kleiner is dan de risicolimiet van 5%.



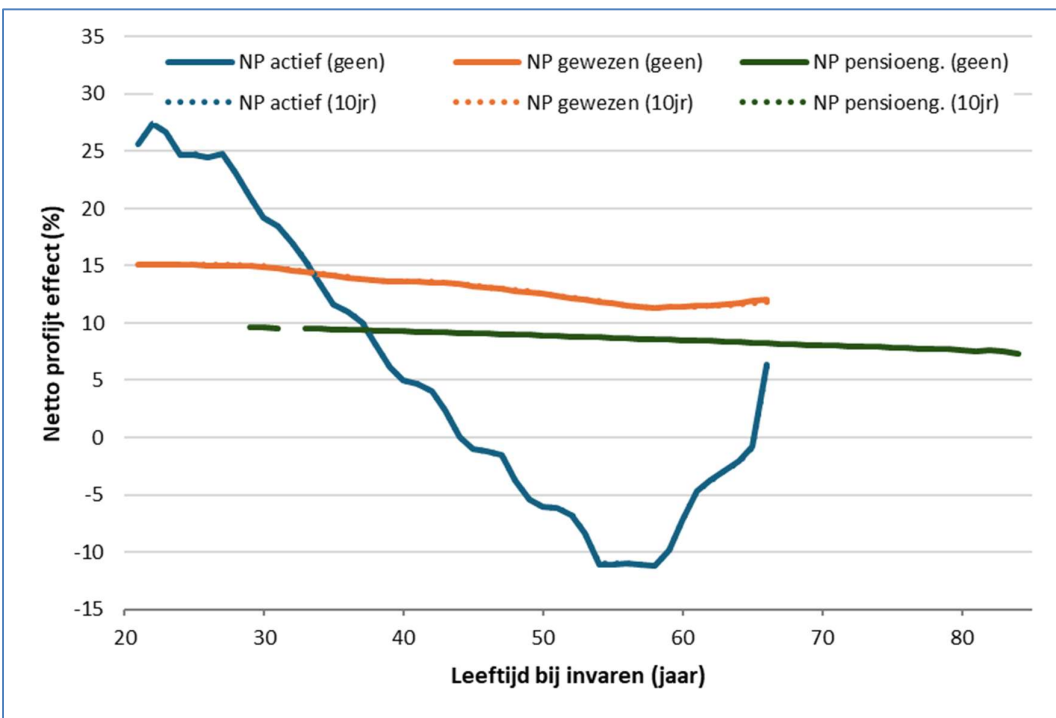
Figuur 35: Ontwikkeling pensioenindex huidige pensioengerechtigden over een periode van 15 jaar (ALM scenarioset).

#### 6.8.5 Transitie-effecten basisvariant exclusief risicodelingsreserve

Op basis van de Regeling rekenmethoden onderbouwing solidariteitsreserve en risicodelingsreserve pensioenuitvoerders moet de inrichting van de risicodelingsreserve worden onderbouwd. Voor een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds, zoals StiPP, is een risicodelingsreserve een verplicht onderdeel bij het uitvoeren van een flexibele premieregeling. Transitie-effecten zonder risicodelingsreserve zijn daarom niet onderzocht.

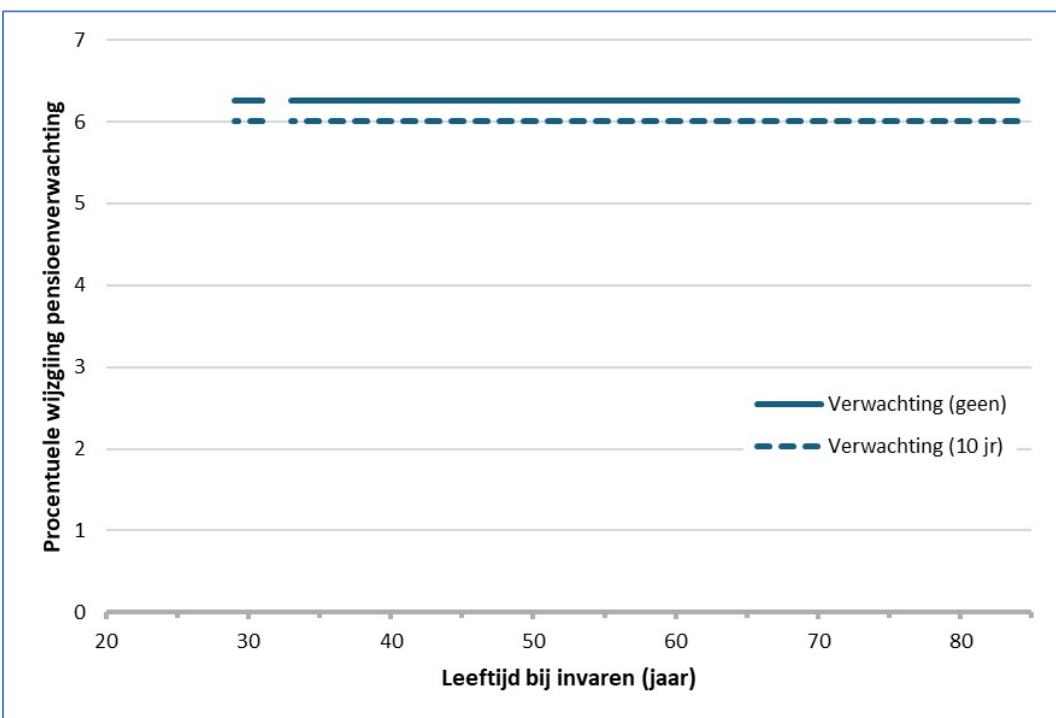
#### 6.8.6 Transitie-effecten basisvariant bij spreiding tien jaar

In wetgeving is opgenomen dat de aanwending van het vermogen in beginsel gebeurt volgens de standaardmethode. Onderliggend wordt hierbij verondersteld dat een overschot of tekort gespreid wordt toegekend. De standaard spreidingstermijn is tien jaar. Het bestuur van StiPP heeft besloten tot het hanteren van een spreidingstermijn van één jaar. In paragraaf 6.1.2.1 is dit met algemene en kwalitatieve argumenten onderbouwd. Onderstaande tabellen/grafieken tonen daarnaast de transitie-effecten van dit besluit, als ook indien de standaard spreidingstermijn van tien jaar zou zijn gehanteerd.



*Figuur 36: Netto-profijteffect bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers (blauw), gewezen deelnemers (oranje) en pensioengerechtigden (groen). De doorgetrokken lijnen tonen het netto-profijteffect zonder spreiding, de stippellijnen het netto-profijteffect bij een spreiding van tien jaar.*

In geval van spreiding over tien jaar wordt er rekening gehouden met sterftetekansen en met uitkeringen tijdens de spreidingstermijn (van tien jaar). Voor deelnemers ouder dan 57 jaar leidt dit tot een lager individueel pensioenvermogen op invaarmoment. Jongere deelnemers krijgen hierdoor meer individueel pensioenvermogen op invaarmoment. Voor pensioengerechtigden geldt dat het pensioenfonds ervoor kiest om binnen deze groep vermogen te herverdelen, zodat alle pensioengerechtigden hetzelfde nadeel hebben van de gekozen spreiding. Uit Figuur 36 blijkt dat pensioengerechtigden een lager netto-profijteffect hebben in geval van spreiding; hetgeen consistent is met het feit dat ze minder individueel pensioenvermogen krijgen. De effecten op actieve en gewezen deelnemers zijn in de figuur nauwelijks te zien.



Figuur 37: Wijziging pensioenverwachting bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor pensioengerechtigden. De figuur toont het resultaat qua verwachte uitkomst bij geen spreiding (doorgetrokken lijn) en tien jaar spreiding (stippellijn).

Hetgeen in Figuur 36 te zien is, keert ook terug bij de pensioenverwachting. Voor actieve en gewezen deelnemers wijzigen de resultaten minimaal. Voor pensioengerechtigden daalt de pensioenverwachting, doordat ze op invaarmoment minder individueel pensioenvermogen mee krijgen (zie Figuur 37).

#### 6.8.7 Gevoeligheidsanalyse

De transitie-effecten zijn afhankelijk van de uitgangspunten. Het bestuur van StiPP heeft daarom extra berekeningen bekeken, namelijk door te kijken naar een startsituatie waarbij het financieel overschot groter is (paragraaf 6.8.7.1) en een startsituatie waarbij het financieel overschot lager is (paragraaf 6.8.7.2). Deze situaties zijn gekoppeld aan een aangepaste dekkingsgraad en een aangepast renteniveau bij de start van de berekeningen.

De verkende scenario's leiden tot een wijziging van de (Wtp) vrije reserve van StiPP van +23 miljoen tot -32 miljoen. Terugkijkend naar de periode 2022 en 2023 is te zien dat het eigen vermogen van StiPP per jaareinde in deze periode varieerde tussen € 252,7 miljoen en € 338,3 miljoen (een maximale spreiding van ruim € 85 miljoen). De spreiding in de verkende scenario's is ongeveer 65% van deze historische spreiding. Hiermee meent het bestuur de voorzienbare situaties in voldoende mate af te dekken.

##### 6.8.7.1 Groter financieel overschot

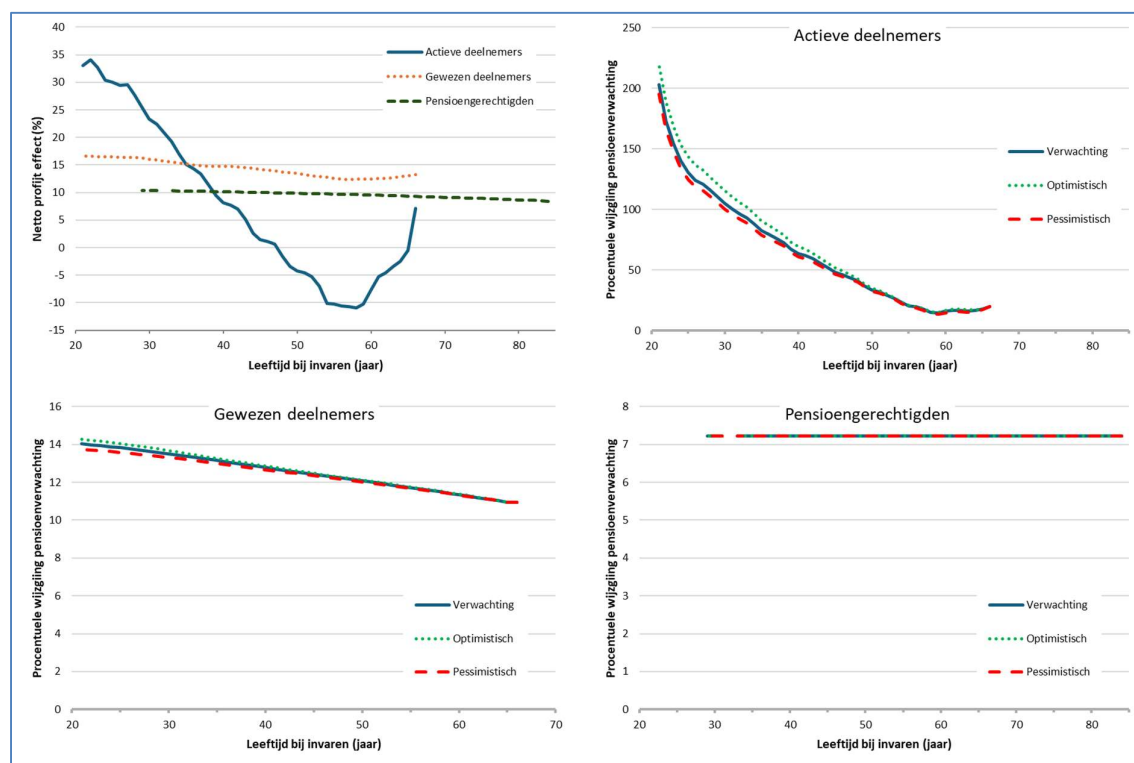
In deze situatie is het renteniveau verhoogd met 200 basispunten. De gehanteerde scenariosets zijn door DNB gepubliceerd. In geval van het verhoogde renteniveau is de FTK-dekkingsgraad gestegen van 112,2% naar 112,5%. De vrije reserve (ten behoeve van voorrangregel 6) is gestegen van 32 miljoen naar 55 miljoen. In Tabel 24 is opgenomen welke voorrangregels, en in welke mate, kunnen worden uitgevoerd in deze situatie.

Tabel 24: Toepassing voorrangregels bij variant "Groter financieel overschot".

	Voorrangregel	In welke mate uitgevoerd?
1	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Volledig
2a	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden)	Volledig

	Voorrangsregel	In welke mate uitgevoerd?
2b	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Volledig
3a	Verplichte voorzieningen	Volledig
3b	Operationele reserve	Volledig
4	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Volledig
4'	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden	Volledig
5a	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Volledig
5b	Financiering compensatieregeling	Volledig
6	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Volledig; 2,1% verhoging

In Figuur 38 zijn de transitie-effecten voor dit scenario weergegeven (in Bijlage 5 zijn de verschillen met de basisvariant getoond). Uit deze figuur blijkt dat de transitie-effecten qua effect per leeftijd en deelgroep overeenkomen met de basisvariant. Doordat er een groter financieel overschot is, wat via voorrangsregel 6 wordt toegekend aan de deelnemers, wordt het resultaat onder Wtp positiever. Hierdoor neemt het transitie-effect toe voor praktisch alle deelgroepen en alle leeftijden.



Figuur 38: Transitie-effecten bij startsituatie en scenarioset met verhoogde rente. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).

#### 6.8.7.2 Kleiner financieel overschot

In deze situatie is het renteniveau verlaagd met 200 basispunten. De gehanteerde scenariosets zijn door DNB gepubliceerd. In geval van het verlaagde renteniveau is de FTK-dekkingsgraad gedaald van 112,2% naar 112,0%. De

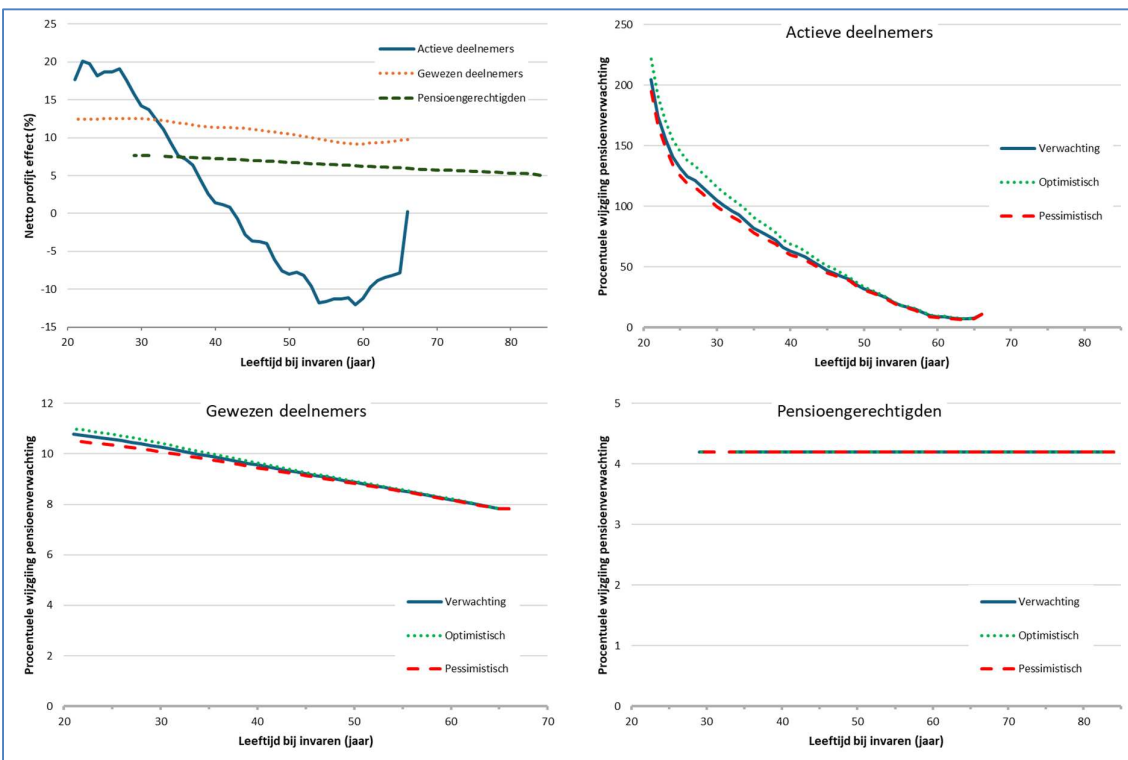
vrije reserve (ten behoeve van voorrangsregel 6) is gedaald van € 32 miljoen naar € 0 <sup>21</sup>. In Tabel 25 is opgenomen welke voorrangsregels, en in welke mate, kunnen worden uitgevoerd in deze situatie.

Tabel 25: Toepassing voorrangsregels bij variant "Kleiner financieel overschot".

	<b>Voorrangsregel</b>	<b>In welke mate uitgevoerd?</b>
<b>1</b>	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Volledig
<b>2a</b>	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden)	Volledig
<b>2b</b>	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Volledig
<b>3a</b>	Verplichte voorzieningen	Volledig
<b>3b</b>	Operationele reserve	Volledig
<b>4</b>	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Volledig
<b>4'</b>	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden	Volledig
<b>5a</b>	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Deels; 16%
<b>5b</b>	Financiering compensatieregeling	Deels; 16%
<b>6</b>	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Niet

In Figuur 39 zijn de transitie-effecten voor dit scenario weergegeven (in Bijlage 5 zijn de verschillen met de basisvariant getoond). Uit deze figuur blijkt dat de transitie-effecten qua effecten per leeftijd en deelgroep overeenkomen met de basisvariant. Nader bekeken blijkt dat het netto-profijteffect voor actieve deelnemers een verschuiving te kennen. Voor een actieve deelnemer van 58 jaar is het verschil met de basisvariant nihil, terwijl voor oudere actieve deelnemers het netto-profijt slechter is dan in de basisvariant. Dit wordt primair veroorzaakt doordat er geen financiële ruimte is voor compensatie (voorrangsregel 5b). Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is het netto-profijteffect ongeveer 2 procentpunt slechter dan in de basisvariant. Dit wordt verklaard door het beperkter kunnen toebedelen van een deel van het vermogen via voorrangsregels 4', 5a en 6. De pensioenverwachting wijzigt op dezelfde manier als het netto-profijteffect vanwege dezelfde onderliggende oorzaken.

<sup>21</sup> Deze situatie voldoet niet aan de door StiPP vastgestelde kwantitatieve grenzen. Mocht dit scenario zich ontvouwen, dan zal er niet worden ingevaren.



*Figuur 39: Transitie-effecten bij startsituatie en scenario's met verlaagde rente. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).*



### 6.8.8 Ondergrens financiële positie

Op basis van de evenwichtigheidsbeoordeling van het fonds, inclusief de daarbij behorende kwantitatieve maatstaven, kan worden nagegaan wat voor het bestuur van StiPP een ondergrens is om zonder verdere besluitvorming en/of overleg in te varen. Met inachtneming van de voorrangsregels is die ondergrens de financiële positie waarbij er net voldoende middelen zijn om:

- De voorrangsregels 1 tot en met 4' uit te voeren; en
- De compensatie (voorrangsregel 5a) en de 1<sup>e</sup> tranche uitdelen (voorrangsregel 5b) gedeeltelijk en in dezelfde mate uit te voeren.

De gedeeltelijke uitvoering van de compensatie is zodanig dat 50% (ondergrens bandbreedte StiPP) respectievelijk 80% (ondergrens bandbreedte sociale partners) van de compensatie kan worden gegeven.

De startbalans voor deze financiële posities is bereikt door bij de basisvariant de benodigde operationele reserve te verhogen, zodanig dat er net voldoende middelen zijn voor voorrangsregels 1 tot en met 4' in combinatie met 50% respectievelijk 80% van voorrangsregels 5a en 5b. Aangezien de ondergrens van de bandbreedte van StiPP lager is dan de ondergrens van de bandbreedte van sociale partners, is in de praktijk laatstgenoemde leidend als ondergrens van de financiële positie. De transitie-effecten voor de StiPP-variant zijn opgenomen in Bijlage 5 en in deze paragraaf ligt de focus op de ondergrens vanuit sociale partners.

#### 6.8.8.1 Transitie-effecten bij ondergrens bandbreedte

Onderstaande figuren en tabellen tonen de transitie-effecten, indien de financiële positie van het fonds gelijk is aan de door sociale partners vastgestelde ondergrens qua bandbreedte. De dekkingsgraad in deze situatie is gelijk aan 112,2%<sup>22</sup>. In Tabel 26 is opgenomen welke voorrangsregels, en in welke mate, kunnen worden uitgevoerd in deze situatie.

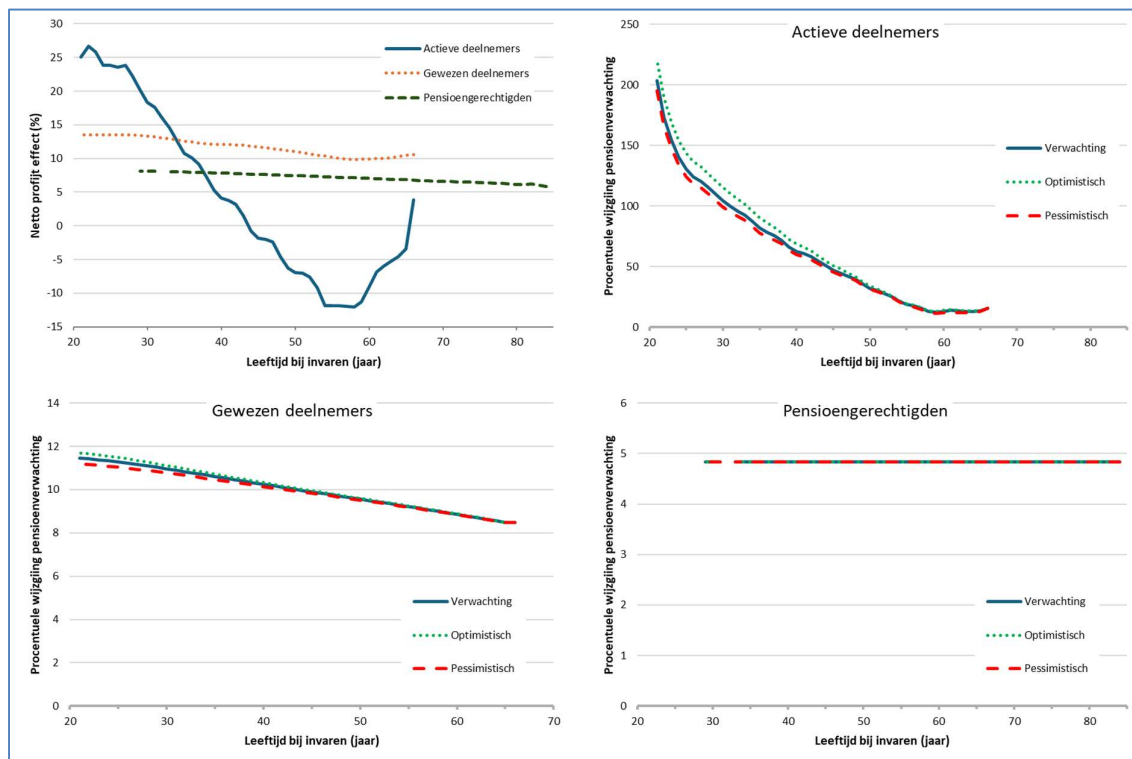
Tabel 26: Toepassing voorrangsregels bij variant "Ondergrens bandbreedte".

	Voorrangsregel	In welke mate uitgevoerd?
<b>1</b>	Verplichte buffer vermogens en uitkeringen (MVEV)	Volledig
<b>2a</b>	Vermogens deelnemers (deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden)	Volledig
<b>2b</b>	Vermogens pensioengerechtigden (OP, NP, WzP)	Volledig
<b>3a</b>	Verplichte voorzieningen	Volledig
<b>3b</b>	Operationele reserve	Volledig
<b>4</b>	Initiële vulling verplichte risicodelingsreserve	Volledig
<b>4'</b>	Toebedeling huidige kostenvoorziening aan huidige pensioengerechtigden	Volledig
<b>5a</b>	1 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen (1%)	Deels; 80%
<b>5b</b>	Financiering compensatieregeling	Deels; 80%
<b>6</b>	2 <sup>e</sup> tranche extra individueel pensioenvermogen	Niet

De vermogenspositie op transitiemoment onder Wtp is in deze situatie tussen de gevoeligheidsanalyse "Kleiner financieel overschot" (paragraaf 6.8.7.2) en de basisvariant (paragraaf 6.8.4). Voor de resultaten geldt dan, uiteraard, hetzelfde. In Figuur 40 is te zien dat het netto-profijteffect van actieve deelnemers ongeveer 0,8 procentpunt lager ligt dan bij de basisvariant voor leeftijden tot 59 jaar. Voor oudere actieve deelnemers zijn de netto-profijteffecten slechter dan bij de basisvariant, omdat slechts een gedeelte van de compensatie kan worden toegekend (de effecten zijn hierdoor positiever dan bij "Kleiner financieel overschot"). Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden daalt het netto-profijteffect ten opzichte van de basisvariant met ongeveer 1,5 procentpunt, doordat er minder wordt toebedeeld vanuit voorrangsregels 5a en 6.

<sup>22</sup> Om te komen tot een vermogen dat passend is bij de beschreven voorrangsregels, is niet de dekkingsgraad verlaagd, maar is (modelmatig) de initiële omvang van de operationele reserve verhoogd.

Dezelfde effecten leiden ook tot een lagere pensioenverwachting. Hierbij geldt dat deze bij actieve deelnemers minder zichtbaar zijn doordat de toekomstige premie-inleg (constant in alle doorgerekende varianten) niet is gewijzigd.



Figuur 40: Transitie-effecten bij ondergrens bandbreedte sociale partners. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).

#### 6.8.8.2 Alternatieve afspraken

Slaagt de toets op evenwichtigheid niet, dan gaat het fonds in overleg met sociale partners, wat in het uiterste geval ertoe kan leiden dat het fonds de opdracht tot uitvoeren van de pensioenregeling intrekt. Het bestuur van StiPP zal dan in ieder geval de invulling van de volgende onderdelen – bezien in relatie tot elkaar – ter discussie stellen en – indien gevraagd en/of nodig – hiertoe een voorstel doen:

- Nabestaandenregeling wel/niet versoberen
- Compensatieregeling wel/niet volledig uitvoeren en/of compensatieregeling aanpassen
- Toebedelen van vermogen wel/niet volledig uitvoeren
- Initiële vulling RDR wel/niet volledig
- Kapitalen en pensioenuitkeringen wel/niet verlagen

Sociale partners hebben in het transitieplan een eigen evenwichtigheidskader opgenomen met daarin eigen maatstaven en per maatstaf kwantitatieve bandbreedtes. Indien op het invaarmoment aan alle kwantitatieve vereisten kan worden voldaan, zijn er wat betreft sociale partners geen belemmeringen voor invaren en het uitvoeren van het transitieplan. Als aan een of meerdere vereisten niet is voldaan, zullen sociale partners in overleg treden over de te nemen maatregelen. De bandbreedtes van sociale partners komen overeen met de bandbreedtes van StiPP met één uitzondering. Waar StiPP het toekennen van 50% van de compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek voldoende acht, hebben sociale partners deze ondergrens op 80% gesteld.

### *6.8.8.3 Koppeling ondergrens aan dekkingsgraad*

In wet- en regelgeving worden diverse randvoorwaarden, waaronder het besluit om in te varen gekoppeld aan het niveau van de dekkingsgraad. Zoals reeds eerder betoogd, is bij StiPP niet de dekkingsgraad, maar de omvang van de vrije reserve het financiële gegeven dat van invloed is op de besluitvorming.

Om tegemoet te komen aan wet- en regelgeving kan worden gesteld dat het niet aannemelijk is dat bij een dekkingsgraad van minder dan 105% er voldoende middelen zijn om de gemaakte afspraken uit het transitieplan uit te voeren. Hierbij is gekeken naar de benodigde middelen voor MVEV, operationele reserve en voorziening operationele kosten.

## **6.9 Onderbouwing evenwichtige belangenbehartiging**

Het bestuur heeft, aan de hand van de transitiedoelstellingen, transitie-maatstaven, voorrangregels verdelen vermogen, transitie-effecten en gestelde bandbreedtes, de evenwichtigheid van de transitie als geheel beoordeeld. Het bestuur heeft hierbij geconcludeerd dat de transitie als geheel niet leidt tot onevenredige nadelen voor groepen deelnemers. Het bestuur concludeert dat de transitie evenwicht is. De toelichting op deze conclusie en de uitkomsten van de evenwichtigheidstoets zijn opgenomen in Bijlage 4 en Bijlage 9 (de opdrachtaanvaarding).

## 7 Toets op het transitieplan

### 7.1 Besluitvormingsproces transitieplan

De achterbannen van werkgevers en werknemers hebben in november 2023 ingestemd met de hoofdlijnen van de nieuwe pensioenregeling en zijn vervolgens meegenomen in de in het transitieplan nader beschreven uitwerking van de nieuwe regeling en de daartoe benodigde transitie. De aanpassing van de pensioenregeling en de vastlegging van de voorwaarden voor de transitie naar de nieuwe pensioenregeling zijn overeengekomen op 10 juli 2024.

De afspraken omtrent de nieuwe pensioenregeling die beschreven wordt in het transitieplan zullen door partijen worden vastgelegd in de relevante artikelen en bijlagen van de collectieve arbeidsovereenkomst. De sociale partners in de uitzendsector hebben StiPP verzocht om deze pensioenovereenkomst vanaf het eerst mogelijke moment uit te voeren. Hierbij wordt een ingangsdatum van 1 januari 2026 beoogd.

### 7.2 Uitgevoerde toetsen in het kader van de opdrachtaanvaarding

In het kader van de opdrachtaanvaarding heeft het bestuur van StiPP een vijftal toetsen uitgevoerd. Deze toetsen zijn allemaal geslaagd. In de opdrachtaanvaarding (bijlage 9 bij het implementatieplan) is dit nader toegelicht.

Tabel 27: Uitgevoerde toetsen en toetsresultaten in het kader van de opdrachtaanvaarding.

Toets op...	Toetsresultaat
...doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds	
...relevante wet- en regelgeving	
...financiering	
...integere en beheerste bedrijfsvoering	
...evenwichtigheid	

### 7.3 Conclusie bestuur naar aanleiding van de haalbaarheidsanalyse (toetsen)

Het bestuur heeft middels de opdrachtaanvaarding besloten dat het uitvoering zal geven aan de pensioenregeling zoals deze is afgesproken door sociale partners en omschreven is in het transitieplan. Waar sprake is van bestuurlijke vrijheid en waar (technische) details moesten worden uitgewerkt, heeft het bestuur hieraan invulling gegeven. Dit is nader geëffectueerd in dit implementatieplan van het fonds, dat door de toezichthouder (DNB) zal worden beoordeeld. Pas na een positief oordeel van de toezichthouder kan de pensioenregeling, zoals afgesproken door sociale partners en omschreven in het transitieplan, worden uitgevoerd, mits op het transitiemoment ook aan alle door sociale partners en bestuur gestelde (financiële) randvoorwaarden wordt voldaan.

## 8 Planning implementatie

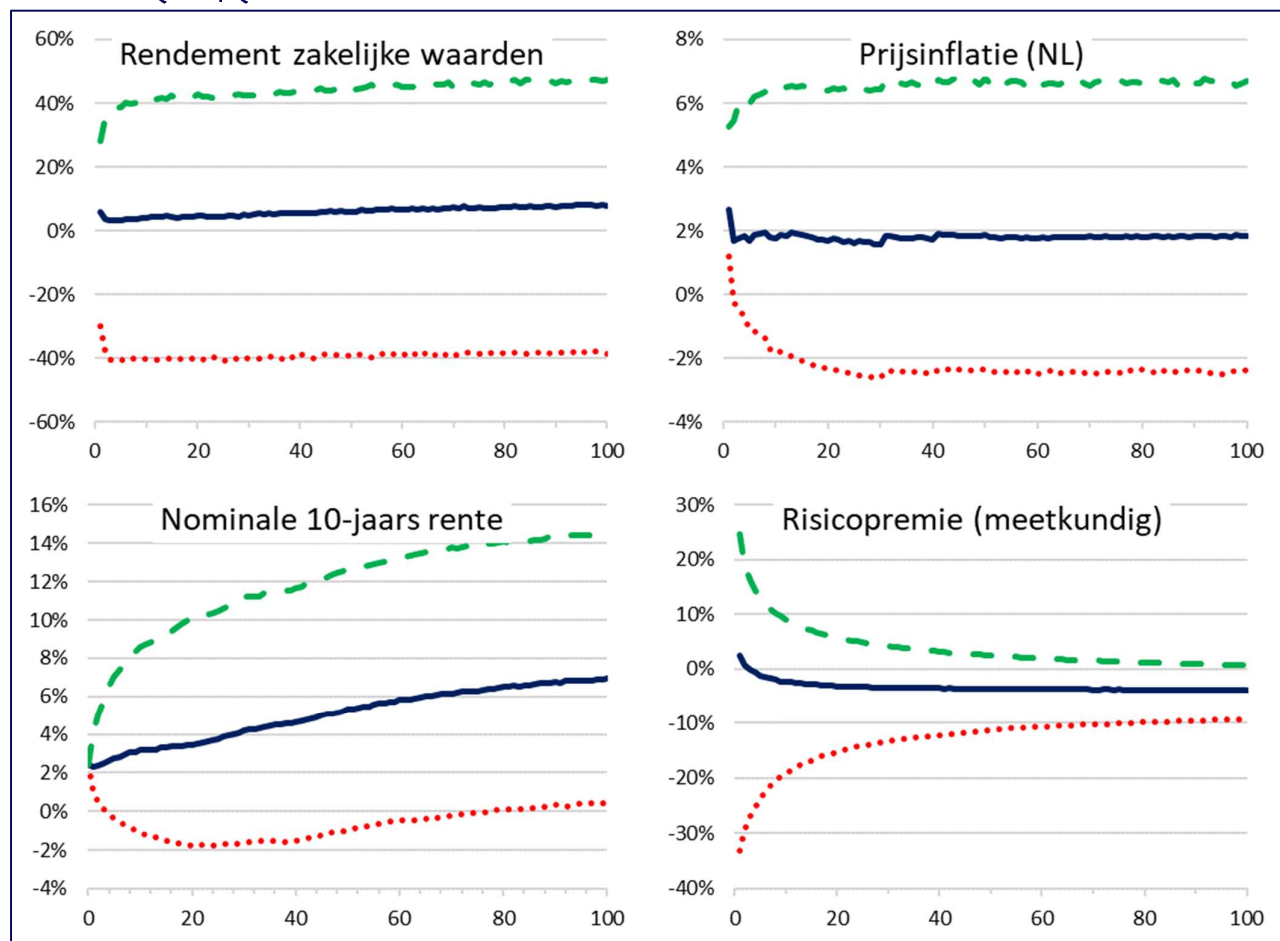
Onderwerp	Toelichting	Deadline
Detailplanning PGGM	Opleveren detailplanning die ziet op administratieve implementatie van de nieuwe pensioenregeling in het administratiesysteem	31-12-2024
Detailplanning communicatie	Opleveren detailplanning die ziet op de uitvoering van het communicatieplan Wtp	31-12-2024
Detailplanning besluiten aangaande actuariële- en financiële opzet	Opleveren detailplanning die ziet op de besluitvorming aangaande de definitieve actuariële- en financiële opzet	31-12-2024
Detailplanning besluiten aangaande beleggingsinrichting	Opleveren detailplanning die ziet op de besluitvorming aangaande de definitieve inrichting van de beleggingen	31-12-2024
Besluiten sociale partners	Besluit sociale partners over risicodekking nabestaandenpensioen op voorstel van StiPP	1-10-2025
Definitief go/no go moment transitie	Definitief go-/no go-moment voor uitvoeren transitie	1-12-2025
Risicopreferentie-onderzoek	Driejaarlijkse uit te voeren RPO	31-12-2025
Transitiemoment	Invoering nieuwe pensioenregeling en transitiedatum	1-1-2026
Toetsmoment 2 datakwaliteit	Toetsmoment 2 datakwaliteit en financiële opzet	1-7-2026: vindt plaats in / bij jaarwerkproces 2025
Administratieve handeling invaren	Datum waarop invaren met terugwerkende kracht feitelijk wordt geëffectueerd	1-7-2026

## 9 Overzicht bijlagen bij het implementatieplan

Bijlage#	Onderwerp
1	Karakteristieken gehanteerde scenariosets
2	Demografische uitgangspunten
3	Verdeling van het vermogen bij invaren
4	Onderbouwing en toelichting inrichting risicodelingsreserve
5	Additioneel inzicht transitie-effecten
6	Beheersing juistheid berekeningen
7	Projectplan fase I ( <i>separaat document</i> )
8	Projectplan fases II en III ( <i>separaat document</i> )
9	Oprachtaanvaarding ( <i>separaat document</i> )

## Bijlage 1. Karakteristieken gehanteerde scenariosets

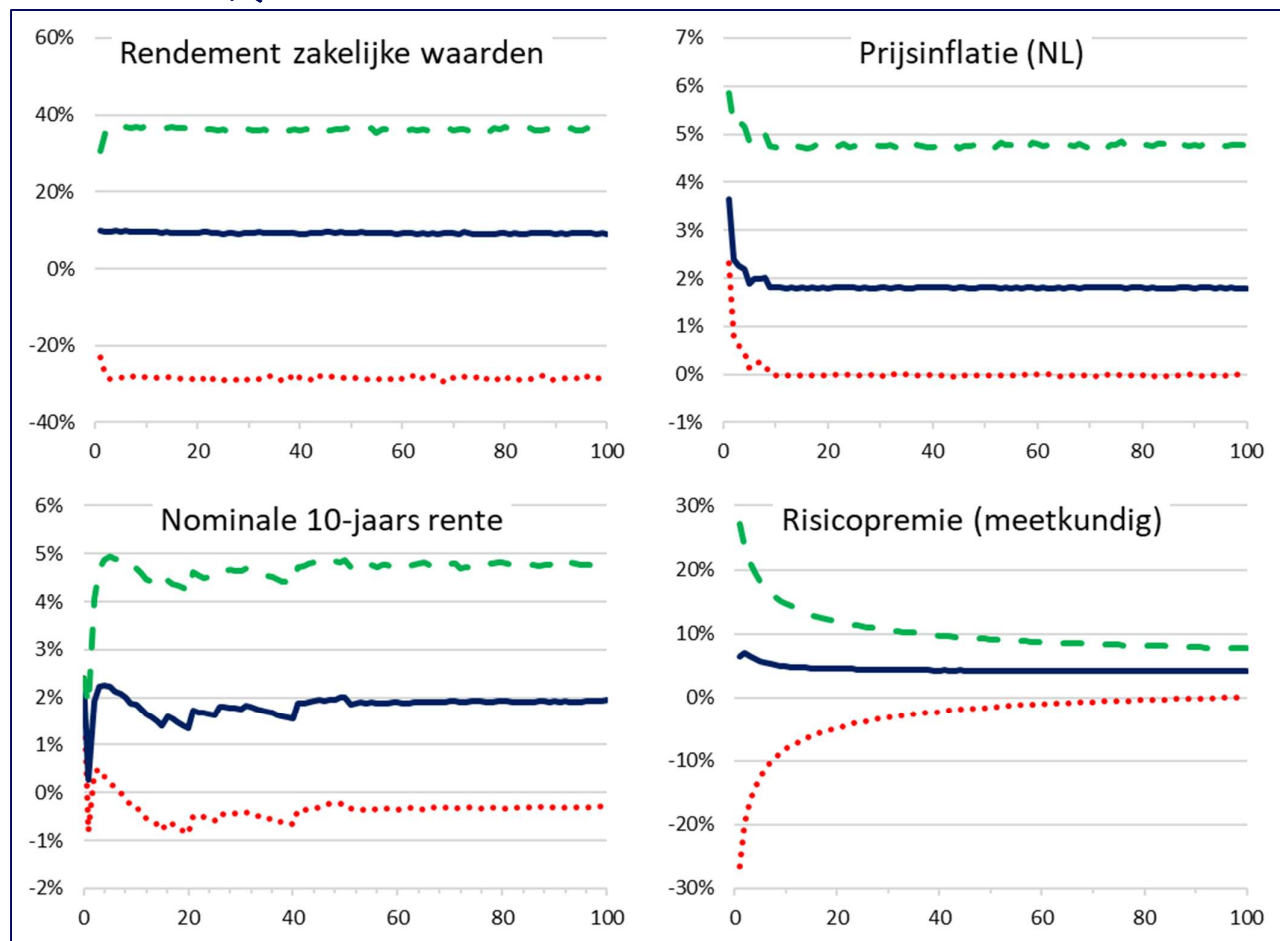
## B1.1. DNB-Q-2024-Q1



Figuur 41: Karakteristieken DNB risiconeutrale scenarioset (Q-set) van eerste kwartaal 2024. Getoond zijn verwachting (mediaan, in blauw), het 95% percentiel (in groen) en het 5% percentiel (in rood) voor 100 prognosejaar (horizontale as).

Naar verwachting begint het rendement op zakelijke waarden in deze risiconeutrale scenarioset van DNB op ongeveer 6%, om te dalen naar 3% en vervolgens praktisch lineair te groeien naar 8%. De verwachte prijsinflatie is het eerste jaar ongeveer 2,7%, daalt daarna naar 1,7% en blijft daarna rond de 1,9%. De nominale 10-jaars rente toont een stijgend patroon in de verwachting: van 2,4% naar bijna 7%. De risicopremie (rendement zakelijke waarden minus de 1-jaars rente) is voor periodes van 3 jaar of meer negatief. Over een lange periode (20 jaar of meer) is de risicopremie -3% olopend tot bijna -4%. Het loont daarmee niet om in zakelijke waarden te beleggen.

## B1.2. DNB-P-2024-Q1



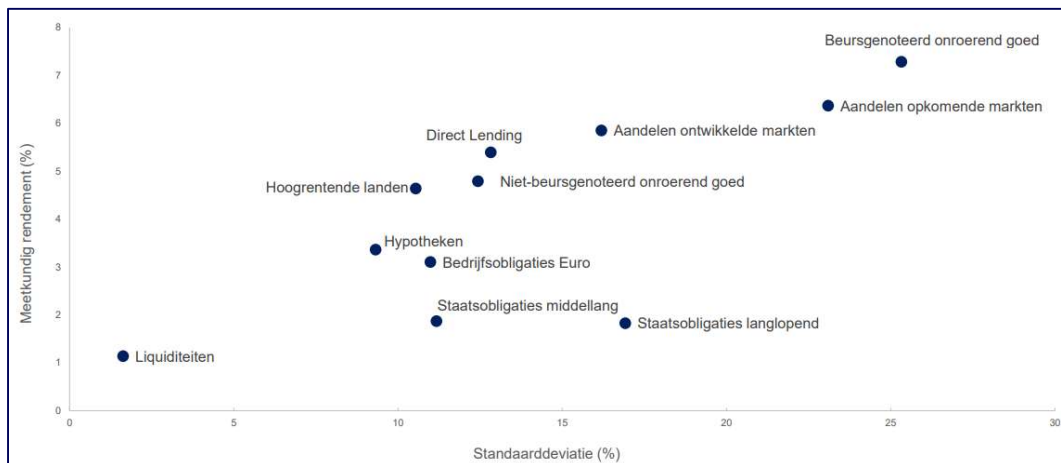
Figuur 42: Karakteristieken DNB 'real world' scenarioset (P-set) van eerste kwartaal 2024. Getoond zijn verwachting (mediaan, in blauw), het 95% percentiel (in groen) en het 5% percentiel (in rood) voor 100 prognosejaar (horizontale as).

Naar verwachting begint het rendement op zakelijke waarden in deze scenarioset van DNB op ongeveer 10% om te dalen daar 9% op de lange termijn. De verwachte prijsinflatie is het eerste jaar ongeveer 3,6%, maar daalt vrij snel naar niveaus rond de 1,9%. De nominale 10-jaars rente toont een grillig patroon: deze rente begint op 2,4%, daalt tot bijna 0%, om vervolgens terug te veren tot boven 2% en op lange termijn eveneens op 2% uit te komen. De risicopremie (rendement zakelijke waarden minus de 1-jaars rente) is voor alle looptijden positief. Over een lange periode (20 jaar of meer) is de risicopremie meer dan 4%. Het loont daarmee om in zakelijke waarden te beleggen.



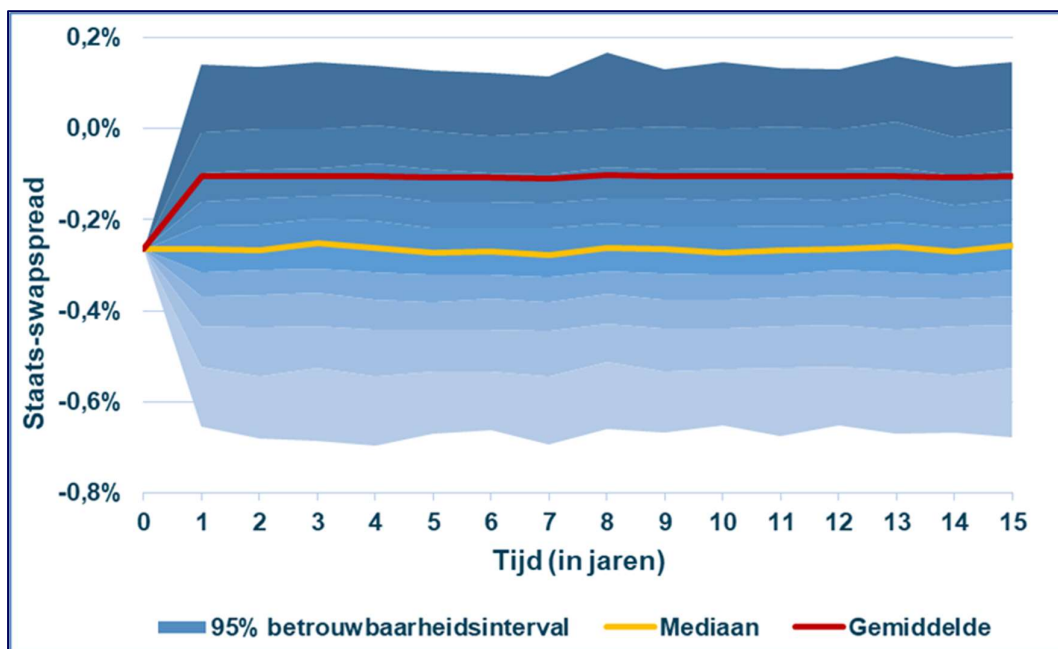
### B1.3. ALM-scenarioset

Voor bepaalde berekeningen heeft StiPP gebruik gemaakt van de ALM-scenarioset Q1-2023 van een externe partij. Deze scenarioset bevat rendementen voor verschillende beleggingscategorieën, waarbij elke beleggingscategorie tevens een eigen volatiliteit heeft. In Figuur 42 zijn voor elke beleggingscategorie het jaarrendement (over de volledige prognoseperiode van 15 jaar) en de standaarddeviatie opgenomen.



Figuur 43: Karakteristieken ALM-scenarioset Q1-2023. De set bestaat uit diverse beleggingscategorieën met elk een eigen verwacht rendement en standaarddeviatie.

Een belangrijk aspect van de ALM-scenarioset ten opzichte van de DNB-scenariosets is dat er verschil zit tussen swaprente (gehanteerd voor het bepalen van inkooptarieven en voorzieningen) en obligatierente (gehanteerd voor het bepalen van rendementen op rentegevoelige beleggingen). Dit verschil, ook wel staats-swapsread, is het belangrijkste financiële risico in de huidige uitkeringsfase. Voor analyses van de financiële opzet is daarom gekozen om de ALM-scenarioset te gebruiken en dit risico mee te nemen.



Figuur 44: Toekomstige staats-swapsread in de ALM-scenarioset.

## Bijlage 2. Economische en demografische uitgangspunten

### B2.1. Loonontwikkeling en carrière

De algemene loonontwikkeling ligt 0,4%-punt boven de prijsontwikkeling (Nederlandse prijsinflatie uit de scenarioset). Individuele salarisontwikkeling is leeftijdsafhankelijk, zie onderstaande tabel. Deze individuele salarisontwikkeling is dezelfde als gebruikt voor gelijkwaardigheidsberekeningen (Grondslagen StiPP verklaring financiële en actuariële gelijkwaardigheid 2024, blz. 2).

Leeftijdscohort	Individuele salarisstijging (bovenop loonontwikkeling)
20-29	2,35%
30-34	2,35%
35-44	1,30%
45-54	0,90%
55-66	0,55%

### B2.2. Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer en -transacties in zakelijke en vastrentende waarden zijn beide 0,2% (Advies Commissie Parameters, 29 november 2022, blz. 42). De kosten voor pensioenbeheer worden niet afzonderlijk gemodelleerd, maar zijn onderdeel van de kostenvoorziening die zal worden gefinancierd uit de bruto-premie.

### B2.3. Individuele waardeoverdrachten

Aangenomen is dat er geen individuele waardeoverdrachten plaatsvinden.

### B2.4. Ontslagkansen

Jaarlijkse ontslagkansen zijn gehanteerd in lijn met de grondslagen voor gelijkwaardigheidsberekeningen (Grondslagen StiPP verklaring financiële en actuariële gelijkwaardigheid 2024, blz. 2). Onderstaande tabel toont deze ontslagkansen.

Leeftijdscohort	Ontslagkansen
20-29	55%
30-34	50%
35-44	45%
45-54	40%
55-66	35%

### B2.5. Invalideringskansen

Er zijn geen invalideringskansen gehanteerd, in lijn met de grondslagen voor gelijkwaardigheidsberekeningen (Grondslagen StiPP verklaring financiële en actuariële gelijkwaardigheid 2024, blz. 2). Dit vanwege de geringe omvang van die kansen, en de geringe resulterende invloed op de resultaten.

### B2.6. Overlevingskansen

Overlevingskansen op basis van de sterftegrondslagen van het fonds op balansdatum. Per 31 december 2023 was dit de sterftekansentabel van het Actuarieel Genootschap, Prognosetafel AG2022. Deze sterftekansen werden gecorrigeerd voor het verschil in sterfte tussen de Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van StiPP.

### B2.7. Partnerfrequenties

In de opbouwfase het onbepaalde partnersysteem, met de gehuwdheidsfrequenties bij de overlevingstafels GBM/V 1985-1990 vermenigvuldigd met 60%. In de uitkeringfase is uitgegaan van het bepaalde partnersysteem met een gehuwdheidsfrequentie van 100%. Dit is in lijn met de grondslagen voor de technische voorzieningen onder FTK.

### B2.8. Leeftijdverschil hoofd- en medeverzekerde

Aanname is dat er sprake is van een man-vrouwrelatie, waarin de man drie jaar ouder is dan de vrouw. Dit is in lijn met de grondslagen voor de technische voorzieningen onder FTK.

### B2.9. Toetreding (instroom en overgang regeling)

In de projectieberekening is sprake van twee soorten toetreding:

- Onder FTK treden actieve deelnemers uit de Basisregeling na een jaar toe in de Plusregeling (overgang regeling);
- Onder zowel FTK als Wtp treden nieuwe actieve deelnemers toe in de Basisregeling als vervanging van actieve deelnemers die inactief worden (instroom).

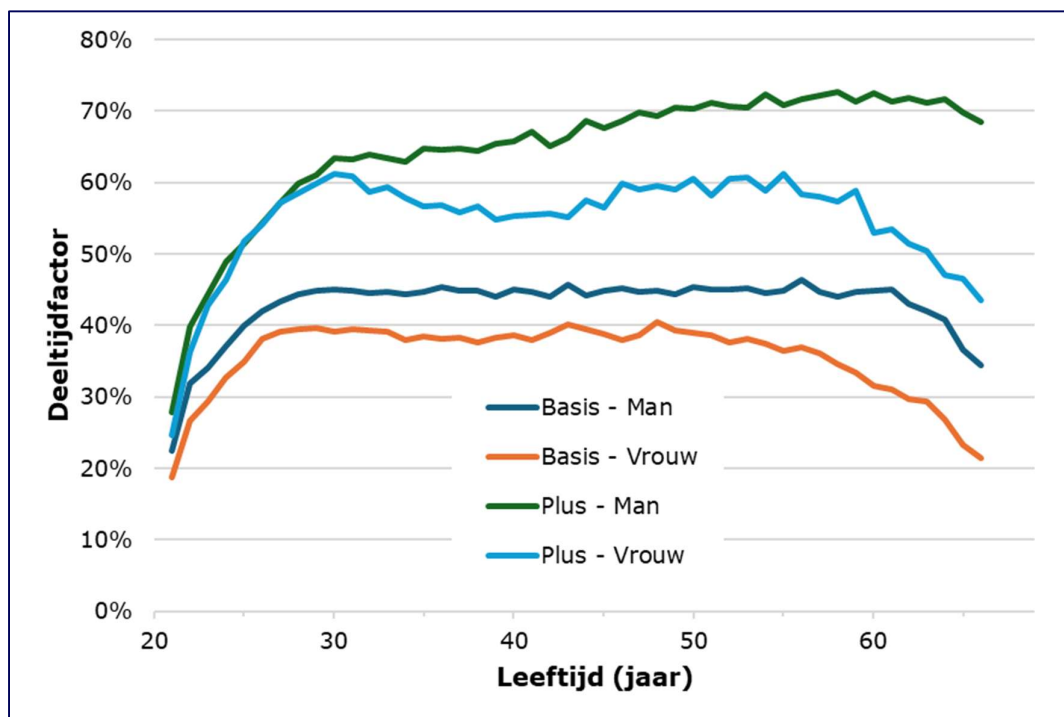
Wat betreft de instroom gelden een aantal uitgangspunten:

1. Er is sprake van neutrale toetreding: het totale aantal actieve deelnemers blijft constant.
2. Toetreders zijn, onder FTK, actieven in de Basisregeling.
3. De leeftijd van toetreders is zodanig dat de leeftijdsverdeling, zoals deze bij aanvang geldt in de Basisregeling, zoveel mogelijk constant blijft.
4. Het salaris van toetreders is gelijk aan het salaris van leeftijdsgenoten (in dezelfde regeling), of als er geen leeftijdsgenoten gelijk aan het startsalaris. Dit startsalaris wordt in de projectie jaarlijks verhoogd met looninflatie.
5. De deeltijdfactor van toetreders wordt afgeleid uit de “deeltijdstaffel”, zie hiervoor paragraaf B2.10.

Actieve deelnemers die via instroom toetreden worden niet meegenomen bij het bepalen van transitie-effecten. Actieve deelnemers die starten in de Basisregeling en overgaan naar de Plusregeling hebben het label “Basisregeling” voor bepaling van de transitie-effecten.

### B2.10. Deeltijdfactor

In Figuur 45 is voor het deelnemersbestand per 31 december 2023 weergegeven hoe de deeltijdfactor is naar leeftijd voor respectievelijk mannen en vrouwen, en respectievelijk de Basis- en de Plusregeling. Vanwege de geobserveerde verschillen is niet de aanname gemaakt dat deeltijdfactoren van individuele deelnemers niet wijzigen, maar is gebruik gemaakt van een “deeltijdstaffel” die afgeleid is uit het initiële deelnemersbestand. Deze “deeltijdstaffel” is toegepast voor zowel cohorten bij aanvang van de projectie als instroomcohorten.



Figuur 45: Deeltijdfactor naar leeftijd in het deelnemersbestand per 31 december 2023 voor respectievelijk mannen en vrouwen, en respectievelijk de Basis- en de Plusregeling.

### Bijlage 3. Verdeling van het vermogen bij invaren

Onderstaande tabel geeft aan hoe het totale fondsvermogen bij invaren wordt verdeeld over de diverse balansposten in geval van de basisvariant. Deze tabel sluit aan bij Figuur 15.

Tabel 28: Verdeling van het vermogen bij invaren per balanspost, zowel voor als na toepassing van de voorrangsregels 4' tot en met 6 (basisvariant).

Balanspost	Voor toepassing voorrangsregels 4' t/m 6		Na toepassing voorrangsregels 4' t/m 6	
	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)
Minimaal vereist eigen vermogen	109.400	3,53	109.400	3,53
Operationele reserve	51.400	1,66	51.400	1,66
Risicodelingsreserve	7.095	0,23	7.550	0,24
Voorziening operationele kosten	77.097	2,48	77.097	2,48
Overige technische voorzieningen	37.497	1,21	37.497	1,21
Voorziening risico deelnemers	2.734.074	88,11	2.820.065	90,88
Vrije reserve	86.446	2,78	0	0,00
<b>Totaal</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>

Korte toelichting per voorrangsregel:

- Voorrangsregel 4' wordt volledig toegepast. Hiermee is een bedrag van 6.619 gemoeid (0,21% van totaal). Er wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 6.322 toegevoegd aan de voorziening risico deelnemers, hetgeen volledig wordt toebedeeld aan pensioengerechtigde deelnemers. Gelijktijdig wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 297 toegevoegd aan de risicodelingsreserve, zodat deze reserve 4,7% van het vermogen in de collectieve uitkeringsfase blijft.
- Voorrangsregel 5a wordt volledig toegepast. Hiermee is een bedrag van 27.451 gemoeid (0,88% van totaal). Er wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 27.377 toegevoegd aan de voorziening risico deelnemers. Gelijktijdig wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 74 toegevoegd aan de risicodelingsreserve, zodat deze 4,7% van het vermogen in de collectieve uitkeringsfase blijft.
- Voorrangsregel 5b wordt volledig toegepast. Hiermee is een bedrag van 20.809 gemoeid (0,67% van totaal). Hierdoor wordt vanuit de vrije reserve het volledige bedrag van 20.809 toegevoegd aan de voorziening risico deelnemers, hetgeen ten goede komt aan actieve en arbeidsongeschikte deelnemers die voldoen aan de (leeftijds)criteria, zoals genoemd in paragraaf 6.2.5.
- Voorrangsregel 6 verdeelt het restant van de vrije reserve. Hiermee is een bedrag van 31.567 gemoeid (1,01% van totaal). Er wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 31.483 toegevoegd aan de voorziening risico deelnemers. Gelijktijdig wordt vanuit de vrije reserve een bedrag van 84 toegevoegd aan de risicodelingsreserve, zodat deze 4,7% van het vermogen in de collectieve uitkeringsfase blijft.

De hierna volgende tabellen geven voor de gevoeligheidsanalyses (groter financieel overschot en kleiner financieel overschot) de verdeling van het vermogen bij invaren weer. Voor meer detail over deze varianten, zie paragraaf 6.8.7.

Tabel 29: Verdeling van het vermogen bij invaren per balanspost, zowel voor als na toepassing van de voorrangsregels 4' tot en met 6 (variant: groter financieel overschot).

Balanspost	Voor toepassing voorrangsregels 4' t/m 6		Na toepassing voorrangsregels 4' t/m 6	
	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)
Minimaal vereist eigen vermogen	77.335	2,58	77.335	2,58
Operationele reserve	83.400	2,79	83.400	2,79
Risicodelingsreserve	5.763	0,19	6.188	0,21
Voorziening operationele kosten	53.963	1,80	53.963	1,80
Overige technische voorzieningen	33.564	1,12	33.564	1,12
Voorziening risico deelnemers	2.632.739	87,97	2.738.261	91,50
Vrije reserve	105.947	3,55	0	0,00
<b>Totaal</b>	<b>2.992.711</b>	<b>100,00</b>	<b>2.992.711</b>	<b>100,00</b>

Tabel 30: Verdeling van het vermogen bij invaren per balanspost, zowel voor als na toepassing van de voorrangsregels 4' tot en met 6 (variant: kleiner financieel overschot).

Balanspost	Voor toepassing voorrangsregels 4' t/m 6		Na toepassing voorrangsregels 4' t/m 6	
	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)
Minimaal vereist eigen vermogen	173.602	5,34	173.602	5,34
Operationele reserve	19.400	0,60	19.400	0,60
Risicodelingsreserve	9.083	0,28	9.558	0,29
Voorziening operationele kosten	121.787	3,75	121.787	3,75
Overige technische voorzieningen	42.827	1,32	42.827	1,32
Voorziening risico deelnemers	2.865.760	88,20	2.881.890	88,70
Vrije reserve	16.605	0,51	0	0,00
<b>Totaal</b>	<b>3.249.064</b>	<b>100,00</b>	<b>3.249.064</b>	<b>100,00</b>

De hierna volgende tabellen geven voor de ondergrenzen (ondergrens StiPP en ondergrens sociale partners) de verdeling van het vermogen bij invaren weer. De operationele reserve is bij deze varianten verhoogd, zodanig dat precies aan de gestelde ondergrenzen wordt voldaan. Voor meer detail over deze varianten, zie paragraaf 6.8.8.

Tabel 31: Verdeling van het vermogen bij invaren per balanspost, zowel voor als na toepassing van de voorrangsregels 4' tot en met 6 (variant: ondergrens StiPP).

Balanspost	Voor toepassing voorrangsregels 4' t/m 6		Na toepassing voorrangsregels 4' t/m 6	
	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)
Minimaal vereist eigen vermogen	109.400	3,53	109.400	3,53
Operationele reserve	107.427	3,46	107.427	3,46
Risicodelingsreserve	7.096	0,23	7.467	0,24
Voorziening operationele kosten	77.097	2,48	77.097	2,48
Overige technische voorzieningen	37.497	1,21	37.497	1,21
Voorziening risico deelnemers	2.734.074	88,11	2.764.121	89,08
Vrije reserve	30.418	0,98	0	0,00
<b>Totaal</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>

Tabel 32: Verdeling van het vermogen bij invaren per balanspost, zowel voor als na toepassing van de voorrangsregels 4' tot en met 6 (variant: ondergrens sociale partners).

Balanspost	Voor toepassing voorrangsregels 4' t/m 6		Na toepassing voorrangsregels 4' t/m 6	
	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)	Omvang (x €1.000)	Omvang (%)
Minimaal vereist eigen vermogen	109.400	3,53	109.400	3,53
Operationele reserve	92.970	3,00	92.970	3,00
Risicodelingsreserve	7.095	0,23	7.466	0,24
Voorziening operationele kosten	77.097	2,48	77.097	2,48
Overige technische voorzieningen	37.497	1,21	37.497	1,21
Voorziening risico deelnemers	2.734.074	88,11	2.778.579	89,54
Vrije reserve	44.876	1,44	0	0,00
<b>Totaal</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>	<b>3.103.009</b>	<b>100,00</b>

## Bijlage 4. Onderbouwing en toelichting inrichting risicodelingsreserve

Onderstaande tabel toont de onderbouwing van en toelichting op de inrichting van de risicodelingsreserve (hierna: RDR) aan de hand van de vereisten in de "Regeling rekenmethoden onderbouwing solidariteitsreserve en risicodelingsreserve pensioenuitvoerders", artikel 3.

Wetgeving	Omschrijving	Toelichting
Lid 1, sub a	Kwantitatieve maatstaven om de aansluiting bij de doelstellingen te beoordelen	De doelstelling van de RDR is om het nominale zekerheidsniveau te handhaven. Dit wordt primair beoordeeld aan de hand van de pensioenindex over 10 jaar in slecht weer (5% percentiel). Daarnaast wordt gekeken naar de kans op korten binnen deze periode van 15 jaar.
Lid 1, sub b	Kwantitatieve maatstaven om de evenwichtige inrichting van de reserve te beoordelen	De evenwichtige inrichting van de RDR wordt getoetst op basis van netto-profijt. Hiervoor wordt per deelgroep en geboortjaar gekeken naar de situatie met respectievelijk zonder RDR. Hierbij is separaat aandacht voor het vullen van de RDR bij invaren uit collectief vermogen.
Lid 1, sub c	Kwantitatieve scenario-analyse of stochastische ALM-analyse om met de kwantitatieve maatstaven genoemd onder a en b de effecten van de inrichting van de reserve inzichtelijk te maken	Er is een stochastische ALM-analyse verricht om na te gaan of de inrichting van de RDR aansluit bij de doelstellingen.  Er is een kwantitatieve scenario-analyse verricht om na te gaan of de inrichting van de RDR evenwichtig is.
Lid 1, sub d, subsub i	Onderbouwing dat de inrichting van de reserve aansluit bij de doelstellingen	Zie paragraaf B4.1
Lid 1, sub d, subsub ii	Onderbouwing dat de inrichting van de reserve evenwichtig is	Zie paragraaf B4.2
Lid 2, sub a	Gehanteerde waarderings- en projectiemaatstaven in aanmerking, inclusief onderbouwing hiervoor	Er wordt gekeken naar nominale uitkeringen voor het toetsen op de doelstelling. Dit sluit aan bij het huidige fondsbeleid voor wat betreft de uitkeringsfase en bij de missie, visie en strategie van het fonds.  Voor het toetsen op evenwichtigheid wordt gekeken naar netto-profijt voor alle deelgroepen en alle leeftijden. Daarnaast is er voor een aantal leeftijden en statussen in meer detail gekeken naar de relatieve wijziging van de waarde van pensioenuitkeringen als gevolg van de gekozen inrichting van de RDR. In zowel transitie- als implementatieplan zijn het netto-profijt en de pensioenverwachting de wettelijke maatstaven voor het toetsen op evenwichtigheid. Het bestuur heeft gemeend deze maatstaven daarom ook voor deze toetsing op evenwichtigheid te gebruiken.
Lid 2, sub b	Onderscheiden deelnemersgroepen	De RDR speelt slechts een rol in de uitkeringsfase. Het vullen van de RDR (buiten de initiële vulling) vindt plaats op moment van pensionering en de baten (aanvulling uitkering) vindt plaats gedurende de uitkeringsfase. In de uitkeringsfase is er sprake van een collectieve aanpassing. Om die reden heeft het bestuur voor de aansluiting bij de doelstellingen niet gekeken naar deelgroepen, maar enkel naar het leeftijdscohort pensioengerechtigden.  Voor de toets op evenwichtigheid zijn dezelfde deelgroepen en geboorteaargroepen gehanteerd als voor de transitie-effecten en risicohouding bij de berekening van netto-profijt. Voor de detailanalyse is voor een beperkt aantal geboorteaaren, maar uit alle deelgroepen, een selectie gemaakt.
Lid 2, sub c	Meenemen van baten en lasten voor de deelnemers	De analyse bevat de som van baten en lasten over de projectiehorizon.
Lid 2, sub d	Onderbouwing dat de gekozen maatstaven tezamen een compleet beeld geven van de aansluiting bij de doelstellingen respectievelijk de evenwichtigheid van de inrichting van de reserve	Nominale zekerheid kan worden gemeten door de kans op korten te bepalen of door te kijken naar het cumulatieve effect van zowel stijgingen als dalingen van de pensioenuitkering. Samen geeft dit een compleet beeld, want het geeft zowel het aantal keer "slecht nieuws", als ook het totale financiële resultaat.  Wat betreft de gekozen maatstaven voor de toets op evenwichtigheid geldt dat deze zowel een beeld geven van het gemiddelde effect (voor alle deelgroepen en alle leeftijden), als ook de spreiding hieromheen (voor een

Wetgeving	Omschrijving	Toelichting
		selectie van maatregelen). Door zowel gemiddelde als spreiding te bekijken wordt een compleet beeld gevormd waarop kan worden getoetst.
Lid 3, sub a	Analyse met een gevalideerd model dat aansluit bij het beleid van het fonds	Voor het toetsen van de doelstelling is gebruik gemaakt van het rekenmodel van een externe partij. Dit rekenmodel is niet extern gevalideerd. Wel is het model intern gereviewed en heeft er uitgebreide en zorgvuldige afstemming met en challenge van StiPP plaatsgevonden met betrekking tot de input, rekenregels en resultaten van het model. Daarnaast zijn er diverse gevoeligheden doorgerekend. De scenarioset die is gebruikt voor de analyse is intern gereviewed, maar ook extern gechallengeed als onderdeel van periodieke uitlevering aan marktpartijen.  Voor het toetsen op evenwichtigheid is gebruik gemaakt van het rekenmodel van een externe partij. Dit rekenmodel is niet extern gevalideerd. Wel is er sprake van een intern test- en controleproces, waaronder plausibiliteitscontroles, om de uitkomsten van dit rekenmodel te staven. De input en modelmatige beleidsregels in dit rekenmodel zijn afgestemd met StiPP.
Lid 3, sub b	Voldoende groot aantal scenario's en voldoende verschillende scenario's	Voor het toetsen van de doelstelling zijn bij de analyse 2.000 scenario's doorgerekend. Deze scenario's kennen per variabele een eigen rendement en volatiliteit. De volatiliteiten zijn gebaseerd op de historische volatiliteit van representatieve benchmarks voor iedere variabele. Dit geldt ook voor de correlatiestructuur.  Voor het toetsen op evenwichtigheid is een DNB-scenarioset gehanteerd. Hiervan zijn de eerste 10.000 scenario's doorgerekend t.b.v. de analyse. Deze scenarioset bevat voldoende verschillende scenario's.
Lid 3, sub c	Projectiehorizon t.b.v. een relevant beeld	De projectiehorizon voor de toets op doelstellingen is 15 jaar. Dit is meer dan het toetsmoment, welke 10 jaar in de toekomst ligt.  Voor de toets op evenwichtigheid is gekeken naar een horizon van 100 jaar, zodat ook de baten en lasten voor toekomstige pensioengerechtigden geanalyseerd worden.
Lid 3, sub d	Analyse t.o.v. situatie exclusief reserve	De analyse van de evenwichtigheid is gedaan door de situatie zonder RDR te vergelijken met de situatie met RDR.
Lid 3, sub e	Onderzoek robuustheid inrichting met behulp van twee alternatieve initiële hoogtes	De robuustheid is onderzocht door bij twee andere initiële niveaus van de RDR te toetsen of de doelstellingen worden bereikt. Meer hierover in paragraaf B4.1.
Lid 3, sub f	Beschrijving wanneer baten en lasten zich materialiseren	Zowel baten als lasten materialiseren zich in de uitkeringsfase. De last (namelijk het vullen van de RDR) loopt voor op eventuele baten. In paragraaf B4.3 wordt hier nader op ingegaan.

#### B4.1. Toets op doelstellingen

Voor de toets op de doelstellingen is gekeken naar variant #1 in Tabel 33. Bij de hierbij opgenomen initiële vulling en afslag bij pensionering is de kans op korten in 15 jaar gelijk aan 0,5%. Met andere woorden: de kans dat er in 15 jaar niet gekort wordt, is 99,5%. In het beleid van het fonds is dit opgenomen als criterium voor een stabiel nominaal pensioen. Verder is te zien dat bij deze variant de pensioenuitkering na 10 jaar naar verwachting 7,1% hoger ligt dan bij de start. De redenen hiervoor zijn beleggingsresultaten in combinatie met overloop van de RDR.

Tabel 33: Inrichting RDR t.b.v. toets op doelstellingen en bijbehorende resultaten.







Variant	#1	#2	#3
<b>Inrichting:</b>			
Initiële vulling	4,7%	2,6%	0,0%
Afslag bij inkoop in collectieve uitkeringsfase (pensionering, overlijden)	2,6%	2,6%	2,6%
Maximale omvang	4,7%	4,7%	4,7%
<b>Resultaat:</b>			
Kans korten in 15 jaar	0,5%	2,4%	6,0%
Mediaan pensioenindex na 10 jaar	107,1	106,3	104,8
5% percentiel pensioenindex na 10 jaar	101,3	100,5	95,4



Voor het toetsen van de robuustheid van de RDR zijn twee alternatieve inrichtingen onderzocht. Hierbij is de initiële vulling verlaagd, zoals te zien is in Tabel 33. Een verhoging van de initiële vulling zou hebben geleid tot een hoger zekerheidsniveau, hetgeen niet past bij de doelstelling van het fonds. Daarnaast is dit minder evenwichtig, omdat een groter deel van het onverdeeld vermogen wordt gebruikt voor een beperkte groep deelnemers. Ten slotte zou bij een hogere initiële vulling het verschil met de jaarlijkse afslag ongewenst groot worden. De afslag bij inkoop in de collectieve uitkeringsfase is bij deze varianten niet aangepast. Hierbij is er gekeken naar voldoende zekerheid (97,5%) en daarvoor is minstens 2,6% benodigd. Als er een lagere afslag bij inkoop zou gelden, voldoet het fonds niet aan de doelstelling qua zekerheidsniveau. Bij een hogere afslag wordt een groter deel van het individueel pensioenvermogen niet (direct) aangewend voor pensioen, hetgeen het bestuur onwenselijk acht. Daarnaast wil het fonds marktconform zijn voor wat betreft de afslag bij inkoop in verband met het (brede) shoprecht van de deelnemers.

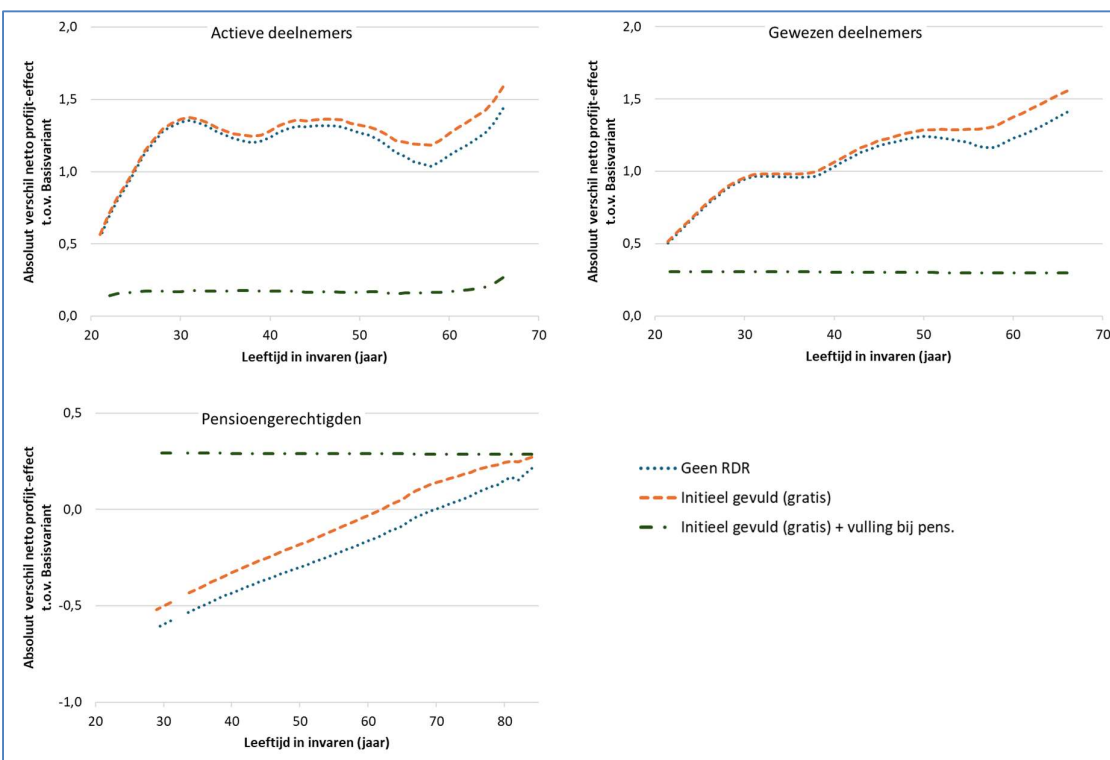
Uit de toetsing op de doelstellingen (Tabel 34) blijkt dat alleen de voorgestelde inrichting hieraan voldoet.

Tabel 34: Toetsing op doelstellingen van voorgestelde en alternatieve inrichtingen RDR.

Doelstelling	Variant #1	Variant #2	Variant #3
Nominale zekerheid: slecht weer pensioenindex na 10 jaar minimaal 100%			
Nominale zekerheid: kans op korten in 15 jaar maximaal 0,5%			

#### B4.2. Toets op evenwichtigheid

De toets op evenwichtigheid is uitgevoerd door te kijken naar netto-profijsfeffecten. Hierbij is gerekend met de economische en demografische uitgangspunten behorend bij de basisvariant en de Q-scenarioset. In Figuur 46 is het absolute verschil in netto-profijsfeffect getoond ten opzichte van de basisvariant.



Figuur 46: Absoluut verschil in netto-profijt t.o.v. de vastgestelde financiële opzet voor een aantal berekeningsvarianten. Deze berekeningsvarianten zijn: geen RDR (stippellijn), wel RDR met een "gratis" initiële vulling (streepjeslijn) en wel RDR met een "gratis" initiële vulling en vulling bij pensionering (streepje/stip-lijn).

Uit Figuur 46 kan worden geconcludeerd dat actieve en gewezen deelnemers, als ook pensioengerechtigden ouder dan 70 jaar een hoger netto-profijs effect hebben in een financiële opzet zonder RDR. Alleen pensioengerechtigden jonger dan 70 jaar hebben in termen van nettoprofijs effect en bij de gehanteerde uitgangspunten baat bij de RDR. Dit laat zich als volgt verklaren:

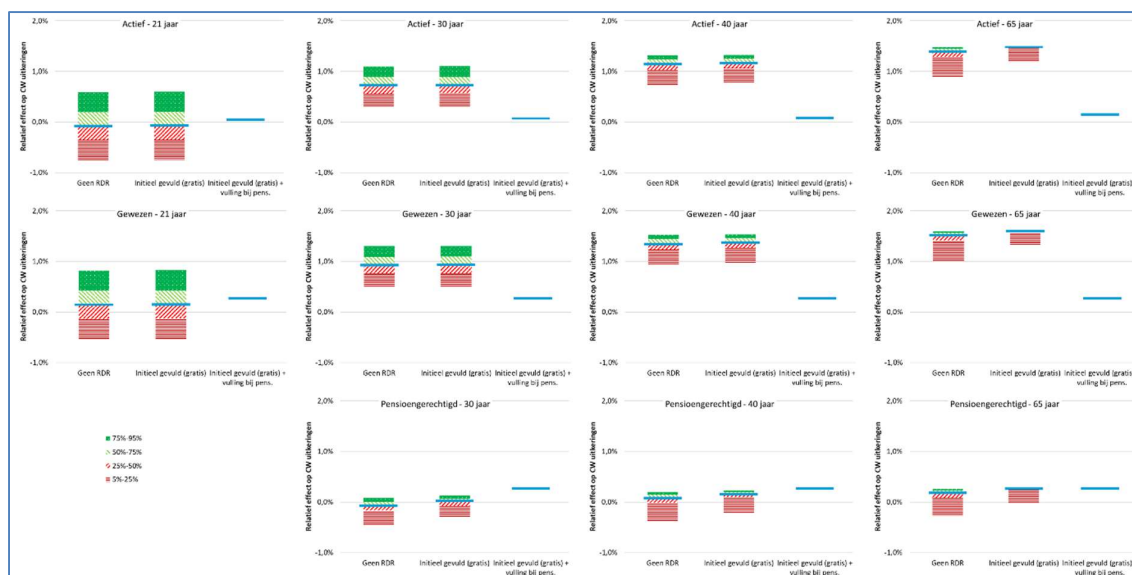
- Zowel sociale partners als bestuur wensen de RDR initieel te vullen, zodat deze direct na invaarmoment al zijn werking (het tegengaan van nominale verlagingen) kan uitoefenen. Deze initiële vulling gaat ten laste van vermogen dat anders beschikbaar was geweest voor een (extra) toebedeling. Om dit effect inzichtelijk te maken zijn de resultaten van twee berekeningsvarianten getoond, waarbij de initiële vulling "gratis" is<sup>23</sup>.
- Bij pensionering wordt een klein deel van het individuele pensioenvermogen gebruikt voor de vulling van de RDR. De hoogte van deze vulling is gebaseerd op de risico's: micro-langlevensrisico, macro-levensrisico en beleggingsrisico. Voor het beleggingsrisico is ongeveer 1,3% vulling benodigd. Het gelopen beleggingsrisico is met name het spreadrisico tussen staatsobligaties en de risicovrije rente (DNB-RTS). In de gehanteerde scenarioset is dit spreadrisico niet aanwezig. Met andere woorden: er wordt betaald (negatief effect op netto-profijt) voor een risico dat zich in de berekeningen niet manifesteert.
- Aangezien het aanvullen van de uitkering vanuit de RDR praktisch niet voorkomt, is de enige mogelijkheid tot bate vanuit de RDR voor pensioengerechtigden het toekennen van extra vermogen doordat de RDR te groot wordt en zijn maximum heeft bereikt. De inrichting van de RDR is zodanig dat deze niet ongewenst groot is of wordt. Met andere woorden: de vulling van de RDR bij pensionering is zodanig dat de RDR goed kan functioneren én niet te vaak 'overloopt'. Immers, geld dat in deze balanspost zit, wordt niet uitgekeerd. De mate van extra toekenning vanuit een te grote RDR is daardoor gering. Alleen jonge

<sup>23</sup> Bij deze berekeningsvarianten is de initiële omvang van de operationele reserve verlaagd met een bedrag gelijk aan initiële vulling van de RDR, waardoor er per saldo evenveel verhoging op invaarmoment kan worden toebedeeld als wanneer er geen initiële vulling van de RDR was geweest.

pensioengerechtigden krijgen hier vaker mee te maken. In de berekeningen is te zien dat zij gebaat zijn bij het hebben van een RDR.

Aangezien netto-profijteffect slechts een gemiddelde laat zien over alle scenario's, is voor een aantal leeftijden en statussen gekeken naar de spreiding qua contante waarde van de uitkeringen tussen de basisvariant en de hierboven genoemde berekeningsvarianten. Hierbij is gerekend met de economische en demografische uitgangspunten behorend bij de basisvariant en de P-scenarioset. In Figuur 47 is getoond hoe de spreiding van de contante waarde van de uitkeringen wijzigt tussen de varianten.

Uit Figuur 47 kan worden geconcludeerd dat voor alle getoond leeftijden en statussen, met uitzondering van de 30-jarige pensioengerechtigde, de contante waarde van de pensioenuitkeringen in de variant zonder RDR hoger is. De verklaring ligt bij de hiervoor genoemde punten. Figuur 47 laat zien dat er sprake is van spreiding van dit effect; dit effect is echter niet in elk scenario even groot<sup>24</sup>. Deze spreiding laat daarbij een trend zien als functie van leeftijd. Bij de jongste deelnemers is de verdeling van percentielen vrijwel symmetrisch rond de mediaan, voor oudere deelnemers is dit niet het geval. Het opwaarts potentieel wordt beperkt en dat komt door de vastgestelde invulling van de RDR: deze mag niet onnodig groot worden. Belangrijkste conclusie is verder, net als bij de netto-profijteffecten, dat er sprake is van vulling van de RDR voor beleggingsrisico (spreadrisico) die in de berekeningen niet voorkomt. Als dit effect wordt verwijderd uit de berekening (circa 1,3% vulling voor actieve en gewezen deelnemers), dan ligt de verwachting ongeveer op de nullijn.



Figuur 47: Relatieve verschillen in contante waarde van uitkeringen t.o.v. de vastgestelde financiële opzet voor een aantal berekeningsvarianten. Deze berekeningsvarianten zijn: geen RDR, wel RDR met een "gratis" initiële vulling en wel RDR met een "gratis" initiële vulling en vulling bij pensionering. Resultaten worden getoond voor een aantal leeftijden en statussen (op invaarmoment). De resultaten worden gepresenteerd met een aantal percentielen (zie legenda) en de verwachting (mediaan, in blauw).

Op basis de hiervoor beschreven analyse van netto-profijteffect en spreiding van contante waarde van uitkeringen, als ook het feit dat StiPP als verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds een RDR moet hebben, concludeert het bestuur dat de inrichting van de reserve evenwichtig is.

### B4.3. Baten en lasten ten aanzien van de RDR

De baten en lasten ten aanzien van de RDR zijn als volgt:

- Het initieel vullen van de RDR uit collectieve middelen (last)
- Het vullen van de RDR op moment van pensioeningang (last)

<sup>24</sup> Bij de berekeningsvariant "Initieel gevuld (gratis) + vulling bij pensionering" is de spreiding nihil. Hierbij is het enige verschil immers de initiële vulling, welke op invaarmoment plaatsvindt en daardoor voor elk scenario hetzelfde effect geeft op de contante waarde van uitkeringen.

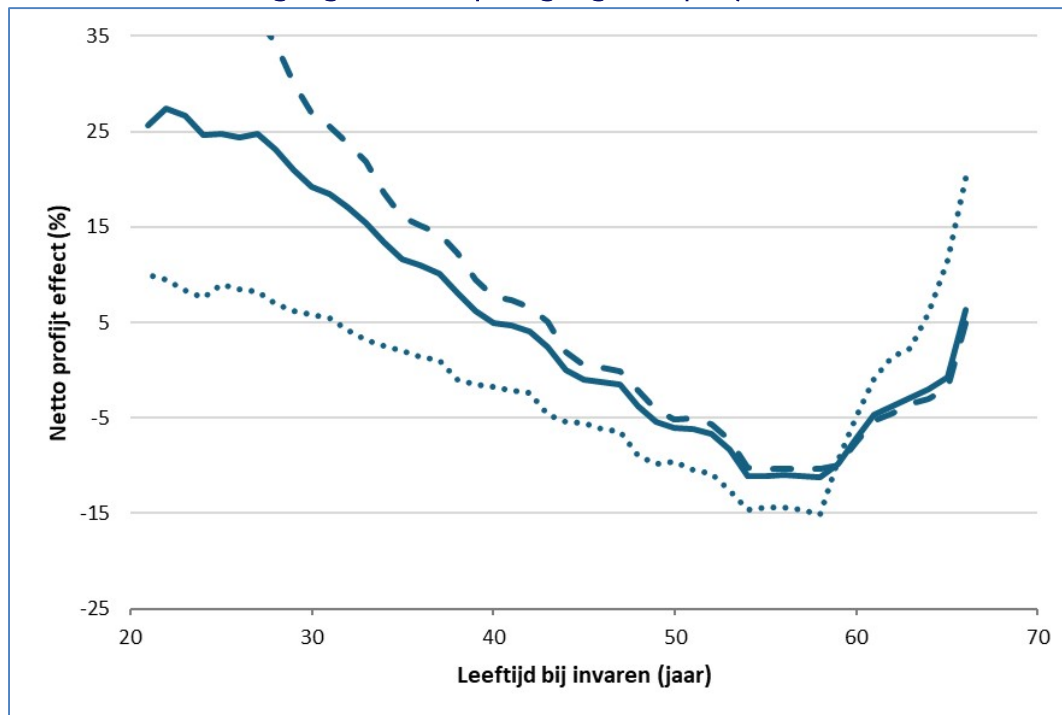
- Het aanvullen van de uitkering in enig jaar vanuit de RDR (bate)
- Het toekennen van extra pensioenvermogen in verband met het bereiken van de maximale hoogte van de RDR (bate)

Als wordt gekeken naar het moment in de tijd waarin bovenstaande baten en lasten zich manifesteren, dan geldt dat het initiële vullen een eenmalige gebeurtenis is op inwaarmoment. Hierbij kan de vraag worden gesteld of dit een last is voor het individu, of dat er slechts sprake is van een lagere bate door lagere toedeling vanuit de tweede tranche. De overige punten vinden plaats op moment van pensioeningang en tijdens de uitkeringsfase. Voor de meeste deelnemers duurt de uitkeringsfase maximaal twintig jaar, waardoor dit de termijn is waarbinnen baten en lasten voorkomen. Daarbij komt dat alleen de deelnemer die ervoor kiest om van StiPP een pensioenuitkering te ontvangen, een bijdrage doet aan de RDR. Er is hierdoor naar verwachting niet een bepaalde generatie die uitsluitend baten of lasten heeft.

## Bijlage 5. Additioneel inzicht transitie-effecten

Paragrafen 6.8.4, 6.8.7 en 6.8.8 tonen de belangrijkste transitie-effecten. In deze bijlage worden extra figuren ten aanzien van de transitie-effecten gepresenteerd.

### B5.1. Actieven basisregeling en actieven plusregeling: netto-profijt



Figuur 48: Netto-profijteffect voor actieven in de Basisregeling (stippellijn), actieven in de Plusregeling (streepjes-lijn) en alle actieven (doorgetrokken lijn).

In Figuur 48 is het netto-profijteffect voor actieve deelnemers getoond. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers die op transitie moment in de Basisregeling zitten (en later kans hebben om naar de Plusregeling te gaan), actieve deelnemers die op transitie moment in de Plusregeling zitten en de gemiddelde actieve deelnemer (Basis- en Plusregeling tezamen). In deze figuur vallen een aantal zaken op:

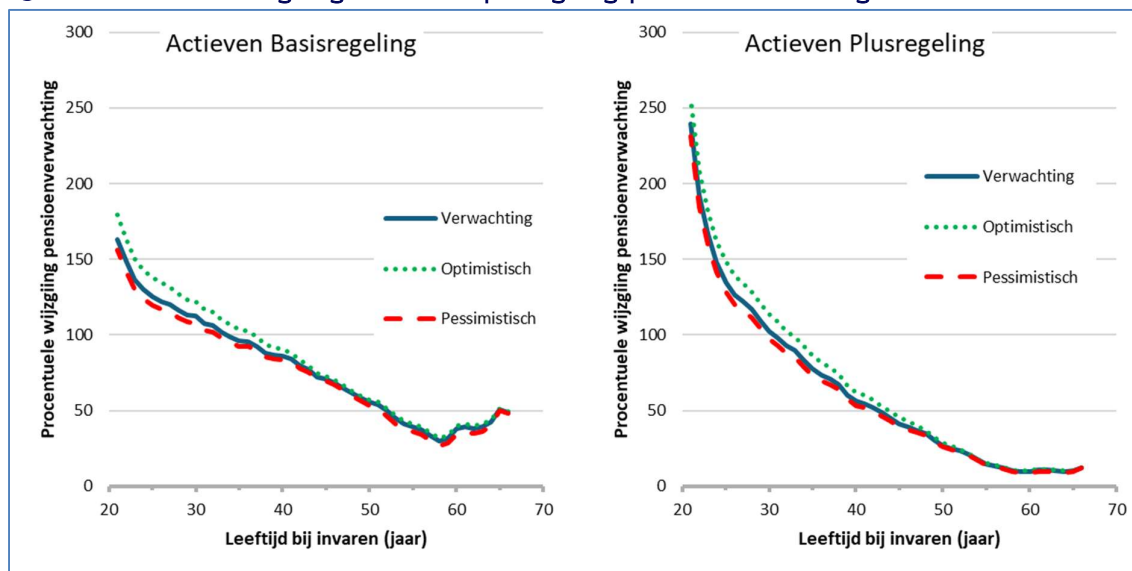
- Er is een duidelijk verschil tussen de Basis- en de Plusregeling. Ondanks dat deelnemers in de Basisregeling doorstromen naar de Plusregeling na maximaal een jaar, is het verschil met deelnemers die in de Plusregeling starten aanzienlijk. Dit heeft er mee te maken dat de dienstverbanden in de uitzendsector kort zijn en het eerste jaar een behoorlijke stempel drukt op het resultaat.
- Voor de jongste actieve deelnemers is het netto-profijteffect in de Plusregeling veel groter dan voor actieve deelnemers in de Basisregeling met dezelfde leeftijd. Dit komt door de verhouding tussen totale premie en spaarpremie. Tabel 35 laat dit zien voor een 20-jarige deelnemer. Voor de Basisregeling zijn de toename van totale premie en spaarpremie ongeveer gelijk. Voor de Plusregeling is de toename van de spaarpremie veel groter dan de toename van de totale premie. In termen van netto-profijt (hoeveel uitkering voor hoeveel premie-inleg) is dit een veel gunstiger ontwikkeling.

Tabel 35: Totale premie en spaarpremie voor een 20-jarige deelnemer in de huidige (FTK) pensioenregelingen, de nieuwe (Wtp) pensioenregeling. De tabel toont ook de relatieve toename van deze parameters.

	Huidig (FTK)		Nieuw (Wtp)		Relatieve toename	
	Totaal	Spaar	Totaal	Spaar	Totaal	Spaar
<b>Basis</b>	8,0%	7,4%	23,4%	20,0%	+193%	+170%
<b>Plus</b>	12,0%	4,3%	23,4%	20,0%	+95%	+365%

- Het laatste dat opvalt in deze grafiek is de toename van netto-profijteffect voor actieve deelnemers in de Basisregeling vanaf leeftijd 58 jaar. Dit heeft alles te maken met de compensatie (zie paragraaf 6.2.5). Actieve deelnemers krijgen deze compensatie volledig, hoewel ze tijdens de periode in de Basisregeling geen "last" hebben van de afschaffing van de leeftijdsafhankelijke premie in de Plusregeling. De toevoeging aan hun individuele pensioenvermogen als gevolg van compensatie leidt tot een stijging van het netto-profijteffect.

## B5.2. Actieven basisregeling en actieven plusregeling: pensioenverwachting



Figuur 49: Wijziging pensioenverwachting bij overgang van de huidige regeling (FTK) naar de nieuwe regeling (Wtp) voor actieve deelnemers in de Basisregeling (links) en Plusregeling (rechts). De figuur toont het resultaat qua verwachte uitkomst (blauwe lijn), qua optimistische uitkomst (groene lijn) en qua pessimistische uitkomst (rode lijn).

In Figuur 49 is de pensioenverwachting voor actieve deelnemers getoond voor enerzijds actieve deelnemers die op transiement in de Basisregeling zitten (en later kans hebben om naar de Plusregeling te gaan) en anderzijds actieve deelnemers die op transiement in de Plusregeling zitten. In deze figuur vallen een aantal zaken op:

- Voor de jongste actieve deelnemers is de toename van de pensioenverwachting in de Plusregeling groter dan in de Basisregeling. Dit heeft te maken met de toename van spaarpremie, zie Tabel 36. In deze tabel is te zien dat de spaarpremie in de Basisregeling toeneemt met 170% voor de jongste leeftijden, maar dat de spaarpremie in de Plusregeling een relatief hogere stijging kent.
- Voor de oudste actieve deelnemers in de Basisregeling is er een toename in de wijziging pensioenverwachting, terwijl dat in de Plusregeling niet zo is. Dit heeft alles te maken met de compensatie (zie paragraaf 6.2.5). Actieve deelnemers krijgen deze compensatie volledig, hoewel ze tijdens de periode in de Basisregeling geen "last" hebben van de afschaffing van de leeftijdsafhankelijke premie in de Plusregeling. De toevoeging aan hun individuele pensioenvermogen als gevolg van compensatie leidt tot een stijging van de wijziging pensioenverwachting.
- Voor actieve deelnemers in de Basisregeling is het "laagste punt" van de wijziging pensioenverwachting ruim hoger dan het laagste punt voor actieve deelnemers in de Plusregeling. Dit heeft te maken met actieve deelnemers in de Basisregeling, ongeacht hun leeftijd een positief effect van 170% meer premie ervaren gedurende de periode in de Basisregeling. Voor actieve deelnemers in de Plusregeling is voor alle leeftijden vanaf 35 jaar de relatieve wijziging van de premie minder dan deze 170%.

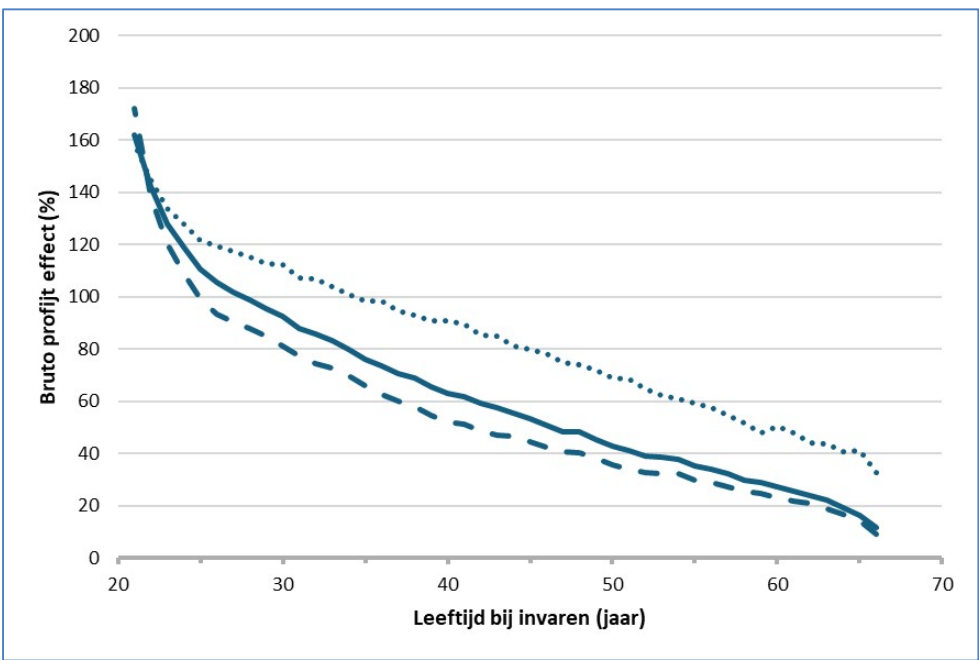
Tabel 36: Huidige spaarpremie in Basis- respectievelijk Plusregeling en de relatieve wijziging hiervan door overgang naar de Wtp-regeling met leeftijdsafhankelijke spaarpremie van 20%.

Leeftijd	Basisregeling		Plusregeling	
	Spaarpremie	Wijziging	Spaarpremie	Wijziging
18-24	7,4%	+170%	4,3%	+365%
25-29	7,4%	+170%	5,2%	+285%
30-34	7,4%	+170%	6,4%	+213%
35-39	7,4%	+170%	7,7%	+160%
40-44	7,4%	+170%	9,4%	+113%
45-49	7,4%	+170%	11,5%	+74%
50-54	7,4%	+170%	14,1%	+42%
55-59	7,4%	+170%	17,4%	+15%
60-64	7,4%	+170%	21,5%	-7%
65-66	7,4%	+170%	25,8%	-22%

### B5.3. Actieven basisregeling en actieven plusregeling: bruto-profijs

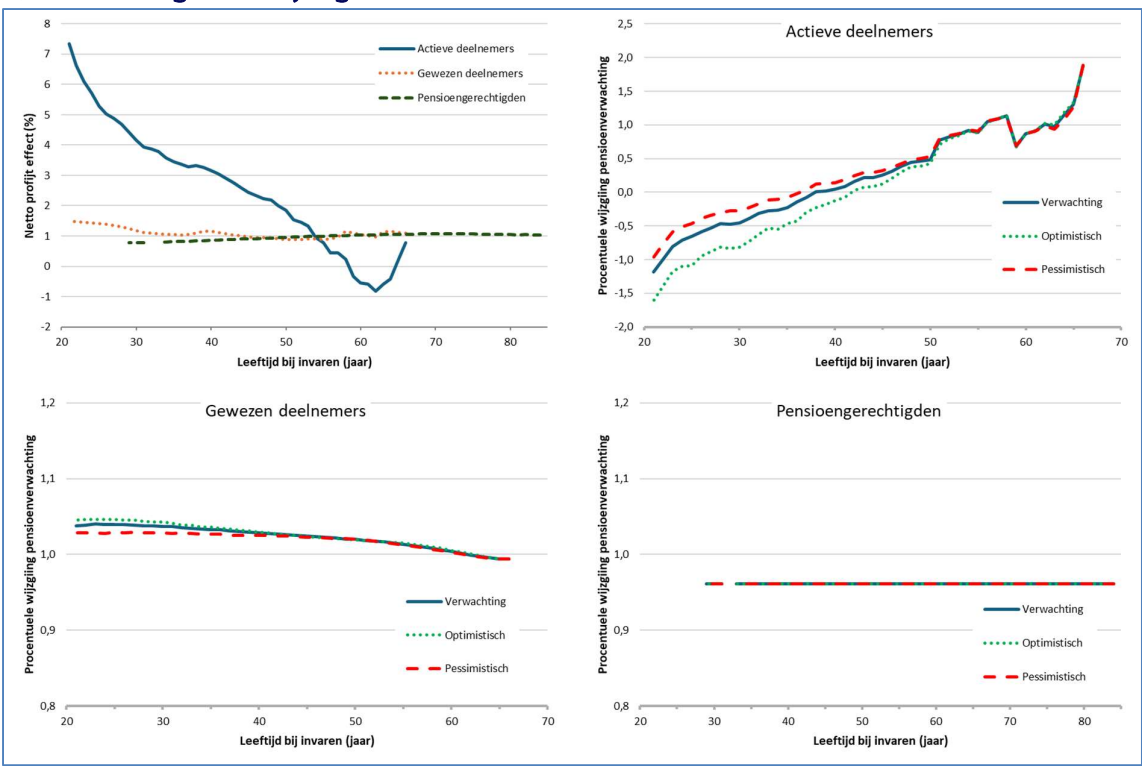
In Figuur 50 is het bruto-profijs effect voor actieve deelnemers getoond. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers die op transitie moment in de Basisregeling zitten (en later kans hebben om naar de Plusregeling te gaan), actieve deelnemers die op transitie moment in de Plusregeling zitten en de gemiddelde actieve deelnemer (Basis- en Plusregeling tezamen). In deze figuur vallen een aantal zaken op:

- Er is een duidelijk verschil tussen Basis- en Plusregeling. Ondanks dat deelnemers in de Basisregeling doorstromen naar de Plusregeling na maximaal een jaar, is het verschil met deelnemers die in de Plusregeling starten aanzienlijk. Dit heeft er mee te maken dat de dienstverbanden in de uitzendsector kort zijn en het eerste jaar een behoorlijke stempel drukt op het resultaat.
- Voor praktisch alle leeftijden is het bruto-profijs effect voor deelnemers in de Basisregeling hoger. Dit heeft er mee te maken dat de relatieve toename van de premie in de Basisregeling hoger is dan bij de Plusregeling.
- Het feit dat het bruto-profijs effect afneemt met toenemende leeftijd komt doordat de contante waarde van de pensioenuitkering (de noemer bij het bepalen van het bruto-profijs effect) hoger wordt.
- Ten slotte is te zien dat het effect van de "actieve" voor hogere leeftijden steeds meer wordt bepaald door de deelnemers in het Pluspensioen. Dit heeft te maken met de bestandsopbouw. Met name op hogere leeftijden zijn er relatief meer deelnemers in het Plus- t.o.v. het Basispensioen.



Figuur 50: Bruto-profijteffect voor actieven in de Basisregeling (stippelij), actieven in de Plusregeling (streepjes-lijn) en alle actieven (doorgetrokken lijn).

**B5.4. Gevoeligheidsanalyse groter financieel overschot: absoluut verschil met basisvariant**



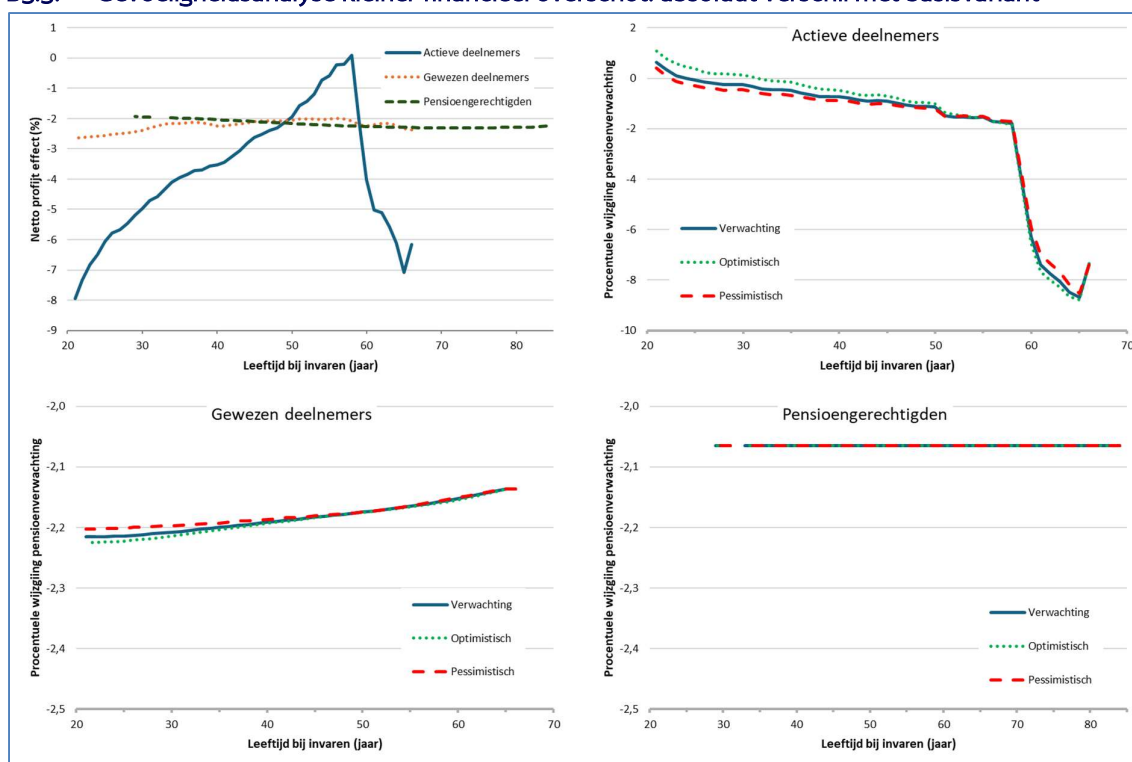
Figuur 51: Het absolute verschil in transitie-effecten ten opzichte van de basisvariant voor het geval er een groter financieel overschot is. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).



In vergelijking met de basisvariant valt op dat de jongste actieve deelnemers nog meer profiteren in termen van netto-profijt. Zij gaan er tot ruim 7%-punt op vooruit, terwijl oudere actieve deelnemers er minder op vooruit gaan of zelfs iets op achteruit gaan. Zowel gewezen deelnemers als pensioengerechtigden profiteren van een netto-profijteffect met een extra plus van ongeveer 1%-punt ten opzichte van de basisvariant.

Qua pensioenverwachting profiteren niet alle deelgroepen en leeftijdsgroepen evenveel. Zo profiteren de oudere actieven meer dan de jongere actieven, al zijn deze effecten relatief gezien klein. Daarnaast profiteren zowel gewezen deelnemers als pensioengerechtigden meer dan de meeste actieve deelnemers.

### B5.5. Gevoeligheidsanalyse kleiner financieel overschot: absoluut verschil met basisvariant

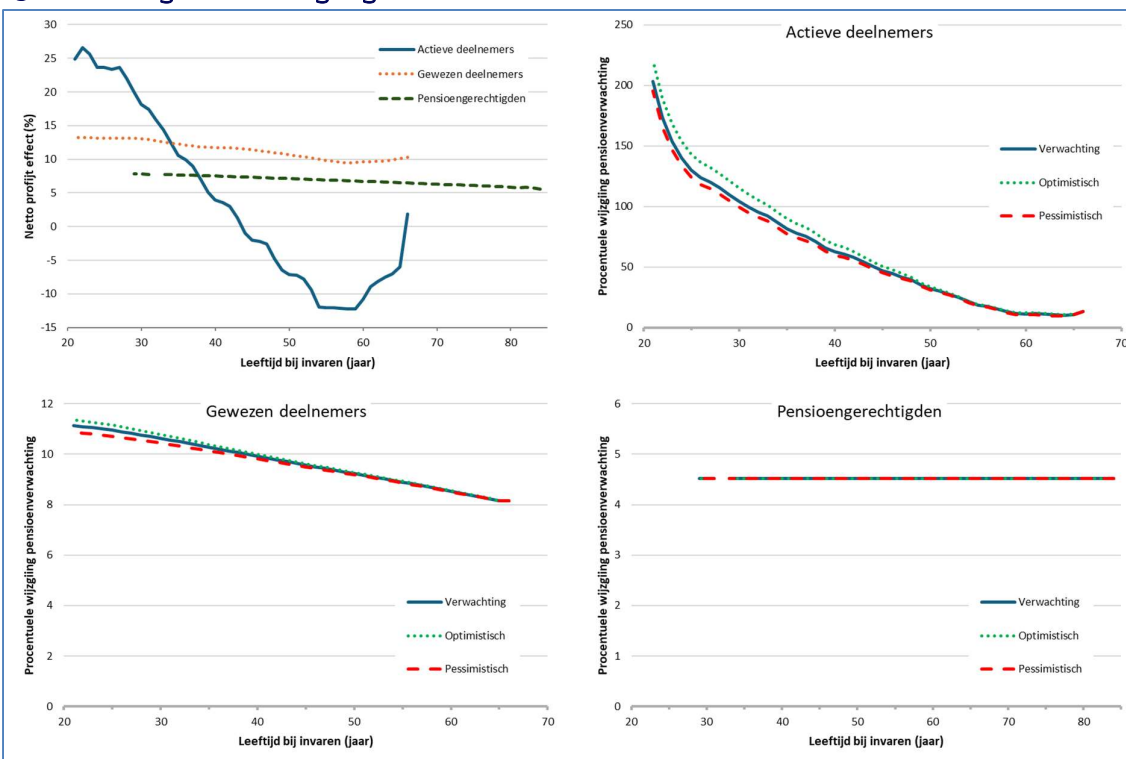


*Figuur 52: Het absolute verschil in transitie-effecten ten opzichte van de basisvariant voor het geval er een kleiner financieel overschot is. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).*

In vergelijking met de basisvariant valt op dat de jongste actieve deelnemers er tot ruim 8%-punt op achteruit gaan. Voor oudere actieven is het effect ten opzichte van de basisvariant minder tot praktisch nihil bij leeftijd 58 jaar. Voor oudere actieve deelnemers is het netto-profijt effect lager bij dit verlaagde rentescenario, omdat er geen vermogen is voor toekennen van de compensatie voor afschaffing leeftijdsafhankelijke premie (in tegenstelling tot de basisvariant waar er wel vermogen is voor deze compensatie). Zowel gewezen deelnemers als pensioengerechtigden kennen in termen van netto-profijt een lager effect, van -2 tot -3 procentpunten ten opzichte van de basisvariant.

Ten opzichte van de basisvariant zijn de pensioenverwachtingen lager. Het grootste effect is bij de groep oudere actieve deelnemers die bij dit verlaagde rentescenario geen compensatie voor afschaffing doorsneepremie ontvangen.

## B5.6. Ondergrens voorrangregels StiPP

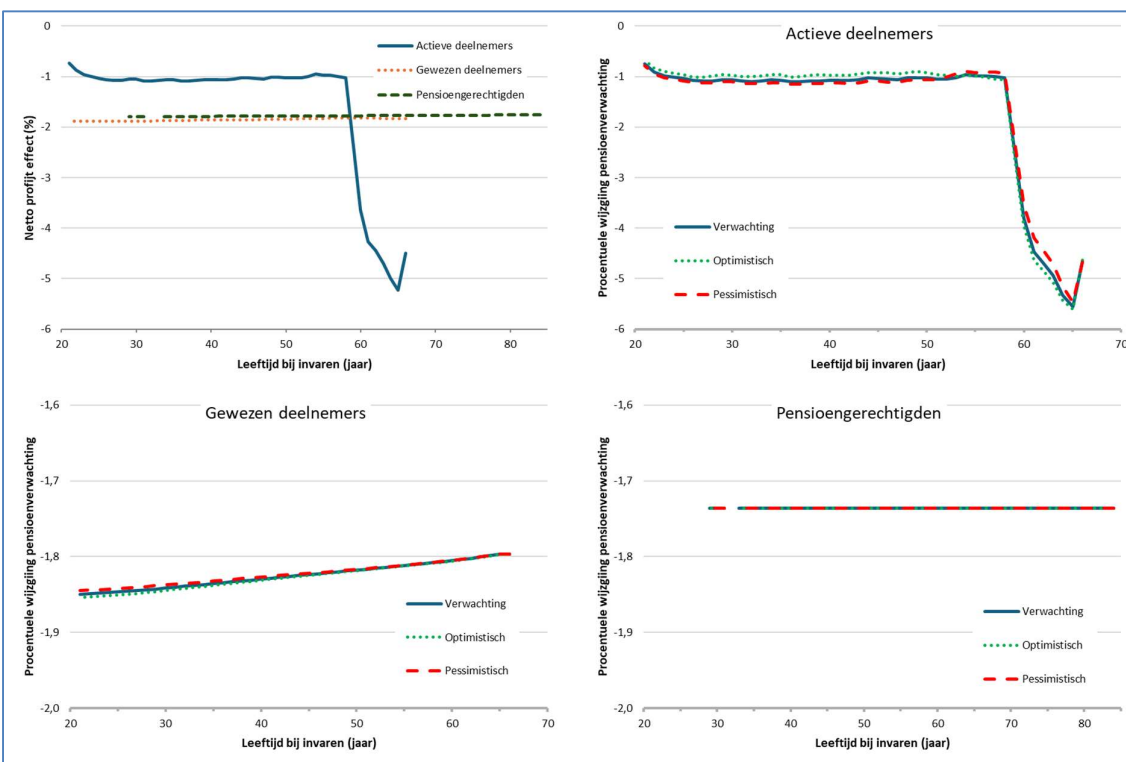


Figuur 53: Transitie-effecten bij de StiPP-variant. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).

In Figuur 53 zijn de transitie-effecten getoond, indien de financiële positie van het fonds gelijk is aan de door StiPP vastgestelde ondergrens qua bandbreedte. Ten opzichte van de basisvariant zijn er geen middelen ten behoeve van voorrangregel 6, waar in de basisvariant ongeveer 1,2% toebedeling uit werd gefinancierd. Daarnaast kunnen voorrangregels 5a en 5b slechts voor 50% worden gefinancierd, waardoor iedereen 0,5% toebedeling mist ten opzichte van de basisvariant. Daarnaast missen de oudere actieve deelnemers hierbij een deel van de compensatie afschaffing doorsneepremie.

Ondanks de minder goede financiële positie ten opzichte van de basisvariant, zijn de pensioenverwachtingen voor alle doelgroepen positief. Het netto-profijteffect voor inactieve deelnemers is eveneens positief. Het netto-profijteffect voor actieve deelnemers wordt gevormd door diverse componenten en valt voor een groep deelnemers negatief uit. De verklaring hiervan is opgenomen in Tabel 23.

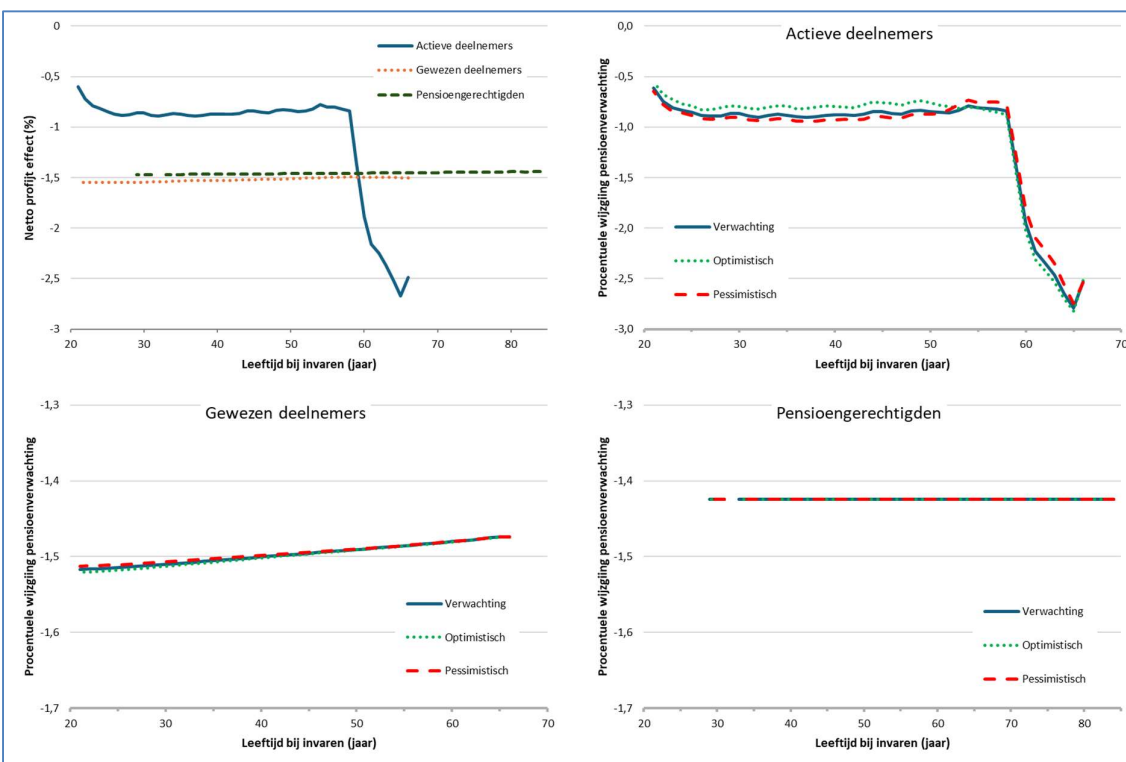
Voor de vergelijkbaarheid met de basisvariant zijn in Figuur 54 de absolute verschillen in netto-profijteffect en pensioenverwachting opgenomen. Het is dan niet verwonderlijk dat voor inactieve deelnemers het netto-profijt met ongeveer 1,7% afneemt ten opzichte van de basisvariant en dat de pensioenverwachting eveneens afneemt met eenzelfde percentage. Op invaarmoment ontbreekt immers ten opzichte van de basisvariant én een toeslag van 0,5% (voorrangregel 5a) én een verhoging van ongeveer 1,2% (voorrangregel 6). Voor actieve deelnemers valt met name de achteruitgang voor de oudste deelnemers op, zowel in netto-profijt als in pensioenverwachting. Deze achteruitgang kan worden verklaard doordat de compensatie slechts voor 50% kan worden toegekend, waar deze in de basisvariant volledig is.



Figuur 54: Het absolute verschil in transitie-effecten ten opzichte van de basisvariant in de StiPP-variant. De transitie-effecten betreffen het netto-profijteffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).

#### B5.7. Ondergrens bandbreedte sociale partners: absoluut verschil met basisvariant

De vergelijking tussen basisvariant en sociale partners-variant in Figuur 55 lijkt sterk op de vergelijking tussen basisvariant en StiPP-variant in Figuur 54. Ten opzichte van de basisvariant zijn in beide alternatieve varianten minder middelen aanwezig voor het financieren van de voorrangregels. Waar in de StiPP-variant een verhoging van 0,5% (voorrangregel 5a) en 50% van de geambieerde compensatie voor afschaffing van leeftijdsafhankelijke premie (voorrangregel 5b) kan worden gegeven, is dat bij de sociale partners-variant 0,8% respectievelijk 80%. De verschillen met de basisvariant zijn daardoor kleiner in de sociale partners-variant. Alle deelnemers missen ten opzichte van de basisvariant een verhoging van 0,2% uit voorrangregel 5a en daarnaast de verhoging van ongeveer 1,2% uit voorrangregel 6. Vandaar dat voor inactieve deelnemers het effect dicht bij een negatief effect van 1,4%-punt ligt. Voor oudere actieve deelnemers geldt daarnaast dat ze een deel van de compensatie missen, waaronder zowel hun netto profijt-effect als pensioenverwachting (ruim) meer afnemen dan bij jongere actieve deelnemers.



*Figuur 55: Het absolute verschil in transitie-effecten ten opzichte van de basisvariant in de sociale partners-variant. De transitie-effecten betreffen het netto-profijsfeffect voor alle deelgroepen (linksboven), de pensioenverwachting voor actieve deelnemers (rechtsboven), de pensioenverwachting voor gewezen deelnemers (linksonder) en de pensioenverwachting voor pensioengerechtigden (rechtsonder).*

## Bijlage 6. Beheersing juistheid berekeningen

Het pensioenfonds heeft de taak om de juistheid van uitgevoerde berekeningen te beheersen. Deze berekeningen zijn uitbesteed aan externe partijen en veelal gebaseerd op complexe rekenmodellen. De uitkomsten zijn een resultaat van het doorrekenen van duizenden scenario's waar gemiddeldes en/of percentielen uit worden gehaald.

Vanwege de complexiteit is de eerste stap in beheersing aan de kant van de uitvoerende externe partijen. Zij hebben processen ingericht om het rekenmodel, de input voor dit rekenmodel en de uitkomsten van de berekeningen te toetsen. Het pensioenfonds heeft procesbeschrijvingen hiervan gezien en geconstateerd dat deze solide zijn ingericht.

De tweede stap in beheersing is belegd bij de stuurgroep Wtp, inclusief actuariële ondersteuner. De stuurgroep Wtp is verantwoordelijk voor het accorderen van inputgegevens en controleert daarnaast de berekeningsresultaten op plausibiliteit.

De derde en laatste stap in beheersing komt voor rekening van de sleutelfunctiehouders van het fonds. Op verzoek van het bestuur controleren ze de cijfers in het invaarsjabloon (transitie-effecten). Ook heeft het bestuur expliciet om een oordeel op de juistheid van de berekeningen gevraagd. Dit oordeel wordt verstrekt op basis van deze bijlage en op basis van informatie van de partijen die de berekeningen hebben uitgevoerd. Indien het nodig is, zullen de sleutelfunctiehouders aanvullend zelf controles doen

De tweede en derde stap zoals hierboven beschreven zijn hieronder uitgewerkt voor de omrekenmethode (bepaald door de actuariële adviseur), de transitie-effect (bepaald door de actuariële adviseur) en de risicodelingsreserve (bepaald door de ALM-adviseur).

### B6.1. Omrekenmethodes

De basis voor de resultaten bij de omrekenmethodes is de fondsbalans per 31 december 2023. Op totaalniveau is gecontroleerd dat de balansposten aansluiten bij de cijfers uit het jaarverslag 2023. Daarbij is ook aandacht gegeven aan het onderscheid tussen opbouw- en uitkeringsfase.

Ten behoeve van de besluitvorming over omrekenmethodes (lees: de spreidingstermijn) zijn drie berekeningen uitgevoerd:

- Een spreidingstermijn van één jaar (geen spreiding);
- Een spreidingstermijn van tien jaar (wettelijke basis); en
- Een spreidingstermijn van tien jaar in combinatie met herverdeling ten behoeve van gelijke aanpassingen.

Bij de stuurgroep is specifiek aandacht besteed aan de verdeling van het vermogen als gevolg van het invaren. Op basis van die controles, inclusief het rekening houden met indirecte effecten (aanvullen van de risicodelingsreserve), is bekend welke verhogingen er resulteren vanuit:

- Het toedelen van de kostenvoorziening aan pensioengerechtigden;
- Het toedelen van de eerste tranche (voorrangsregel 5a); en
- Het toedelen van de tweede tranche (voorrangsregel 6).

Voor de omrekeningen met spreidingstermijn met tien jaar is gecontroleerd dat alle niet-pensioengerechtigden die meer dan tien jaar te gaan hebben tot hun pensioendatum dezelfde uniforme verhoging krijgen. Verder is op basis van de actuariële theorie, als ook door een vergelijking te maken met andere pensioenfondsen, gekeken of het spreidingseffect voor zowel pensioengerechtigden als niet-pensioengerechtigden met minder dan tien jaar te gaan tot hun pensioendatum plausibel is. Bij de variant waarbij een spreidingstermijn van tien jaar in combinatie met herverdeling is toegepast, is beargumenteerd dat de gelijke aanpassing plausibel is op basis van de omvang van pensioenvermogens bij verschillende leeftijden.

De focus van het bestuur lag meer op de spreidingstermijn van één jaar, aangezien hiertoe is besloten. Het effect van een spreidingstermijn van één jaar is een uniforme verhoging voor alle leeftijden. De afwijkingen daarop ontstaan door:

- Het toebedelen van de kostenvoorziening aan pensioengerechtigden (een extra uniforme verhoging voor deze groep deelnemers); of
- Compensatie voor de afschaffing van de leeftijdsafhankelijke premiestaffel (een niet uniforme, leeftijdsafhankelijke verhoging bij een beperkte groep deelnemers).

De stuurgroep heeft aan de extern actuariële adviseur verzocht om het effect van de omrekenmethode inzichtelijk te maken naar componenten. Dit is opgenomen in Figuur 34. Op basis van deze figuur is eenvoudig te constateren dat de omrekenmethode correct is toegepast. De verwachte uniforme verhogingen zijn namelijk duidelijk terug te zien, evenals de compensatie. Voor de compensatie is door de actuariële ondersteuner van de stuurgroep voor de betreffende leeftijden additionele informatie gevraagd over pensioenkapitalen en pensioengrondslagen om daarmee de effecten van de omrekenmethoden te controleren. De controlebevindingen zijn vastgelegd in een notitie en gedeeld met de stuurgroep.

## B6.2. Transitie-effecten

Het bestuur heeft zeven maatstaven gedefinieerd om de transitie-effecten te duiden (zie paragraaf 6.8.2. De beheersing van de juistheid van gepresenteerde berekeningen in de tweede stap (stuurgroep plus actuariële ondersteuner) is verschillend voor de verschillende maatstaven.

*Maatstaven "Kapitaal voor en kapitaal na (voor niet ingegaan pensioen)" en "Uitkering voor en uitkering na (voor ingegaan pensioen)"*

Voor deze maatstaven zijn geen extra controles uitgevoerd. De controles voor deze maatstaven zijn onderdeel van de controles bij de omrekenmethodes, aangezien hier alleen wordt gekeken naar de wijziging op transitie-moment.

*Maatstaf "Berekening effect compensatie afschaffing leeftijdsafhankelijke premie"*

In de periode tot pensioenleeftijd wijzigt voor een deelnemer in de Plusregeling de premie-inleg. De wijze van beleggen wijzigt niet. Dit gegeven is gebruikt om het effect van de afschaffing leeftijdsafhankelijke premie te onderzoeken. Feit is dat de nieuwe spaarpremie (20%) alleen voor de leeftijdscohorten vanaf 60 jaar tot een verlaging van de premie-inleg leidt. Echter, ook actieve deelnemers jonger dan 60 jaar kunnen hiermee te maken hebben. Dit is echter afhankelijk van de kans dat zij dan nog in dienst zijn.

Uit de berekeningen is gebleken dat alleen actieve deelnemers met een leeftijd van 59 jaar of hoger er qua verwacht pensioenkapitaal op pensioendatum op achteruit gaan. Dit is op plausibiliteit gecontroleerd door de actuariële ondersteuner van de stuurgroep. In onderstaande tabel is voor leeftijd 58 jaar deze plausibiliteitsberekening opgenomen. Hierbij is slechts rekening gehouden met ontslag (conform de uitgangspunten in B2.4) en niet met andere economische of demografische ontwikkelingen. Uit deze plausibiliteitsberekening blijkt dat de verwachte premie-inleg onder Wtp hoger is dan de verwachte premie-inleg onder FTK, waardoor er dus geen compensatie nodig is. Dit is in lijn met de uitkomst van de complexere berekening uitgevoerd door de externe actuariële adviseur.

*Tabel 37: Voorbeeld plausibiliteitscontrole ten aanzien van de compensatieberekening voor een 58-jarige actieve deelnemer. Conclusie: geen compensatie benodigd, want meer pensioenopbouw onder Wtp.*

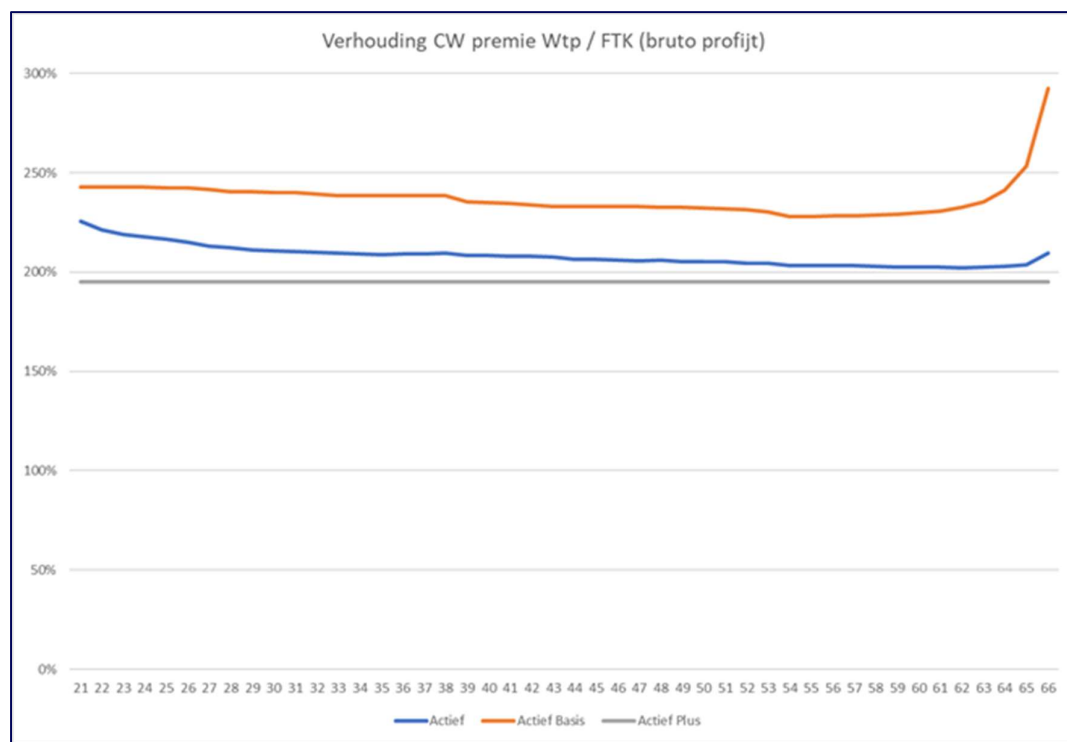
Leeftijd begin jaar	Kans actief begin jaar	Premie FTK	Premie Wtp
58	100%	17,4	20,0
59	65%	17,4	20,0
60	42%	21,5	20,0
61	27%	21,5	20,0
62	18%	21,5	20,0
63	12%	21,5	20,0

64	8%	21,5	20,0
65	5%	25,8	20,0
66	3%	25,8	20,0
67	0%	0,0	0,0
<b>Totaal (gewogen met kans actief)</b>		<b>44,07</b>	<b>45,96</b>

Maatstaven "Verandering in netto-profit", "Pensioenverwachting in verwacht, optimistisch en pessimistisch weer", "Verandering in bruto-profit" en "Pensioenverwachting in verwacht, optimistisch en pessimistisch weer bij een horizon van tien jaar en een scenarioset met spreadrisico"

Bij deze maatstaven is er sprake van een projectie naar de toekomst, waarbij meerdere elementen in de pensioenregeling een rol spelen. De plausibiliteitscontroles hebben zich hierbij toegespitst op twee elementen, namelijk de feitelijke premie en de werking van de risicodelingsreserve.

Voor wat betreft de feitelijke premie is er een verwachting over de verhouding tussen de contante waarde onder FTK en de contante waarde onder Wtp. Deze verhouding is weergegeven in Figuur 54. Voor de Basisregeling geldt dat de feitelijke premie gelijk is aan 8% van de pensioengrondslag, voor de Plusregeling is deze 12% en voor de nieuwe Wtp-regeling 23,4%. Verder geldt dat deelnemers in de Basisregeling doorstromen naar de Plusregeling. De kans op deze doorstroom bepaalt wat de verhouding is tussen de feitelijke premies voor deelnemers in de Basisregeling. Uit de figuur kan ten slotte ook iets worden geconcludeerd over de verhouding tussen de premiestroom vanuit de Basis- respectievelijk de Plusregeling. Dit is vergeleken met informatie van het deelnemersbestand en daarmee plausibel bevonden. De conclusie van de actuariële ondersteuner is dat de verhoudingen in feitelijke premie plausibel zijn. De stuurgroep kan zich hier eveneens in vinden.



Figuur 56: Voorbeeld plausibiliteitscontrole transitie-effecten. De verhouding tussen feitelijke premie onder FTK en feitelijke premie onder Wtp is onderzocht voor de huidige actieve deelnemers. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen alle actieve deelnemers (blauw), actieve deelnemers in de Basisregeling (oranje) en actieve deelnemers in de Plusregeling (grijs).

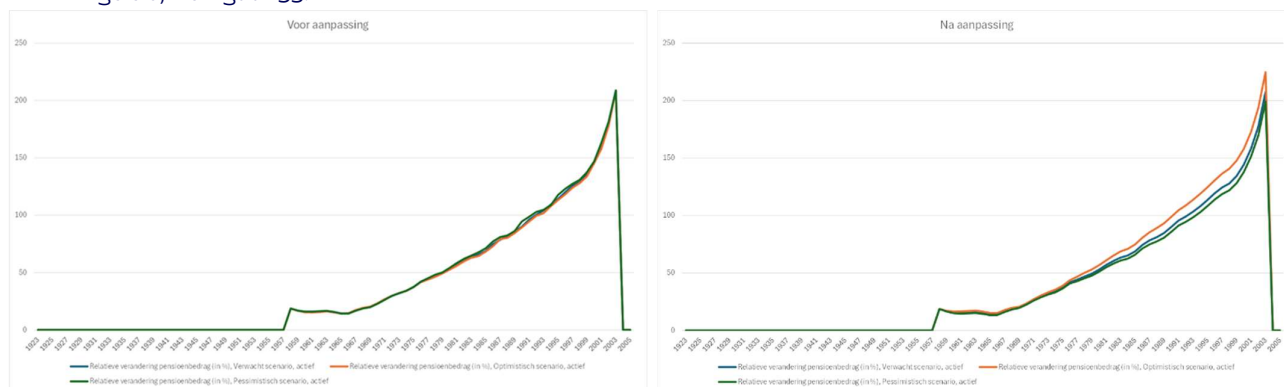
In de huidige FTK-situatie geldt dat op basis van de basisvariant, maar ook de onderzochte gevoeligheidsanalyses, de kans op nominale verlagingen of verhogingen (praktisch) nihil is. In de nieuwe Wtp-situatie is dit anders. Hier kunnen zowel nominale verlagingen als verhogingen voorkomen. De werking van de risicodelingsreserve is het instrument dat bepaald in hoeverre negatieve aanpassingen worden voorkomen of beperkt. Dit instrument heeft daarom specifieke aandacht gekregen bij de (plausibiliteits)controles.

Een voorbeeld van een eenvoudige controle betrof het maximale negatieve effect van de introductie van de RDR. Op scenariöniveau is voor een aantal maatmensen gekeken naar de relatieve verandering van de contante waarde van de uitkeringen. Van deze verandering zijn vervolgens statistische gegevens (minimum, maximum, gemiddelde en percentielen) bepaald. In het geval dat een leeftijdsgroep in een bepaald scenario uitsluitend lasten van de RDR zou ondervinden, zou het relatieve effect gelijk moeten zijn aan de initiële vulling en de vulling op pensioendatum. Het pensioenfonds constateerde dat het maximale negatieve effect negatiever was dan verwacht. Na controle bleek er een dubbel telling in het rekenmodel, hetgeen direct is aangepast.

Verder is de risicodelingsreserve onderzocht op basis van analyse van losse scenario's. Hierbij heeft de externe actuariële adviseur inzicht geleverd van resultaten aan de actuariële ondersteuner van de stuurgroep. Ten slotte zijn ook de resultaten van twee externe partijen naast elkaar gelegd. De ALM-adviseur van het fonds heeft een berekening gemaakt met spreadrisico, waarin de externe actuariële adviseur de DNB-scenarioset heeft gehanteerd. De ontwikkeling van de RDR bij beide scenariosets is vergeleken<sup>25</sup>, waarna is gecontroleerd dat deze ontwikkeling plausibel is.

Overige controles bij de transitie-effecten en bijbehorende opvolging zijn onder andere:

- Opmerking over de resultaten bij pensioengerechtigden: de resultaten waren schokkerig, hetgeen werd toegeschreven aan de modellering van renterisico. Na extra onderzoek bleek dat modelmatig niet was uitgegaan van een collectieve uitkeringsfase met gelijke aanpassingen. Na correctie waren resultaten veel vlakker.
- Opmerking over de spreiding van pensioenverwachting bij jonge actieve deelnemers en jonge gewezen deelnemers (het verschil tussen goed weer, mediaan en slecht weer): naar aanleiding hiervan is de rekenmethodiek aangepast door de externe actuariële adviseur, hetgeen tot logischer resultaat heeft geleid, zie Figuur 53.



*Figuur 57: Voorbeeld plausibiliteitscontrole transitie-effecten. De figuur links vertoont nauwelijks spreiding tussen goed weer, mediaan en slecht weer voor jonge deelnemers. De methode voor het bepalen van de effecten is hierop aangepast, waarna de rechterfiguur is ontstaan. Deze figuur toont wel spreiding, zoals verwacht.*

- Opmerking over de kenmerken van nieuwe deelnemers (instromers): hiervoor werden de huidige jonge cohorten als proxy gebruikt. Echter, jonge cohorten hebben een lage parttimegraad. Als gevolg van deze aanname daalde op termijn het aantal FTE in het fonds. Hoewel dit geen materieel effect had op de uitkomsten, zijn de kenmerken van instromers aangepast om tot een realistischer bestandsontwikkeling te komen.

<sup>25</sup> Hierbij is een vergelijking gemaakt met de P-scenarioset van DNB. Aangezien dit qua uitgangspunt identiek is aan een ALM-scenarioset.



Als overall plausibiliteitscontrole werd bij alle gepresenteerde resultaten de uitleg doorgesproken binnen de stuurgroep en zijn deze beoordeeld op logica.

#### *Arbeidsongeschikte deelnemers*

In paragraaf 6.8.3 is kwalitatief beschreven dat arbeidsongeschikte deelnemers niet worden meegenomen in de berekeningen. Er is kwantitatief getoetst wat er zou wijzigen aan de transitie-effecten (pensioenverwachting en netto profijt), indien de arbeidsongeschikte deelnemers zouden worden meegenomen als onderdeel van de actieve deelnemers. Daaruit bleek een zeer beperkt effect, zodat besloten werd aan de eerdere keuze vast te houden. De actuariële adviseur bevestigde deze keuze met de conclusie: "Over alle leeftijden bezien, heeft het toevoegen van de arbeidsongeschikten een beperkte impact."

#### **B6.3. Risicodelingsreserve**

De risicodelingsreserve is zowel door de actuariële adviseur als de ALM-adviseur gebruikt in berekeningen. Met en tussen deze twee adviseurs is overleg geweest over de (modelmatige) aannames van de risicodelingsreserve. Op die manier is geborgd dat er geen verschillen ontstaan als gevolg van interpretatie van de financiële opzet van de reserve.

Ten aanzien van het rekenmodel van de ALM-adviseur heeft er uitgebreide en zorgvuldige afstemming met en challenge van StiPP plaatsgevonden met betrekking tot de input, rekenregels en resultaten van het model. Daarnaast zijn er diverse gevoeligheden doorgerekend en zijn deze toegelicht om zo de werking van de risicodelingsreserve te doorgronden. De scenarioset die is gebruikt voor de analyse is intern gereviewed, maar ook extern gechallenged als onderdeel van periodieke uitlevering aan marktpartijen.